

Plenum

Onsdag 21.9.2022 kl. 9.59—20.32

2. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2023

Regeringens proposition RP 154/2022 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 2 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Ärendet remitterades till finansutskottet, som de övriga utskotten enligt arbetsordningen kan lämna utlåtande till inom 30 dagar från det att propositionen remitterats till finansutskottet, det vill säga senast 27.10.2022.

Debatten och behandlingen av ärendet avbröts i plenum 20.9.2022.

I anslutning till detta ärende tilläts även debatt om ärende 3—53 på dagordningen.

Debatten fortsätter. — Presentationsanförande, minister Mikkonen, miljöministeriets huvudtitel, varsågod. — Ursäkta, inrikesministeriets. Föråldrad information.

Debatt

10.00 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, todellakin sisäministeriön pääluokka nykyään.

Hyvät edustajat, arvoisa puhemies! Panostamme vuoden 2023 talousarvioesityksessä merkittävästi Suomen sisäisen turvallisuuden vahvistamiseen ja Ukrainasta sotaa pakenevien auttamiseen. Ehdotamme sisäministeriön pääluokkaan määrärahoja yhteensä noin 2,27 miljardia euroa, mikä on noin 689 miljoonaa euroa ja peräti 43 prosenttia enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa.

Muuttuneessa maailmantilanteessa panostukset varautumiseen ja valmiuteen ovat välttämättömiä. Haluamme huolehtia suomalaisten turvallisuudesta kaikissa tilanteissa. Turvallisuus koostuu paljon muustakin kuin sotilaallisesta toiminnasta. Siksi osoitamme lisäresursseja muun muassa Rajavartiolaitokselle, poliisille ja pelastustoimelle.

Arvoisa puhemies! Rajaturvallisuuden vahvistamiseksi esitämme Rajavartiolaitokselle ensi vuoden talousarviossa yhteensä 489 miljoonan euron rahoitusta, mikä on 209 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Mikkonen, ihan hetki. — Pyydän, että salissa muut keskustelut väistyvät tuonne sivulle, kun me keskitytään tähän asiaan. — Olkaa hyvä.

Kiitos! — Lisäykset Rajavartiolaitokselle liittyvät kevään 2022 kehyspäätöksessä tehtyihin rajaturvallisuuden ja valmiuden resurssilisäyksiin sekä kasvaviin toimitilakustannuksiin. Lisäksi esitämme 163 miljoonan euron lisäystä kahden uuden valvontalentokoneen hankintaan. Tämä yhdessä aikaisemmin päätetyn kahden uuden ulkovartiolaivan han-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

kinna kanssa lisää Rajavartiolaitoksen suorituskykyä ja edellytyksiä vastata rajaturvallisuuden häiriötilanteisiin, laittomaan maahantuloon, vakaviin meripelastustehtäviin, merelisiin ympäristöonnettomuuksiin ja Suomen alueellisen koskemattomuuden loukkauksiin. Rajavartiolaitoksen suorituskykyä kehitetään myös maa- ja merirajan teknisen valvontajärjestelmän uudistamiseen esitettävällä 15 miljoonalla eurolla jatkona aikaisemmin myönnetylle rahoitukselle sekä alusten ylläpitokustannuksiin esitettävällä kolmen miljoonan euron lisäyksellä.

On hyvä muistaa, että Suomen rajaturvallisuus on tällä hetkellä hyvällä tasolla ja rajoilamme on rauhallista, mutta kaikenlaisiin mahdollisiin muutoksiin on kuitenkin varauduttava, ja sen me haluamme tehdä.

Arvoisa puhemies! Olemme tällä hallituskaudella nostaneet poliisien määrän 7 500 poliisiin. Tästä tasosta pidämme kiinni myös ensi vuonna. Esitämme poliisille ensi vuoden talousarviossa 854 miljoonaa euroa, mikä on 43 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Haluamme taata turvallisen arjen kaikkialla Suomessa. Panostamme paitsi henkilöstömäärän ylläpitoon myös ict-suorituskyvyn ylläpitoon ja modernisointiin. Näiden lisäysten arvioidaan mahdollistavan sen, että poliisi välttyisi tässä vaiheessa henkilöstöön kohdistuvilta sopeutumistoimilta, mutta samaan aikaan poliisissa on käynnissä myös muita toimia talouden vakauttamiseksi pitkällä tähtäimellä.

Ensi vuoden talousarviesitykseen sisältyvät poliisin osalta myös hallituksen esitykseen liittyvät lisäykset seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistukseen 0,8 miljoonaa, lastensuojelun ja sosiaalipäivystyksen virka-avun maksuttomuuden kompensoitiin 0,3 miljoonaa, lapsiin kohdistuvien rikosten kiireelliseen käsittelyyn 0,6 miljoonaa sekä lähestymiskiellon tehostamiseen 0,3 miljoonaa. Esitykset lisäävät poliisien resursseja rikosten tutkintaan ja parantavat erityisesti heikoimmassa asemassa olevien ihmisten oikeusturvaa.

Suojelupoliisille puolestaan ehdotamme kehyspäättöksen mukaisesti pysyvää resurssilisäystä laittoman tiedustelun sekä valtiollisen vaikuttamisen torjuntaan sekä ict-infran turvallisuuden varmistamiseen, yhteensä noin viisi miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten arjen turvallisuuden kannalta korvaamattoman tärkeitä ovat myös pelastuspalvelut. Kun hätä on suuri, on avun oltava lähellä. Suomea vaivaa kuitenkin pelastajapula. Sisäministeriön selvityksen mukaan vuoteen 2030 mennessä arvioidaan tarvittavan 1 000 pelastajaa enemmän nykyiseen koulutusmäärään verrattuna. Tämä tarkoittaa pelastajakoulutuksen kaksinkertaistamista vuodesta 2024 lähtien vuoteen 2030.

Nyt valmistaudumme lisäämään pelastajakoulutettavien määrää osoittamalla Pelastusopistolle ensi vuoden talousarviossa lisärahoitusta koulutusmäärien kaksinkertaistamiseen tarvittaviin järjestelyihin sekä kaluste- ja varustehankintoihin. Lisäksi osoitamme 0,88 miljoonan euron rahoituksen sisäministeriön pelastusosastolle pelastustoimen valtakunnallisiin johtamisjärjestelyihin. Hätäkeskuslaitokselle puolestaan ehdotetaan kehyksen mukaisesti 2,35 miljoonan euron lisäystä hätäviestijärjestelmän uudistamiseen. Yhteensä pelastustoimen, Pelastusopiston ja Hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin ehdotetaan ensi vuonna 95 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Maahanmuuton rahoituksen osalta varaudumme Ukrainasta saapuvien ihmisten auttamiseen. Maahanmuuttohallintoon yhteensä ehdotetaan noin 526 miljoonaa euroa. Suomeen on tähän mennessä saapunut miltei 40 000 Ukrainan sotapakolaista. Kodin tai läheisten menettäminen sodassa on kokemus, jota kenenkään ei tulisi joutua käy-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

mään läpi. Meidän tehtävämme on auttaa ukrainalaisia pääsemään Suomessa kiinni turvalliseen arkeen niin pian kuin mahdollista.

Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon sekä vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettaviin tukiin ehdotamme ensi vuodelle 458 miljoonaa, mikä on noin 365 miljoonaa enemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa. Lisäykset aiheutuvat Venäjän Ukrainaan kohdistamasta hyökkäyssodasta johtuvista tilapäisen suojelun hakemuksista. Maahanmuuttovirastolle ehdotetaan kehyksen mukaista 6,1 miljoonan euron lisäystä aiheutuen Ukrainasta pakenevien henkilöiden aiheuttamasta resurssitarpeesta sekä 1 miljoonan euron lisäystä tietojärjestelmien kehittämiseen lupakäsittelyjen nopeuttamiseksi ja automaation lisäämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattiin, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

10.08 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille tästä esittelystä.

Sisäministeriön budjetissa on paljon hyvää ja välttämätöntä erityisesti tähän tämänhetkiseen tilanteeseen liittyen. Voisin nostaa esille montakin asiaa, mutta lähden nyt pelastustoimesta. Hallituksen sote-uudistus valitettavasti uhkaa edelleen kriisiyttää tämän pelastustoimen. Niin vakinaisissa kuin sopimuspälokunnissakin pulaa on rahasta, viroista, ajanmukaisista varusteista, terveellisistä tiloista, kalustosta, koulutuksesta, siis oikeastaan kaikesta.

Tämä hyvinvointialueille osoitettu rahoitus on osoittautunut täysin riittämättömäksi, ja valitettavasti tämä pieni mutta elintärkeä pelastusala on se, josta todennäköisesti ensimmäisenä näitä summia nitistetään. Kuluvan vuosikymmenen aikana pelastustoimeen tarvittaisiin kuitenkin noin tuhat pelastajaa lisää pelkästään tämän [Puhemies koputtaa] lakisääteisen tason saavuttamiseksi.

Toivoisin, että ministeri kommentoisi tarkemmin tätä pelastusala ja sen tulevaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

10.09 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että panostamme kokonaisturvallisuuden osalta myös sisäiseen turvallisuuteen, ja tietenkin erityisesti sisäministeriön budjetissa näkyvät panostukset rajaturvallisuuteen. Suomi ei suinkaan elä sotataloudessa, ja vaikka on tärkeää, että puolustusvoimien suorituskykyä nostetaan, niin ketkä ovat ne, jotka vastaavat hybridiuhkaan, verkkohäirintään, kyberrikollisuuteen, lukuisiin mielenosoituksiin ja muihin? Ketkä ovat siellä turvaamassa suomalaisten arkea? Ne ovat poliisit. Poliisilta puuttuu yhä 16 miljoonaa euroa siitä 40 miljoonan euron vajeesta, jonka poliisi toi viime keväänä meille tietoon. Ja toivon, että tähän nyt yhteisesti koko sali laidasta laitaan osallistuu, kun kymmenen vuotta on todettu, että tämä on parlamentaarisesti yhteinen asia, niin että tähän myöskin muutos tulee.

Myös tämä pelastajapula on ollut nähtävissä, ja toivottavasti sisäministeri kommentoi tätä vielä erikseen. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

10.10 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten ministerin esittelystä käy ilmi, tämä budjettihan on turvallisuuden vahvistamisen budjetti. On ollut hienoa myöskin, että meillä on ollut tässä salissa laaja yhteisymmärrys siitä, että näinä aikoina on tärkeää vahvistaa turvallisuuttamme niin poliisin resurssien turvaamisella kuin myöskin rajaturvallisuuden varmistamisella. Hallitushan on lisännyt poliisin resursseja koko vaalikauden ajan, ja tässä budjetissa sitä työtä myöskin jatketaan. Sen lisäksi, niin kuin tiedämme, meillä on suuri huoli rajaturvallisuudestamme, ja siksi on erityisen tärkeää, että ministeri täällä myös esitteli tärkeitä panostuksia rajoillemme.

Mutta jaan kyllä tämän huolen, joka on tässä edellä tullut esille, pelastusalaan liittyen ja erityisesti meidän osaajapulaan liittyen, ja kysyisin: kun olemme tehneet päätöksiä Helsingin Pelastuskoulun jatkamisesta, niin onko ministerillä näkemystä, onko meillä mahdollisuutta valtion budjetista tukea Helsingin Pelastuskoulun [Puhemies koputtaa] jatkamista tulevaisuudessa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen Mari, olkaa hyvä.

10.12 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on jo aiemmin tullut ilmi se, että on hyviä panostuksia tässä budjetissa, mutta ihmettelen kyllä suunnattomasti sitä, että tässä on reagoitu toimintaympäristöön, joka liittyy tähän Ukrainan sotaan ja Venäjään, mutta ei sen sijaan poliisiin, joka viimeiseksi Helsingin rikospoliisin päällikkö Markku Heinikarin suulla kertoi katujengi-ilmiöstä Suomessa ja kertoi, että se on todellinen, se liittyy erityisesti maahanmuuttajataustaisiin nuoriin täällä pääkaupunkiseudulla. Hämmästelen kyllä suunnattomasti sitä, että tekstiosioissa tässä budjetissa tähän asiaan ei ole otettu minkäänlaista kantaa, ja nyt kysyisin kyllä ministeri Mikkoselta: minkä vuoksi te ette ole ottaneet budjetissa kantaa näihin katujengeihin ettekä myöskään siihen juurisyyhyn eli haitallisen maahanmuuton rajoittamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

10.13 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rajaturvallisuutta pitää vahvistaa heikentyneen turvallisuustilanteen ja Venäjän kasvaneen uhkan takia. Hallitus on tehnyt tärkeitä panostuksia rajaresursseihin ja siten rajaturvallisuuteen. Tämä on hyvä asia.

Kaksi merkittävää puutetta hallituksen toimissa vielä on, kaksi merkittävää asiaa ratkaisematta.

Ensinnäkin raja-aidan rakentaminen: Eduskunta antoi kesällä hallitukselle sen mahdollisuuden, että itärajan turvallisuutta voidaan vahvistaa rakentamalla sinne raja-aita ja näin estää hybrdivaikuttamista. Ministeri, onko hallitus tehnyt tästä raja-aidan rakentamisesta nyt sen päätöksen, ja milloin hallitus antaa raja-aidan rakentamiselle rahoituksen?

Toinen kysymys liittyy venäläisturismin estämiseen. Oikeuskansleri vahvisti eilen, että siinä on tulkinnanvaraa, kuinka tarkkaa arviota siitä uhkasta kansalliselle turvallisuudelle

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

voidaan tehdä. [Puhemies koputtaa] Minkä takia hallitus ei ole tätä tulkintamahdollisuutta käyttänyt, [Puhemies: Kiitoksia!] kuten Baltian maat?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Könttä.

10.14 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus on panostanut historiallisen paljon Suomen ja suomalaisten turvallisuuteen: ensi vuodelle, kuten ministeri sanoi, sisäministeriön hallinnonalalle 2,3 miljardia euroa, mikä on 700 miljoonaa euroa enemmän kuin tälle vuodelle. Lisää rahaa poliisille, lisää rahaa pelastuslaitokselle ja lisää rahaa Rajavartiolaitokselle.

Poliisien määrä on laskenut maassamme tasaisesti...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni on pois päältä.

Pahoittelut! Voin aloittaa alusta, arvoisa puhemies. [Naurua — Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ette voi.

Poliisien määrä on laskenut tasaisesti maassamme koko 2010-luvun. Onneksi hallitus on tehnyt tähän muutoksen, ja olemme saavuttaneet tuon seitsemän- ja puolituhatta poliisia, mikä oli hallituksen lupaus. Pelastajien määrää lisätään, ja nyt näiden uhkaavien uutisten myötä, kun Venäjällä on osittainen liikekannallepano julistettu, myös rajojemme turvallisuudesta pidetään huolta.

Mutta sen sanon, että edustaja Vestman on oikeassa siinä, että tähän venäläisten turisti-viisumikysymykseen hallituksen olisi kyllä saatava suoraselkäinen vastaus. Me tarvitsemme tekoja puheiden lisäksi, ja mikäli meillä on vain puheita mutta ei tekoja, ne ovat mieliteitä. Tarvitsemme tekoja.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Hanna, olkaa hyvä.

10.15 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on aiemmissa puheissa todettu, turvallisuus on nyt tärkeämpää kuin koskaan, ja on hienoa huomata, kuinka hallitus panostaa siihen — sekä poliisien resursseihin että myös Rajavartiolaitoksen resursseihin. Tietenkin poliisien määrärahojen osalta on huoli siitä, kuinka sinne saadaan jatkuvuutta ja pysyvyyttä, ja jää tietenkin nyt sitten tulevan hallituksen tehtäväksi pitää kiinni tästä hyvästä linjasta, joka nyt on tällä hallituskaudella vallinnut.

Sitten täällä on nostettu esiin huoli pelastustoimen tulevaisuudesta. On tietenkin tärkeää, että myös arjen turvallisuudesta vastaavien pelastajien kouluttaminen nostetaan sille tasolle, jolla meillä riittää resursseja ja tekijöitä tulevaisuudessakin.

Olisin vielä lopuksi kysynyt Ukrainasta tulleista pakolaisista. Meille on tullut paljon pakolaisia, mikä on todella hienoa — Suomi kantaa vastuunsa solidaarisuudesta Ukrainaa kohtaan. Miten hyvin sitten on toiminut heidän kotoutumisensa tänne [Puhemies koputtaa] ja yhteistyö kuntien kanssa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

10.17 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä sisäisen turvallisuuden osuus on erittäin tärkeä kokonaisuus meille, ja on hyvä, että on panostettu näihin meidän turvallisuustekijöihin niin rajalla kuin poliisiin ja pelastajiinkin.

Haluaisin vielä vähän varmistella tätä pelastajakoulutuksen määrää. Siihen kuitenkin lisätään rahaa. Mitenkä hoidetaan tulevaisuus sillä tavalla turvallisesti, että se kokonaismäärä, mitä meillä on pelastajia poistumassa, saadaan turvattua kokonaan? Se on meidän palvelukentän koon ja tarpeen mukaan erittäin tärkeä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Löfström.

10.17 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade herr talman! Lisäpanostukset sisäiseen turvallisuuteen ovat aivan välttämättömiä nykymaailman ja lähialueidemme tilanteen takia. Hyvät valmistelut ja riittävät resurssit tarjoavat parasta mahdollista turvaa.

Ahvenanmaalle merivartioston rooli on erityisen tärkeä turvallisuuden kannalta. Hyvä yhteistyö merivartioston ja muiden viranomaisen välillä palvelee kansallista etua. Lisäresurssit merivartiostossa ovat tärkeitä. Ja haluan kiittää hallitusta siitä, että nyt järjestetään merivartijoiden peruskurssi ruotsiksi ensimmäistä kertaa kymmeneen vuoteen.

Poliisi kuuluu itsehallintolain mukaan enimmäkseen Ahvenanmaan toimivaltaan, mutta myös valtakunnan toimivaltaan kuuluu merkittäviä osia, jotka hoidetaan joko sopimusasetuksilla tai suoraan. Tässä on erittäin tärkeä turvallisuusympäristön joustava yhteistyö ja se, että ei problematisoida lain toimivaltaa koskien resursointia, jotta taataan turvallisuus, joka on valtion ydintehtävä myös Ahvenanmaalla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

10.18 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä aamuna on ilmoitettu hätäpuheluissa häiriöitä, eli nämä 112-puhelut eivät välttämättä mene läpi, mikä on tietysti erittäin huolestuttava ja vakava asia, koska siellä saattaa olla ihmisen henki kyseessä. Mutta vielä vakavampaa on se, että hätäkeskuspäivystäjät kertovat uuvuttavasta työtahdistista, joka aiheuttaa pakoa alalta, pitkiä sairaslomia. Hätäkeskuksen työntekijöistään on ollut jo pitkään pulaa, ja hädässä olevan ihmisen ensimmäinen auttaja on hätäkeskuspäivystäjä, eli juuri tämän toiminnon tulisi olla kunnossa, joten mitä ministeri tälle aikoo tehdä?

Sitten toinen asia, mihin kiinnitin ja haluan kiinnittää huomiota, on se, että meillä huumausaineiden määrä ja niiden ympärillä lieveilmiöt ovat lisääntyneet. Nuorten pahoinvoinnin lisääntyminen näkyy nuorisorikollisuuden raaistumisena. [Puhemies: Kiitoksia!] Mitä tälle tehdään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen Piritta, olkaa hyvä.

10.20 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on tullut entistä konkreettisemmaksi ja tärkeämmäksi viimeaikaisten tapahtumien vuoksi. Tässä talousarviossa poliisien määrärahaan esitetään korotuksia, jotta 7 500 poliisin tasotavoitteesta voidaan pitää kiinni. Samalla määrärahoja lisätään myös rajaturvallisuutemme takaamiseen, ja pyrimme siis huolehtimaan turvallisuudestamme tälläkin saralla.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Venäjän aloittama raakalaismainen sota Ukrainaa kohtaan on kuitenkin tuonut meillekin paljon sotaa pakoon lähteneitä. Olemme varautuneet 700 miljoonalla eurolla Ukrainasta pakenevien vastaanottoon Suomessa. Ukrainalaisten auttaminen ja heidän kotoutumisensa ja työllistymisensä tänne ovatkin erinomaisen tärkeitä sosiaalipoliittisia, mutta myös taloudellisia asioita. Kysyisinkin ministeri Mikkoselta: kuinka olemme varautuneet huolehtimaan ukrainalaisten lupa-asioiden sujumisesta niin, että asiat eivät siiloudu eri ministeriöissä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

10.21 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomalaiset eivät halua ja hallitus ei halua, että venäläiset turistit tällä hetkellä matkustavat Suomeen ja Eurooppaan. Tähän on moraalisia syitä. Ei haluta, että sotaa käyvän, raakaa sotaa käyvän maan kansalaiset tulevat Eurooppaan lomailemaan. Mutta tähän on myös järkevä poliittinen peruste: halutaan luoda painetta Putinin hallintoa kohtaan. Ja nämä, jotka tänne matkailavat, varsinkin Eurooppaan, eivät ole niitä köyhiä venäläisiä, vaan kuuluvat eräänlaiseen taloudelliseen eliittiin.

Nyt Viro, Latvia, Liettua, Puola, Hollanti, Belgia ovat katsoneet voivansa kansainvälisten sopimusten puitteissa lopettaa uusien turistikivisumien myöntämisen venäläisille. Suomi ei. Miksei? No kun Suomi on kuulemma oikeusvaltio. On se kurjaa, että Suomi näyttää olevan Euroopan, ellei koko maailman ainoa oikeusvaltio. Rouva ministeri: milloin hallitus tässä asiassa [Puhemies koputtaa] ryhtyy sanoista tekoihin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kärnä, olkaa hyvä.

10.22 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinäluoma puhui viisaasti omassa puheenvuorossaan todeten, että tämä on turvallisuutta vahvistava budjetti, ja kiitän siitä hallitusta. On todella tärkeää, että poliisien määrää nostetaan, ja myös näitä merkittäviä panostuksia rajaturvallisuuteen tarvitaan. Se on äärettömän tärkeä asia.

Edustaja Vestman nosti esille omassa puheenvuorossaan tämän raja-aidan. Tässä on syytä tietysti korjata, että koko itärajaahan ei tulla aitaamaan, mutta tietyille strategisille osuuksille aidan rakentaminen on varmasti perusteltua.

Yhdyn kyllä tässä osaltaan myös edustaja Zyskowiczin kysymykseen ministerille. Pidän järkyttävänä sitä, että venäläisten turismi edelleen Suomeen jatkuu, ja toivon tässä kyllä toimenpiteitä hallitukselta. Mainostan tässä myös omaa lakialoitettani, joka on kansanedustajilla allekirjoitettavana.

Kysyisin ministeriltä myös sitä, että nyt kun Venäjä on julistanut osittaisen liikekannallepanon, miten aiotaan varmistaa se, että kaksoiskansalaiset tai Suomessa oleskelevat venäläiset eivät pääse Ukrainaan [Puhemies koputtaa] käymään hyökkäyssotaa. [Ben Zyskowicz: Meidän pitää tehdä tästä keskustan kanssa yhteinen välikysymys! — Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

10.23 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden ylläpito on yksi valtion perustehtävistä, ja se korostuu erityisesti kriisiaikoina ja tässä budjetissa, niin kuin useat ovat jo täällä todenneet.

Tärkeinä satsauksina poliisin osalta haluan nostaa lapsiin kohdistuvien rikosten kiireellisen käsittelyn sekä parisuhdeväkivallan torjunnan tehostamisen. Kestävässä turvallisuusajattelussa olennaista on ongelmien juurisyihin puuttuminen. Onkin tärkeää, että poliisilla riittää resursseja myös ennalta estävään toimintaan. Koronakriisin aiheuttama lasten ja nuorten hyvinvointivelka näkyy moniammatillisen viranomaisyhteistyön tarpeena. Julkisten turvallisuuspalvelujen vaikuttavuuden ja laadun kannalta keskeistä onkin eri viranomaisten välisen yhteistyön tehostaminen, ja olisinkin kysynyt vielä ministeriltä, miten tätä on sisäministeriön toimesta edistetty.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

10.24 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ilahduttavaa, että ministeriössä ollaan reagoitu pelastajakoulutuksen tilanteeseen. Kuitenkin haluaisin kysyä tästä, kun tämä ongelma on ehkä laajempi kuin on osattu arvioida. Sopimuspalokuntien vetovoima ei ole enää alueilla sellainen kuin ennen, ja esimerkiksi Satakunnassa sopimuspalokunnat huolehtivat suuresta osasta maakunnan palo- ja pelastusturvallisuudesta. Nyt tämä koulutuskysymys on erityisen tärkeä. Satakunnassa on pelastusharjoitusalue, joka on tämän maan toiseksi kattavin ja paras. Nyt toivoisinkin, että ministeriössä pohdittaisiin, että alueellista pelastusalan koulutusta voitaisiin ajatella laajemmassa mittakaavassa, jotta vain keskittynyt koulutus, joka on kustannuksiltaan kallista... Toki Kuopio pitääköön sen, mitä on, mutta nyt on järkevää tehdä ratkaisuja, joilla mahdollistamme edullisemmin pelastusalan koulutuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

10.25 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Satakuntalaisena kansanedustajana on helppo yhtyä edelliseen puheenvuoroon, jonka edustaja Myllykoski ansiokkaasti piti. Me kaikki satakuntalaiset kansanedustajat yli puoluerajojen ollaan pidetty yllä tätä alueellista pelastajakoulutusta. Näen, että nyt kun meillä on tämä suuri pelastajapula, niin oikeasti tätä alueellisen koulutuksen mahdollisuutta — kuten sitä takavuosina on toteutettu — pitäisi miettiä ihan realistisesti ja konkreettisesti uudestaan, koska pula pelastajista on niin valtava, että kaikki realistiset keinot ja mahdollisuudet pitäisi ottaa käyttöön. Ja siihen Satakunnassa todella olisi mahdollisuuksia.

Mutta kaiken kaikkiaan voi vaan kiitollisuudella ottaa vastaan tämän budjetin sisäisen turvallisuuden osalta ja kiittää määrärahoista poliisille. Niillä turvataan poliisien määrän pysyminen 7 500:ssa ja näin myöskin työrauhaa sinne suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

10.26 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella niin, että kevään kehysriihessä tehtiin esimerkiksi Puolustusvoimien ja rajaturvallisuuden kannalta täysin oikeita ratkaisuja ja näitä on myös jatkettu tässä budjetissa. Mutta hyvin monet näis-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

tä ovat kuitenkin aika kertaluonteisia, ja ongelmat kumuloituvat jatkossa. Inflaatio ja kustannuskehitys ylipäättään on erittäin kovaa, ja yleensä kun tämä huomioidaan vaikka henkilöstön osalta, ei oteta ict-menoja ja muuta huomioon.

Puolustusvoimillahan on hyvä tilanne siinä mielessä, että kustannuskehitys ja sen taso otetaan huomioon ja se tulee ikään kuin automaationa huomioiduksi myös tulevina vuosina, mutta kysyn arvoisalta ministeriltä: milloin myös Rajavartiolaitos ja ylipäänsä rajaturvallisuuden kanssa tekemisissä olevat tahot, kuten vaikkapa poliisi, suojelupoliisi ja niin edelleen, sidotaan vastaavalla järjestelmällä, jotta tämä kustannuskehitys tulee huomioiduksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

10.27 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itselläni on huoli pelastustoimen resursseista. Tällä hetkellä, kun on katsottu niitä, niin koko ajan tarpeet muuttuvat näihin pelastustoimen hommiin ja tavoitteet nousevat, mutta valitettavasti rahoituksen suhteen, kun se on siellä yleiskatteellista, on pelko, että sote vie sen.

Toinen huoleni on syrjäytyminen. Aikoinansa sisäisen turvallisuuden ohjelmassa todettiin, että syrjäytyminen on sisäisen turvallisuuden suurin uhka. Tällä hetkellä on hyvin paljon pahoinvointia, meillä on hoitovelkaa, meillä on mielenterveysongelmia, ahdistuneisuutta. Miten SM, miten sisäministeriö on tässä mukana?

Sitten vielä yksi asia: nämä turistikassat. Tiedän, että te olette päättäväinen ministeri. Ottakaa te koppi nyt tästä turistikassien kieltämisestä. Nimittäin tätä selkärangattomuutta, mikä hallituksessa on, on kyllä todella kauhea katsella.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

10.28 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin pelastustoimesta tulee olla huolissaan. Pelastustoimen budjetin osuus on hyvinvointialueitten budjetista vain kaksi prosenttia. Jo viime vuonna itse ministeriö esitti tasokorotusta 80 miljoonaa ja sopimuspalokunnille 50 miljoonaa, mikä tulisi täyttää vuoteen 2030 mennessä. Juuri varusteisiin ja muihin noin 130 miljoonaa pitäisi vähintään löytää.

On hieno asia, että koulutukseen saadaan nyt valmistelurahaa, mutta itse koulutuksen lisäys on kuusi miljoonaa euroa, mikä tarvitaan vähintäänkin vuoden 2030 raamineuvotteluissa. Tämä on tuhat ammattipelastajaa, mutta tästä puuttuu kokonaan se, että myös 4 500 sopimuspalokuntalaista tulee kouluttaa vuoteen 2030 mennessä, niin että me myös varmistamme juurikin sopimuspalokuntalaisten toiminnan ja tämän aktiviteetin, mitä tässä on otettu eri puolilla esille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

10.29 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että poliisin ja Rajavartiolaitoksen tarpeisiin on näinkin hyvin pystytty varautumaan budjetissa. Pelastuslaitoksen osalta sali tuntuu olevan hyvin yksimielinen siitä, että eläköityvän henkilöstön tilalle näiden koulutuksen määrien suhteen meidän täytyy tehdä jatkossakin lisää työtä, ja hyvä, että sekin tässä alkaa.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Arvoisa puhemies! Kunnissa on ennätysmäärä pakolaisia, ukrainalaisia tilapäisen suojelun perusteella tulleita, ja kysyisinkin ministeriltä: kun he ensi keväänä ovat olleet jo vuoden Suomessa ja voivat kuntalaisten tavoin päästä palveluihin, miten tähän yhdessä muiden ministeriöiden kanssa varaudutaan? Esimerkiksi Espoossa tämä voi tarkoittaa yli tuhatta lasta kerrallaan palveluihin, ja tämä tietysti vaatii paljon henkilöstöä myös.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt otetaan ministerin vastauksia tähän väliin kolme neljä minuuttia. Olkaa hyvä.

10.30 Sisäministeri Krista Mikkonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista ja kiitos myös siitä tuesta, mitä eduskunta on antanut siihen, että sisäisen turvallisuuden rahoitusta on nyt voitu merkittävästi nostaa. Totta kai tämä muuttunut turvallisuustilanne on siinä ollut se syy. Koetan nyt mennä teemoittain vähän ja sitten seuraavassa puheenvuorossa jatkan, jos jää kesken.

Pelastustoimi nousi monessa puheenvuorossa esiin, ja kuten tuossa sanoin, niin todellakin me tarvitsemme lisää pelastajia, ja sen takia me tällä hallituskaudella olemme jo nostaneet pelastajakoulutettavien määrää ja olemme myös tehneet näitä alueellisia kursseja. Tällä hetkellä esimerkiksi on ruotsinkielinen kurssi Vaasassa. Kymmenen vuotta sitten viimeksi järjestettiin ruotsinkielinen kurssi, ja tämä tuli nyt todella tarpeeseen, ja jatkossa pitää huolehtia, että niitä järjestetään säännöllisesti. Tässä budjetissa olemme nyt siis varautuneet siihen, että vuonna 24 pystytään koulutusmääriä merkittävästi nostamaan. Miksi sitä ei tehty jo ensi vuonna: ihan sen takia, että siihen suunnitteluun, niiden varusteiden hankkimiseen ja niin edelleen tarvitaan tämä aika, jotta sitten toivottavasti vuonna 24 tämä koulutusmäärän lisäys voidaan merkittävästi toteuttaa. Siinä tietysti tämä kehyspäättös, mitä edustaja Pirttilahti nosti esiin, on tärkeä.

Mutta sopimuspalokuntien turvaaminen on aivan yhtä tärkeää. Meillä on valtaosa alueista sellaisia, että sopimuspalokunnat ovat ne, jotka ensin tulevat paikalle ja hoitavat tehtävät, ja sen takia se yhteinen iso huoli on se, miten me varmistamme myös sopimuspalokuntien tulevaisuuden ja sen, että sinne riittää toimijoita ja ihmisiä. Meidän lakimuutoksissa nyt tätä sopimuspalokunnan roolia ollaan vahvistamassa niin, että myös siellä puolella se vahvemmin näkyy.

Pelastuksesta vielä nousi tämä hyvinvointialueiden rahoitus ja se, miten siellä on turvattu pelastustoimi. Hyvinvointialueiden rahoitus tulee VM:n budjetin kautta, ja pelastuksen osuus on siitä noin puoli miljardia, ja tämä on asia, mitä täytyy totta kai seurata ja varmistaa, että alueilla voidaan nämä palvelut kaikille turvata.

No, sitten poliisin osalta tuli myös paljon kommentteja ja kysymyksiä. Se, että me pysymme pitämään poliisien määrän siinä 7 500:ssa myös ensi vuonna, on äärimmäisen tärkeää. Tällä hallituskaudella poliisien määrää on nostettu, ja tämä taso halutaan ylläpitää myös jatkossa. Poliisin osalta meidän täytyy vielä täydentävällä talousarviolla varmistaa, että saamme riittävät resurssit toimitilavuokriin ja ict-kehittämiseen. Tästä on käyty hyvää keskustelua VM:n kanssa, ja myös Poliisihallituksen kanssa on yhdessä huolehdittu siitä, että katsomme, että poliisien toiminnan taso turvataan. Mutta sitten pitkällä tähtäimellä meidän pitää katsoa, että me emme ole joka vuosi siinä tilanteessa, että joudumme täällä salissa puhumaan poliisille riittävästä rahoituksesta, ja tähän on nyt lähdeittävä vakauttamisohjelmalla yhdessä Poliisihallituksen ja sisäministeriön kanssa etsimään ratkaisuja, ja

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

toivon, että myös tämä sali yhdessä sitoutuu siihen, että niitä ratkaisuja löytyy ja pystymme pitkällä tähtäimellä turvaamaan poliisin resurssit.

Hätäkeskuksesta, minkä edustaja Räsänen nosti esiin: On äärimmäisen tärkeää, että huolehdimme sen toimivuudesta, huolehdimme ihmisen jaksamisesta. Tähän on aloitettu toimenpiteitä työolojen parantamiseksi. Tänä vuonna on järjestetty ylimääräinen hätäkeskuspäivystäjien kurssi, niin että nyt valmistuu enemmän työntekijöitä kuin aiemmin, millä pystymme tätä tilannetta myös parantamaan niin, että saamme sinne päivystäjiä riittävästi. Mutta se on juuri niin kuin sanoitte: hätäkeskus on se ensimmäinen paikka, mihin otetaan yhteyttä, ja pitää huolehtia siitä, että se toimii.

Menen näihin muihin, raja- ynnä muut asioihin, seuraavassa puheenvuorossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Hyvä. — Nyt jatketaan debattia, ja edustaja al-Tae, olkaa hyvä.

10.34 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin, kuten edustaja Risikko, olen huolissani syrjäytymisestä. Syrjäytymisen pahimmat ilmentymät ovat radikaalit ilmiöt, muun muassa terroristiseen toimintaan liittyminen. Meillä oli Kankaanpäästä tästä yksi esimerkki, jossa pahoinvoivat, varmasti pahoinvoivat, ihmiset liittyivät tällaiseen ryhmään, josta he hakivat varmastikin kuuluvuuden tunnetta ja niin kuin hyvää oloa siitä, että joku ryhmä on ympärillä, ja he halusivat myöskin toimia terroristisessa tarkoituksessa — näin ilmenee. Myös muita ryhmiä on. Ääri-islam on toinen ilmentymä, jossa syrjäytyminen voi pahimmillaan johtaa hyvinkin vakaviin tekoihin.

Mitä me teemme ennalta estävän toiminnan näkökulmasta? Mitä kuuluu exit-toiminnalle, jossa näitä syrjäytyneitä nuoria pyritään saamaan pois? Mitä tapahtuu vankiloiden sisällä tällä hetkellä tämän suhteen? Entäs siviilissä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

10.35 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tullut varsin selväksi, niin pelastajapula on tosiaan tosiasia. En näe tässä budjetissa rahoja uudelle pelastusopistolle Uudellemaalle Kuopion lisäksi. Onko tästä ollut vielä puhetta? Se olisi selkeä ratkaisu tähän pelastajapulaan. Tällä hetkellä pelastusopiston opiskelijoista suhteellisen suuri osa tulee Pohjois-Savosta tai sen lähiseuduilta. [Eduskunnasta: Mitä pahaa siinä on?] Heillä ei ole niin suurta intoa lähteä töihin Ruuhka-Suomeen, missä on kuitenkin suurin osa pelastajanviroista. Tuntiopettajia saataisiin helposti pääkaupunkiseudun isoista pelastuslaitoksista, eikä Turussa ja Tampereeltakaan olisi pitkä matka. Myös puhuttu ruotsinkielinen opetus olisi helpompi järjestää juuri Uudellemaalle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

10.36 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan tähän rajaan ja turistiviisumikysymykseen. Nyt valitettavasti, niin kuin edustaja Zyskiewicz tässä esille toi, muut maat ovat EU:ssa tehneet päätöksen, ja me olemme EU:n heikoin lenkki. Me olemme pyöröovi tällä hetkellä venäläisille lomailijoille ja turisteille Eurooppaan ja pakotteidenkin porsaanreikä, valitettavasti. Oikeuskansleri eilen selvästi toi esille, että uu-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

det viisumit on mahdollista lopettaa poliittisella päätöksellä. Keskustalla näyttää tähän olevan valmiutta. Kysyisin, onko muilla hallituspuolueilla. Voimassa olevien mitätöinti vaatisi sitten Rajan päätöstä, ja toivottavasti myös tässä hallitus voisi olla aktiivinen. On esitetty erillislakia, jolla vanhat ja uudet lait voitaisiin kumota, ja Pöysti totesi: ”En usko, että komissio olisi kovin herkkä puuttumaan tähän.”

Kysyn teiltä, arvoisa ministeri: mistä se nyt kiikastaa, että hallitus puhuu toista ja tekee toista? Tämä pyöröovi pyörii, ja eilenkin yli 7 000 juhlijaa venäläistä saapui Suomeen [Puhemies koputtaa] ja EU:hun Suomen rajan kautta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

10.38 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on maailman turvallisin arki. Korona ja Venäjän sota Ukrainassa ovat horjuttaneet ihmisten turvallisuudentunnetta, mutta yleisellä tasolla suomalaisten turvallisuudentunne on edelleen korkealla tasolla. On äärimmäisen tärkeää ja hyvä, että tässä budjetissa nyt vahvistetaan sisäistä turvallisuutta. Suomen tulee olla jatkossakin maailman turvallisin maa, ja tätä pitää edelleen vahvistaa.

Sisäisestä turvallisuudesta huolehtiminen on äärimmäisen tärkeää jo silloin, kun erityistä kriisiä ei ole, koska kriisin keskellä perustan pitää olla jo valmis ja kunnossa, ja on hienoa, että tällä hallituskaudella määrätietoisesti poliisien määrää on lisätty sieltä 7 200:sta 7 500:aan poliisiin, mutta on nimenomaan näin, että poliisi tarvitsee pitkäkestoisen rahoituksen yli vaalikausien sillä tavalla, [Puhemies koputtaa] että ei jatkuvasti jouduta lisäbudjeteilla poliisin rahoitusta korjaamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kari, Mika, olkaa hyvä.

10.39 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Hyvä, että hallitus on nyt tarttunut tähän sisäisen turvallisuuden toimijoiden kokonaisrahoitukseen. Mutta haluan nostaa, niin kuin ministeri itsekkin nosti esiin, että myös tällä kaudella vaikkapa esimerkiksi poliisien määrärahojen hoitaminen oikealle tasolle on ollut jatkuvaa soutamista ja huopaamista. Minä olen saanut olla 11 vuotta eduskunnan hallintovaliokunnassa, jossa käsitellään nimenomaan poliisin, Rajan, Tullin, sisäisen turvallisuuden toimijoiden, pelastustoimen ja muiden budjetteja, ja tämä sama ilmiö on ollut kaikkien hallitusten aikana, kaikkien puolueiden ollessa hallituksessa, tavalla tai toisella. Ja se on vaikuttanut erityisesti poliisiin niin, että poliisin pitkän tähtäimen suunnittelu on ollut vaikeaa. Pitkäjänteisyys puuttuu, koska budjetit hoidetaan viime kädessä lisätalousarvioiden kautta, ja tällainen toiminta ei tietenkään jatkossakaan ole millään tavalla hyväksyttävää. Arvoisa ministeri, viittasitte jo [Puhemies koputtaa] tähän ongelmaan. Myös ratkaisuja tarvitaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

10.40 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pakolaisten auttaminen heidän kotiseutunsa lähialueilla on kaikkein tehokkainta. [Eduskunnas-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

ta: Juuri näin!] Suomi on Ukrainan lähialuetta, joten on tärkeää, että otamme vastaan lähinnä naisia ja lapsia, jotka sieltä tulevat sotapakolaisina.

Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko antoi eilen ymmärtää, että sotien eli hyvinvointialueiden rahoitus jätetään tietoisesti nyt tämän hallituksen toimesta seuraavan hallituksen, keväällä aloittavan hallituksen, vastuulle. Siellähän on noin puolentoista miljardin euron aukko, ja se koskettaa erittäin vahvasti myös pelastustointia. Oletteko, ministeri Mikkonen, samalla linjalla, ja onko se hallituksen linja, että teidän toteuttamanne uudistus jätetään seuraavan hallituksen rahoitettavaksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

10.41 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun tarkastelee hallituksen toimintaa turvallisuusasioissa, niin toiminta vaikuttaa vähän jähmeältä aika ajoin: reagoidaan, ei olla proaktiivisia. Viittaan tällä erityisesti siihen alkukesästä käytyyn tiukkaan väentämiseen rajavartiolaiton uudistamisesta, jolla pakolaisten käyttö hybridiasena estettiin. Sehän syntyi vain opposition tiukan väentämisen ja vaatimisen seurauksena — tai sen tuella.

Mutta nyt jälleen turvallisuustilanne on muuttunut, juuri tänä aamuna. Millä tavoin hallitus reagoi? Venäjälle on julistettu liikekannallepano. Venäjän puolustusministeri Šoigu on todennut, että Venäjä ei ole niinkään sodassa Ukrainaa vastaan vaan länttä vastaan. Arvoisa ministeri, Suomi on länttä. Olisiko nyt vihdoinkin aika panna itäraja kiinni rajat ylittävältä turistiliikenteeltä ja sulkea raja kokonaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

10.42 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia panostuksista muun muassa poliisin, maahanmuuton, rajaturvallisuuden ja pelastustoimen osa-alueille.

Olen kyllä samaa mieltä edustaja Köntän kanssa siitä, että rajat on saatava kiinni Venäjän turistiviisumeille. Venäjällä on alkanut osittainen liikekannallepano, joka vakavoittaa tilannetta entisestään. Ihmettelen sitä, miten Suomen kanssa samaan EU- ja Schengen-alueeseen kuuluvat Baltian maat kykenevät pysäyttämään nämä turistiviisumit mutta Suomi ei, kun Suomelle tämä ei ole ollut mahdollista. Suomen tulee saada päättää omista rajoistaan, ja nähdäkseni nimenomaan tämä turistiviisumi ei ole ihmisoikeuskysymys.

Suomea totta tosiaan vaivaa pelastajapula. Pelastajankoulutus tulisi kaksinkertaistaa välittömästi, ja edustaja Pirttilahti pitikin tästä hyvän puheenvuoron. Kiitän ministeriä 95 miljoonan lisäyksestä pelastustoimelle ja Häätäkeskuslaitokselle ja toivon, että myös tätä ministerin hyvin kuvaamaa [Puhemies koputtaa] aikatauluhaastetta saataisiin joudutettua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

10.43 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On täysin ymmärrettävää, että täällä on esitetty vahvoja näkemyksiä siitä, kuinka itärajamme pyrittäisiin sulkemaan tiukemmin kuin tähän asti. On kuitenkin hyvä muistaa, mitä Venäjän sodanvastainen oppositio Hodorkovskista Kasparovin ja Navalnyin joukkoihin toteaa: älkää eristä-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

kö Venäjän kansaa Euroopasta, koska se on juuri sitä, mitä Putinin hallinto tällä hetkellä haluaa.

Hallitus on tällä hetkellä varautumassa ensi vuonna sotapakolaisiin Ukrainasta. Olemmeko varautumassa siihen mitä todennäköisimpään ilmiöön — mitä todennäköisimpään ilmiöön — että Venäjältä tulee ensi vuonna erittäin paljon turvapaikanhakijoita, jopa massiivinen määrä pakolaisia? Siinä on aseistakieltäytyjistä sotakarkureihin, toisinajattelijoista ihmisoikeustaistelijoihin, opposition edustajista toimittajiin. Tämä on se ilmiö, minkä kanssa me olemme nyt juuri tekemisissä. Kuinka hallitus on varautumassa siihen, että meillä on pakolaisvirtaa mahdollisesti tulossa, turvapaikanhakijoiden virtaa tulossa nimenomaan Venäjältä? [Jukka Gustafsson: Realismia mukaan!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

10.44 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä satakunta-laiset kansanedustajat puhuivat ansiokkaasti tästä alueellisesta pelastajakoulutuksesta. Haluaisin itsekkin kysyä suoraan, onko teillä siihen realistista kykyä vastata, koska Satakunta esimerkiksi pystyy järjestämään kyllä alueellista koulutusta, jos ei huomenna, niin todella nopeasti kuitenkin. [Jari Myllykoski: Ensi viikolla!] — Juuri näin. [Naurua] — Vaasassa aloitettiin ruotsinkielinen koulutus, kuten sanoitte, mutta me tiedämme sen, että tarvitsemme pelastajia sen kaksi- ja puolituhatta vuoteen 2030 mennessä, ja nykyinen koulutustahti ei riitä.

Mitä tulee hyvinvointialueiden rahoitukseen, pelkkä seuraaminen ei riitä. Tiedämme, että pelastustoimella on yli 80 miljoonan rahoitusvaje jo nyt, ennen kuin hyvinvointialueet ovat edes alkaneet. Onko teillä valmiutta reagoida [Puhemies koputtaa] tähän tarpeeseen jo nyt?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

10.45 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katujengilmiö on vahvistunut Suomessa, ja viranomaiset ovat meitä siitä varoittaneet. Rikollisilla on myös enenevässä määrin laittomia aseita, joista aiheutuu vaaraa ei vain viranomaisten vaan myös sivullisten turvallisuudelle. Jengirikollisuuteen on vastattava sellaisilla toimenpiteillä, jotka katkaisevat huolestuttavan kehityksen, jotta emme ole Ruotsin tiellä. Kokoomuksessa olemme asiasta huolissamme ja esitimme jo keväällä kymmenen toimenpidettä jengirikollisuuteen vastaamiseksi. Olen itse tehnyt lakialoitteen laittomien aseiden osalta rangaistusten koventamisesta, ja yli sata kansanedustajaa allekirjoitti sen.

Kuten edustaja Rantanen täällä jo totesi, niin budjetissa ei kuitenkaan tämä jengirikollisuus nouse esille, eikä hallituksen lainsäädäntösuunnitelman perusteella hallitus ole ryhtymässä mihinkään merkittäviin toimenpiteisiin loppuvaalikauden aikana. Kysyisinkin ministeriltä: onko tämä totta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

10.47 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan osaltani kiittää hallitusta siitä, että sisäiseen turvallisuuteen ja turvallisuuteen ylipäätään

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

satsataan ja panostetaan, että meillä on tällainen turvallisuutta vahvistava budjetti käsillä. Ja on hienoa myös se, että tätä salia yhdistää laidasta toiseen tämä sisäisen turvallisuuden merkitys kansalaisille ja meidän koko yhteiskunnallemme. Samalla tavalla tässä yhteydessä tietysti pitäisi puhua myös syrjäytymisen ennaltaehkäisystä ja myös mielenterveysongelmiin puuttumisesta ja niiden ennaltaehkäisemisestä ja siitä kokonaisuudesta, mitä kaikkea sisäinen turvallisuus meille kaikille merkitsee.

Mutta itsekkin haluan kyllä esittää huoleni pelastustoimesta: sopimuspalokuntalaisten tilanteesta, määrästä, tulevaisuudesta. Ja kun me budjettikirjassa edellyttämme, että pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan toimintaedellytykset täytyy turvata koko maassa, [Petri Huru: Heti!] niin idässä, lännessä, pohjoisessa kuin etelässä, niin kysyisin vielä kerran: millä tavalla me konkreettisesti tämän teemme?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

10.48 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hienoa, että sisäiseen turvallisuuteen panostetaan, sanon näin rajan immeisenä, ja erityisesti Rajavartiolaistoksen rahoitus ja lisäresurssit ovat tarpeen.

Poliisiasiaain neuvottelukunnan puheenjohtajan hattua päässä pitäen on tärkeää, että tuosta hallitusohjelman tavoitteesta, 7 500:sta poliisista, nyt sitten pidetään kiinni, mutta huoli on edelleen, miten nämä rahat nyt sitten ICT:n ja kiinteistöjen osalta riittävät. Sitä on, niin kuin ministeri totesi, syytä katsoa.

No, sitten pelastajiin. Kuopion Pelastusopiston osalta täällä kyllä jaettiin väärää tietoa, että nuo opiskelijat tulevat Pohjois-Savosta. Ei pidä paikkaansa, siellä käy ympäri Eurooppaa tällä hetkellä ryhmiä kouluttautumassa. Ja tämä rahoitus, minkä nyt ministeriö on osoittanut, on aivan heidän toiveittensa mukainen: suunnittelurahaa tälle vuodelle ja sitten lisäkoulutuspaikkoja 24. Mutta huolihan tästä on tulevaisuudessa — vetovoima on tällä hetkellä ihan hyvä, [Puhemies koputtaa] mutta tuota koulutusta tarvitaan lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

10.49 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Katujengeistä ja ylipäättänsä tähän liittyvästä rikollisuudesta on useampi edustaja täällä kysynyt, ja toivotavasti ministeri siihen vastaa. Tietenkin tärkein keino ennalta ehkäistä tällaista rikollisuutta, kuten Ruotsissakin, olisi puuttua siihen juurisyyhyn eli tämänlaiseen maahanmuuttoon, mutta en usko, että tämä hallitus on siihen tekemässä mitään, joten kysyn kolme muuta hallituksen tärkeintä ennaltaehkäisykeinoa sille, että meidän tilanteemme ei ole kuten Ruotsissa esimerkiksi seuraavan vuosikymmenen aikana.

Sen lisäksi haluan kysyä tuosta itärajasta: Nyt kun Vladimir Putin on pitänyt jälleen uuden puheen, jossa on kerrottu osittaisesta liikekannallepanosta ja muutenkin uhottu, niin oletettavasti Venäjän kansassa on paljon sellaisia ihmisiä, jotka haluavat paeta tällaisesta maasta. Mihin he sitten pakenevat? He pakenevat tuosta itärajan yli Suomeen. [Puhemies koputtaa] Miten hallitus aikoo reagoida tähän? [Puhemies: Kiitoksia!] Tiedämme, että meillä on eräänlainen rajalaki olemassa, joka keskittyy välineellistämiseen ja laajan maahantulon estämiseen, mutta mitä muita keinoja teillä on, mikäli tilanne eskaloituu?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

10.50 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, että tänään on tullut uusia uhkia, mutta kyllä minusta tämä viisumiasia on sellainen, että me ollaan jäämässä kyllä tässä historian väärälle puolelle, jos me olemme Turkin kanssa sellainen kauttakulkumaa venäläisille turisteille tässä tilanteessa. Eli kyllä se on oikeasti noloa. Se, mihin sitten varaudutaan jatkossa, on toinen kysymys, ja se on tietysti myös hyvin vakava kysymys.

Menen vielä tähän sisäiseen turvallisuuteen: Tässä jo edellisessä puheenvuorossa mainittiin katujengit. Aika vähän on puhuttu huumorikollisuudesta, joka on kuitenkin rajussa kasvussa, enkä usko ollenkaan, että sitä millään käyttöhuoneilla ratkaistaan, vaan kyllä meillä täytyy olla paljon enemmän ennalta ehkäiseviä keinoja ja myös poliisilla resursseja panostaa tähän, koska huomattava osa kaikista arjessa tapahtuvista rikoksista liittyy nimenomaan huumeiden käyttöön.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

10.51 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sisäiseen turvallisuuteen panostaminen on todellakin tärkeää näinä poikkeusaikoina: poliisin toiminnan turvaaminen, myöskin pelastustoimen turvaaminen, kun uudet sote-alueet aloittavat, siellä myöskin sopimuspalokuntien toiminnan turvaaminen ja sitten tämä rajaturvallisuus ennen kaikkea.

Kyllä täytyy sanoa, että yhdyn niihin kollegoihin, jotka ovat tätä turistiviisumiasiaa nostaneet esille, ja haluan ehdottomasti siihen kiristyksiä. Kauttakulku Suomen kautta tulee saada ehkäistyä. Ja tässä ei ole pelkästään tämä turistiviisumiasia yksin, vaan siellä on itärajalla nyt paljastunut myöskin poikkeuksellisen paljon vääriä matkustusasiakirjoja, ja se vaatii myöskin sitten rajaviranomaisilta uutta paneutumista asiaan ja myöskin ehkä uusia toimintatapoja. Arvoisa ministeri, miten te tähän asiaan [Puhemies koputtaa] reagoitte?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

10.52 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ovat useat edustajat kyselleet tästä pelastuslaitoksen tilanteesta. Olisin täsmentänyt kysymystä siltä osin, että valtiovarainvaliokunta on pariin kertaan patistellut useamman vuoden ohjelman laatimiseen, jossa rahoitusvaje paikattaisiin. Nyt kun tämä hallinnollinen siirto tapahtuu hyvinvointialueille, niin olisi korkea aika tehdä se konkreettinen suunnitelma ja kirjata se niin, että olisi ikään kuin koko valtioneuvoston käsitys siitä, millä aikavälillä tämä vaje ja saman tien myöskin se selvästi näkyvä henkilöstöpula pystytään täyttämään. Mielellään näkisi tässä ikään kuin tämän budjettikäsittelyn yhteydessä, että tällainen valtioneuvoston yhteinen linja löytyisi, koska näihin hyvinvointialueiden budjetteihin on sitten taas kymmeniä muita paineita ja tällaisen pienen osa-alueen suojaaminen voi olla hankalaa siellä hyvinvointialueetasolla, ellei tällaista [Puhemies koputtaa] valtakunnallista ohjelmaa ole. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

10.53 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kysyisin tästä budjetista toisen kysymyksen. Te kirjoitatte täällä budjetin sivulla 217 tekstiosiossa, että ”laitonta maahantuloa ja maassaoloa torjutaan”. Olisin kysynyt ministeriltä, minkähänlaisia toimenpiteitä nämä mahtavat olla. Alkukaudesta muistamme, että keskusta erityisesti edustaja Kärnän suulla puhui täällä jalkapannoista, mutta meille päin tämä toiminta on nyt näyttäytynyt muun muassa näitten laittomasti maassa olevien terveydenhuoltopalveluiden laajentamisena. Täällä on puhuttu esimerkiksi kertalaillistamisesta, joka ei toistaiseksi vielä tähän saliin ole tullut. Voitteko, ministeri Mikkonen, hiukan selventää, kuinka te torjutte laitonta maahantuloa ja maassaoloa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt meillä on tilanne, jossa on viisi minuuttia aikaa seuraavaan esittelyyn, ja ministerillä on aika paljon vastattavaa, joten ministeri Mikkonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

10.54 Sisäministeri Krista Mikkonen: Kiitos, puhemies! Ja kiitos taas hyvästä keskustelusta ja hyvistä kysymyksistä.

Yksi teema, mikä tässä nousi vahvasti esiin, oli tämä Raja ja rajaturvallisuus, ja todellakin siihen on paljon satsattu, ja se on totta kai tässä ajassa tarpeen. Näitten investointien lisäksi myös koulutusmääriähän on nyt lisätty, jotta saamme myös henkilöitä rajalle lisää.

Edustaja Löfström nosti esiin tämän Ahvenanmaan oman roolin ja merivartiolaitoksen tärkeän roolin siellä. Vierailin juuri viime viikolla Ahvenanmaalla, ja tämä tuli siellä hyvin konkreettisesti esiin, ja myös se viranomaisyhteistyö, mitä täällä otettiin esiin, kuinka tärkeätä se on. Ja tätähän on tällä kaudella turvallisuusviranomaisten kesken ennen kaikkea lisätty, ja siinä esimerkkinä on näitä uusia toimitilalaitoksia vaikka Ilomantsiin ja Ivaloon, joissa poliisi ja Raja toimivat samoissa tiloissa konkreettisesti, ja se on hyvä keino tietysti sen yhteistyön lisäämiseksi.

Sitten tuli paljon kysymyksiä siitä, miten toimimme nyt tässä tilanteessa, miten estämme sen, että venäläiset turistit eivät kulje Suomen läpi muualle Eurooppaan. Me olemme tehneet jo kiristyksiä turistiviisumin saantiin, me olemme vahvasti Euroopassa hakemassa yhteistä linjaa, jotta Eurooppa kaiken kaikkiaan turismiviisumien osalta ottaisi ne pakotelistalle, ja teemme myös omia kansallisia toimia siinä. Tämä keskustelu jatkuu, ja varmasti koetamme löytää niitä keinoja, joilla toisaalta sitten samanaikaisesti varmistamme sen, että esimerkiksi nämä toisinajattelijat, opposition jäsenet tai muut, pystyvät tarvittaessa viisumin saamaan, ja sen takia tietysti tämän humanitaarisen viisumin selvittelykin on menossa.

Ja sitten kysymykseen siitä, mitä tämä tilanne mahdollisesti aiheuttaa tulevaisuudessa, tuleeko Venäjältä mahdollisesti meille turvapaikanhakijoita, pakolaisia: Kaikkeen on varauduttu. Tähän mennessä turvapaikanhakijoita Venäjältä ei ole tullut vielä suuria määriä. Ollaan oikeastaan ihan normaalivuosien tasossa, mutta totta kai riippuen siitä, miten tilanne kehittyy, tähän pitää varautua.

Sitten tuli kysymys ukrainalaisten auttamisesta. Meillä on se tilanne, että me olemme tuomassa lakiesitystä siitä, että tilapäinen suojelu automaattisesti kaikkien osalta jatkuisi vuodella, niin kuin direktiivi sallii, sen takia, ettei synny sellaista tilannetta, että meidän lupaprosessit ja byrokraatit ruuhkautuisivat siksi, että meillä on noin 40 000 tilapäisen suojelun hakijaa Suomessa ja he kaikki joutuisivat henkilökohtaisesti käymään sen uusimassa. Tuomme lakimuutoksen, jolla se voidaan tehdä kerralla. Ja siinä kohtaa, kun ukrainalaiset ovat olleet Suomessa vuoden ajan, he voivat halutessaan hakea kotikuntaa. Tähän

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

olemme valmistautuneet yhdessä eri ministeriöiden kanssa, koska sisäministeriö tietysti vastaa vastaanottopalveluista, mutta siinä vaiheessa, kun ihmiset siirtyvät kuntiin, niin siellä on paljon isompi rooli jatkossa STM:llä, OKM:llä, TEMillä, ja jo nyt esimerkiksi OKM:lla ja TEMillä on iso rooli siinä, miten tarjoamme koulutusta, miten lapset pääsevät varhaiskasvatukseen, miten työllisyyspalveluita hoidetaan ja huolehditaan, niin että mahdollisimman moni ukrainalainen pystyisi työllistymään.

Sitten tuli kysymyksiä tästä pelastuslaitoksesta. Tuli vielä lisää siitä, miten varmistamme koulutuksen. Todellakin se pitkäjänteinen suunnittelu on oleellista myös pelastustoimen rahoituksen osalta, aivan kuten poliisinkin rahoituksen osalta, ja tähän on nyt pyritty. Poliisin rahoituksen osalta se yhteinen selvitys, SM:n ja VM:n selvitys, viime vuonna antoi meille hyviä eväitä siihen, miten tästä jatkamme, mutta yhtä lailla pelastuksen osalta pitäisi pystyä tekemään se pitkäjänteinen suunnitelma tulevaisuuteen. Näitä alueellisia kursseja on hyödynnetty, ja varmasti se on yksi mahdollisuus myös jatkossa.

Sitten tuli poliisin osalta kysymyksiä tästä rikollisuudesta, jengirikollisuudesta, huumerikollisuudesta. No, se, että poliisin voimavarat nyt turvataan, on tietysti kaikkein tärkeintä tässä tilanteessa, jotta siellä ei tule toiminnan osalta mitään gäppiä. Mutta sitten se iso kysymys on, miten me pystymme ennaltaehkäisemään, puuttumaan siihen syrjäytymisen uhkaan, mitä tämä korona-aika on tietenkin vielä korostanut, ja siinä tarvitaan totta kai kaikkien eri hallintoalojen yhteistyötä, mutta myös sitten poliisin sisällä yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa siellä kuntatasolla, alueellisella tasolla ja niin edelleen, ja tähän työhön panostetaan, ja varmasti kysymys on sitten se, tarvitaanko jonkunlaisia lainsäädännöllisiä toimia myös. Ja kaiken kaikkiaan ehkä tavallaan kriminaalipolitiikan osalta tietysti on noussut esiin esimerkiksi se, onko joitakin sellaisia rikoksia, joissa voitaisiin tätä niin sanottua [Puhemies koputtaa] esitutkintapakkoa löysentää ja sitten sakkorangaistuksella hoitaa niitä, mutta tämä on sitten semmoinen isompikin kriminaalipolitiikan asia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten siirrymme seuraavaan pääluokkaan, ministeri Kaikkosen vastuualue, puolustusministeriön pääluokka. — Ja ministeri Kaikkonen, viisi minuuttia, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

11.00 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Suomen puolustuspolitiikassa ja sotilaallisessa maanpuolustuksessa vuosi 22 on ollut hyvin poikkeuksellinen. Tämä näkyy puolustusministeriön hallinnonalan talousarviossa sekä kuluvalle että tulevalle vuodelle. Vuosi alkoi tuoreella joulukuussa 21 tehdyllä valtioneuvoston päätöksellä hankkia 64 kappaletta F-35-monitoimihävittäjiä Yhdysvalloista. Helmikuussa Venäjä hyökkäsi Ukraina. Suomi reagoi tähän aloittamalla sekä välittömät että pidemmän aikavälin toimenpiteet puolustuskyvyn parantamiseksi. Vuoden 22 toisessa lisätalousarviossa ja hallituksen julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 23—26 linjattiin toimintaympäristön muutoksesta aiheutuvat tasokorotukset puolustusbudjettiin. Vuoden 23 talousarvio, mikä tässä nyt pöydällä on, toimeenpanee näitä tasokorotuksia.

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään vuodelle 23 yhteensä 6,1 miljardia euroa. Tämä on 1,0 miljardia euroa eli noin 20 prosenttia kuluvan vuoden talousarviota enemmän. Tasokorotukset nostavat merkittävästi puolustusmateriaalihankintojen, Puolustusvoimien toimintamenojen sekä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen kohdennettua määrärahaa. Talousarvioehdotus vuodelle 23 ei vielä sisällä Nato-jäsenyydestä

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

aiheutuvia lisäkustannuksia. Niiden arviointi on käynnissä, ja ne tullaan esittämään tulevissa lisätalous- ja talousarvioissa sekä seuraavissa kehyskehdotuksissa. Liittymisellä on hintansa, johon olemme sitoutuneet, kun päätimme hakea Nato-jäsenyyttä suurella kansallisella yksimielisyydellä. Talousarvioehdotus ei myöskään sisällä korvaavaa rahoitusta Puolustusvoimille Ukrainaan toimitetun materiaalin korvaushankintoihin.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvioesitys sisältää puolustusmateriaalihankintoihin 1,6 miljardia euroa, joka on 765 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa. [Mikko Savola: Se on merkittävää!] — Kyllä. — Lisäys käytetään pääosin puolustuskyvyn materiaalliseen vahvistamiseen toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti. Vuonna 22 käynnistetyt puolustuskyvyn parantamisen hankinnat kohdistuvat muun muassa panssarintorjunta- ja ilmatorjunta-aseistukseen, taistelijan varustuksiin, tykistön ampumatarvikkeisiin, kenttähuoltomateriaaliin sekä meri- ja ilmapuolustuksen ohjuksiin.

Vuodelle 23 hankintoihin esitetään 559 miljoonan euron suuruista uutta tilausvaltuutta, jonka menot ajoittuvat vuosille 23—32. Tämä rahoitus oli hallinnon kehyksissä, Puolustusvoimien kehyksissä, jo ennen toimintaympäristön muutosta. Suurin hanke uudessa tilausvaltuudessa on ilmatorjunnan korkeatorjuntakyvyn kehittäminen, joka linjattiin valtioneuvoston puolustuselonteossa vuonna 21. Tämän lisäksi valtuudella muun muassa kehitetään maavoimien tulenkäyttöä ja joukkojen liikkuvuutta.

Toimintamenot nousevat esityksessä kuluva vuodesta 137 miljoonaa euroa. Tällä lisäyksellä vahvistetaan Puolustusvoimien henkilöstön määrää, parannetaan materiaalin kunnossapidon tasoa sekä nostetaan kertausharjoituksissa koulutettavien reserviläisten määrää lähes 30 000 reserviläiseen. Tässä on nousua aiemmasta tasosta noin 10 000 reserviläistä.

Naisille maksettavan varusrahan määrää esitetään tarkastettavaksi vastaamaan paremmin niitä välttämättömiä kustannuksia, joita vapaaehtoisesta asepalveluksesta koituu muun muassa henkilökohtaisen varustuksen hankkimisesta. Asevelvollisten taloudelliseen asemaan jäi kyllä edelleen parannettavaa — sen haluan rehellisesti todeta.

Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen ehdotetaan 8 miljoonaa euroa, jossa on noin 3 miljoonan euron tasokorotus. Tällä rahoituksella MPK:n koulutusmäärä on mahdollista kaksinkertaistaa aiempaan verrattuna. Valtionavun nostolla myös vastataan kansalaisten lisääntyneeseen kiinnostukseen osallistua erilaisille maanpuolustuskursseille.

F-35-hankkeen rahoitus on merkittävin yksittäinen puolustusbudjettia kasvattava tekijä, joka tulee näkymään aina 30-luvun alkuun saakka. Vuodelle 23 on varattuna ennakkomaksuihin 1,4 miljardia euroa sisältäen 272 miljoonaa euroa varautumista hävittäjähankinnan mahdollisiin valuuttakurssitappioihin. Tämä kertoo myös osaltaan poikkeuksellisesta tilanteesta Euroopassa. Yhdysvaltain dollari vahvistuu, kun globaalisti menee heikosti.

Talousarvioehdotus sisältää noin 240 miljoonaa euroa Laivue 2020 -hankkeen menoja. Tämä hanke on toimeenpanovaiheessa. Vuoden 23 talousarvioehdotuksessa hallinnonalan menot suhteessa vuodelle 23 ennustettuun bruttokansantuotteeseen kasvavat lähes 2,4 prosenttiin Nato-laskentatavalla. F-35-hankkeen rahoituksella on tässä hyvin merkittävä rooli.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä: Vuoden 23 talousarvion määrärahasuunnitelman mukaan materiaalliseen valmiuteen käytetään 52 prosenttia puolustusbudjetista, ja tämä sisältää varsinaiset puolustusmateriaalihankinnat sekä toimintamenorahoituksella tapahtuvan joukkojen varustamisen ja materiaalin kunnossapidon menot. Suomen puolustuksesta on

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

huolehdittava pitkäjänteisesti ja kaikissa tilanteissa. Näin myös tämä hallitus on eduskunnan tukemana tehnyt itse asiassa historiallisen suurin panostuksin.

Arvoisa puhemies! Tältä pohjalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Ja sitten siirrytään debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua keskusteluun debatin muodossa, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

11.06 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta ja ennen kaikkea teitä, arvoisa puolustusministeri, panostuksesta Suomen puolustuskykyyn. [Mikko Savola: Nyt on oikea ääni kellossa!] Taitaa käsittelyssämme olla maamme historian suurin puolustusbudjetti. [Eduskunnasta: Hyvä, keskusta!] Myös tärkeitä materiaalihankkeita työnnetään eteenpäin, ja se on hyvä asia. Maanpuolustuksemme selkäranka on osaava reservi ja vahva maanpuolustustahto, jota muun muassa kouluttaminen tukee. On erittäin hyvä, että reserviläisten kertausharjoitusten määrää lisätään vapaaehtoisia maanpuolustuskenttää unohtamatta. [Jari Myllykosken välihuuto] Hallitus on jo tehnyt lainsäädäntötoimia vapaaehtoisen toimintakentän tukemiseksi, mutta kysymykseni kuuluu: mitä tällä saralla olisi vielä tehtävissä, ja onko kenties jotain jo valmistelussa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mika Kari, olkaa hyvä.

11.07 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhumme nyt talousarviosta luonnollisesti, ja ehkä ohitan sen lyhyesti toteamalla, että hyvä, että nämä kaikki tarpeelliset lisäykset on talousarvioon tehty. Mutta sen talousarvion taustalla on tietenkin vielä suurempi asia, ja se on tämän salin yksituumaisuus maanpuolustukseen liittyvissä asioissa. Maanpuolustus on yhteinen asiamme. Se ei ole keskustan asia tai sosiaalidemokratian, kokoomuksen, se on meidän kaikkien yhteinen kenttä, perussuomalaisista puhumatakaan. [Mikko Savola: Se on hyvä!] Ja onkin tärkeää muistaa, niin kuin sanoin tuossa sisäministeriön hallinnonalan kohdalla, että myös puolustuksen määrärahojen pitkän tähtäimen suunnitelmat varmistetaan, ettemme elä sellaista talouden elämää, jossa lisätalousarviolla asioita katetaan. Nyt budjetti menee yli kahden prosentin, ja ministeri, viittasittekin siihen, että se on tämän niin sanotun Nato-standardin yli. Arvoisa ministeri, näkyykö Venäjän osittainen liikennekannallepano [Puhemies koputtaa] ensi vuonna lisätalousarviossa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

11.08 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen pitänyt paljon esillä tuota EU:n lyijydirektiiviä, ja kiitos puolustusministerille, että hän on ottanut myös siitä vaarin. Ja haluan kertoa teille muillekin tässä salissa, että kun Suomessa on reserviläisarmeija, niin me poikkeamme hyvin paljon Euroopan unionin muiden jäsenvaltioiden tilanteesta. Meidän omassa maassamme reserviläiset harjoittelevat hyvin paljon, ja he ampuvat jopa yhdeksän miljoonaa laukausta vuodessa muun muassa Reserviläisliiton harjoituksissa ja noin 200 000 osallistujan toimesta.

Mikäli lyijy korvataan muulla materiaalilla, patruunoiden hinta nousee moninkertaiseksi, mutta miksi tämä on talousarviokysymys ja vaikuttaa myös sisäministeriön hallinno-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

nalaan: jatkossa, jos EU:n lyijyasetus menee läpi, niin tämä tarkoittaa sitä, että kun luodeista tulee läpäisevämpiä, [Puhemies koputtaa] tulee sisäministeriön hallinnonalalle kuluja, koska poliisien suojavarusteiden uusimiseen menee kymmeniä miljoonia euroja.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

11.09 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Kaikkonen, te olette hoitanut vahtivuoronne kuntsarin arvoisesti. Nato-päätös, F-kolmeviitokset — isoja ratkaisuja. Materiaalipuoli menee ja on mennyt hyvään suuntaan. Kertausharjoitukset kunnossa, MPK kunnossa — hyvää työtä, kiitos siitä. Mikä on Laivue 2020:n tilanne? Miten uskotte sen etenevän? Ja toivon, että jatkossa seuraava kehittämisen kohde on kantahenkilökunta ja sen riittävyys. Patria, Sako, C.P.E. Production — hienoa, että näitä suomalaisia yrityksiä käytetään ja tehdään kotimaisia hankintoja.

Lopuksi kysyisin kriisinhallintaveteraaneista: Heidän posttraumaattiset stressihäiriönsä eivät tällä hetkellä ulotu tämän kuntoutuksen piiriin. Ne ongelmat tulevat usein ilmi tuon puolen vuoden aikarajan ulkopuolella, ja kysyisin teiltä, ministeri Kaikkonen: oletteko te valmis [Puhemies koputtaa] vielä käynnistämään lainsäädäntötyön, jolla myös posttraumaattisiin stressihäiriöihin saataisiin hoitoa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

11.11 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristön muutos ja puolustuksen vahvistaminen entisestään näkyvät todella vahvasti tässä talousarvioesityksessä. Suomen ja suomalaisten turvallisuuteen panostetaan ja esitetään todellakin puolustusmenojen kasvattamista miljardilla eurolla. Tämä mittava kokonaisuus koostuu panostuksista useisiin eri kohteisiin, ja kaikki nämä ovat tarpeen ja ansaitsevat hallitukselta kiitoksen. Kuten edustaja Kari viisaasti totesi, maanpuolustus on yhteinen asia, ja uskonkin, että tämä esitys saa tältä salilta laajan tuen.

Kysyisin henkilöstömäärän lisäyksestä. Henkilötyövuosimäärää kasvatetaan noin 400 henkilötyövuodella. Tämä koskee Puolustusvoimien pysyvää henkilöstöä, ja pääosin kyse on siis sopimussotilaista ja myös määräaikaisesta siviilihenkilöstöstä. Kysyisin, millä tavalla tämä henkilötyövuosien lisäys kohdistuu eri henkilöstöryhmiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

11.12 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle ja puolustusministerille erittäin perustellusta, Suomea tältä osin turvaavasta talousarvioesityksestä ja panostuksesta puolustukseen. Putinin viimeisiä puheita lukiessa on selvää, että meillä on käsillä sellaiset ajat, jolloin omasta puolustuksesta, koko lännen yhteisestä puolustuksesta ja vahvasta tuesta Ukrainalle pitää pitää huolta.

Tähän Ukrainaan ja ehkä oikeastaan myös Euroopan varustautumis- ja puolustuskyvyn ylläpitoon liittyen: tämä vaatii mittavia puolustusteollisia panostuksia, ja tässä olisin mielelläni kuullut, missä keskustelu EU:ssa menee siitä, että tässä tehdään mahdollisimman tehokasta yhteistyötä, jolloinka saadaan kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti sekä oma että Ukrainan taistelukyky, puolustuskyky, parannettua.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Sitten kysyisin vähän samaa asiaa kuin edustaja Ronkainen tässä. Käsittääkseni menossa on siis vapaaehtoisen maanpuolustuksen lainsäädännön tarkistamisen niin sanottu toinen vaihe. Odotan mielenkiinnolla, minkälaisia esityksiä vapaaehtoisen maanpuolustuksen [Puhemies koputtaa] kehittämiseen tulee, mutta olisin kysynyt, onko näkyvissä, että tästä jo ensi vuonna tulisi jotain, mikä tulisi näkymään tässä budjetissakin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Adlercreutz.

11.13 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tämä hallitus ja te, puolustusministeri, olette toki ihan ennenkuulumattomalla tavalla vieneet Suomen puolustusta eteenpäin. Nato-jäsenyys ja nytten tämä budjetti sekä tähän liittyvät hankinnat ovat viemässä suorituskyyä ihan uudelle tasolle.

Suomi on myöskin tukenut Ukrainaa tavalla, joka ehkä olisi ollut vielä vuosi sitten ennenkuulumatonta, ja on selvää, että tämä tuki jatkuu. Nyt tämä osittainen mobilisaatio, tai millä nimellä sitä nyt tulisi kutsua, saattaa viedä sodan taas valitettavasti uudelle tasolle. Onko tämä jo saanut aikaan jotain pohdintaa puolustusministeriössä avun laadun suhteen? Onko käyty keskustelua siitä, että sellaista kalustoa, joka ehkä tähän mennessä on suljettu pois, voitaisiin liittää näihin apupaketteihin? Missä määrin näitä apupaketteja koordinoidaan eurooppalaiselle tasolle? Ja näettekö itse, että tämän aamun uutisen tulisi aiheuttaa uudelleenpohdintaa [Puhemies: Kiitoksia!] avun laadusta ja määrästä eurooppalaisella tasolla? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

11.14 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Euroopan ja Suomen turvallisuustilanne on vakavampi ja vaikeammin ennakoitavissa kuin kertaakaan kylmän sodan jälkeen, ja tämän muutoksenhan arvioidaan olevan pitkäkestoinen, ja tämän päivän uutiset sitä kyllä todistavat. Edustaja Kari käytti ansiokkaan puheenvuoron: puolustuspolitiikassa kannattaa pyrkiä aina mahdollisimman laajaan kansalliseen yksimielisyyteen. Ja näinhän me olemme tehneet.

Reservikoulutuksella ja kertausharjoituksilla on suuri merkitys reservin kenttäkelpoisuuden ylläpitämisessä, ja niin kuin edustaja Mäenpää tuossa jo toi esille: yhdeksän miljoonaa laukausta ammutaan vuositasona. Kysyisinkin ampumaratojen tilanteesta ja siitä, kuinka niitä voidaan kehittää tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

11.15 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös omalta osaltani haluaisin kiittää puolustusministeri Kaikkosta siitä mallikkaasta työstä, jota olette tänä vaikeana aikana tehnyt. Maanpuolustus on yhteinen asia, ja suomalainen erityispiirre on se, että tässä maanpuolustustyössä, jota täällä eduskunnassakin tehdään, ei liiemmälti puoluerajoja tunneta, vaan yhdessä teemme Suomen parhaaksi asioita.

Näyttää siltä, että turvallisuustilanne — sen lisäksi, että se on keväällä kiristynyt olennaisesti — tämänkin aamun Venäjän liikekannallepanoilmoituksen myötä vielä kiristyy entisestään. Ja edelleen vaikuttaa siltä, ettei tästä riesasta kyllä vähään aikaan, siis lähivuosinaan, välttämättä pois selvitä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Miten Suomi varmistaa asemansa jatkossa? Pystymmekö pitämään Puolustusvoimien rahoitustason siinä noin 2,3 prosentissa bkt:stä myös tulevina vuosina siten, että Nato-velvoitteet täyttyvät ja varastoissa on riittävästi tavaraa pahimman tilanteen varalle? [Puhemies koputtaa] Tämä on erittäin tärkeä asia. Miten näette tämän? Ja samalla haluaisin, [Puhemies: Kiitoksia!] jos puhemies sallii, maanpuolustuskoulutuksen tilanteesta... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Palataan toisessa yhteydessä. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

11.17 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Osaltaan olemme tilanteessa, missä maailmalta tulee tavallaan ikäviä uutisia, meidän inflaatio ja rahojen kurssivaihtelut, ja pahan ilman linnut ovat jo kertoneet, että hävittäjähankinnoista voi tulla miljardien lisäkustannukset. Kysynkin: mitenkä tähän on varauduttu, onko tämä otettu huomioon? Sama koskee tietysti Laivue 2020 -hankintoja: kuinka vaikuttavat komponenttipula ja muu, mitä maailmantaloudessa tällä hetkellä tapahtuu? Onko meillä pelkona, että asiat viivästyvät, mutkistuvat ja hintalappu nousee, vai onko meillä sellaiset sopimustekstit, että niillä arvioilla, joita kauppojen yhteydessä on tehty, voimme turvallisesti mielin mennä eteenpäin ja luottaa siihen, että raha riittää?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

11.18 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puheenjohtaja! On helppo yhtyä kiitoksiin siitä, mitä ministeri, hallitus ja koko eduskunta ovat tehneet isänmaan puolustuksen turvaamiseksi. Meillä on puolustusbudjettiin yli 2 prosenttia säävutettu tänä vuonna ja ensi vuonna tuo 2,3 prosenttia. Pidän itsekkin tärkeänä, että tällä uralla pysytään.

Tämän aamun ehkä odotetut uutiset kuvastavat sitä, että tilanne jatkuu samanlaisena myös lähivuosina, vaikeasti ennustettavana, aivan kuten edustaja Kopra tuossa jo totesi. Venäjä ei ole laittamassa pillejä pussiin, ja valitettavasti Ukrainassa varmaan nähdään vielä uudenlaisia toimia Venäjän puolesta, ja rauha näyttää olevan kaukana. Mutta hieman samaan tapaan, veljet ja siskot, taistelutoverit tai puolustustoverit, niin kuin edustaja Kari kysyi, haluaisin ministeriltä tiedustella, kuinka te näette tämän Venäjän osittaisen liikekannallepanon, miten se vaikuttaa Suomeen. Sieltä on todettu, että eivät ole taistelussa [Puhemies koputtaa] vain Ukrainaa vaan koko länttä vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Häkkänen, olkaa hyvä.

11.19 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on pitänyt puolustuksen hyvässä kunnossa ja maanpuolustustahdon korkealla. Meillä on olemassa poikkeuksellisen hyvä järjestelmä, reserviläisjärjestelmä, jossa jokainen mies kutsutaan asepalvelukseen, ja myös iso osa naisista on kiinnostuneita. Tällaisessa maailmanajassa tämä järjestelmä tietysti enemmän kuin puoltaa paikkaansa.

Sillä, että resursseista pidetään huolta, tuntuu olevan kansallinen konsensus talon ulkopuolella ja myös tässä talossa. Kiitos nyt myös siitä yhteistyöstä ja hallituksen panoksesta, joka näihin resursseihin on tässä tilanteessa osoitettu.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

En usko, että Venäjä liikekannallepanomallissaan täysimääräisesti onnistuu. Esimerkiksi Suomella on omanlainen järjestelmänsä, jossa reserviläisten kutsuminen on paljon tehokkaampaa ja jota on harjoiteltu enemmän. Mutta olisin myös pyytänyt puolustusministeriltä tästä ajankohtaisesta tilanteesta lyhyttä arviota.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Hanna, olkaa hyvä.

11.20 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri hyvin totesi sen, että Suomessa on pitkä perinne siinä, että huolehditaan pitkäjänteisesti kaikissa oloissa puolustuksen turvaamisesta, ja niin on ehdottomasti viime kuukausina tehty ja nähty, että täällä eduskunnassa sekä myös yhteistyössä koko Suomessa on tähän tartuttu turvallisuusympäristön poikkeuksellisesti muuttuessa.

Tarvitsemme tietenkin nimenomaan pysyvyyttä ja jatkuvuutta, niin kuin monissa puheenvuoroissa on täällä kuultu. Totta kai ajatuksemme ovat nyt näissä tämänkin päivän uutisissa, jotka tietysti huolettavat, ja on mielenkiintoista kuulla ministerin tuoreita kommentteja niistä: mitä ajatuksia nämä herättävät?

Täällä on puhuttu paljon nyt siitä, että vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen resursseja tarvitaan lisää. Tuossa alkuvuodesta kysyntä ja tarjonta eivät aivan kohdanneet. Varsinkin naisten vapaaehtoisen kouluttautumisen puolella oli tätä resurssiongelmää. Olisinkin ministeriltä kysynyt: Mikä on näkymä nyt? Kuinka pystytään kysyntään vastaamaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

11.21 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan edustaja Harjanteen ja edustaja Myllykosken kysymyslinjaa liittyen tähän kriittisen sotilasmateriaalin saatavuuteen ja hintaan tällä hetkellä maailmanmarkkinoilla — koskee sekä ampu-
matarvikkeita että suojaimia ja niin edelleen. Voisi tietysti kysyä, onko tämä kansainvälinen yhteistyö riittävää tässä tilanteessa, kun pitäisi lisätä tuotantokapasiteettia ja pitäisi kuitenkin yhteishankinnoilla ja muilla tavoilla varmistaa, että ainakin juuri nämä etulinjan maat saisivat kriittiset materiaaliavarannot täytettyä. Tässä voisi varmaan soveltaa osin niitä metodeja, joita käytettiin pandemiassa rokotteiden ja lääkkeiden ja muiden tarvikkeiden saatavuuden parantamiseksi. Tämä tilannehan muistuttaa sitä, kun samanaikaisesti käydään sotaa ja useat maat parantavat puutteellista varustautumistaan. Kysyisin tästä, miten EU:n ja Naton ja [Puhemies koputtaa] rauhankumppanien puolelta tässä pystyttäisiin eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

11.22 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuuden varmistaminen on valtion ydintehtävä, josta ei voida tinkiä. Olen tyytyväinen puolustusministeriön hallinnonalan määrärahoitukseen suomalaisten turvallisuuden varmistamiseksi entistä epävarmemmassa kansainvälisessä turvallisuustilanteessa. Budjetti edistää hallinnonalan toiminnallisen tulostavoitteen toteutumista eli Puolustusvoimien valmiutta torjua sotilaallisen voiman käyttö ja sillä uhkaaminen koko maan alueella.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Tietenkin ensisijaisena painopisteenä on nyt Suomen puolustuksen yhteensovittaminen osaksi Naton yhteistä puolustusta. Lisäksi toteutuva Nato-jäsenyys tulee vaikuttamaan yhteiskunnan eri aloilla laajasti, ja se ei tietenkään kuulu kokonaan vain puolustusministeriölle ja puolustusministerille, mutta kysyisin kuitenkin nyt puolustusministerin näkökulmaa siihen, [Puhemies koputtaa] onko jo valmisteilla jonkinnäköistä koordinaatiota siitä, miten tässä työssä edetään ja mihin kaikkeen tulee vaikutuksia olemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

11.23 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Määrärahojen näkökulmasta tämä budjetti, kuten ministerin ja koko hallituksen toiminta, on hyvällä tasolla. 400 henkilötyövuotta lisää, pitkään kaivattua henkilökuntaa lisää, 1,6 miljardia materiaalihankintoihin, ja erityisen lähellä on sydäntäni tämä, että maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen tulee vihdoinkin riittävät määrärahat, joilla pärjätään nyt eteenpäin siltä osin.

Mutta kysyisin oikeastaan nyt tässä vallitsevassa tilanteessa, johon on viitattu useissa puheenvuoroissa: Venäjän hyökkäyssota on jatkunut, 300 000 henkilöä itänaapurissa laitetaan liikekannallepanolle. Meiltä on kysytty nyt arviota, tätä määräraha-arviota, mutta kysyisin oikeastaan Suomen näkökulmasta sitä, että kun 2014 Krimin valtauksen jälkeen alettiin Suomessa panostamaan voimakkaasti valmiuteen, niin mikä on Suomen valmiuden taso tällä hetkellä, että Suomi pystyy yllättäviinkin kriiseihin vastaamaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

11.25 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nämä tämän aamun uutiset Venäjän liikekannallepanosta ovat varmasti herättäneet huolta monessa kodissa Suomessa ja varsinkin se, miten presidentti Putin ja puolustusministeri Šoigu ovat tätä selittäneet. Eli ei enää ole kyse niin kutsutusta erikoisoperaatiosta Ukrainassa, vaan taistelusta länttä vastaan. Ja... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu — Puhemies: Mikrofoni lähti pois.]

Arvoisa puhemies! Kysyn teiltä, puolustusministeri Kaikkonen, miten te tulkitsette tätä, että Putin ikään kuin uhkaa toimilla länttä ja myös perustelee tätä liikekannallepanoa kollektiivisella lännen aiheuttamalla uhkailulla ja uhalla? Mietin sitäkin, että eikö tästä tule nyt perusteita vahvemmin puhua myös turvallisuushasta esimerkiksi viisumipolitiikan yhteydessä. Ja yhdyn myös niihin kysymyksiin, joita täällä on esitetty siitä, millä tavalla puolustusministeriössä aiotaan tähän varautua. [Puhemies koputtaa] Nyt täytyy sanoa, [Puhemies koputtaa] että on kyllä hienoa, että meillä on Nato-hakemus [Puhemies: Kiitoksia!] vireillä. Toivottavasti se saadaan maaliin pian.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt tähän väliin ministeri Kaikkonen, vastauksia. Viisi minuuttia, olkaa hyvä. [Antti Kaikkonen huokaa syvään — Naurua]

11.26 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Puhisin vain sitä, mitenköhän tämän viidessä minuutissa hoitaa, mutta aloitetaan ja yritetään.

Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvistä huomioista ja kysymyksistä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Edustaja Ronkainen, toitte esiin vahvan maanpuolustustahdon. Se on erittäin tärkeä osa meidän puolustusta. Todella, kertausharjoituksiin panostetaan. Mitä vielä tehtävissä vapaaehtoisen maanpuolustuksen osalta? Tähän viittasi myös edustaja Harjanne. Meillä on käynnissä työ sen kehittämiseksi. Tätä tehdään yhteistyössä järjestöjen kanssa, todella pohditaan, miten saataisiin se hyödyttämään vielä paremmin meidän maanpuolustustamme.

Edustaja Kari kysyi tästä osittaisesta liikekannallepanosta. No se ei sinänsä vielä näy tietysti budjetissa muutoin kuin siten, että olemme tietysti sikäli varautuneet tähän yleensä jännitteeseen tilanteeseen näillä voimakkailla lisäpanostuksilla, eli siinä mielessä tämäntapaisetkin skenaariot on huomioitu. Sanoisin tässä vaiheessa, että on syytä varautua siihen, että tämä sota jatkuu vielä pitkään. Tämä sota jatkuu vielä pitkään, sellaiset ovat valitettavasti merkit.

Edustaja Mäenpää otti esiin EU:n lyijykiellon. Puolustusministeriö vastustaa selkeästi ja voimakkaasti tätä lyijykieltoa, ja pyrimme siihen vaikuttamaan.

Edustaja Heinonen, Laivue 2020 -hanke: Siinä on ollut valitettavia aikatauluhaasteita. Viive on noin 18 kuukauden luokkaa, mutta sinänsä hanke kyllä tällä hetkellä etenee. Otitte esiin myös kriha-veteraanien posttraumaattiset stressihäiriöt. Se on tärkeä asia. Nämä kuntoutukseen liittyvät asiat ovat sosiaali- ja terveysministeriön alla, mutta sinänsä on arvokasta, että asia on esillä, ja heidän tilannettaan on pyrittävä kyllä edelleen parantamaan.

Edustaja Kalli, tämä henkilöstömäärän lisäys: Siinä puhutaan itse asiassa vieläkin hieman suuremmista määristä. Selontekohan linjasi 500 tehtävää lisää lähivuosille. Nyt olemme aikaistamassa sitä, eli sitä täytetään nopeammalla aikataululla ja työ on aloitettu jo tänä vuonna. Se kohdistuu hyvin monipuolisesti eri henkilöstöryhmiin. Sieltä on vaikea poimia yhtä tai kahta, vaan hyvin laajalla tavalla henkilöstöä tullaan lähivuosina värvämään, sekä sotilaita että siviilejä.

Edustaja Harjanne, miten puolustusteollisuus Euroopan unionissa? Tässä on eurooppalainen keskustelu käynnissä. Meillä oli viime EU:n puolustusministerikokouksessa tämä asia vahvasti esillä. Tästä on aloite käynnissä, miten voitaisiin yhteistyötä lisätä, mutta me todella tarvitaan kyllä eurooppalainen puolustusteollisuus vahvemmin mukaan. On ollut lievä pettymys kyllä itselleni se, miten hitaasti puolustusteollisuus on pystynyt reagoimaan tähän muuttuneeseen tilanteeseen. Se on kyllä tuskaisenkin hidasta, mutta tähän nyt koetetaan luoda kovasti painetta ja etsiä välineitä, millä teollisuus voisi vastata tarpeisiin. Tulen käymään tästä myös kotimaassa keskustelua oman teollisuutemme kanssa.

Edustaja Adlercreutz, jatkamme kyllä ilman muuta tukea Ukrainalle. Käymme jatkuvasti keskustelua Ukrainan kanssa siitä, minkälaisia tarpeita siellä on ja mikä se meidän roolimme tässä voisi olla. Koordinaatio on varsin vahvaa. Meillä on pari kolmekin koordinaatiofoorumia. Kaikkien ei tarvitse antaa samanlaista tukea, mutta on tärkeätä, että se kokonaisuus on riittävällä tavalla koordinoitu ja auttaa niihin Ukrainan tarpeisiin. Me olemme antaneet kahdeksan pakettia, ja yhdeksännen paketin valmistelu on aloitettu, ja palataan siihen sitten vielä syksyn mittaan. Apua tarvitaan, ja ajattelen itse niin, että Suomen täytyy olla valmis tukemaan Ukrainaa muitten kanssa niin kauan kuin tarvitaan.

Edustaja Kettunen, ampumaratojen tilanne: No siellä on se lyijykiellon synkkä pilvi päällä. Minä olen ollut yhteydessä ympäristöministeriöön. Tavoitehan pitäisi itse asiassa olla, että meillä ampumaharrastuksen mahdollisuudet helpottuvat eivätkä vaikeudu, ja tässä olen esittänyt toiveita myös ympäristöministeriön suuntaan, että esimerkiksi luvituksia voitaisiin tarkastella hieman väljemmin.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Edustaja Kopra, tämä bruttokansantuoteosuus: Se on kahden prosentin paikkeilla tai ylikin tulevina vuosina muistaakseni vuoteen 26 saakka. Jossain kohtaa tarvitaan tietysti poliittisia päätöksiä tältäkin salilta siitä, ollaanko valmiita pitämään se siellä yli kahdessa prosentissa. Kyllä puolustusministerinä sanon, että pitäisi olla. Tätä on tietysti puolueitten hyvä tulevaisuudessa lähivuosina miettiä. En usko, että se paine tai tarve tulee häviämään, ja se on joka tapauksessa Nato-kriteeri myös tulevaisuudessa.

Edustaja Myllykoski, todella, valuuttakurssit tulevat lisäämään kustannuksia meillä F-35-hankkeessa nyt ensi vuodelle, mutta tämä maksu on jyvitetty hyvin monelle vuodelle. Valuuttakurssit tyypillisesti kyllä menevät välillä ylöspäin ja välillä alaspäin, eli on mahdollista, että vaikka nyt tulee lisäkustannusta, niin jonain muuna tulevana vuonna taas saattaa tilanne kääntyä toiseen suuntaan, mutta näitä en minä pysty ennustamaan ja tuskin kukaan muukaan kovin tarkkaan. Sen voi sanoa, että komponenttipula ja kysyntä luovat ylipäättänsä hintapainetta kaikille puolustusmateriaalihankinnoille.

No sitten vielä tähän liikekannallepanoon yhteisesti, puhemies: Se on tietysti tämän aamun uutisia, mutta ei se nyt suuri yllätys sitten kuitenkaan ollut. Kyllähän tämäntapaista on osattu odotella. Nähtäväksi jää, mitä kaikkea se käytännössä tarkoittaa, tarkoittaako se joitakin ikäluokkia vai onko se joillakin tietyillä alueilla toimeenpantava. Tämä tulee selviämään lähiaikoina. Mutta se on kyllä käsittääkseni selvää, että 300 000:ta sotilasta ei kovin nopeasti kouluteta ja varusteta sinne alueille, eli kyllä se aikaa tulee minun käsitykseni mukaan ottamaan.

Suomen lähialueilla sotilaallinen tilanne on edelleen rauhallinen, mutta seuraamme tilannetta luonnollisesti tarkasti. Tätä tematiikkaahan kysyivät myös ainakin edustajat Häkkinen ja Holopainen.

Jatkan varmaan myöhemmässä vaiheessa, mutta totean vielä edustaja Savolalle, että valmiutemme taso Suomessa on aivan hyvä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Jatketaan keskustelua. — Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

11.32 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin haluan kiittää ministeri Kaikkosta. Olette saanut todella hyvän puolustusbudjetin, vasemmiston puristuksesta huolimatta, meille tänne eduskuntaan, ja tämä on todella hyvä asia. [Mika Kari: Häpeällinen kommentti, todella häpeällinen!]

Itseänikin kanssa kiinnostaa tämä, kun maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen on kahdeksan miljoonaa euroa — eli on todella hyvä asia, että saadaan jo ilman lisäbudjettia sinne tämä summa, josta suurin osa menee MPK:lle. Kysyisin tätä, mitä olen teiltä aikaisemminkin kysynyt: miten muut reserviläisliitot, niin kuin Reserviläisliitto, Suomen Reserviupseeriliitto ja Naisten Valmiusliitto, onko heidän tukeensa tulossa nytten ensi vuodelle kunnon korotusta, kun jäseniä tulee ovista ja ikkunoista ja toimintaa tarvitaan?

Sitten toinen kysymys: Kun monet reserviläiset ylläpitävät maanpuolustustaitojaan vapaa-ajalla, monia tunteja viikossa, ja se ei ole mitenkään halpaa toimintaa, niin edustaja Antikainen on tehnyt toimenpideoitteen, [Puhemies koputtaa] että yksityishenkilöiden hankkimien maanpuolustusvälineiden ja -tarvikkeiden hankinnasta saisi verovähennyksiä tehtyä. Miten te suhtaudutte tähän asiaan?

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

11.34 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Arvoisa ministeri! Nyt Venäjä on järjestämässä Ukrainassa niin sanottuja kansanäänestyksiä, joiden oikeampi nimi olisi varmasti teatteriesityksiä, joissa pääosaa esittää petos. Tavoitteena tietysti on, että kun nämä alueet liitetään Venäjään ja kun Ukraina sankarillisesti taistelee omien alueittensa vapauttamiseksi Venäjän miehityksestä, niin voidaan väittää, että Ukraina hyökkää Venäjän alueelle Venäjää vastaan. Mitä länsi, ja Suomikin, tässä tilanteessa tekee? Yhä häikäilemättömämmäksi käyvää Putinia ei tule pelätä, lännen ei tule antautua — päinvastoin. Saksa ja Ranska pitävät hienoja puheita YK:ssa. Nyt tarvitaan entistä enemmän kaikenlaista tukea Ukrainalle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vehviläinen, olkaa hyvä.

11.35 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tästä edustaja Zyskowiczin puheenvuorosta: Pidän kyllä todella julmana, että samaan aikaan kun YK:n yleiskokous on koolla, YK:n turvallisuusneuvoston pysyvä jäsen tekee liikekannallepanon, vaikkakin osittaisen liikekannallepanon. Itse ajattelen kyllä sillä tavalla, että liikekannallepanohan tarkoittaa sotaa — silloin ei enää puhuta erikoisoperaatiosta vaan puhutaan sodasta — ja haluaisin kysyä vielä ministeriltä: kun suomalaiset ehkä osittain vähän jo tässä kuukausien aikana ovat turtuneetkin siihen, että Ukrainassa on sota, osa vähemmän ja osa seuraa hyvin intensiivisesti, niin mikä teidän viestinne on tästä tilanteesta? Luulen, että monia hermostuttaa se, että meidän naapurissa tehdään liikekannallepano. Mikä on teidän viestinne?

Sitten toisaalta haluan kommenttina vielä todeta, kun täällä on keskusteltu edellisen tunnin aikana myös tästä viisumikysymyksestä, että itse kyllä näen niin, että jos Šoigu sanoo, [Puhemies koputtaa] että Venäjä on sodassa länttä vastaan, niin eikö siinä ole perustetta EU:lle silloin tehdä tiukka rajaus viisumeitten osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

11.36 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisuudessa on ollut tietoja, joiden mukaan Suomi ja Ruotsi olisivat osallistumassa sotilaalliseen läsnäoloon Baltian maissa, mukana maajoukot ja ilmavoimat. On selvää, että tällainen toiminta olisi Suomen turvallisuusetujen vastaista ja omiaan lisäämään epävakautta Itämeren piirissä. Puolustusministeri Kaikkonen, missä vaiheessa tällaiset valmistelut ovat, milloin tuotte asian eduskuntaan, ja mitä kaikki tämä tulee meille maksamaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Adlercreutz.

11.37 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tässä tilanteessa eduskunta varmaan on kokonaisuudessaan tyytyväinen siihen, että meillä on yleinen varusmiespalvelus Suomessa, ja myöskin siihen, että nyt kutsuntoja tullaan kehittämään, kutsunta tulee koskemaan koko ikäluokkaa. Varusmiesten motivaatiota on seurattu vuosien

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

mittaan, ja pääsääntöisesti kehitys on ollut kohtalaisen myönteinen, ja varusmiespalvelusta on kehitetty. Onko puolustusministeriössä tällä hetkellä näkymää siihen, miten sota Ukrainassa on vaikuttanut motivaatioon, siihen miten varusmiehet ja -naiset kokevat oman asepalveluksensa ja miten se näkyy motivaatiossa ja arkisessa tekemisessä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mika Kari, olkaa hyvä.

11.38 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, viittasittekin juuri siihen, että puolustusbudjettimme ylittää tämän niin sanotun Nato-standardin tai Nato-maiden itselleen asettaman tavoitteen, johonka aika harva Nato-maa muuten itse pystyy. Ja jotta tulevaisuudessa voisimme varmistaa oman puolustuskykymme rahoituksen oman maanpuolustustahtomme lisäksi, joka on kaiken pohja, tarvitaan laajaa yhteistä parlamentaarista näkemystä. Nyt tämän yli kahden prosentin meidät vie F-35-hanke, yli kymmenen miljardia, ja laivoihin parin miljardin verran, joten jos tulevaisuudessa haluamme pysyä siellä kahden prosentin rajalla tai vaikkapa vähän sen yli, se vaatii tuntuvia lisäpanoksia tulevaisuudessa. Olen näiden lisäpanosten kannattaja, mutta toivoisin, että tämä sali tai eduskuntapuolueet vielä ehkäpä ennen vaalejakin keskustelisivat yhdessä myös siitä pitkän tähtäimen panostuksen tarpeesta [Puhemies koputtaa] tulevaisuudessa. Ministeri, viittasitte itse siihen, että tämä tulee kestämaan vuosia tai pitkään, ja sen takia [Puhemies: Kiitoksia!] myös tämmöistä valmistautumista eduskunnalta kaivataan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen Ari, olkaa hyvä.

11.39 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti alkuun: perussuomalaiset kannattavat merkittäviä panostuksia puolustukseen. Suomen täytyy tukea erityisesti puolustusmenoissa hankintalinjaa, jossa kotimaista tuotantoa suositaan aina, kun se on vain suinkin mahdollista. Tämä on Suomen puolustusteollisuudessa myös merkittävä työllisyystekijä, ja kotimaiset hankinnat tukevat huoltovarmuutta, sillä kriisiaikoina Euroopan maiden hamstratessa taistelu- ja suojatarvikkeita saatavuus ulkomailta heikentyy. Ministeri Kaikkonen, jatkuuhan tämä hankintalinja kotimaisen tuotannon osalta, ja pysymmekö lisäämään ja laajentamaan tätä kapasiteettia?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pelkonen, olkaa hyvä.

11.40 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin haluan antaa kiitosta ministerille hyvästä työstä maanpuolustuksen eteen. Kuten ministeri on kertonut, Suomi aikoo moninkertaistaa Natoon sijoittamiensa sotilaiden määrän tulevina vuosina. Tämä on hyvä asia ja ehdottomasti kannatettavaa.

Tähän liittyen kysyisin kuitenkin aiheesta, joka on puhuttanut ja huolestuttanut jo vuosia, eli puolustusvoimien henkilöstön työssäjaksamisesta. Miten kommentoisitte tätä asiaa eli puolustusvoimien henkilöstön työssäjaksamista ja siihen panostamista? Ja kysyisin myös, mitä kuuluu kyberpuolustuksen suorituskykyjen kehittämiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kinnunen, Mikko, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

11.41 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puolustuksemme tukipilareita ovat edelleen yleinen asevelvollisuus, hyvin koulutettu ja säännöllisesti harjoitteleva reservi, koko maan puolustaminen, korkea maanpuolustustahto ja kansallinen yhtenäisyys. Lämmin kiitos ministeri Kaikkoselle vahvasta työstä turvallisuutemme eteen. Näihin kaikkiin on syytä panostaa.

Kysyisin liittyen järjestöihin, jotka kouluttavat reserviläisiä, jotta nämä pysyvät kenttäkelpoisina, mutta jotka myös tekevät työtä maanpuolustustahdon eteen: Millä tavalla tämä maanpuolustustahto, joka on korkealla, pidetään siellä? Ja miten nämä järjestöjen rahat kohdistuvat käytännössä heidän työhönsä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

11.42 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomaisia puheenvuoroja täällä salissa. Edustajat Zyskowicz ja Vehviläinen kuvasivat hyvin, miten absurdia Venäjän toiminta tässä tilanteessa yhä edelleen on, miten se kuoppa siellä vain syvenee. Selvää on, että järkähtämätön, vahva tuki Ukrainalle on ainoa oikea linja, tie tästä eteenpäin jatkossakin.

Sota Ukrainassa on näyttänyt modernin sodan monenlaiset kasvot. Siellä nähdään samaan aikaan kylmän sodan panssareita ja uusinta tietotekniikkaa, sekä määrää että laatua. Sotaa käydään maalla, merellä ja ilmassa, mutta myös informaatioympäristössä, kyberverkoissa ja tietystä määrin myös avaruudessa erityisesti tiedustelukyvykkyyden kautta.

Olisin kysynyt, mitäs meidän avaruuspuolustuksen saralle kuuluu, jossa aika selvästi myös siviiliyritykset ja se teollinen pohja siinä ovat merkittävässä osassa, joten tämä nähdäkseni vaatii aika paljon sekä poikkihallinnollista että kansainvälistä yhteistyötä. Onko avaruuspuolustuksen saralla minkälaiset näkymät ensi vuonna?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

11.43 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Haluan yhtyä näihin kiitoksiin, joita on tässä salissa annettu puolustuksen eteen tekemistänne panoksista, herra puolustusministeri.

Kysyisin kuitenkin liittyen rauhanturvaamiseen: Vuodesta 56 lähtien lähes 50 000 suomalaista on osallistunut erilaisiin rauhanturva- ja kriisinhallintaoperaatioihin. Täällä kysyttiin aikaisemmin jälkihoidosta, ja sen merkitys on iso, koska tämän päivän kriisinhallintaoperaatiot ovat paljon vaativampia kuin ehkä aiemmin ovat olleet. Itse olen kolmeen eri kriisinhallintaoperaatioon osallistunut, ja näen tämän jälkihoidon tarpeen erittäin suurena. Vaikka se kuuluu STM:n hallinnonalaan, niin onko mahdollista, että voisitte osaltanne puuttua tähän rahoitukseen, niin että se saataisiin STEA-tyyppisestä, epävarmasta rahoituksesta budjettiperusteiseksi rahoitukseksi [Puhemies koputtaa] tulevaisuudessa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kärnä, olkaa hyvä.

11.44 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten puheenvuoroista kuulemme, ministeri Kaikkonen, te olette todellakin ollut mies paikallanne, ja kiitän koko hallitusta tästä budjetista.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Tilanne on kuitenkin vakava. Meillä on nyt tuossa itärajan takana naapuri, joka on julistanut osittaisen liikekannallepanon, jolla se tavoittelee 300 000:n sotilaan kutsumista palvelukseen. Tämä varmasti huolestuttaa monia suomalaisia. Toisaalta näitä huolia varmasti lieventää se, että Venäjän armeijan suorituskyky Ukrainassa on osoittautunut perin heikoksi.

Mielestäni tässä tilanteessa on tosiaankin tärkeää ratkaista tämä viisumiasia, mistä edustaja Vehviläinenkin omassa puheenvuorossaan puhui, lopettaa venäläisten turismi Eurooppaan ja samalla varmistaa, että yksikään kansalainen tai Euroopassa oleskeleva venäläinen ei lähde sotimaan sinne Ukrainaan. Tähän täytyy mielestäni hallituksen kiinnittää huomiota.

Kysyn ministeri Kaikkoselta: aikooko Suomi kiihdyttää tässä tilanteessa aseapuaan Ukrainalle?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

11.45 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn näihin kiitoksiin ja totean, että tämä onkin ainoa budjettiluokka, missä ei ole määrässä marmattamista.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeri Kaikkoselta tähän Nato-prosessiin liittyen: oletteko te havainneet puolustusministeriössä, kuinka paljon on tällaisia lainsäädännön muutostarpeita tämän jäsenyyden myötä, esimerkiksi nyt ylipäänsä puolustuksen puolelle, mutta myös tänne tiedustelun puolelle? Ja nyt liittyen tähän samaan puheeseen, mihin tässä moni edustaja on viitannut, tähän Venäjän tämänpäiväiseen ilmoitukseen ja siitä seuraaviin seurauksiin, olisin tiedustellut, kuinka te, ministeri Kaikkonen, pyritte toimimaan siten, että turistiviisumiasia nyt saadaan sellaiseen jiiriin kuin se kuuluu saada, eli jäädyttää ne, ja onko sen lisäksi jotakin muuta, jolla pitäisi nyt reagoida. Esimerkiksi tämä kaksoiskansalaisuus tai omistukseen liittyvät viisumit, joihin itse asiassa [Puhemies koputtaa] presidentti Niinistökkin viittasi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Leppä, olkaa hyvä.

11.46 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministeri Kaikkoselle erittäin vahvasta työstä Suomen puolustuksen vahvistamiseksi ja suorituskyvyn varmistamiseksi ja modernisoinniksi ja myöskin siitä tavasta, jolla olette sen tehnyt. Olette pitänyt kaikki mukana, kokonaisuutena puolustus on ollut kaiken aikaa myöskin tuossa paletissa vahvasti esillä. Kaikki eduskuntapuolueet ovat teidän takananne. Tämä on harvinaislaatuinen tapa toimia, ja siitä parhaat kiitokset.

Kaksi kysymystä, jotka on täällä jo kylläkin kysytty.

Tuo aamun uutinen Venäjän osittaisesta liikekannallepanosta — mitä se merkitsee ase- ja sotamallisesti? Minkälaisia vaikutuksia sillä on suoraan Suomeen, välillisesti Suomeen, Eurooppaan, Natoon, koko läntiseen maailmaan, mutta myös mitä tekevät Kiina ja muut löyhät liittolaiset, joita näkyy Putinilla joitakin edelleenkin tässä maailmassa olevan? Vaikuttaako tämä jollain tavalla siihen toimintamalliin, vaikkapa niihin viisumeihin ja niin edelleen, [Puhemies koputtaa] mitkä täällä ovat olleet esillä?

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Toinen on huoli vielä tästä ampumarata-asiasta. Tämä näkyy myöskin [Puhemies: Kiitoksia!] tässä kokonaismaanpuolustuksessa. Me tarvitsemme yhteistyötä, niin että ampu-
marataverkosto säilyy.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

11.47 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Kari
täällä penäsi puolueelta kantaa tulevaan määrärahasoon, jonka pitää olla nouseva, niin
kyllähän se tämän päivän uutinenkin vaikuttaa siihen, että varmasti sen pitää olla nouseva.
Se on toinen juttu sitten, että jostain muualta pitää ruveta säästämään.

Mutta, arvoisa puhemies, kun puhutaan maanpuolustuksesta ja maanpuolustustahdosta,
niin kyllä minä itsekkin haluan nostaa nämä ampumaradat esille, vaikka tämä on puolustus-
ministeriön hallinnonalaa, koska se on niin poikkitieteellinen asia ja näitä ampumaratoja
tarvitsevat poliisit, reserviläiset, ampumaharrastajat, metsästäjät. Ja kai meistä nyt jokai-
nen senkin tunnustaa, että metsästäjät luonnossa liikkeessään parantavat omaa tietoa maas-
tosta ja harjoittelevat juuri sitä, mikä liittyy maanpuolustukseen ja maanpuolustustahtoon.
Toivoisin, että lainsäädännössäkkin priorisoitaisiin näitä ampumaratoja silloin, kun ollaan
lunastuskysymyksissä tai jossakin muussa, ettei tapella sitten oikeuksien kanssa. Tämä on
niin tärkeä kysymys, että toivottavasti [Puhemies koputtaa] ministeri omalla tavallaan vie
[Puhemies: Kiitoksia!] sitä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

11.49 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Helppo yhtyä kolle-
goiden kiitoksiin koskien tätä budjettia. Oma kysymykseni koskee meidän kokonaisturval-
lisuuden ja maanpuolustustahdon vahvistamista ja varmistamista myös pitkällä aikavälil-
lä. Maanpuolustusvelvollisuushan koskee kaikkia Suomen kansalaisia, ja on pakko myön-
tää, että tänä päivänä tuntuu hiukan vaikealta perustella, että meidän lainsäädäntö silti vel-
voittaa vain miehiä suorittamaan asepalveluksen tai siviilipalveluksen. Kysyisin ministe-
riltä: eikö olisi korkea aika uudistaa tämä järjestelmä sukupuolineutraaliksi, tietenkään va-
rushenkilöiden määrään tai reservin kokoon puuttumatta, niin että se vastaa edelleen
Puolustusvoimien tarpeita, kuten tänäkin päivänä?

Itse uskon, että nuorten yhdenvertainen kohtelu on myöskin pitkässä juoksussa meidän
maanpuolustustahtoa vahvistava tekijä. Tähän liittyy tietenkin monia käytännön kysymyk-
siä, kenties isoimpana itse asiassa siviilipalveluksen uudistaminen niin, että se vastaa mei-
dän kokonaisturvallisuuden tarpeisiin mielekkäällä ja julkisen talouden kannalta kestävä-
llä tavalla. Mutta ajattelen, että tämä valmistelutyö [Puhemies koputtaa] olisi hyvä aloittaa
mahdollisimman pian, ja kysyn ministeriltä: [Puhemies: Kiitoksia!] päästäisiinkö jo tällä
vaalikaudella kenties tekemään niitä pohjatöitä [Puhemies: Kiitos!] sen puolesta, että jo-
kaiselle löytyy oma paikka tämän kokonaisturvallisuuden alalla?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

11.50 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä yhtey-
dessä haluan vielä vähän tätä meidän läntistä maakuntaa tuoda esille ja toivon, että puolus-
tusministeriössä varmaan on tällä hetkellä ainakin suunnittelua, kuinka tulemme turvaa-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

maan suomalaisen kuljetuksen, kun tiedetään, että Porissa sijaitsee kaikkein jäävapain satama ja meillä on siellä Satakunnan lennoston vanhat perinteet. Mutta kuinka tärkeäksi katsoitte, että meillä tässä kohtaa myös varmistettaisiin Porin lentokentän säilyminen mahdollisen kriisitilanteen varalta? Ja ilman muuta tähän liittyy nyt Ukrainan sota, mutta myös muualta on sitten tämä Nato-liittyminen. Enkä saata olla sanomatta: kuinka hyvin keskustelte liikenneministeriön kanssa siitä, että kyllä Pori—Haapamäki-rata on erittäin keskeinen kulkuväylä Niinisalon varuskunnalle ja niin edelleen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

11.51 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Haluan myös antaa kiitoksen tästä puolustusbudjetista puolustusministerille. Tämä on todella semmoinen, että tähän ei ole paljon nokan koputtamista. Semmoisia huomioita, mitä on keskustelussa tullut: Toivoisin, että kun puolustusvälinehankintoja tehdään, niin huomioitaisiin kotimaista teollisuutta paremmin. Se parantaa meidän huoltovarmuutta ja myöskin luo vientimahdollisuuksia näille yrityksille. Toivonkin, että työ- ja elinkeinoministeriön ottaisitte mukaan tähän varmistamaan, että kotimainen teollisuus saa näitä hankintoja.

Uskon, että maanpuolustustahtoa pystyisi parantamaan sillä, että yhä enenevässä määrin otettaisiin mukaan näitä Puolustusvoimille palkattuja urheilu-upseereita, ja en halua tai en voi olla [Puhemies koputtaa] mainitsematta myöskin Kauhavan mahdollista vanhaa lentosotakoulua tässä huomioon, [Puhemies: Kiitoksia!] aivan kuten Myllykoskikin esitti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Savola, olkaa hyvä.

11.52 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun nähdään, että tuo Venäjän suunnittelema operaatio ei ole edennyt niin kuin he olisivat halunneet ja Ukraina pystyy lännen tuella puolustautumaan, niin tilannehan luonnollisesti silloin myös Venäjän näkökulmasta kiristyy, ja heidän tavallaan viimeinen korkkiruuvinsa on pelote ja kiristäminen ydinaseiden käytöllä. Jos Venäjä ydinasetta käyttäisi, niin varmasti sitä ei tuomittaisi pelkästään lännessä, vaan varmasti Kiina tulisi tuomitsemaan tämän, niin ikään Intia tulisi tuomitsemaan, ja tämä tuomittaisiin hyvin laajasti maailmalla, ja Venäjä tällä menettäisi myös sen viimeisen korttinsa. Ja oikeastaan kysyisinkin ministeriltä sitä, että kun Venäjä pelottelee tällä ydinaseella, niin kuinka Suomi tähän pelotteluun on varautunut ja siihen suhtautuu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

11.53 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti alkuun täytyy todeta, että suomalaisilla on erittäin korkea maanpuolustustahto, ja tämä yhdistää koko kansaa, vaikka Nato-kannasta oltaisiin mitä mieltä tahansa, ja joka tapauksessa jatkossakin Suomen puolustus nojaa vahvaan omaan puolustukseen ja yleiseen asevelvollisuuteen.

Täytyy noihin syytöksiin tuolta oikealta laidalta vastata, että itsekin olen käynyt valtakunnallisen maanpuolustuskurssin ja tällä hetkellä kolmas poikani on suorittamassa vuoden asepalvelusta Sodankylässä ja neljäs on lähdössä armeijan harmaisiin tammikuussa. Eli kyllä se maanpuolustustahto on meillä kaikilla yhteinen. [Mikko Savola: Hyvä!]

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Huolestuttavaa on kuitenkin se, että hävittäjien hinta on nousemassa 75 prosenttia eli kää peräti 8,6 miljardiin, ja kysyisinkin: millä tavalla tähän varaudutaan?

Sitten kysyisin: miten huonokuntoisten varuskuntien kiinteistöjen kunnostukseen tulevaisuudessa löydetään määrärahat? [Mika Kari: Kuuliko edustaja Lehto tuon puheenvuoron?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

11.54 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Maanpuolustus, isänmaan puolustaminen, kuuluu meille kaikille, ja meidän itsemme ei tule aiheuttaa kiilaa toistemme väliin — se on juuri sitä, mitä Venäjä haluaa. Kun on tavannut ulkomaisia kollegoita, on kiitetty siitä panostuksesta, jonka Suomi on laittanut maanpuolustukseen vuosikausien ajan ja laittaa edelleen, ja se viesti on ollut, että huolehtikaa tästä myös jatkossa, vaikka meistä tulee Nato-jäsen, mikä aivan oikein onkin.

Kysyn ministeriltä: Kun eduskunnassa oli parlamentaarinen asevelvollisuutta uudistava komitea, joka teki suosituksia parlamentaarisen yhteistuumaisuuden jälkeen — muun muassa kutsunnat kaikille, siviilipalveluksen kehittäminen vastaamaan paremmin erilaisia kriisejä vastaan — niin missä nämä edistysaskeleet ovat menossa? Olen itse henkilökohtaisesti sitä mieltä, että asevelvollisuus on uudistettava sukupuolineutraaliksi, mutta kun parlamentaarisesti teimme parhaamme ja saimme kuitenkin lähes yksituumaisen mietinnön aikaiseksi, [Puhemies koputtaa] niin missä tämän selvityksen johtopäätökset ja askeleet ovat?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

11.55 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on tosiaan osallistunut Ukrainan avustamiseen niin siviili- kuin puolustustarvikeavullakin. Tämä on erittäin perusteltua. Ukraina kuitenkin taistelee osaltaan myös eurooppalaisen vakauden puolesta.

Puolustusvoimat tarkastelee materiaalitarvetta jatkuvasti ja poistaa tarpeettoman kaluston. Puolustusvoimat järjestää huutokauppoja käytöstä poistetulle materiaalille. Samoin pelastuslaitosten kalustoa on netissä myynnissä. Ukraina kuitenkin tarvitsee kaiken mahdollisen avun tällä hetkellä, moottorikalustosta vaatteisiin asti. Kysyisin teiltä, arvoisa ministeri: olisiko mahdollista, että Puolustusvoimat jäädettäisi huutokauppansa tässä kohtaa ja tarjoaisi kaiken tarpeellisen, toimivan materiaalin Ukrainan avuksi? Tässä voisi jopa tehdä yhteistyötä sisäministeriön kanssa, [Puhemies koputtaa] kun käsitellään tätä pelastuskalustoa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt, ministeri Kaikkonen, teille jäi kolme minuuttia aikaa vastata. [Naurua]

11.57 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Edustaja Holopaiselle vielä edelliseltä kierrokselta: Aika hyvin on pystytty vastaamaan tähän lisääntyneeseen kurssikysyntään. Ja se suurin kysyntäpiikki ehkä näyttää olleen tuolla kevät- ja alkukesän puolella, mutta se on hyvällä tasolla edelleen.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Edustaja Lehto, reserviläisjärjestöjen tuesta valtaosa todella menee MPK:lle, mutta myös muitten järjestöjen tukea on pystytty hieman nostamaan.

Edustaja Antikaisen kysymykseen: perehdyn kirjallisen kysymyksen perusteisiin, ja jos se tulee pöydälleni, niin vastaan sitten.

Edustaja Zyskowicz, kommentoitte niitä kansanäänestyksiä. Niillä varmaan pyritään hakemaan jotain oikeutusta toimille tai alueitten liittämiseksi Venäjään, mutta selvää on, että ei meidän tai lännen näkökulmasta tietenkään mitään oikeutusta sillä tavalla voi saada. [Ben Zyskowicz: Eikä toivottavasti kenenkään muun!] — Juuri näin.

Edustaja Vehviläinen, kysytte viestiä. Sotilaallinen tilanne lähialueillamme on rauhallinen ja vakaa. Meidän oman valmiutemme taso on hyvä, meillä on hyvät puolustusvoimat. Olemme hereillä, Nato-jäsenyys etenee. Me tuemme Ukrainaa niin kauan kuin tarvitaan. Ja pyrimme totta kai siihen, että tämä sota, tämä hulluus, joku päivä loppuisi — mitä pikemmin, sen parempi.

Ja viisumilinjasta: se on enemmän toisen ministeriön työlliställä, mutta kyllä tiukemmalle linjalle olisi mielestäni perusteita olemassa. Tämähän on työn alla.

Edustaja Yrttiaho, nämä Nato-jäsenyyskeskustelut etenevät. Vielä ei olla siinä vaiheessa, että sovittaisiin, miten Suomi osallistuu Naton rauhanajan toimintaan. Ne ratkaisut ovat vielä tuonnempana edessä, emmekä ole vielä jäseniäkään, mutta totta kai tähän asiaan palataan myös eduskunnan osalta heti, kun on sen aika.

Edustaja Adlercreutz, varusmiesten motivaatio on ollut hyvällä tasolla, ja palautteet varusmiehiltä ovat erittäin hyviä myös tänä vuonna. Eli koulutuksessa tehdään kyllä käsittääkseni paljon oikein.

Edustajille Mäenpää ja Koponen kotimaisen teollisuuden tukemisesta: Kyllä tilauksia on tehty kotimaiseen teollisuuteen. Totta kai tehdään, voi sanoa, aina kun mahdollista. Pysytäänkö lisäämään ja nostamaan kapasiteettia, tästä aion käydä lähiaikoina keskustelua kotimaisen teollisuuden kanssa.

Edustaja Pelkoselle: Puolustusvoimien henkilöstön työssäjaksaminen — no, valoa näkyy sikäli, että lisää väkeä palkataan, sen pitäisi auttaa myös tähän kysymykseen. Kyberpuolustus etenee.

Edustaja Kinnunen, nämä maanpuolustusjärjestöt saavat, voi sanoa, historiallisen suuret lisäresurssit nyt, elikkä siitä se ei ainakaan ole kiinni.

Edustaja Harjanne, avaruuspuolustuksessa olemme pieni tekijä, mutta EU-yhteistyön kautta ja Nato-yhteistyön kautta varmaan pääsemme tähän tematiikkaan paremmin kiinni.

Edustaja Rantanen kysyi lakimuutostarpeista Naton suhteen. Todennäköisesti joitakin pienehköjä lakimuutostarpeita tulee. Näitä selvitetään. Ne eivät ole este meidän jäsenyydellemme, ja ne voidaan hoitaa myöhemminkin, ja tässä työt ovat kyllä käynnissä.

Ja vielä kiinteistöomistuksista: tässä todella on tulossa — näillä näkymin lokakuun loppulla — lakiesitys, millä on tarkoitus tiukentaa tätä kiinteistöjen myyntiin liittyvää lainsäädäntöä.

Taisin käyttää aikani, vaikka pari kysymystä jäi — vaikkapa sitten huomiselle kyselytunnille. [Naurua] — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Aihe ja ministeriö vaihtuvat nyt vauhdissa. — Seuraava puheenvuoro, maa- ja metsätalousministeri Kurvinen.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

12.00 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen strateginen itsenäisyys edellyttää tekeviä käsiä maaseudulla, tekeviä käsiä ruokahuoltoon, vesihuollon toimintavarmuudesta huolehtimiseen, metsästä energian raaka-aineen hankkimiseen ja elävää maaseutua, vahvoja paikallisyhteisöjä maaseudulla.

Olemme tällä vuosikymmenellä, 2020-luvulla, eläneet poikkeuksellisten ja peräkkäisten globaalien kriisien aikakautta. Tästä Venäjän laittomasta hyökkäyssodasta Ukrainaan on aiheutunut ruokaturvaan liittyvä kriisitilanne niin Euroopan mittakaavassa kuin globaalisti. Tämä pakottaa meidät arvioimaan niin Suomessa kuin koko Euroopan unionissa uudelleen meidän maatalous- ja elintarvikepolitiikkamme perusteita. Poikkeukselliset ajat vaativat poikkeuksellisia toimia. Kuivuus kurittaa Eurooppaa, energiakustannukset ovat pilvissä ja lannoitetehtailla on vaikeuksia suorittaa tuotantoa raaka-ainepulasta johtuen. Tässä muutamia merkkejä vakavasta, aidosta huoltovarmuus- ja ruokakriisistä.

Maa- ja metsätalousministeriön osalta talousarvioehdotuksessa painotetaan perustehtäviä, kuten ruoantuotannon toimivuutta, luonnonvaratalouden ja metsäalan kestävyys ja niihin perustuvien elinkeinojen kilpailukykyä sekä maaseudun elinvoimaisuuden vahvistamista. Näiden perusasioiden merkitys on korostunut kriisien myötä entisestään. Kyse on ennen kaikkea huoltovarmuudesta, ennen kaikkea sen huolehtimisesta, että Suomi kykenee ruokkimaan jokaisen suomalaisen. Kysymys on koko yhteiskunnan toimivuudesta tässä pelottavassa tilanteessa, johon olemme ajautuneet.

Arvoisa puhemies! En voi olla korostamatta sitä tosiasiaa, että ”no farmers, no food”, ilman viljelijöitä ei ole meidän kaupoissamme ruokaa. Tämä on syytä muistaa.

Kesällä kykenimme heinäkuussa sopimaan Euroopan unionin kanssa seuraavan CAP-kauden, -ohjelmakauden pelisäännöistä: miten Suomessa maataloustuotantoa voidaan harjoittaa ja minkä verran maataloustukia saamme ja millä pelisäännöillä maataloustuotanto toimii. Suomen CAP-suunnitelman 2023—27 toimeenpano käynnistyy ensi vuoden alusta. Manner-Suomen toimivaltaan kuuluvien toimenpiteiden vuoden 2023 määrärahat ovat 1,8 miljardia ensi vuonna budjetissa, ja ne on budjetoitu eri momenteille EU:n komission hyväksymän CAP-suunnitelman mukaisesti. Olen antanutkin jo valtioneuvoston istuntoon tarvittavan kansallisen lainsäädännön tulevan CAP-kauden toteuttamiseksi, ja eduskunta ryhtyy käsittelemään näitä hallituksen esityksiä aivan lähipäivinä. Ruokavirasto valmistelee toimeenpanon edellyttämiä tietojärjestelmämuutoksia. On myös, arvoisa puhemies, hyödyllistä todeta, että Suomi oli niin sanotussa ensimmäisessä aallossa näitten CAP-suunnitelmien hyväksymisessä. Vaikkapa naapurimaissamme Baltiassa on työ vielä kesken.

Vuoden 23 talousarvioesitykseen sisältyy keväällä 22 sovittuja vihreää siirtymää tukevia kansallisia määrärahoja, joilla vähennämme fossiilisista lähteistä riippuvuutta. Tähän kuuluu muun muassa maaseutuyritysten energiainvestointituki 10 miljoonaa euroa ja bio-kaasuun, lannankäsittelyyn, ravinnekierrätykseen ja hiilensidontaan 7,5 miljoonaa euroa, ravinteiden kierrätykseen 6 miljoonaa euroa. Maatalouden huoltovarmuutta edistetään CAP-toimenpiteiden lisäksi myös monella kansallisella toimella.

Haluan nostaa vielä uudelleen esille tämän niin sanotun ravinnekierrätyksen. Elikkä meidän pitäisi päästä mineraalikeinolannoitteista, jotka ovat fossiilista alkuperää, vähän siihen perinteiseen malliin, positiivisella tavalla vanhaan palaamiseen, kasvinviljelytilojen ja eläintilojen yhteistyöhön niin, että sitä tavaraa, mitä eläimistä tulee, käytettäisiin taas pellolla lannoitukseen kuten ennen. Maaseudun kehittämisen momentille esitetään kaksi miljoonaa euroa määrärahaa kyläkauppatukeen, joka vakainaistetaan.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Herra puhemies! Menestyvä metsäsektori ja toimiva metsätalouden tuotantoketju koko maassa on olennainen osa huoltovarmuuden toteutumista. Nyt valmistellaan kansallista metsästrategiaa maa- ja metsätalousministeriössä, jolla tavoitellaan pitkän aikavälin linjaa tähän asiaan.

Luonnon monimuotoisuuden edistämiseen ehdotetaan Metso-ohjelman rahoitukseen 15,8 miljoonaa euroa, jossa määrärahat nousevat 8,3 miljoonaa euroa. Myös Helmi-elinympäristöohjelman toteuttamisella viedään eteenpäin luonnon monimuotoisuuden parantamista, ja siihen meidän pääluokassamme — tässähän tulee myös YM:n rahaa — on 2,2 miljoonaa euroa. Myöskin Suomen kestävä kasvun ohjelman toimeenpanoa jatketaan. Vesihuollon toimintavarmuuden parantamiseen ehdotetaan 2,5 miljoonaa euroa, juomavesidirektiivin toimeenpanoon kaksi miljoonaa euroa.

Lisäksi, puhemies, haluan vielä nostaa esille Itä-Suomen elinvoiman parantamisen: 1,6 miljoonaa euroa matkailun vahvistamiseksi. Metsähallituksen retkeilyalueita, Ruunaa ja Kylmäluoma, kehitetään eteenpäin. Ja muutenkin tavoitteeni on ministerikaudellani vahvistaa valtion retkeilyalueiden käyttöä.

Puhemies! Totean lopuksi suureen kuvaan, että suomalainen pelto ja metsä eivät ole osa kriisien ongelmaa, turvallisuuskriisin tai ilmastokriisin ongelmaa, vaan suomalainen pelto ja metsä ovat osa ratkaisua niin turvallisuuskriisiin kuin ilmastokriisiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu käydään vastauspuheenvuoroja käyttäen. — Edustaja Leppä.

12.06 **Jari Leppä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministeri Kurviselle. On tässä tilanteessa äärimmäisen tärkeää luoda vakautta suomalaiselle ruuan-tuotannolle, suomalaiselle metsätaloudelle ja koko metsäklusterille. On erittäin hienoa, että nämä perusasiat ovat peräkkäin meillä nyt tässä käsittelyssä. Äsken puhuttiin puolustuksesta, nyt puhutaan maa- ja metsätaloudesta. Tämä kuvastaa sitä kokonaisturvallisuus-rakennetta, joka Suomessa on.

Mielestäni kaksi tärkeintä tehtävää tällä hetkellä, kun CAP on maalissa — hyvä niin, kansallinen toimeenpano on käynnissä — ovat markkinoiden, elintarvikemarkkinoiden, oikeudenmukaisuuden vahvistaminen ja niiden saaminen toimimaan niin kuin markkina-taloudessa pitää toimia. Ei niin, että kauppa määrää kaiken, vaan niin, että tasapainoa löy-tyy.

Toinen asia on se, että me pidämme tiukasti puolemmme metsäasioissa, niin että Euroo-pan unioni, komissio ja parlamentti, eivät tule meidän selkeästi omaan kompetenssiin kuu-luviin asioihin. Metsäpolitiikka kuuluu yksiselitteisesti jokaiselle kansallisvaltiolle, ja täs-tä meidän pitää tiukasti pitää kiinni. [Oikealta: Juuri näin!] Siinä ei ole varaa periksi antaa yhtään. Muuten me emme myöskään saavuta niitä tavoitteita, joita me olemme ilmasto- ja ympäristönäkökulmasta antaneet ja joihin olemme sitoutuneet.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rantanen, Piritta.

12.08 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olemme pa-lanneet keskustelemaan elämän perusasioista, niin kuin kokonaisturvallisuudesta, energi-asta ja ruuasta, ja me kaikki olemme hyvin tietoisia suomalaista maataloutta rankasti kurit-tavasta ajasta. Alkutuottajien ahdinko on seurausta muun muassa toimimattomista markki-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

noista, energian ja lannoitteiden kustannusten suuresta noususta. Kaikki aiemmat toimetkaan eivät ole kohdistuneet niihin toimijoihin, jotka voivat varmistaa meidän suomalaisen ruokaketjun toimivuuden. Nyt maa- ja metsätalousministeriökin korostaa perustehtävien, kuten ruokaturvan, huoltovarmuuden ja puhtaan veden saatavuuden takaamisen merkitystä.

Arvoisa ministeri, pystymmekö nyt budjetissa olevilla toimilla edes avustavasti vastaamaan niihin tarpeisiin, joita suomalainen ruokaturva tarvitsee? Anarkian sanotaan olevan vain kolmen puuttuvan aterian päässä. Onko alan toimijoita nyt kuultu riittävästi tätä budjettia tehtäessä?

Ja ministerin mainitsema metsästrategia kuulostaa erinomaiselta, pitkäjänteisyyttä ja vakautta vaativilta toimilta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lundén.

12.09 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tahtoisin hiukan keskustella elintarvikeketjumme tilasta. Lannoitteiden hinnat ovat kolmessa neljässä vuodessa vähintään viisinkertaistuneet. Sika- ja siipikarjatuotteisiin on tulossa todennäköisesti jopa 30—40 prosentin korotus. Kannan suurta huolta meidän elintarvikeketjustamme. En hirveästi liioittele, kun sanon, että pelkään, että meidän ketjumme on romahkamassa. Kun lannoitteiden hinta on nyt huipussaan, puupelletti on kortilla ja kaikki energia on käsittämättömän korkealla hinnalla, jokainen ymmärtää tilanteen.

Kerron vielä helpon laskutoimituksen: jos tuotantopanokset pysyvät nykytasolla, viljelijän pitää saada viisikymppiä enemmän viljatonnista kuin mikä on tämänhetkinen hintataso päästäkseen nollatulokseen. Se tarkoittaa esimerkiksi nyt vaikka kananmunille vähintään kymmenen sentin korotusta johtuen viljanhinnasta, koska rehukustannus nousee. Kaikkien elintarvikeketjumme kulujen nousun vuoksi kuluttajahintojen pitää nousta kyseisen tuotteen kohdalla vähintään 30—40 senttiä. Suurimmassa osassa elintarvikeketjua kannattavuus on niin huono, että monet ovat luopumassa tai ovat jo luopuneet toivosta paremmasta.

Tahtoisin kysyä teiltä, arvoisa ministeri, vielä varmuuden vuoksi: mitä hallitus tekee ja mitä hallitus on tehnyt sille, että me tulevaisuudessakin ruokitaan Suomen kansa kotimaisilla puhtailla raaka-aineilla ja pidetään Suomen kansan kodit lämpiminä? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen.

12.10 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se on aikamoinen paradoksi, että silloin kun me eniten tarvitaan kotimaista ruokatuotantoa ja huoltovarmuuden turvaamista, silloin meidän maatalouden kannattavuus on kaikkein heikoimmillaan. Toki joidenkin tuotteiden hinnat ovat nyt nousseet, mutta silti kustannukset reilusti laahaavat perässä. No okei, siellä on ehkä jotain viljatiloja, jotka ovat vielä ostaneet lannoitteet vanhalla hinnalla ja saavat hyvän sadon, jotka saavat hyvänkin tuloksen. Mutta jo ennen tätä pahinta kriisiä maatalousyrittäjän tuntipalkka on ollut 4,6 euroa, ja jos joku palkkaisi henkilön sillä palkalla, niin häntä syytettäisiin alipalkkauksesta. Se kuvaa, kuinka vaikea tämä tilanne on.

Ennen kaikkea nyt olen huolissani kehittyvistä ja kasvavista tiloista. Tämä kiinteistöveron poisto on hyvä asia ja energiaveron palautus, mutta nyt on vielä uusi uhka tämä sähkön

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

hinta. Onko jotain keinoa, mitä me voitaisiin tehdä, että varmistetaan ainakin niitten kehittyvien ja investoivien tilojen mahdollisuus jatkaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pitko.

12.11 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saimme tänä kesänä kuulla, että Suomen maankäyttösektorin hiilinielut ovat ennakkotietojen mukaan romahtaneet. Jos meillä ei ole näitä hiilinieluja ilmastopolitiikassa käytössä, se tarkoittaa, että meidän pitäisi päästä yhä suurempiin päästövähennyksiin — toisin sanoen me tarvitsemme ne hiilinielut. Maa- ja metsätalous on todellakin osa ratkaisuja, mutta ne ratkaisut myös täytyy ottaa käyttöön.

Tässä budjetissa on tästä näkökulmasta hyviä asioita. Siellä on biokaasun ja lannan käsittelyn edistämiseksi euroja, ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelmaan kuusi miljoonaa euroa ja turvepelloilla toteutettaviin pohjaveden pinnan korotukseen liittyviin hankkeisiin, muun muassa kosteikkoviljelyyn, isoja euroja. Nämä ovat todella hyviä asioita, mutta ne eivät riitä ratkaisemaan sitä isoa ongelmaa, mikä hiilinieluihin liittyy. Kysynkin ministeriltä: mitä aiotte tehdä tämän hiilinieluromahduksen tilanteen parantamiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Piirainen.

12.12 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden kriisi on tunnistettu ja tukia on nyt lisätty. Vakautta tietenkin tarvitaan, se on aivan selvä asia, ja mitenkä tässä sitten eteenpäin mennään.

Olisin kysynyt ministeriltä, kun meillä kumminkin elintarviketuotteiden osalta on tämän viennin ja tuonnin epätasapaino, millä tavalla pysyttäisiin parantamaan suomalaista vientiä? Sillä olisi vaikutusta sitten myös tänne maataloustuottajille: mahdollista kasvatata suurempaa satoa ja lisäinvestointien kautta mahdollistaa. Tämä olisi varmaan yksi semmoinen keino, että nostetaan tämä vienti ihan uuteen ulottuvuuteen. Mutta miten se tapahtuu? Se tässä nyt vähän on mietityttänyt, ja tähän kysymykseen jos saisi vastauksen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

12.13 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen maatalous on kriisissä muun muassa kasvavien energiakustannusten ja rehujen sekä lannoitteiden hinnannousun myötä. Kiteytettynä ongelman ydin on se, että tuottajien kustannukset ovat liian suuret tuotteista saatuun hintaan nähden. Tuottajille maksettavat hinnat määräytyvät pitkälti tuottajien, elintarviketeollisuuden ja kaupan keskinäisten neuvottelujen tuloksena. Tähän saakka tuottajat ovat olleet heikoilla neuvotteluissa. Tilat tarvitsevat kaiken avun. Panoksena on suomalaisen maataloustuotannon tulevaisuus. Kustannuskriisi on johtanut siihen pisteeseen, että maataloustuottajat eivät kestä enää yhtään kulujen nousua. Muuten alkaa tiloja kaatua entistä enemmän.

Maa- ja metsätalousministeriön budjetti pieneni hieman, eikä siitä ole näin ollen odotettavissa suurempaa lisätukea tilallisille. Millaisia keinoja hallitus on valmis käyttämään tuottajahintojen nostamiseksi? Onko hallitus varautunut puuttumaan tarvittaessa tuottaja-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

hintoihin esimerkiksi markkinalainsäädännön kautta, vai jääkö tämä kaupan ja teollisuuden hyvätahdon asiaksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

12.14 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on korkean kustannustason maa, ja ensimmäisen poliittisen toimenpiteen pitäisi minun mielestäni olla se, että tukipolitiikka kohdentaa ne rahat entistä enemmän niille viljelijöille, jotka tuottavat jotakin suomalaiselle yhteiskunnalle — olipa se rehua, viljaa tai sitten vaikka hevosheinää, mutta sen pitää hyödyttää yhteiskuntaa. Tämä remontti on nyt tekemättä, ja minun mielestäni on vähän ehkä turha syyttää muita, jos poliittinen järjestelmä ei itse pysty tekemään niitä tehtäviä, mitkä sille primaaristi kuuluvat.

Arvoisa puhemies! Varsinainen kysymys kuuluu ministerille: Mitä tälle Euroopan unionin parlamentille pitäisi tehdä, sillä viikko sitten se teki aivan käsittämättömän päätöksen uusiutuvan energian direktiivin suhteen? [Toimi Kankaanniemi: Se pitäisi lakkauttaa!] He kieltävät meiltä avohakkuun, he määrittelevät vanhat metsät niin, että kukaan ei tiedä, mitä se tarkoittaa, [Välihuuto] kukaan ei tiedä, mitä se tarkoittaa, ja sehän johtaa siihen, että me joudumme kohta ottamaan kivihiilen käyttöön, kun emme pysty puuta käyttämään, turve on tapettu ulos markkinoilta. Mitä me teemme tälle Euroopan unionin parlamentille?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari.

12.16 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin haluan toivottaa menestystä ja voimia ministerille ensimmäiseen syksyyn. Olette paljon vartijana. Teidän käsissänne on se, että suomalaiset saavat jatkossakin puhdasta ja turvallista ruokaa ja että suomalaisia metsiä voidaan hyödyntää kestävästi jatkossakin eikä esimerkiksi tämä edustaja Eestilän nostama uhkakuva toteudu.

Tässä salissa on aina haluttu katsoa tulevaisuuteen, ja siksi kysynkin: mikä on teidän viestinne nuorille, aloittaville viljelijöille, miten esimerkiksi CAP-uudistus ohjaa tukia siihen suuntaan, että ruoantuotanto on entistä kannattavampaa? Lisäksi haluaisin kysyä monimuotoisten tilojen kohdalta: voisiko ehkä Makeraa harkita jatkossa siten, että se ottaisi huomioon paremmin liitännäiselinkeinojenkin tulot, kun varsinainen toiminta ei oikein pidä päällään?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

12.17 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Allekirjoitan kaikki puheenvuorot, mitä täällä on päivän kokonaisuudesta puhuttu.

Haluan kysyä ministeriltä: Koska me lakkaamme nöyristelemästä tuonne EU:n suuntaan? Koska valtioneuvoston virkamiehet ottavat ohjat käteen eivätkä kulje kumarassa niin kuin vanhus sinne EU:n suuntaan? Meillä on taas käsittämätön nöyryys siihen, että meidän nautapalkkioita ei tule ajallaan maksuun. Aivan käsittämätöntä, miksei ratkaisuna ole se, että maksetaan vaikka 90 prosenttia niistä ja sitten, kun on tarkastukset tehty, maksetaan. Missä se luovuus on, kun se tukehdutetaan tähän EU-byrokratian kumarteluun? [Toimi Kankaanniemi: Erinomainen kysymys!] Jos meillä kaksi peltolohkoa yhdistetään poista-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

malla oja, niin tehdäänkin siitä kolme peltolohkoa. Pinta-alan osalta kaikki, mitä meillä on järjestömyyksiä — nyt pitäisi ryhdistäytyä. [Eduskunnasta: Todella hyvä kysymys!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Norrback.

12.18 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Ärade minister, jag samstämmer i alla frågor som har kommit upp här och vill framför allt lyfta upp dem när det gäller marknaden och också byråkratin som kom fram här. När det gäller byråkratin hade jag en specifik fråga som jag vill ha säkerställd av ministern.

Arvoisa puhemies! Koska edessämme on ohjelmakauden muutos, haluaisin varmistaa, että hallinnolle on varattu riittävästi resursseja, että kauden vaihto sujuu ongelmitta ja että maatalouden tukien maksaminen pystytään hoitamaan ilman viivästyksiä. Tässä ei nyt ole marginaalia, niin että tämä ei saa millään tavalla mennä huonoon suuntaan. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

12.19 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, ilman viljelijöitä ei ole ruokaa. Aivan niin kuin edustaja Myllykoski totesi, tänä vuonna haettujen EU-eläinpalkkioiden maksatus viivästyy ensi vuoteen. Tavallisesti eläinpalkkioiden ensimmäiset osat on maksettu hakuvuoden joulukuussa. Maatiloille, jotka ovat oikeutettuja EU:n eläinpalkkioihin, maksatuksen viivästyminen seuraavan vuoden puolelle on muutenkin vaikeassa kannattavuustilanteessa todella iso kolaus. Jotain on pahasti pielessä, jos EU:sta on tullut meille sellainen auktoriteetti, että annamme maatalojemme kaatua sääntöjen ja sanktioiden vuoksi.

Tekisi mieli hiukan muuntaa ministerin aikaisempaa lausuntoa, ja sanoisin näin, että ”no Finnish farmers, no food”: ilman suomalaisia viljelijöitä ei ole ruokaa. Miten voi olla, että viljelijän täytyy maksaa sakot, jos vasikan korvamerkkiä ei ole laitettu ajoissa, mutta EU:n ja Ruokaviraston ei tarvitse tehdä mitään, vaikka viljelijöiltä jäävät tuet saamatta oikeana vuonna?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eskelinen.

12.20 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hienoa, että CAP etenee. Suomalainen ruokajärjestelmä ja huoltovarmuus pitkälti perustuvat kotimaiseen maataloustuotantoon, 80 prosenttia. Ensi talven osalta tietysti on aika isoja huolenaiheita. Moni puutarhaviljelijä, kasvihuoneviljelijä on ilmoittanut, että ensi talvena ei kasvihuoneita lämmitetä. Olisiko siihen jotain akuuttia tukea nyt sitten saatavissa?

Erityisen iloinen olen, että Luontopalveluitten puolelle edelleen lisärahoitusta saadaan. Meillä siellä noin 10 miljoonaa ihmistä vuoteen tällä hetkellä jo liikkuu, ja ministeriltä on hieno huomio myös, että Itä-Suomi-ohjelman kautta on lisärahaa saatu sitten sinne.

Toinen huolenaihe on sitten tämä Venäjän tuontipuu, 10 miljoonaa mottia. Jollakin se pitäisi korvata. Onko meillä nyt riittävästi niitä tukielementtejä olemassa, jotta ensiharvennushakkuut saataisiin liikkeelle täydellä teholla? Metsäkoneet liikkuvat tuolla mukavasti, mutta tarvittaisiin vielä jotain lisäpotkua, että kotimainen energiapuu ja kuitupuu saataisiin oikeasti liikkeelle.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskela.

12.21 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensi talvena saat-
taa tulla kylmä, mutta saattaa tulla myöskin nälkää. Turvepeltojen ilmastotoimiin on tässä
talousarviossa myönnetty 30 miljoonaa euroa, mitä voi käyttää myös esimerkiksi turvepel-
tojen ottamiseen pois käytöstä ja tehdä niistä vesijättömaita. Tiedetään, että turvepellot sie-
tävät paremmin kuivaa satokautta kuin kivennäispohjaiset pellot. Turvepeltojen on kai-
kista viljelysmaista noin 12 prosenttia. On vähän erikoista tässä tilanteessa, jossa maata-
louden ja omavaraisuuden merkitys vain korostuu, ajaa maataloutta alas. Näille 30 miljoon-
alle eurolle löytyisi varmasti parempiakin maatalouden elinvoimaa turvaavia käyttökoh-
teita. Kysyisin ministeriltä: onko tätä turvepeltojen asemaa tarkasteltu riittävästi muuten-
kin kuin vain ilmastopolitiikan linssin läpi? Ei voi olla niin, että ilmastopolitiikka ajaa
kaiken muun ohi, tarvitaan sinivalikoita ajattelutapaa tässäkin asiassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kärnä.

12.22 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset mi-
nisteri Kurviselle myös minun puolestani. Olette hypännyt liikkuvaan laivaan mutta sel-
vinnyt tehtävästänne erinomaisesti.

Meillä on sota Euroopassa, ja suomalainen maatalous on kriisissä. Jos tästä Venäjän
hyökkäyksestä jotakin hyvää voi hakea, niin se on se, että sanat ”ruokaturva”, ”huoltovar-
muus” ja ”puhdas vesi” ovat nousseet kaikkien suomalaisten huulille. Ja enpä ole kuullut
puheenvuoroja kotimaisen maatalouden alasajosta, mitä aina välillä, ennen tällaisia kriise-
jä, on esitetty. On todella hyvä, että olemme järjestelmästä pitäneet huolta ja pidämme
edelleen.

Kysyisin kuitenkin ministeri Kurviselta: näettekö tässä tilanteessa mahdollisena, että
voisimme käynnistää valtiossa valmistelun omavaraisuusstrategiasta, jolla laajalla sekto-
rilla varmistettaisiin se ja huolehdittaisiin siitä, että kaikille suomalaisille riittää tilanteessa
kuin tilanteessa lämpöä ja ruokaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

12.23 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tuolla kylillä
kerrotaan, että te, ministeri Kurvinen, esiinnyitte erittäin jämäkästi, hyvin, tuolla Stras-
bourgissa viikko sitten — no, ne muut uutiset sieltä olivatkin sitten kyllä pelkkää synkkyyt-
tä, niin kuin edustaja Eestilä totesi. [Naurua] Mutta nyt odotan teiltä myös täällä kotimaas-
sa vahvaa jämäkkyyttä nimenomaan tämän ruokaketjun osien välillä. Kun sieltä viljelijältä
tuotteet lähtevät eteenpäin, niin ne hinnat siellä nousevat mutta viljelijän osuus jää aina
vain jälkeen, ja viljelijän tulotaso on niin alhainen, että suorastaan hävettää. Mitä te aiotte
tehdä tälle asialle? Olemme kuulleet sieltä aitiosta monenlaisia puheita viime vuosina sii-
tä, että tähän ongelmaan puututaan. On aika lopulta puuttua. Muutoin meillä käy niin kuin
täällä joku mainitsi, että nuoret eivät lähde viljelijöiksi — käy kuin hoitoalalla — niin että
olemme sitten todellakin ruokakriisissä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eloranta.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

12.25 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus perusti viime vuonna Saaristomeri-ohjelman, jotta meri saadaan helpommin pois hotspot-lisältä. Ohjelman tiekartan toteuttamisen on arvioitu maksavan 18 miljoonaa euroa vuodessa. Yhdeksästä toimenpiteestä kuusi kuuluu maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. Saaristomereen valuvista ravinteista suuri osa tulee Varsinais-Suomen sika- ja karjatiloilta. Ongelman ratkaisun ytimessä on lantaravinteiden siirtäminen kierrättämällä niille alueelle, joilla sitä tarvitaan. Tätä varten tarvitaan tukea kierrättämiseen, esimerkiksi kansallinen lantaravinteiden kierrätystuki, jotta jo valmiiksi ahtaalla olevilla viljelijöillä on mahdollisuus kierrätyslannoitetta käyttää. Ravinnekierrätykseen lienee budjetissa rahaa. Kuinka suuri osa tästä on varattu nimenomaan Saaristomeren valuma-alueen ravinneongelman ratkaisuun?

Ja ministeri Kurvinen, kertoisitteko vielä, mitä muita toimenpiteitä Saaristomeri-ohjelman toteuttamiseksi on tulossa ensi vuodelle? Tämä on hyvin kriittinen kysymys meri-alueemme terveyden kannalta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pelkonen.

12.26 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvoinnista ei koskaan voi puhua liikaa, [Vasemmalta: Kyllä!] ja kysyisinkin ministeriltä: koska saamme tänne saliin pitkään odotetun lain eläinten hyvinvoinnista?

Ja tähän liittyen: Kesän aikana olemme joutuneet seuraamaan lukuisia hyvin surullisia uutisia suurista, hyvin huonokuntoisista kissapopulaatioista. Ja kuten on tiedossa, asiantuntijoiden mukaanhan pakollinen tunnusmerkintä ja rekisteröinti ehkäisisivät tehokkaasti tällaisten villiintyneiden kissapopulaatioiden syntymistä ja auttaisivat eksyneet kissat takaisin omistajilleen ja myöskin kissojen hylkääjät vastuuseen. Kysyisinkin siis: olisiko mitenkään mahdollista säätää kissojen tunnusmerkintä- ja rekisteröintivaatimusta pakolliseksi samaan aikaan koirien vastaavan kanssa? — Kiitos. [Vasemmalta: Hyvä kysymys!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savola.

12.27 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Koskelalle haluan vain todeta sen, että turvepeltoja voi jatkossakin käyttää maatalouteen. Ministeri voi varmasti tämän vahvistaa.

Edustaja Elorannalle haluan todeta vain sen verran, että jos suomalaisella viherrakentamisella olisi samat standardit kuin maataloudella, niin sillä olisi todellista vaikutusta Itämeren päästöihin. Tällä hetkellä golfkentälle saa ajaa fosforia ihan niin paksusti kuin lystä eikä sille käytännössä oikein ole minkäänlaisia rajoitteita. Tässä olisi todellista vaikutavuutta maatalouden syyttämisen sijaan.

Tämä toimintaympäristö ei ole helppo. Ministeriö on hypännyt liikkuvaan laivaan, aivan kuten edustaja Kärnä totesi, ja toiminut siinä hyvin. Tuotantokustannusten nousu, EU:n mukanaan tuomat rajoitteet, ohjelmakauden vaihtuminen, tuottajien rooli tässä markkinaketjussa, viljelijöitten jaksaminen, ympäristö- ja ilmastovaatimukset, nämä kaikki. Mutta peräänkuulutan sitä edustaja Lepänkin peräänkuuluttamaa vakautta. Kyllä suomalaisen maatalouden tärkein tehtävä on tuottaa ruokaa. Se, että jokaisella suomalaisella on ruokaa, mitä syödä, on se keskeisin tehtävä, ja siihen kannustan ministeriä kaikin mahdollisin toimin.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Semi.

12.28 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saimaalla elelee semmoinen mukava eläin kuin norppa, ja sen kanta on päässyt kasvamaan kohtuullisen hyvin näitten vuosien rauhoituksen aikana, ja siihen ovat liittyneet nämä verkkokalastuksen kevätkielto ja tietty silmäkoko niihin verkkoihin. Kysyisin ministeriltä tässä vaiheessa: Miltä näyttävät Saimaalla kalastuksen mahdollisuudet ja suhde siihen norppaan siihen nähden, että vielä pystytään jossakin vaiheessa kalastamaan verkolla siellä? Onko tähän tulossa mitään muutoksia tähän verkkokalastukseen niin, että sitä norppaa suojellaan mutta kalastuskin olisi mahdollista?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

12.29 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen keskustan ministeri Saarikko esitteli talousarvion, eikä sanaakaan maataloudesta. Mielestäni juuri siinä sitä olisi tarvittu.

Tein viime vuonna lakialoitteen maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron poistosta pitkäaikaisella perspektiivillä, mutta hallitus kopioi sen vain vuoden ajaksi. Tein sen, jotta se vahvistaisi uskoa maatalouteen, sen kannattavuuteen ja vakauteen sekä tietoa siitä, että päättäjät todellakin arvostavat maataloustuottajia. Vielä kerron sen, että juuri sain pari viikkoa sitten puhelun: maitotilallinen on päättänyt lopettaa noin 40 lehmää. Poika haluaisi jatkaa, mutta isä on päättänyt, että nyt vihelletään pilliin ja pannaan peli poikki. Arvoisa ministeri, mitenkä näette, olisiko tällä maatalouden kiinteistöveron poistolla jatkossakin merkitystä tähän vakauden ja uskon luomiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sankelo.

12.30 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Ruuan tuotanto on keskeinen osa meidän huoltovarmuutta: joka päivä pitää syödä ja toivon mukaan kotimaista laadukasta ruokaa. Tässä samalla pitää huomioida se ikuisuusaihe: ruuan tuotannon pitää olla kannattavaa näille tuottajille.

Myös metsät ovat keskeinen elementti Suomen hyvinvoinnissa. Kun katsoo vientitilastoja, niin kyllä ne sieltä kärjestä löytyvät. Tähän keskeisesti kuuluu tietysti edunvalvonta Euroopan kentillä, ja äskettäin on tosiaankin esille tullut Euroopan parlamentista metsäenergiaesitys. Sen lisäksi EU-komissio on tuonut pöytään ennallistamisesityksiä, joissa on hyviä tavoitteita. Ja se tarkoittaisi sitä, että nämähän koskisivat jopa miljoonia hehtaareita Suomessa. Näissä kysymyksissä on tärkeää, että yhtenäinen viesti lähtee Suomesta. Onko hallitus yhtenäinen metsäenergiaan ja ennallistamisesityksiin liittyvissä asioissa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

12.31 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU uhkaa puuttua yhä useammalla säädöksellä Suomen metsien hoitoon ja käyttöön. Tämä on erittäin huolestuttava asia koko Suomen kansantalouden kannalta. Ja mikä huomionarvoisinta, osa näistä säädöksistä on tulossa voimaan jäsenvaltioita suoraan sitovina asetuksina, ainakin tätä yritetään. On kestävän rahoituksen taksonomiaa, on uusiutuvan energian asetusta ja on

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

ekosysteemien ennallistamisasetusta, monta reittiä puuttua Suomen metsien hoitoon ja käyttöön.

Arvoisa ministeri, kysyisin teiltä: onko ministeriössä ohjattu riittävästi asiantuntijoita näitä asioita hoitamaan, kun ministerikään ei voi itse kaikkea tehdä?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivelä.

12.32 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisen tiedeyhteisön selkeä viesti on se, että ruokajärjestelmän on muututtava kestäväksi, ja keskeisenä keinona tähän nähdään kasvisruoan lisääminen. On siis jo suorastaan yleissivistystä tunnistaa, että ruoantuotannon ja kulutuksen painopisteen muuttaminen kasvispainotteiseksi on välttämätöntä. Se on tapa edistää ilmastotavoitteita, edistää luonnon monimuotoisuuden ylläpitoa, eläinten oikeuksia, maanviljelijöiden toimeentuloa sekä sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta. Ja nyt, kun Euroopassa soditaan, on yhä selvempää, että se on myös tapa lisätä ruokaturvaa.

No, maa- ja metsätalousministeriön tehtävä on luoda kestävä ruokajärjestelmä. Kestävä ruokajärjestelmä on sellainen, jossa nämä yllä mainitsemani tavoitteet toteutuvat. Ja kyllä, nämä ovat yhteensovittavissa. Oletteko ministeri tästä samaa mieltä? Ja kun tätä on myös sovittu edistettävän hallitusohjelmassa, niin voisitteko käydä läpi, kuinka tämä tavoite nyt edistyy? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Pylväs.

12.33 **Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hyvin surullinen siitä, että kansallisen ja suomalaisen ruoan arvostus tuli vasta siinä vaiheessa kaikille tietoon, kun Venäjä teki raakalaismaisen hyökkäyksen Ukrainaan. Sen jälkeen kaikki rupesivat puhumaan myös kotimaisesta ruoasta ja sen merkityksestä. Monille tuottajille tämä tuli liian myöhään. Moni on lopettanut, ja monella on viimeiset tällä hetkellä piipussa — enempää ei löydy, niin kuin täällä keskustelussa on kuultu.

Tuottajat eivät tarvitse yhtään keppiä, vaan porkkanaa. Näitä syytöksiä on kuultu ihan tarpeeksi. Hallitus on onneksi tehnyt paljon hyviä asioita tämänkin hallituskauden aikana tuottajien tilanteen helpottamiseksi. Siellä on sähkövero minimiin, LFA- ja ympäristötukijärjestelmä on turvattu, Välitä viljelijästä -projektiin on saatu rahoitusta tässäkin budjetissa, energiaveron palautus on saatu — kiinteistöverohaku on muuten käynnissä, kannattaa sitä hakea.

Mutta silti kysyisinkin ministeriltä: miten te, ministeri, kannustaisitte tilanpitoa harkitsevaa nuorta alalle? [Eduskunnasta: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pirttilahti. Sen jälkeen kaikki ovat kertaalleen saaneet vastauspuheenvuoron. Otetaan hänen jälkeensä ministerin puheenvuoro, sitten jatketaan. — Edustaja Pirttilahti.

12.34 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin leipää ja lämpöä, nämä ovat ne pääasiat. Kiitos ministerille hyvästä lähdöstä tähän ministerin tehtävään ja ahkerasta työnteosta.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Todellakin leivän osalta meillä on kustannusten tason nousu. Tämä 300 miljoonan paketti oli erinomainen, mutta se on määräaikainen. Miten sen jatkuvuus tullaan varmistamaan näillä maatiloilla? Miten tämä markkina on sitten tähän suhtautunut? Tämähän oli kädenojennus markkinoitten suuntaan, että tulkaahan tekin siihen mukaan. Onko perattu kaikki kotimaiset järjestelmät? Esimerkiksi pohjoisen kotieläintukea — joka on suomalainen tuki — ei ole koskaan maksettu EU:n maksimiin. Täälläkin pohjoisella pallonpuoliskolla, kun lehmät syövät heinää ja tekevät tästä ihmisille syömättömästä materiaalista meille tuotteita, niin on tosi tärkeää, että meillä toimii kotieläintoiminta.

Lämpöasia tuli hyvin esille: mistä me löydämme sen ensi talven lämmön ja energian, mikä korvaa venäläisen. Sitten yksi pieni detalji: 4H-nuorille on selkeä leikkaus — ainakin tässä keltaisessa kirjassa — ensi vuoden budjetissa 4H-toimintaan. [Toimi Kankaanniemi: Joululahjarahjoilla hoidetaan! — Jari Myllykoski: Ei kai taas!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri, kolme minuuttia.

12.36 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen: Herra puhemies! Pyrin vastaamaan, mitä ehdin, jonkun verran läpijuoksua ja kootusti. Tietyistä teemoista jatketaan sitten seuraavissa puheenvuoroissa.

Edustaja Pelkoselle: eläinten hyvinvointilaki on huomenna valtioneuvoston istunnossa.

Edustaja Semille: ei ole tulossa norppien osalta ja kalastukseen mitään muutoksia.

Ehkä sitten tässä koottuja asioita: Täällä nousi esille tämä nautapalkkioiden tilanne, eläinpalkkioiden tilanne, joka on juuri sellainen, kuten useampi edustaja kuvasi: erittäin epäoikeudenmukainen tilanne, joka oli riski, joka tuli, kun komissio vaati ohjelmakauden lopulle järjestelmän muutoksen. Olen asian ympärillä tehnyt töitä, ja työ jatkuu. Tiedotan heti ennen kaikkea eduskunnalle ja kaikille suomalaisille, kun selviää, mitä asialle voi tehdä.

Asiassa on ehkä hieman haasteena täällä se — mistä edustaja Myllykoski puhui, ehkä muutkin — nöyristellemmekö EU:lle. Emme nöyristele EU:lle. Me nöyristämme omalle oikeusjärjestelmällemme. Meillä on sellainen tulkinta, että selkeästi EU-oikeuden vastaisia lakeja ja asetuksia eivät virkamiehet suostu esittelemään eikä valtioneuvoston oikeuskansleri niitä hyväksy. Jos Kurvinen lähtee sellaisia esittämään tai joku muu ministeri, niin valtakunnanoikeus sitten kutsuu, ja se ei ole kovin miellyttävä asia, eli tämä Venäjän sortokausien perintö kääntyy nyt kielteisesti meitä vastaan. Meillä on hyvin tiukka tulkinta EU-oikeuden osalta, mutta työ jatkuu, enkä ole heittänyt hanskoja tiskiin eläinpalkkioitten osalta.

EU-vaikuttaminen nousi täällä esille monessa puheenvuorossa, mikä oli erinomainen asia ja todella tärkeä asia. Itse olin koko viime viikon Euroopassa. Olin Strasbourgissa europarlamentissa tapaamassa meppejä. Sen lisäksi olin epävirallisessa maatalousministerien neuvostossa Prahassa viime viikolla. Osallistun ensi maanantaina Brysselissä seuraavaan maatalousministereitten viralliseen neuvoston kokoukseen. Olen ministerikaudella kaikkiin neuvoston kokouksiin tähän asti osallistunut. Tapasin kaksitoista meppiä, kaksitoista europarlamentaarikkoa, viime viikolla, ei suomalaisia. Siis suomalaisille tarjosin myös lounaan, mutta kaksitoista ei-suomalaista meppiä tapasin, muun muassa maatalousvaliokunnan puheenjohtajan, puolue ryhmien valiokuntavastaavat valiokunnista. Juuri toimimme tämän ennallistamisen osalta Suomen näkökulmia esille, hakeasioita, maatalouden tilannetta käytiin läpi.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Edustaja Eestilä kysyi, mitä europarlamentille pitäisi tehdä. No, esimerkiksi sinne pitäisi äänestää Suomesta sellaisia meppejä, jotka eivät ota sellaista kantaa, että hake ei ole uusiutuva, kuten vaikkapa kokoomuksen Sirpa Pietikäinen äänesti, että ei ole uusiutuvaa hake. Mutta onneksi europarlamentin kanta ei ole se viimeinen kanta EU:ssa, vaan käynnistyvät tällaiset trilogineuvottelut, kolmikantaneuvottelut, jossa ovat komissio, europarlamentti ja neuvosto mukana, ja uskon, että niissä voidaan asiaan vielä vaikuttaa.

Sitten, puhemies, yritän vielä tiiviisti näihin muutamiin koottuihin juttuihin vastata. Sähkön osalta hallitus seuraa tilannetta: onko tehtävissä toimenpiteitä vielä sähkökulujen osalta. Elintarvikemarkkinalain osalta olen tuomassa eduskuntaan vielä tällä kaudella tällaisen korjaussarjan, vähän niin kuin kovennetun paketin markkinatilanteen auttamiseen. Lisäksi toivon, että kaikki puolueet sitoutuvat vaaliohjelmissaan seuraavissa vaaleissa avaamaan kilpailulain ruokamarkkinan osalta.

Edustaja Pitkolle toteaisin, että muun muassa Helmi-ohjelmalla ja Metso-ohjelmalla huolehditaan hiilinieluista, ja kasvava metsä sitoo hiilinieluja. Meidän pitää saada nuorten metsien rästityöt kuntoon, eli hakkuita pitää tapahtua nuorissa metsissä, jotta ne ovat voimakkaampia hiilinieluja.

Sitten otan, puhemies, vielä yhden asian esille. Lannoitteitten saatavuudesta olen äärimmäisen huolissani, ja siltä osin tarvitaan Euroopan unionin laajuisia toimenpiteitä, koska lannoitemarkkinat ylittävät maiden rajat. Pitäisi ehkä esimerkiksi näitä energiayhtiöitten kohtuuttomien voittojen tuottoja suunnata sitten lannoiteteollisuuden tukemiseen.

Pahoittelen, arvoisat edustajat, että en voi tämän enempää vastata. Ehkä saan viisi minuuttia muiden kysymysten jälkeen. Monia detaljeja jäi vastaamatta.

Puhemies Matti Vanhanen: Huomioidaan tämä. — Edustaja Huru.

12.40 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Suurpedot aiheuttavat miljoonien eurojen arvosta vahinkoja Suomessa. Kannanhoidollinen metsästys on osaltaan auttanut hillitsemään tätä ongelmaa. Se on nyt jäissä tällä hetkellä niin suden kuin myös karhunkin osalta erinäköisten valitusten myötä. Miten, herra ministeri, näette kannanhoidollisen metsästyksen vaikutuksen vahinkojen aiheutumiseen ja esimerkiksi ihmisarkuuden säilymiseen? Ja mitä osaltanne aiotte tehdä, jotta suurpetojen kannanhoidollinen metsästys on mahdollista tulevaisuudessa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Piirainen.

12.41 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri ei vastannut minun kysymykseeni. Minä toistan sen edelleenkin ja nostan siihen vielä sitten nämä nuoret viljelijät.

Elikkä jos meillä vienti lähtisi vetämään paremmin kuin tuonti elikkä kääntyisi päinvastoin, niin ainakin minä uskon, että nuoret viljelijät saattaisivat hyvin kiinnostua siitä, että lähtevät investoimaan ja laajentamaan toimintaa ja pystyvät maatalouden kannattavuutta ja tuottajien käteenjäävää osuutta entisestään kasvattamaan. Tällä olisi Suomenkin elintarviketuotantoon merkittävä vaikutus, koska meillä on kumminkin tämä niin sanottu ruokaturvallisuus korkealla tasolla, ja uskoisin, että sillä olisi myös Euroopassa ja ympäri maailmaa viennissä mahdollisuuksia. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

12.42 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille vastauksesta. Itse totean, että taisivat ne äänestysluvut olla semmoisia, että äänestipä Pietikäinen puolesta tai vastaan, niin sillä ei ollut mitään merkitystä. [Toimi Kankaanniemi: Mieli pide kuitenkin!] Äänestysluvut olivat yli 400 ja 109. Mutta kaikkea voi tietenkin spekuloida.

Mutta, arvoisa ministeri, kyllä tämä ihan oikea huoli on, että Euroopan unionin komission valmistelu on ala-arvoista. Se on irtaantunut täysin käytännöstä, ja se tauti on levinnyt parlamenttiin. Siellä äänestellään ideologian perusteella, ja ne faktat, mitä siellä esitetään, eivät päde Suomen kohdalla. Sopimus Euroopan unionin toiminnasta ei mainitse metsiä, joten epäsuorasti voitaisiin jopa vetää johtopäätös, että Suomen metsäpolitiikka on Suomen omissa käsissä. Mutta nyt näyttää kyllä vakavasti siltä, että siellä on komissio ja parlamentti, jotka ilmasto- ja energiapolitiikan kautta ottavat todellisuudessa vallan suomalaisesta metsäpolitiikasta. Kysymys kuuluu, kuten edustaja Sankelokin kysyi: onko hallitus nyt yhtenäinen, kun se menee neuvottelemaan esimerkiksi uusiutuvan energian direktiiviä vastaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari.

12.43 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan selvää, että meidän tulee yhtenäisesti puolustaa Suomen metsien käytön oikeutusta, sillä on sekä hiilensidonnasta että monimuotoisuuden kannalta tärkeää, [Toimi Kankaanniemi: Onko hallitus yhtenäinen?] että meidän metsäpäättöksenteo pysyy omissa käsissä, ja se on tärkeää myös kansantalouden kannalta.

Mutta varsinainen kysymykseni kohdistuu vielä tähän viime aikojen sähkön kustannusten nousuun. Esimerkiksi kasvihuonetiloilla saattavat sähkön kustannukset olla yli 20 prosenttia kustannuksista, ja jokainen voi kuvitella, että jos ne vaikka viisinkertaistuvat, niin tätä ei pystytä siirtämään hintoihin. On huoltovarmuudenkin kannalta merkityksellistä, pidämme meidän kasvihuonetuotannon yllä vai annamme sen loppua, ja loppuminen ei välttämättä tapahdu pelkästään talvikuukausien ajaksi, vaan voi olla pitempiaikaisia seurauksia, ja tällöin ruoan ostaminen faktisesti siirtyy Pohjois-Afrikkaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

12.44 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun arvostettu entinen ulkoministeri Heikki Haavisto tuli Brysselistä EU-jäsenyysneuvotteluista maaliskuussa 94, hän oli erittäin synkällä mielellä. Hän totesi, että Suomen maatalouden käy huonosti Euroopan unionin jäsenyydessä. Nyt on kulunut lähes 30 vuotta, ja näemme sen tosiasian, että Suomen maatalous on mennyt alaspäin monella tavalla. Sitä on kahlittu erittäin voimakkaasti Brysselin päätöksenteolla. Se, että suomalaiset ovat päätöksenteossa mukana, ei ole näkynyt juuri millään tavalla. On aika pysähtyä miettimään, onko Euroopan unionista Suomelle kaiken kaikkiaan, ja erityisesti Suomen maa- ja metsätaloudelle, mitään hyötyä, onko pelkkää miinusta ja maatalouden, metsätalouden ja maaseudun alaseitoja, jota tämä jäsenyys merkitsee. Arvoisa ministeri, mitä mieltä olette?

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pitko.

12.45 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa eläinsuojelusta vastaava ministeri! Ihmiset haluavat nähdä näinä päivinä parannuksia eläinten oloissa. Olemme saamassa eduskuntaan eläinsuojelulain, joka sisältää parannuksia eläinten hyvinvointiin. Se ei kuitenkaan sisällä lainkaan parannuksia turkiseläinten oloihin, joka on selvästi se meidän Suomen eläinpolitiikan pimeä kohta, jos niin voisi sanoa.

Suomalaisten tuki nykymuotoiselle turkistarhaukselle on jo menetetty. Samalla on nähty, että turkistarhoilla on ahdinko ja se ahdinko on vain syventynyt tämän maailmanpoliittisen tilanteen myötä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Olisin toivonut, että tässä budjetissa oltaisiin esitetty turkistuottajien luopumis- ja siirtymistukea, jotta tuottaja voisi luopua heikosti kannattavasta elinkeinosta ja saada avun uuteen siirtymisessä. Samalla kenties meiltä säästyisi julkisia tukirahoja vaikka ruoantuotannon tukemiselle. Voisitteko, ministeri, harkita tällaisen tuen valmistelun käynnistämistä?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sankelo.

12.46 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tavattiin tuossa aamupäivällä Ranskan senaatin edustajia täällä eduskunnassa ja puhuttiin muun muassa metsien käytöstä, ja pidin siellä kunnon luennon sitten siitä, kuinka vastuullista tämä metsien käyttö Suomessa on ja meillä riittää metsää moneen tarkoitukseen. Siellä kyllä yksi Suomen hallituspuolueen edustaja tämän minun paasauspuheenvuoroni jälkeen sanoi, että olen eri mieltä. Ei ole kyllä aiheutonta perätä sitä, että meillä pitää olla yhtenäinen kanta, kun puolustamme Suomen metsiä eurooppalaisilla kentillä. Kyllä hallituksessa pitää käydä perusteellinen keskustelu, että se viesti on yhtenäinen.

Toinen asia, jonka tässä otan esille, liittyy sukupolvenvaihdoksiin. Nimittäin meidän maatilat pitää saada siirtymään aina seuraaville sukupolville, meillä on perheviljelmiä, ja ajankohta on se tärkeä asia. Jos sitä sukupolvenvaihdosta ei tehdä ajoissa, jälkipolvet ovat kerenneet lähtemään jo muualle, ja se jää tekemättä. Mikä on ministerin ajatus, mitä tässä pitäisi tehdä luopumisjärjestelmien osalta?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kärnä.

12.48 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies ja edustaja Kivelä! Sille on syynsä, että Suomessa tuotetaan lihaa. Edustaja Kivelä voi tulla kokeilemaan lappilaiselle nurmipellolle viljellä kurpitsaa — siitä ei tule yhtään mitään. Mutta sen sijaan meillä on lehmät, meillä on lampaat, evoluution ihmeet, jotka kykenevät muuttamaan tämän ihmisravinnoksi kelpaamattoman biomassan sitten ravinnoksi, maidoksi ja lihaksi. Ja Suomessa se tehdään maailman eettisimmin, ekologisimmin, ja kaikkien eläinten hyvinvoinnista huolehditaan. Eikö tämä ole juuri sellaista tuotantoa, jota meidän täytyy ehdottomasti tukea? Ja emme myöskään saa unohtaa poroa, riistaa ja villikalaa, niissäkin meillä on valtavasti potentiaalia. Kysyisinkin ministeri Kurviselta: mihin toimenpiteisiin voisimme ryhtyä lihantuotannon lisäämiseksi maassamme? [Petri Huru: Syötetään nurmipellot lehmillä eikä hanhille!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

12.49 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Milloin, ministeri Kurvinen, hallitus julistaa maatalouden hätätilan ja ryhtyy toimenpiteisiin kotimaisen elintarviketuotannon, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden turvaamiseksi? Mitkä ovat ne konkreettiset toimet, millä tähän päästään?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eloranta.

12.49 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se nyt vain on niin, että Lounais-Suomi on koko Itämeren suurimpia fosforin ja typen valuman lähteitä. Tämä kaupunkien ja teollisuuden vedenpuhdistus on parantunut, mutta maatalouden osuus näistä ei-luonnollisista lähteistä on kolme neljäsosaa fosforipäästöistä ja kaksi kolmasosaa typpipäästöistä, tämä on fakta. Ja tämä johtuu siitä, että meillä Varsinais-Suomessa on niin paljon sika- ja siipikarjatiloja, että kun se lanta levitetään sinne, niin sen takia se valuu. Minä en ole syyttänyt viljelijöitä vaan nimenomaan pyytänyt heille apua kierätyskorvauksen muodossa, jotta he voivat sitä lantaa kierrättää ja sitä voidaan kuljettaa niille alueille Suomessa, joilla sitä tarvitaan. Minä olen pyytänyt apua tähän enkä syyllistänyt ketään.

Toivon edelleenkin ministeriltä vastausta näistä Saaristomeri-ohjelman toimista, joihin ette vielä ehtinyt vastata. Eli mitä toimenpiteitä siellä on? Tiedän, että budjetissanne on ainakin kuusi toimenpidettä tähän liittyen. Olen varma, että niitä saada eteenpäin, jotta me voimme viljelijöiden ja muiden kanssa yhdessä tehdä sellaisia toimia, että saamme Saaristomeren pois sieltä hotspot-listalta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen.

12.50 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan aluksi täytyy kyllä todeta edustaja Pitkon puheenvuoron johdosta, että ajatteletko todellakin niin, että Suomen talous on nyt niin hyvässä mallissa, että me voidaan yhdestä elinkeinosta, joka on alueellisesti erittäin merkittävä, kuten turkistarhaus on varsinkin Pohjanmaan suunnalla, ihan huolettomasti luopua eikä siinä ei ole mitään ongelmia. En todellakaan näin itse näe, vaan sitäkin elinkeinoa tulee kehittää, ja varmasti kestää kansainvälisen vertailun se tapa, miten Suomessa asioita hoidetaan.

Vielä varsinaisesti tähän metsätalouteen ja Suomen edunvalvontaan EU-tasolla: Täällä on jo puhuttu siitä, kuinka näillä metsillä on tärkeä ympäristöllinen merkitys ja kansantaloudellinen merkitys. Otan vielä esille myöskin aluepoliittisen merkityksen. Tämä metsien raha jää nimenomaan maaseudulle siihen tuotantoketjuun. Metsäteollisuus on pääosin pienillä paikkakunnilla. Mikään aluepolitiikka, tehdään me alueellista opintoohjuytystä tai mitä hyvänsä, ei tule korvaamaan sitä, jos metsäteollisuuden toimintaedellytyksiä ei pidetä yllä. Toivon, että sitä pidetään tärkeänä. [Eduskunnasta: Juuri näin! — Keskeltä: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Leppä.

12.51 **Jari Leppä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia, ministeri Kurvinen, että olette jatkanut vahvaa vaikuttamistyötä ja edunvalvontatyötä Euroopan unionissa, sen kaikissa toimielimissä ja jäsenmaiden kesken. Juuri tätä me tarvitsemme,

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

jotta Suomen erityisolosuhteet siellä otetaan huomioon, oli sitten kysymys metsistä, oli kysymys maataloudesta. Meidän pohjoinen sijaintimme, havumetsävyöhykkeemme, on ihan erilainen kuin keskimäärin alueet Euroopassa, ja tätä viestiä meidän pitää tuoda yhtenäisesti — korostan: yhtenäisesti — koko kansakunnan taholta. Siellä ei soraääniä saa olla.

On myöskin erittäin hyvä kuulla, että päivitätte elintarvikemarkkinallain, tuotte siihen korjaussarjan. Se on tarpeen, se on äärimmäisen tärkeä asia. Lisää kaluunoita pitää elintarvikemarkkinavaltuutetulle saada, jotta tämä markkinatasapaino saadaan paremmaksi.

Ja sitten, hyvät kollegat, äärimmäisen tärkeä asia on se, että me sitoudumme seuraavassa hallitusohjelmassa siihen, että kilpailulakia uudistetaan. Tämä ei toimi nyt. Se nähdään kaikessa, että kauppa korjaa potin tilanteessa kuin tilanteessa. Ei ole tässä maassa vielä syntynyt sellaista tilannetta, jossa kauppa ei pärjäisi. Se pärjää aina, tekee vuosi vuodelta parempaa ja parempaa tulosta, viljelijät huonompaa ja huonompaa. Näin ei voi jatkua, ja siksi me tarvitaan lainsäätäjän työtä tähän.

Ja sitten täällä tuli esille, että suomalaiset hiilinielut olisivat jotenkin romahtaneet. Eivät ole. Ainoastaan hiilinielujen kasvu on pienentynyt. Sekään ei ole loppunut — se ei ole romahtanut mihinkään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

12.53 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen tässä edustaja Kalmarin linjoilla ja lähdän tätä asiaa purkamaan siltä osin.

Tänään sain sähköpostia kokemäkeläiseltä pieneltä marjatilalliselta, joka on ahdingossa sähkölaskujensa kanssa. Hänelle tulee 2 900 euron sähkölasku elokuulta, ja hän on pyytännyt Fortumilta 30 päivän siirtoa, mikä on aiemmin onnistunut, mutta justin tässä tilanteessa Fortum ei siihen suostu. Tämä ei tietysti ole ministerin pelikenttä, mutta toivoisin, että valtioneuvostossa käytäisiin nyt keskustelua siitä — kun on valtionyhtiöstä kysymys ja tästä sähkötilanteesta kaiken kaikkiaan — että kaikki keinot otettaisiin käyttöön. Olisi jopa ikävää ja vastuutonta antaa valtionyhtiön kaataa meidän tilallisemme tässä suuressa sähkökriisissä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!]

Puhemies Matti Vanhanen: Vielä edustaja Östman, ja sen jälkeen ministeri.

12.54 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille vastauksistanne koskien eläinpalkkioiden maksatuksia. Silti toivon, tai oikeastaan edellytän, että viette vakavan viestin ihan pohjalaasittain — tiedätte hyvin — sekä kotimaan virkamiehille että EU:n pöytiin, että nyt tarvitaan unionin laajuista päättäväisyyttä siinä, että ruoantuotannon säilyttäminen on meille prioriteetti eikä sitä missään tapauksessa ainakaan EU:n tai Suomen virkamiesten omilla toimenpiteillä ajeta alas.

Vielä haluaisin puhua toisesta haasteesta, mihin edustaja Kalmarikin viittasi: miten käy meidän kasvihuoneviljelijöille. Kotimaista kurkkua, tomaattia ja salaattia on todennäköisesti vähemmän tarjolla ensi talvena sähkökriisin vuoksi. Ja jos näin käy, onko meillä tulevaisuudessa kotimaisia tomaatteja ja kurkkuja?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen, viisi minuuttia.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

12.55 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen: Herra puhemies! Vastasin edellisessä puheenvuorossa tähän sähkökysymykseen, ja sitä hallitus seuraa ja tutkiskelee.

Edustaja Elorannalle: Saaristomeren tilan otan erittäin vakavasti, ja työtä sen eteen pitää tehdä. Ja siinä on tärkeää tosiaan, että mitään syyttelyä ei tapahdu, vaan se on kaikkien yhteinen asia, ja koen itse, että Lounais-Suomen maataloustuottajat myös ottavat tämän tilanteen vakavasti. Ja meillä on tämmöinen tiekartta olemassa, on ojituksia, peltojen kipsityksiä, peltojen kasvipeitteisyyttä ja erilaisia toimenpidekokonaisuuksia, jotta saataisiin tilanne paremmaksi. Se on huono tällä hetkellä, ja ehdottomasti parempaan suuntaan meidän pitää päästä.

Täällä ainakin edustaja Piirainen, parlamentaarisen työryhmän puheenjohtaja, maataloustyöryhmän puheenjohtaja, otti esille tämän ruokaviennin, ja se on meillä huono, ja sen eteen meillä nyt on tällainen toimeenpanosuunnitelma. Tästä asiasta tehtiin iso selvitys, ja sen eteen on nyt myös toimeenpanosuunnitelma tällä vaalikaudella syntymässä. Keskustelin erään elintarvikevientiä tekevän ison yrityksen kanssa, ja heidän edustajansa sanoi aika hienosti, että meidän pitäisi päästä ruokaviennistä elintarvikkeitten kansainväliseen kauppaan, eli meillä pitäisi saada, sen sijaan, että me viemme... On hyvä, että me viemme maitojauhetta maailmalle, mutta olisi parempi, kun se olisi juustoa tai kun me saisimme huonompien ruhonosien lihan viennin sijaan vietyä jotakin kinkkua, joka tunnettaisiin pitkkin maailmaa, niin kuin monella muulla maalla on. Ja mielestäni Irlanti on sellainen pieni maa, josta voisimme ottaa mallia. He ovat nostaneet parissakymmenessä vuodessa valtavasti omaa elintarvikevientiään.

No, sitten täällä edustaja Koskela otti esille turvepellot. Haluan nyt vähän kehua itseäni, kuin eteläpohjalainen saa kehuakin joskus itseään. Näissä CAP-neuvotteluissa puolustin voimakkaasti turvepeltojen asemaa ja pidin juuri tästä asiasta huolta, että turvepeltoja voi viljellä jatkossakin. Niihin oli tulossa valtavia rajoituksia pohjaesityksessä, mutta saimme ministeriön hyvän virkakunnan tuella ja koko Suomen EU-vaikuttamisella aikaan sen, että jatkossakin voivat ruuantuotannossa olla turvepellot hyvin voimakkaasti. Ja perussuomalaisille ja oppositiolle kiitos tuesta, kun se on tukea antanut — hintsusti, mutta silloin kun on tukea antanut, niin kiitos siitä. [Oikealta: Näissä asioissa!]

Ja sitten nousi esille tämä EU:n metsävaikuttaminen, ja vastaukseni kokoomuksen edustajien kysymyksiin on se, että kyllä, hallitus on yhtenäinen ja meillä on olemassa esimerkiksi ennallistamisesta hyvin selkeä kanta. Jaan monen edustajan huolen siitä, että nyt liikutaan jo myös EU:n toimivallan rajoilla. On tietysti selvää, että EU:lla on toimivaltaa energiapolitiikkaan ja EU:lla on toimivaltaa luonto- ja ympäristöpolitiikkaan, mutta tietenkään se ei sieltä saa liukua sitten sinne ydinmetsäpolitiikkaan. Ja ehdottomasti olen sitä mieltä ja hallitus on sitä mieltä, että metsäpolitiikka kuuluu jäsenvaltioille. Me pidämme siitä hyvin voimakkaasti kiinni. Tietysti aina on yksittäisiä edustajia ja on varmasti hallituspuolueilla yksittäisillä edustajilla yksittäisiä kantoja, mutta niin tuntuu olevan myöskin oppositiopuolueilla, niin että toivon, että myös kokoomus kertoo, kun vaalit lähenevät, äänestäjille, mitä mieltä todella te olette metsäpolitiikasta ja ylipäänsä luonnonvarojen käytöstä. Itselle on ainakin jäänyt hieman se asia epäselväksi. [Markku Eestilä: Meillä on pa-peri siitä!]

No, sitten katson, mitäs muita kysymyksiä on, mihin en vielä ole vastannut.

Edustaja Kärnän omavaraisuusstrategiakysymys — hyvä ajatus, laitetaan myös sitäkin tuolla työn alle.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Ja edustaja Kankaanniemi esitti hyvin tämmöisen todella ydinkysymyksen siitä, että Euroopan unioni ja maatalous... Tosiasia on se, että maataloudessa ja kalataloudessa Euroopan unionilla on yksinomainen toimivalta ja kaikissa asioissa joudumme Brysselistä asioita kyselemään. Se on tullut tässä viiden kuukauden aikana hyvinkin tutuksi. Mitä EU on tuonut maataloudelle? On tuonut vaikeuksia ja byrokratiaa, mutta on tuonut tietysti myös ennustettavuutta. Edetään viiden vuoden, seitsemän vuoden putkissa, eivät ole maataloustuet riippuvaisia mistään kansallisista maataloustuponeuvotteluista, eivät ole maataloustuet täysin riippuvaisia hallituspohjan muutoksista. Se on tietysti tuonut ennustettavuutta ja on positiivinen asia. Myös uudessa CAPissa on positiivisia piirteitä, ei valtavaa parannusta, mutta on esimerkiksi mahdollisuus muuttaa viljelyssuunnitelmiaan, mahdollista ottaa omilta lohkoiltaan kuvia, tarkastus ei ole niin paljon semmoisen silmämääräisen tarkastajan varassa vaan digitaalisuutta hyödynnetään voimakkaasti, ja on vahva ilmasto-, ympäristöpainotus myöskin. Mutta toki on EU tuonut vaikeuksiaikin, ja viime kädessä se on sitten tämmöinen kansallinen, hyvin tämmöinen eksistentiaalinen kysymys, missä porukassa me olemme, [Toimi Kankaanniemi: Natossa!] varsinkin kun tiedetään, että Euroopassa riehuu sota ja käydään taistelua demokratian ja autoritääristen järjestelmien välillä.

No, sitten ehkä loppuun haluan vielä antaa vastauksen kahteen kysymykseen, juuri valiokunnan puheenjohtajan kysymykseen, kun se oli minusta niin tärkeä, ja siellä aikaisemmin nousi esille, koska julistetaan hätätila.

Arvoisa puhemies! En usko semmoisiin julistuksiin ja liturgioihin, vaan töitä pitää joka päivä tehdä ja yrittää saada pieniä parannuksia aikaan äärettömän vaikeassa tilanteessa. Kannanhoidolliseen metsästyksenkin vaikeassa tilanteessa yritetään saada parannuksia aikaan.

Hallitus on huoltovarmuuspaketin tuonut edeltäjäni, ministeri, edustaja Lepän aikana, 300 miljoonaa huoltovarmuuspaketin kautta, kiinteistöveron palautus 16 miljoonaa. Teen itse töitä sen eteen EU:ssa, että se saataisiin pysyväksi, käytännön töitä.

Ja mitä haluaisin sanoa nuorelle tuottajalle tai nuorelle pariskunnalle, joka harkitsee tilan jatkamista, mistä maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja Kalmari kysyi: Ensinnäkin uudessa CAPissa meillä on investointitukia, aloitustukia — ne ovat tärkeitä — mutta kaikista isoin asia on se, että kyllä me syödään joka päivä useamman kerran päivässä. Ei ruokaileminen mihinkään lopu, ja itse näen, että tässä tilanteessa, kun nähdään, mikä turvallisuuskriisi Euroopassa on, en tiedä kovempaa maanpuolustustyötä ja turvallisuustyötä kuin se, että lähdetään aamulla navettaan ja lähdetään hoitamaan tämän vuoden sadonkorjuu kuntoon ja hoitamaan niitä meidän peltojamme. Ja onneksi, kun teen paljon tilavierailuja, kierrän kenttää, tapaan MTK:n ja SLC:n johdon lisäksi myös niitä käytännön viljelijöitä aika paljon, niin kyllä nuorilla tuottajilla on uskoa ja he pitävät huolta omasta osaaamisestaan, ainakin yrittävät pitää huolta omasta jaksamisestaan, ja he menevät eurot edellä, eläinten hyvinvointi ja ympäristön tila edellä. Ja olen ihan varma, että suomalainen maatalous menee tämänkin vaikean kriisin läpi.

Kiitos erinomaisesta keskustelusta erittäin tärkeässä asiassa. Kiitos teidän voimien toivotuksistanne.

Puhemies Matti Vanhanen: Siirrytään sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan. — Ministeri Sarkkinen, viisi minuuttia.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

13.02 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesityksessä vahvistetaan sosiaaliturvaa ja tuetaan kansalaisten ostovoimaa kuluttajahintojen poikkeuksellisen nopean nousun keskellä. Esityksessä myös uudistetaan työttömyysturvaa, kuntoutusetuuksia ja muita sosiaaliturvaetuuksia. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle esitetään määrärahoja 15,9 miljardia euroa, joka on 21 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa.

Arvoisa puhemies! Arvoisat edustajat! Talousarvioesitys sisältää useita toimenpiteitä, joilla tuetaan kansalaisten ja erityisesti lapsiperheiden ostovoimaa sekä vastataan elinkustannuksien nousuun. Hallituksen esitykset budjettiriihessä päätetystä ostovoimakokonaisuudesta tuodaan eduskunnalle mahdollisimman pikaisesti tulevina viikkoina. Työttömyysturvan lapsikorotukseen ehdotetaan 20 prosentin sekä toimeentulotuen alle 18-vuotiaiden lasten perusosaan 10 prosentin korotusta vuoden 2023 ajaksi. Lapsilisän yksinhuoltajakorotukseen ehdotetaan 5 euron nostoa kuukaudessa vuoden 23 ajaksi. Lisäksi OKM:n vastuualueeseen liittyen opintorahan huoltajakorotukseen ehdotetaan 10 euron nostoa kuukaudessa vuoden 23 ajaksi. Edellä mainittuihin toimenpiteisiin varataan yhteensä noin 47 miljoonaa euroa.

Joulukuussa lapsiperheille maksettava ylimääräinen kuukauden lapsilisä tuodaan eduskuntaan tämän vuoden lisätalousarvion yhteydessä. Toimi toteutetaan siten, että myös pienituloisimmat, toimeentulotukea saavat perheet hyötyvät siitä.

Lisäksi varhaiskasvatusmaksujen alennuksen yhteydessä linjattiin, että yksityisen hoidon tuen hoitolisään ehdotetaan 100 euron korotusta, jonka vaikutukset kompensoidaan kunnille.

Arvoisa puhemies! Myös eläkkeensaajia tuetaan nousevien kustannuksien keskellä. On hyvä huomata, että työeläkkeisiin tulee vuodenvaihteessa poikkeuksellisen suuri, arviolta 6–7 prosentin indeksikorotus. Myös takuu- ja kansaneläkkeisiin tehdään vuodenvaihteessa jälleen indeksikorotus. Jo kuluvana vuonna takuueläkkeen taso on nostettu noin sata euroa korkeammalle tasolle kuin se oli vaalikauden alussa.

Ikäihmisiä auttaa myös se, että lääkekattoon ei vuonna 23 esitetä tehtäväksi indeksikorotusta, mikä lisää valtion menoja noin 8,7 miljoonalla eurolla ja estää kansalaisten lääkemenojen nousua korkean inflaation olosuhteissa.

Eläkkeensaajan asumistuen lämmitysnormia korotetaan vuodesta 23 alkaen. Energian hinnannousun vuoksi arvio korotustarpeesta on 57 prosenttia. Vastaavalla prosentilla korotetaan yleisen asumistuen lämmitysnormia ja omakotitalon hoitonormia 1.1.23 alkaen. Esitysten lisäkustannus vuodelle 23 on yhteensä arviolta noin 6,3 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee parhaillaan verotukseen tehtävän sähkövähennyksen täydentäjäksi Kelan kautta toteutettavaa sähkötukea, joka auttaa nousevien sähköhintojen kanssa ongelmassa olevia, sähkölämmitteisissä asunnoissa asuvia pienituloisia kotitalouksia. Täydentävään talousarvioon tuleva tuki on tarkoitettu niille, jotka eivät tulojen pienen vuoksi voi täysimääräisesti hyödyntää verovähennystä.

Arvoisa puhemies! Työttömyysturvaan ehdotetaan ensi vuodelle 2,3 miljardia euroa, joka on vajaa 0,3 miljardia vähemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys aiheutuu työttömien määrän arvioidusta laskusta, eli positiivinen työllisyyskehitys tuo säästöjä valtiontalouteen. Työttömyysturvassa on huomioitu myös palkansaajan työolosuhteiden uudistaminen tuloperusteiseksi, josta myöhemmin annettavaa esitystä työste-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

tään edelleen lausuntopalautteen pohjalta. Tuloperusteinen työssäoloehto ei lisää valtionosuutta työttömyysturvamenoista.

Tekijänoikeuskorvaukseen oikeutettujen työttömien tekijöiden ja taiteilijoiden asemaa parannetaan luopumalla tekijänoikeuskorvausten sovittelusta. Muutos lisää valtionosuutta työttömyysturvamenoista noin 1 miljoonalla eurolla.

Sivutoimisen opiskelun ja työttömyysetuuden yhteensovittamisen selkeyttäminen ja nykyistä laajemmat opiskelumahdollisuudet työnhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä lisäävät valtionosuutta työttömyysturvamenoista noin 5 miljoonalla eurolla vuonna 2023.

Arvoisa puhemies! Sairausvakuutukseen ehdotetaan ensi vuodelle 2,3 miljardia euroa, joka on vajaat 120 miljoonaa enemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa. Sairausvakuutuksen määrärahasossa on huomioitu miljoona euroa valtionkorvauksen pape- rittomille annetun välttämättömän hoidon kustannuksiin sekä 10 miljoonaa euroa rajat ylit- tävää terveydenhuoltoa koskevista lainmuutoksista aiheutuviin menoihin.

Kuntoutusrahaetuksien kehittämiseen on varattu 2,7 miljoonaa euroa, jolla toteutetaan kuntoutuskomitean ehdotuksia.

Sairausvakuutuksessa on huomioitu myös hoitajamitoituksen rahoitukseen liittyviä muutoksina yksityisen sairaanhoidon korvausten säästöä 42,7 miljoonaa euroa sekä lääke- säästöä 46 miljoonaa euroa. Näihin liittyviä hallituksen esityksiä valmistellaan edelleen lausuntopalautteen pohjalta, ja ne annetaan tulevana viikkoina eduskunnalle.

Elokuussa 22 voimaan tullut perhevapaaudistus lisää määräraharavetta 5,4 miljoonaa euroa vuodelle 2023.

Avustuksiin yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen ehdotetaan 373,6 miljoonaa euroa, joka on 11,2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahasta 50 miljoonaa euroa on taseen jakamattomien voittovarojen purkua ja 64,25 miljoonaa euroa niin sanottua budjettirahoitteista kompen- saatiota.

Vuonna 2024 rahapelitoiminnan tuotoilla rahoitettujen järjestöjen avustukset siirtyvät parlamentaaristen linjausten mukaiseksi osaksi valtion budjettirahoitusta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén, viisi minuuttia.

13.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (esittelypuheenvuoro): Arvoisa pu- hemies! Otan vähän rauhallisemmalla tahdilla ja hengitänkin välillä. [Naurua] Kuuntelin ihaillen kollega Sarkkisen äskeistä puheenvuoroa.

Budjetista ei voi puhua ilman numeroita ja lukuja, se on ihan selvä, mutta paksussa kir- jassa on valtavan paljon tärkeitä asioita. Ja tuskin teistä moni, en niin tiedä, on kiinnittänyt huomiota siihen, että sivulla 774 on yhdellä pienellä rivillä äärettömän tärkeä asia. Aina- kin minun mielestäni se on tärkeä. Se liittyy siihen arvioon, miten meillä perusterveyden- huollon lääkärivastaanottokäyntien määrä kehittyy vuosina 20—23. Meillä on toistu- via kansainvälisiä arvioita tehty siitä, mikä on Suomessa terveydenhuollon suurin ongel- ma. Se on ollut perusterveydenhuollon jälkeenjääneisyys, itse asiassa, aleneva suoritusky- ky. Ja sillä rivillä todetaan, että kun meillä viime vuonna toteutui 8,6 miljoonaa lääkäri- käyntiä, niin ensi vuonna on 11 miljoonaa. Se on kasvua 28 prosenttia. Se on itse asiassa niin merkittävä kasvu, että se pitkälti ratkaisee tämän kenties tärkeimmän ja kiperimmän asian, mikä meidän koko terveydenhuoltojärjestelmässä on.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

No, sitten menen paljon isompiin lukuihin. Tuossa ministeri Sarkkinen esitteli tätä pääluokamme kokonaisuutta. Voidaan todeta, että tästä 80 miljardin euron budjetista itse asiassa melkein puolet on sosiaaliturvan tai sosiaali- ja terveystalvelujen määrärahoja, koska niitä on 20,6 miljardia siellä hyvinvointialueilla, joka on VM:n pääluokassa, joka myöhemmin tänään käsitellään, ja sitten 16 miljardia tässä STM:n pääluokassa.

Kun lähtee katsomaan, mitä uudistuksia ensi vuonna on tarkoitus tehdä, niin itse asiassa merkittävimmät palvelujärjestelmän uudistukset — ja koska budjetista on kysymys, niiden rahoitus — löytyvät nimenomaan sieltä hyvinvointialueiden kohdasta. Siellä on 71 miljoonaa euroa hoitotakuun rahoittamiseen, siellä on 128 miljoonaa plus erillinen 10 miljoonaa euroa tähän hoitajamitoitukseen. Siellä on 37 miljoonaa euroa ikääntyneiden kotihoidon kehittämiseen, siellä on 22 miljoonaa euroa vammaispalveluihin, siellä on 18 miljoonaa euroa mielenterveys- ja päihdepalveluihin, lastensuojeluun kootusti kolmesta eri kohdasta 20 miljoonaa, oppilashuoltoon 8,6 miljoonaa. Näistä, jotka äsken luettelini, tulee yhteensä 295 miljoonaa euroa.

Lisäksi siellä on yleiseen, huom. yleiseen, palvelutarpeen kasvuun se yksi prosentti, joka on rahassa 253 miljoonaa euroa. Sitten siellä on kustannustason muutokseen, joka on tämä paljon puhuttu hyvinvointialueiden indeksi, 756 miljoonaa euroa. Lisäksi meillä STM:n pääluokasta löytyy omalla kohdallaan hoitotakuun rahoittamiseen tämän RRF-mekanismin kautta yhteensä 118 miljoonaa, ja sitten meiltä löytyy OKM:n ja TEMin budjetista merkittävä panostus, yhteensä 37 miljoonaa euroa, jolla nimenomaan lisätään sitten hoitohenkilöstön koulutusta. Näistä tulee yhteensä 1 460 miljoonaa euroa. Nyt kun täällä kysyttiin aiemmissa keskusteluissa muihin asioihin liittyen, mitä hallitus tekee, niin hallitus panostaa 1 460 miljoonaa euroa lisää ensi vuonna nimenomaan näihin kysymyksiin. Tämän halusin tässä lyhyesti todeta.

Tässä käytettävissä olevan ajan puitteissa en mene yksityiskohtiin sen pidemmälle, mutta ehkä mainitsen tuosta varsinaisesta STM:n pääluokasta, joka koostuu, niin kuin tässä ministeri Sarkkinen totesi, ennen kaikkea näistä neljästä suuresta sosiaaliturvakokonaisuudesta: työttömyysturvasta, eläkkeestä, perhe-etuuksista ja sairausvakuutuksesta, jossa työttömyysturvan menot vähenevät parantuneen työllisyyden takia ja muut näistä edellä mainituista jonkun verran sitten kasvavat. Sitten sieltä rahoitetaan kuutta seitsemää isoa STM:n alaista laitosta, siis THL:ää, Työterveyslaitosta ja niin edelleen, mutta myös varsinaisiin palveluihin on kohdistettu sinänsä pieniä määrärahoja, mutta äärimmäisen tärkeitä.

Lääkärihelikopteritoimintaan 3,6 miljoonaa euroa enemmän kuin aikaisemmin, mielenterveyspalveluihin YTHS:n puitteissa 1 miljoonaa euroa, turvakotitoimintaan, kansalliseen lapsistrategiaan, Pohjanmaan hyvinvointialueelle sijoitettavaan potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskukseen 1,1 miljoonaa ja niin edelleen. Ja mikä kaikkein tärkeintä, myös tieteellisen tutkimuksen lisäämiseen 5 miljoonaa euroa, joka kääntää tämän pitkään tapahtuneen laskun uudelleen nousuun. — Kiitoksia. [Sari Sarkomaa: Kun ensin leikkasitte, mitä eduskunta lisäsi! Plus miinus nolla!]

Puhemies Matti Vanhanen: Sitten siirrytään minuutin vastauspuheenvuoroilla käytävään keskusteluun. — Edustaja Juvonen.

13.13 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille. Nostan muutamia kysymyksiä. Yksi liittyy potilasturvallisuuteen. Toissa päivänä hyväksyttiin pakkolaki, ja nyt sitten kysyn, millä tavalla potilasturvallisuutta jatkossa edis-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

tetään. Toivoisin, että tänne budjettikirjaan palautettaisiin ne luvut niin sattuneista vuositaisista vahingoista kuin kustannuksista, ja pyytäisin esimerkiksi ministeri Lindéniltä, kun arvostatte näitä erilaisia kirjoja, joissa on paljon hyvää tietoa meille, että saisimme ne sinne takaisin. Ne on poistettu vuonna 2017.

Kysyisin paperittomien terveydenhuollon laajentamisesta: Mitenkä näette tämän tilanteen, kun meillä on myös ihan suomalaisia ihmisiä, jotka eivät pääse lääkärin vastaanotolle myöskään kiireettömässä hoidossa? Millä tavalla paikataan tämä lovi, että kaikki pääsevät lääkärille?

Sote-kustannuksista on arvioitu, että puolitoista miljardia on alueitten rahan tarve. Mitenkä paikkaatte tämän?

Lopuksi lääkekorvauksista. Nyt kun hoitajamitoitus on siirtymässä ja alun perin oli suunniteltu, että kustannukset hoitajamitoitukseen otetaan näistä lääkekustannuksista, niin eikö tulisi viivästyttää myös näitä säästöjä läkehoidosta, koska mitoituskkin siirtyy? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohi.

13.15 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan sosiaali- ja terveysministeriön kustannuksista ja rahankäytöstä ensi vuonna, niin on pakko tietenkin ottaa tähän esille tämä edessä oleva suuri muutos, sosiaali- ja terveysuudistus, jossa palveluiden järjestäminen ja paljolti tuottaminenkin siirtyy hyvinvointialueille. Jos ajatellaan tätä muutostilannetta, niin varmaan siihen liittyy paljon epävarmuuksia, mutta itse näen tärkeänä sen, että me kaikki täällä voisimme kuitenkin painottaa ennen muuta niitä mahdollisuuksia, mitä se tuo. Palvellaan suomalaista ihmistä tällä sektorilla kokonaisvaltaisemmin.

Haluan ottaa, vaikka se ei liity rahoihin, tässä esille yhden minusta tärkeän yksityiskohdan, ja toivon, että siihen saataisiin korjaus. Nimittäin hyvinvointialueen hallitusten jäsenten kelpoisuusehtoihin on jäänyt sellainen, voi sanoa, virhe, josta on syntynyt tulkinta, että jos olet missä tahansa työsuhteessa tai virkasuhteessa hyvinvointialueella, et voi olla hallituksen jäsen hyvinvointialueella. Tämä ei ollut tavallaan lainsäätäjän tahto, mutta tätä on tulkittu näin. Tällainen pieni korjaus olisi tärkeää nopeasti tuoda, vaikka se ei liity rahan käyttöön.

Tässä on paljon tärkeitä lukuja tullut, ja haluan lopussa, arvoisa puhemies, todeta vain sen, miten me pystymme rahoittamaan kaikki nämä hyvät asiat, mitä nyt tulee lisää. On ainoastaan yksi vaihtoehto: se, että me saamme suomalaiset yritykset menestymään pitkällä tähtäimellä. Suomalaisten yritysten menestyminen, työllistäminen ja kasvu on ainoa vaihtoehto, jolla me pystymme parhaiten palvelemaan myös sitä, että meillä riittää rahaa sosiaali- ja terveyspalveluihin tulevaisuudessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Pidetään minuutin aikarajasta kiinni. Meillä on kaksi tuntia tähän teemaan, uskoakseni jokainen saa useita vastauspuheenvuoroja, jos haluaa. — Edustaja Nurminen.

13.16 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän ministereitä hyvistä esittelyistä. Tässä budjetin kohdassa on hyviä täsmätoimia, jotka liittyvät näihin tämän hetken hinnannousuihin — kiitän näistä lapsiperheisiin, energiaan, asumi-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

seen ja lääkkeisiin liittyvistä täsmätoimista, jotka tulevat erityiseen tarpeeseen ja ovat tärkeitä.

Kuitenkin samaan aikaan on hyvä muistaa, että tässäkin budjetissa on valmistauduttu nyt tulevien hyvinvointialueiden aloittamiseen ja näihin tuleviin tehtäviin. Tervehdin ilolla näitä rahallisia panostuksia näihin rakenteellisiin uudistuksiin, mitä hallitus on nyt vienyt eteenpäin. Mainittakoon täältä kotihoidon kehittäminen, henkilöstömitoituksen nosto — se on äärettömän tärkeää myös työhyvinvoinnin ja asiakkaiden näkökulmasta — ja on myös tämä hoitotakuun kiristäminen ja nyt tämä vammaispalvelujen uudistaminen ja monet muut. Eli täällä on erittäin paljon tärkeitä ja oikeansuuntaisia viestejä, joita me voidaan kentällä sitten edistää. Kiitän ministereitä tästä esityksestä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sarkomaa.

13.18 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministereille puheenvuoroista. Siihen kaikkein tärkeimpään jäi vastaamatta. Tällä hetkellä suomalainen vanhustenhuolto on kriisissä. Yhä useampi vanhus jää ilman apua ja tukea, mitä kipeästi tarvitsee. Vanhustenhuollon kriisi on laajentunut terveydenhuoltoon, ja hyvinvointialueet ovat aloittamassa siinä tilanteessa, että kaikki palvelut ovat vaarassa kriisiytyä.

Kysynkin nyt: Mikä meni vikaan? Miten voi olla, että velkaa on otettu näin paljon? Rahaa on laitettu mittavasti, ja siihen yhteen, kaikkein tärkeimpään, hoitoalan pito- ja vetovoimaan, ei ole riittänyt rahaa. Nyt joitakin toimia tehtiin, mutta aivan liian vähän, liian myöhään. Miksi hallitus teki tällaisen valinnan? Omalla toiminnallanne ajoitte sote-palvelut pahaan tilanteeseen. Olemme hyvin huolissamme. Mitä toimia te aiotte nyt tehdä? Isutte vielä hallituskauden loppuun — ehkä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Werning.

13.19 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministereitä hyvistä esityksistä. Erityisesti iloitsen toimista, joilla velkaantuneiden asemaa on helpotettu ja ylivelkaantumiseen on tässäkin kohtaa puututtu. Tästä esimerkkinä haluan nostaa esityksen sosiaalisesta luototuksesta, joka tulee jatkossa hyvinvointialueilla järjestettävistä toimista lakisääteiseksi palveluksi. Sosiaalista luottoa voidaan myöntää jatkossa, tämän lain astuttua voimaan, henkilöille, joilla ei ole pienituloisuutensa tai vähävaraisuutensa vuoksi muulla tavoin mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa ja joilla kuitenkin on kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta. Tällä hetkellä tämä on kuntien vapaaehtoinen tehtävä, jota kaikki kunnat eivät ole ottaneet käyttöön. Kiitos siis tästä hallituksen toimesta, joka tulee poistamaan alueellista epätasa-arvoa tältä osin ja tulee helpottamaan aivan varmasti monen pienituloisen arkea.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juuso.

13.19 **Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet ovat aloittamassa tosiaankin tammikuussa, ja nyt syksyllä siellä tehdään talousarviot ja laskeaan niitä menoja ensi vuodelle. Kas kummaa, jokainen hyvinvointialue on todennut, että ei

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

ole tarpeeksi rahaa, sitä rahaa puuttuu. Tässä minua erityisesti huolestuttavat tietysti Lapin hyvinvointialueen tilanne ja siellä tämän kahden sairaalan malli.

Tässä Länsi-Pohjan ja Savonlinnan sairaaloiden rahoituksen tulevaisuus on edelleenkin vaakalaudalla, vaikka se hallituksen esitys on nyt tulossa pikkuhiljaa, toivottavasti vielä syksyn aikana, eduskuntaan ja katsotaan, voidaanko sille asialle jotakin tehdä, mutta se tarvittava rahoitus siinä on kyseisten hyvinvointialueiden oman arvion mukaan noin viisi—kuusi miljoonaa euroa per hyvinvointialue. Toivoisin, että ministeri kiinnittäisi tähän asiaan huomiota, koska se on näille alueille todella tärkeää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen.

13.21 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille myös omasta puolestani selkeistä esittelyistä. On hyvä ja tärkeä kuulla, että nyt kohdennetaan sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkuun sekä hoitoonpääsyyn lisärahoitusta, mutta on hyvä tiedostaa, että tässä ollaan suuren haasteen edessä, jotta pystyttäisiin vastaamaan siihen tarpeeseen, missä meidän sote-kenttä tällä hetkellä on.

Meillä on takana monta kriisiä ja kriisi päällä, ja siitä ovat todella monet ihmisryhmät kärsineet enemmän kuin toiset. Olen itse erityisen huolissani meidän vammaisista henkilöistä, lapsista ja nuorista, mutta erityisesti myös nuorista. Nuorten pahoinvointi on lisääntynyt hälyttävällä tavalla, ja meidän on tärkeää näihin pystyä vastaamaan nyt, kun lähdetään tätä hoitovelkaa purkamaan ja vastaamaan siihen velkaan, että ei olla päästy hoitoon ajallaan. Se ei onnistu, jos meillä ei ole työntekijöitä tätä työtä tekemässä, ja tämä on tärkeä asia tunnustaa ja tunnistaa. Sen haasteen edessä me olemme nyt kaikki, ja meidän syytä pohtia, miten me saadaan sote-sektorin veto- ja pitovoima paremmaksi, jotta me voidaan tosiasiallisesti tätä hoitovelkaa purkaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Filatov.

13.22 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä budjettia voisi kokonaisuutensa pitää turvallisuuden, toimeentulon ja tulevan talven budjettina, ja se toimeentulo tietysti liittyy STM:n pääluokkaan kaikkein eniten. Tässä on hyvinvointialueista puhuttu, ja varmasti siellä se keskeisin asia on, miten me saamme henkilö... [Mikrofoni sulkeutuu] niitä toteuttamaan.

Mutta tällä kertaa kysyisin toimeentulosta ja tästä työttömyysturvan euroistamisesta. Ministeri sanoi hyvin, että se on vielä tässä jatkovalmistelussa, ja itse olen huolissani siitä, että kun me olemme vaikkapa työttömyysturvan ja monen muun etuuden kohdalla pyrkineet parantamaan ihmisten toimeentuloa sen vuoksi, että energian hinta ja muut kustannukset ovat nousussa, niin itse asiassa tämä euroistaminen — niin hyvä kuin se periaatteessa onkin, ja niin moderni ajatus kuin siellä taustalla onkin — uhkaa aika monen toimeentuloa ja uhkaa pidemmällä aikavälillä tiputtaa ihmisiä, jotka ovat saaneet patkutyönsä tai osa-aikaisen työnsä lisäksi toimeentuloa työttömyysturvan kautta, jopa sellaiseen tilanteeseen, että vaikka heillä itse asiassa täyttyy ehto siihen, että he saisivat ansiosidonnaista, niin he eivät kuitenkaan sitä saa. Kun ajattelemme, että meillä tällä hetkellä ansiosidonnaisella olevista ihmisistä noin 40 prosenttia on työssä, niin on hyvin merkityksellistä, millaisia uudistuksia me tällä puolella teemme, ja toivon, että tästä voitaisiin vielä tarkkaan katsoa si-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

tä, miten se kokonaisuus toteutuu, ja jopa miettiä sitä säästöosuutta, koska sehän se leikkurin tähän sinänsä hyvään periaatteeseen tekee.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rantanen.

13.24 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli kyllä mielenkiintoinen kysymys sote-valiokunnan puheenjohtajalta äsken, että milläs tämä kaikki rahoitetaan. Toivoin, että tätä olisitte miettineet ennen, ennen kuin tuotte tämän velkaisen budjetin tänne. [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa] Sinänsä tietysti hämmästyttää, että ei ole pohdittu ja priorisoitu, niin kuin me nähdään tästä budjetista. Kuten kuultiin, niin tänne on lisätty rahaa sekä paperittomien terveydenhuoltoon että kielteisen päätöksen saaneiden sosiaalihuoltoon ja niin edelleen.

Mutta olisin, arvoisa puhemies, kysynyt ministereiltä sitä, mihin perustuvat lähes 100 miljoonan euron lisäykset maahanmuuttoon — perhe-etuuksiin, asumistukeen ja perustoi-meentuloon — jotka täällä näkyvät, kun samaan aikaan esimerkiksi ruoka-apuun on kyetty antamaan miljoona, joka ei varmasti riitä avuntarvitsijoille tässä kustannustilanteessa. Eli onko tämä nyt teidän tärkeysjärjestyksenne?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Risikko.

13.25 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos molemmille ministereille selkeistä esityksistä.

Kysyisin ministeri Sarkkiselta, kun nyt koronasta on hieman selvitty mutta jälkikaikuja tietenkin on esimerkiksi luovien alojen kohdalla — sehän oli aika katastrofaalinen luoville aloille: oletteko käynnistänyt luovien alojen sosiaali- ja työttömyysturvan uudistamista, koska se jos joku tarvitsee nyt uudistusta?

Sitten kysyisin ministeri Lindéniltä sote-rahoituksesta. Nythän on lausunnoilla tämä, miten yliopistosairaaloille ja niille alueille annetaan lisää rahoitusta. Mikä teidän kantanne on: otetaanko se sieltä sisältä, vai tuleeeko siihen till-rahoitus, koska sehän vaatii erityisrahoituksen? Sitten vielä yhtenä: Rahaahan puuttuu myös tuolta vanhustenpalveluista. Juuri Helsingin Sanomista saadun tiedon mukaan Turusta tuli uutinen, että iäkäs pariskunta riutui kotiinsa Turussa. Kotihoito ei ehtinyt apuun. Miten kommentoitte tätä? Ymmärrän, että ette voi ottaa kantaa yksittäiseen tapaukseen, mutta kotihoidossa on vakava tilanne.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski.

13.26 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Energia, ruoka ja asuminen kallistuvat niin, etteivät palkat ja sosiaalietuudet meinaa pysyä perässä. Vasemmisto ei turhaan pitänyt ääntä pienituloisten puolesta budjettineuvotteluissa.

Mutta sähkön hinnannousu pelottaa monia edelleen. Olen saanut viestiä, että Kela on hylännyt nousseita sähkölaskuja toimeentulotuessa. Toivon, että tämä asia tarkistettaisiin.

Hallitukselle kiitos siitä, että se on nyt tehnyt päätöksiä pienituloisten tilanteen helpottamiseksi ensi talvelle. Onneksi hallitus päätti riihessä Kelan kautta maksettavasta erityisestä sähkötuesta pienituloisille, mutta kysyn asiaa, jota minulta on kysytty: miten ”pienituloisin” tässä yhteydessä määritellään, minkäsuuruusilla tuloilla sähkötukea voi saada, ja millä aikataululla tuki tulee? Monessa kodissa kallis sähkösopimus johtaa ahdinkoon jo

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

nyt. Heidän kannaltaan on tärkeää, että Kelan tuen käsittely saataisiin mahdollisimman pian rullaamaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rehn-Kivi.

13.27 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tack till minist-rarna. Vi står inför ett historiskt skede då vår social- och hälsovård flyttar över från kom-munerna till staten i årsskiftet, och med en stram budget. Vi måste kunna göra hälsoeko-nomiska satsningar på lång sikt, och därför är investeringar i förebyggande syfte det enda vettiga.

Sote-uudistuksen rahoituksessa on huomioitu tärkeät mielenterveys- ja päihdepalvelut, vanhusten kotihoidon kehittäminen, hoitotakuu, vammaispalvelulain kokonaisuudistus ja sosiaalisen luototuksen uudistaminen. Vaikka talousarviossa on tärkeitä sosiaali- ja terve-ydenhuollon kehittämiseen tarkoitettuja kohtia, olisin odottanut suurempaa rahoitusta ro-kotteisiin. Ne ovat yksi tehokkaimmista ennaltaehkäisevistä välineistä. Meillä on laaja kansallinen lasten ja nuorten rokotusohjelma, mutta sitä tulisi laajentaa myös aikuisille. Siksi tiedustelen: Miksi esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan tälle vuodelle lisäämä pneu-mokokkrokotteiden rahoitus ei ole mukana hallituksen esityksessä? Tulisiko tämä rokote lisätä kansalliseen rokotusohjelmaamme?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

13.28 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä budjettikirjas-sa ei valitettavasti ole vastausta aloittavien hyvinvointialueiden kipeimpään kysymykseen eli siihen, mistä saadaan tekijät hoitajapulan kurittamiin palveluihin. Pyydän, voisiko mi-nisteri vielä selvittää, mikä on tämän työryhmän tämänhetkinen tilanne. Onko sieltä tulos-sa mitään esityksiä?

Sitten pari kysymystä ministeri Sarkkiselle.

Ensinnäkin Keliakialiiton teettämän selvityksen mukaan gluteeniton ruokavalio maksaa sairastuneille jopa yli 700 euroa vuodessa, ja meillä on 100 000 suomalaista, jotka sairas-tavat keliakiaa. Tämä korvaushan lakkautettiin vuonna 2016. Täällä on hyvin monesta puolueesta laajasti vaadittu tämän keliakiakorvauksen palauttamista. Miksi sitä ei tästä löydy?

Ja sitten kysyn diabeteskorvauksista. Vuonna 2017 poistettiin muiden kuin insuliinin osalta tämä ylempi korvausluokka, ja se on johtanut selvitysten mukaan vaikeuksiin: lisäs-airauksiin ja ongelmiin. Milloin tämä korjataan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mattila ja sen jälkeen ministereitten puheenvuorot, ja sitten jatketaan vastauspuheenvuoroja. — Edustaja Mattila.

13.30 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hal-lituksen aikana on tehty hyvää sosiaali- ja terveystaloutta, ja haluankin antaa kiitokseni peruspalveluministerin tehtäviä hoitaneille Aki Lindénille ja hänen edeltäjälleen Krista Kiurulle [Sari Sarkomaa: Vanhuspalvelut ovat kriisissä!] kuin myös ministeri Sarkkiselle ja hänen edeltäjälleen, ministeri Pekoselle.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Vanhuspalvelulain toisen vaiheen lakipakettiin saatiin kirjaus ikääntyvien ihmisten neuvolatoiminnan tarjoamisesta uusilla hyvinvointialueilla yhtenä keinona edistää vanhenevan väestön toimintakykyä. Ikäneuvolatoimintaa on ollut monenkirjavana palveluna eri puolilla Suomea jo ennen tätä kansallista kirjausta lakiin. Kysyisinkin ministeri Lindéniltä: onko mahdollista vielä tämän hallituskauden aikana käynnistää valmisteluja kansallisten standardien laatimiseksi, jotta ikääntyvien neuvolapalveluja voitaisiin tarjota yhtä kattavasti ja laadukkaasti joka puolella Suomea samaan tapaan kuin lastenneuvolapalveluja?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Sarkkinen, kolme minuuttia.

13.31 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kommentoin tätä kokonaisuutta, että tästä pääluokan kokonaisuudesta nähdään se, kuinka merkittävä vaikutus työllisyyden kehityksellä on menotaseen ja kuinka työllisyyden parantaminen vähentää automaattisten vakauttajien kautta koko pääluokan menotasea, ja siitä voimme päätellä työllisyyden vahvistumisen hyvin merkittäväksi koko julkisen talouden ja valtiontalouden kannalta.

Käytän tässä läpi nyt näitä kysymyksiä, mitä on esitetty.

Ensinnä, edustaja Räsänen kysyi keliakiakorvauksesta. Muutoksia siihen ei ole tässä budjetissa, se vaatisi kehysvarauksen, samoin kuin tämä diabeteslääkkeiden korvaustason muutos vaatii kehukseen muutoksen, ja näen, että se on asia, johon hallitusohjelman kautta sitten voidaan muutosta hakea.

Sitten näistä lääketalouden säästöistä: Lääkehuoltoon ollaan tosiaan hakemassa kustannustehokkuutta, niin että valtion menot pienenisivät ja samalla lääkkeiden hinnat kuluttajille laskisivat, ja tämä osa tätä hoitajamitoituksen rahoituskokonaisuutta. Esitystä ollaan lausuntopalautteen pohjalta juuri työstämässä siten, että muutosten negatiiviset vaikutukset apteekkiverkkoon olisivat mahdollisimman vähäiset. Vaikka tätä hoitajamitoituksen voimaantuloaikataulua päädyttäisiin muuttamaan, niin itse kyllä näen, että hyvinvointialueet tarvitsevat niille vanhuspalveluiden vahvistamiseen varatut rahat, jotta ne voivat tehdä toimia palveluiden ja työolojen kehittämiseksi.

Sitten kysymys edustaja Filatovilta työttömyysturvan euroistamisesta: Todella tämä esitys liittyy hallituksen 110 miljoonan työllisyystoimipakettiin, ja käymme parhaillaan lausuntopalautetta läpi, ja nämä lausuntokierroksellakin esiin nousseet huolet on huomioitu ja katsotaan juuri tätä sisältöä parhaillaan. Tämän työssäoloehdon euroistumisen periaate, että vähennetään hallintoa ja hyödynnetään tulorekisteriä ja modernisoidaan työttömyysturvaa sillä tavalla, että se työaika ei niin paljon vaikuta siihen, on hyvä, mutta on tiedotettava samalla, että vaikka se nostaa joitain ansiosidonnaisen piiriin, niin se voi pienentää sitten osalla sitä tuen tasoa. Mutta toteutettiin tämä muodossa tai toisessa, niin se ei tule heti voimaan, koska se vaikutus sitten ihmisille tulee ikään kuin vasta myöhemmin, koska se vaikuttaa siihen viiveellä.

Sitten kulttuurialan sosiaaliturvaan: Me ollaan käyty keskustelua kulttuurialan kanssa sosiaaliturvan kehittämisestä, ja kuten totesitte, niin korona on iskenyt sinne erityisen kovasti. Yhdistelmävakuutus on yksi, mikä voisi olla kulttuurialan tekijöille potentiaalinen kehityssuunta. Sen ennakkoehto on tämä työttömyysturvan euroistaminen, mistä äsken puhuin. Sen lisäksi TE-toimistojen erilaisista tulkinnoista on käyty dialogia ja pyritty niitä myös kehittämään. Ja sitten tämä tekijänoikeustulojen sovittelun kehittäminen nyt korjataan sitten tässä budjetissa, mutta on varmasti niin, että jatkossakin kulttuurialan sosiaali-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

turvassa tarvitaan kehittämistä, ja tämä on hyvä myös sosiaaliturvauudistuksen kokonaisu-hankkeessa ottaa huomioon.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén.

13.34 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén: Arvoisa puhemies! Laskin tuossa viitisentoista kysymystä, ja olen sitä mieltä, että kun tänään iltapäivällä myöhemmin käsi-tellään valtiovarainministeriön pääluokkaa ja siellä tietysti suurin yksittäinen luku on tämä hyvinvointialueiden rahoitus, niin siinä yhteydessä pystytään varmaan perusteellisesti käy-mään sitä keskustelua. Ministeri Paatero on silloin täällä paikalla. Itsellänikin olisi siihen kantoja, mutta katsotaan, mihin tämäkin kaksituntinen riittää.

Sitten taas toinen kysymys — nyt menen ihan konkreettisiin asioihin: Tässä edustaja Ri-sikko mainitsi Turussa tapahtuneen asian kotisairaanhoidossa. Jos se on eri tapaus kuin tuo niin sanottu Pöytyän tapaus, niin en ole tästä vielä itse kuullut, mutta kävin sunnuntaina keskustelun Mehiläisen Lounais-Suomen vanhustenhuollon palvelupäällikön kanssa, ja se, mikä minulle jäi siitä keskustelusta mieleen — nyt tietysti referoin toisen henkilön kanssa käymääni keskustelua — oli, että hän totesi, että Porissa on sellainen tilanne, että siellä kaupungilla olisi rahaa ostaa yksityiseltä tehostettua palveluasumista mutta heillä on ollut vaikeuksia saada ainakin erääseen hoitokotiin henkilökuntaa, mutta Turun tilanne on toi-sinpäin: heillä on henkilökunta yksityisellä puolella ja palvelutalot, mutta kaupunki ei osta — kaupunki ei osta, Turun kaupunki. En politisoi tätä kysymystä, mutta tällaisen viestin siinä yhteydessä sain.

Toinen kysymys, yliopistosairaalisä: Se on asia, jossa on tarkoitus lausunnoilla olevan esityksen mukaan, että 300 miljoonan euron vähennys tehdään koko tähän hyvinvointi-alueiden rahoitukseen asukaslukupohjaisesti, [Sari Sarkomaa: Mikä on ministerin vas-taus?] eli noin 55 euroa per asukas, ja sitten se kohdennetaan takaisin niille hyvinvointi-alueille, joiden alueella on yliopistollinen sairaala, jolloin se saanto on käytännössä noin 90 euroa, koska väestöpohja on 3,4 miljoonaa asukasta, jolloin se nettolisäys on sitten siellä tuollainen 35 euroa. Sitten minun kantani on, että se pitää jakaa takaisin yhteistyöalueiden eli nykyisten ervojen asukaslukujen suhteessa, mikä jossain määrin tasapainottaa sitä — ketkä asuvat eri puolilla Suomea, tietävät, mikä vaikutus tällä sitten olisi. Tässä samassa yhteydessä, kun tämä laki on lausunnolla, kehotan, että ainakin Lapin alueelta sitten ote-taan kantaa myös siihen ongelmaan, minkä edustaja Juuso nosti esille, kun siinä käsitel-lään muutenkin koko hyvinvointialueiden rahoitusta.

Rokotteista sanoisin, että asiantuntijat kävivät tämän läpi eivätkä nähneet tässä vaihees-sa nyt tarpeelliseksi laajempaa pneumokokkrokotuksen aloittamista.

Paperittomien osuus tämän lakiesityksen mukaan olisi yksi miljoona euroa meidän noin 15 miljardista terveydenhuollon eurosta, eli ei se nyt kyllä näitä budjettejä mihinkään hei-lauttele. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viljanen.

13.37 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisilla on mo-nilla suuri hätä energian ja muiden kustannusten noustua ja valtava huoli siitä, miten sel-viyyty tulevista kuukausista, kun joka puolelta tulee vain hyvin synkeätä viestiä ja tulevai-suus on hyvin sumuinen. Ministeri Sarkkinen, kerroitte, että ostovoimaa tuetaan, ja se on

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

erittäin tärkeätä, ja on tärkeätä, että saada nopeasti näitä hallituksen esityksiä myöskin tänne eduskuntaan käsittelyyn, sillä asioilla on kiire. Kriisiaika kohdentuu voimakkaimmin juuri heihin, joilla ei ole mahdollisuutta taloudelliseen varautumiseen ja yllättäviin kustannusten nousuihin, ja voin kertoa, että heitä on todella paljon.

On aivan oikein, että työttömyysturvan lapsikorotus tehdään, toimeentulotuen lasten perusosan korotus tehdään ja lapsilisän yksinhuoltajakorotus tehdään. Näin tuetaan lapsiperheitä. Lisäksi lääkekatto ensi vuoden osalta indeksien osalta jäädytetään, ja se auttaa meidän ikäihmisiä.

Nämä kaikki helpotukset ovat erittäin tärkeitä, ja kyllä se niin on, että ihmisten selviytyminen on meidän kaikkien tärkein asia tällä hetkellä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Huru.

13.39 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuodesta 1956 lähtien lähes 50 000 suomalaista on palvellut rauhanturva- ja kriisinhallintatehtävissä. Kaikkiin operaatioihin on liittynyt ja liittyy sekä vaaratilanteita että arjen elämisen haasteita. Palvelusaika voi altistaa sekä rauhanturvaajat että heidän läheisensä stressille ja traumaattisille kokemuksille. Sosiaalinen tukiverkosto auttaa kuormittavien kokemusten käsittelyssä, ja Rauhanturvaajaliitto järjestää vertaistukitoimintaa.

Tätä toimintaa on rahoitettu muun muassa Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEAn rahoituksen kautta, mutta se on epävarmaa ja riittämätöntä. Lisäksi se ei varmista pitkäaikaista toimintaa, vaikka tarvetta on stressihäiriön jälkihoidolle yhä vaativampien kriisinhallintaoperaatioiden jälkeen. Arvoisa ministeri, miten aiotte varmistaa riittävän rahoituksen tälle toiminnalle, ja oletteko valmiita siirtämään rahoituksen tulevaisuudessa budjettiperusteiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

13.40 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kiittää ministeri Lindénia. Vastasitte minun mielestäni erittäin hyvin tähän hyvinvointialueiden rahoituslakiuudistukseen, joka tällä hetkellä on lausunnoilla ja todennäköisesti tulee tänne suureen saliin sitten marraskuussa lähetekeskusteluun. Tämä hyvinvointialueiden rahoitus on sillä tavalla tärkeä, että se alkuperäinen sisälsi minun mielestäni kaksi ongelmaa: oli liian suuri asukasperusteisuus ja se, että yliopistosairaalat jätettiin ilman. Jokainenhan tietää, että kustannukset ovat normaalia hyvinvointialuetta suuremmat, jos siellä on yliopistollinen sairaala. Sehän tarkoittaa 230—370 miljoonaa lisää rahoitusta näille isoille alueille. Sekin on erinomainen vastaus teiltä, arvoisa ministeri, että koette niin, että se on tämä yhteistyöalue, jolle se rahoitus kohdennetaan. Mutta kysymys kuuluu: tuleeko tämä hallituksen esitys tänne suureen saliin marraskuussa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari.

13.41 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan esiin kaksi merkittävää tekoa, joita nyt tapahtuu.

Hoiva-avustajien koulutusta lisätään, mihin siis ehdotetaan 11 miljoonan euron lisäystä. Tällä on siis tarkoitus kouluttaa 1 500 uutta hoiva-avustajaa vuosina 23—25. Tämä on

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

merkittävä asia siltä osin, että saamme terveydenhoidon ammattilaisten työpanoksen siihen, mihin heidät on koulutettu. Tällä hetkellä he tekevät liikaa ohityötä, joka on perustyöstä pois.

Lisäksi sosiaali- ja terveystalouden ammattikorkeakoulututkintojen harjoittelukorvauksiin ehdotetaan 12 miljoonaa euroa. Jatkossa siis harjoittelukorvaukset maksettaisiin valtion varoista harjoittelun järjestäjille, kun aikaisemmin maksajana ovat olleet ammattikorkeakoulut. Tämä on myös kokoaan suurempi asia, joka poistaa epäjohtamismukaisuuksia ja epäoikeudenmukaisuutta ammattikorkeakoulukentältä — siis pitkän historian vääryys, joka nyt poistuu. Myös Seinäjoen ammattikorkeakoulu kiittää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Nurminen.

13.42 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ehkä kiinnittäisin huomiota vielä näihin ikääntyneiden palveluihin. Tässä on hyviä kohdennuksia niin henkilöstömitoituksen kuin kotihoidon kehittämisen kuin hoitotakuun kautta. Mutta jos pohditaan vielä toimeentuloa, niin tietenkin hyvä on, että näihin Kela-sidonnaisiin indekseihin tehtiin elokuussa tarkastus ja toinen on tulossa. Sitten tämä lääkekorvausten parantaminen on hyvä, samoin asumistuki.

Mutta kun paljon on tullut kysymyksiä myös työeläkeläisiltä, minkälainen työeläkkeiden indeksikorotus on nyt tulossa, ja meillä on paljon myös sellaisia eläkeläisiä, jotka saavat kansaneläkettä ja soviteltua työeläkettä ja on nämä rajapinnat, niin huolehditaanko sitten, että kun nämä nousevat, niin sitten ei samaan aikaan leikata esimerkiksi näitä kansaneläkkeitä ja muita. Eli kysyisin ministeri Sarkkisen kantaa, miten varmistetaan tämä ostovoima näiden indeksikorotusten jälkeen, että meillä jää enemmän käteen elämiseen, koska siellä on iso tarve. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lehto.

13.43 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä viikolla päätetty ja perussuomalaisten vastustama pakkolakihan on heikentänyt taas huomattavasti lisää sote-alan pito- ja vetovoimaa. Samoin nyt tekee tämä hyvinvointialueiden rahoitus, joka on todella vajaa. Hallituksenhan pitäisi tehdä toimia, joilla sote-alan pito- ja vetovoimaa lisättäisiin, ja tätä kysynkin nyt: onko hallituksella vielä tulossa tähän budjettiin ennen vuodenvaihdetta joitain lisäyksiä, millä oikeasti tätä pitovoimaa ja vetovoimaa lisättäisiin, kun sitä tarvitaan?

Toinen kysymys on tämä, että vanhustenhoito on todella pahassa kriisissä ja tässä kun katsoo budjettikirjaa, niin kotipalveluihin olisi tulossa lisää asukkaita ja samaan aikaan vanhusten palveluasumisesta ollaan vähentämässä. Perussuomalaisethan on esittänyt, että ympärivuorokautisesta palveluasumisesta säädettäisiin subjektiivinen oikeus silloin, kun henkilö sitä tarvitsee, ja näitä henkilöitä on paljon, jotka eivät pääse sinne palvelutaloon ja tehostettuun palveluhoitoon. Tästä tulee paljon hätähuutoja, eli aikooko hallitus tehdä jotain korjaavaa tähän, että ihmiset oikeasti pääsisivät hoitoon ja omaiset saisivat pienennettyä huoliensa siitä omasta hoidostaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Suomela.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

13.45 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän tilanne on se, että sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus kasvaa Suomessa tulevina vuosina. Kysymys on lähinnä siitä, kuinka paljon se kasvaa. Kun meillä viime hallituksen aikana tehtiin vähän oikeistolaisempaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, silloin rahoitus olisi kasvanut vähemmän kuin tämän hallituksen aikana. Meillä on samaan aikaan se tilanne, että ainakin kokoomus on esittänyt hyvinvointialueilta leikkauksia, leikkauksia vaikkapa it-kustannuksista viime vaihtoehtobudjetissa, ja sitten samalla tullaan saliin sanomaan, että oikeastaan rahaa tarvittaisiin lisää.

Selvää on, että hyvinvointialueiden tarpeisiin pitää pystyä vastaamaan, pitää pystyä tuomaan ratkaisuja esimerkiksi tähän henkilöstöpulaan. Kysyisinkin: olisiko tässä palkkaharmonisaation yhteydessä mahdollista antaa hyvinvointialueille pientä varaa nostaa erityisesti niiden ammattiryhmien palkkoja alueellisesti, joista on kaikista eniten pulaa? Tiedetään, että monet kunnat ovat joutuneet toteuttamaan palkkaohjelmia. Kyse ei ole ollut politiikasta vaan siitä, että todella ilman jonkinlaista palkkaohjelmaa paikallisesti ei ole riittävää henkilöstöä saatu.

Ennen kaikkea, oli miten oli, meidän on taattava hyvinvointialueille riittävä rahoitus. Toivon, että tämä on yhteinen asia. Toivon, että yksikään oppositiopuolue ei ensi vuodelle esitä hyvinvointialueilta leikkauksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Aittakumpu.

13.46 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuonna veteraanien määrärahat pienentyvät odotetusti, koska veteraaneja on entistä vähemmän. Suomessa on vielä noin 3 400 sotiemme veteraania, ja veteraanit ansaitsevat kaiken tuen ja avun.

Nyt on tapahtumassa tosiaan suuri muutos, kun sote-palvelut siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle, ja näin tapahtuu pitkälti myös veteraanien palveluille. Sote-uudistus on lähtökohtaisesti hyvä asia, sillä se mahdollistaa muun muassa palveluiden yhtenäistämisen alueilla. Vastikään veteraanijärjestöjen Kenttäpostia-lehdessä kuitenkin kyseltiin huolestuneena, miten veteraaniasiat hoituvat hyvinvointialueilla, ja on selvää, että näillä alueilla on otettava veteraanipalveluissa käyttöön sellaiset käytännöt, jotka ovat osoittautuneet parhaimmiksi. Haluaisinkin kysyä arvoisalta ministeriltä: miten veteraanipalvelut näyttävät hyvinvointialueilla toteutuvan, ja miten varmistetaan, että veteraanit saavat parhaan mahdollisen avun ja tuen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kauma.

13.47 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sote-palvelut ovat tämän tästä keskustelussa tässä salissa, ja haluan tällä kertaa nostaa esiin kaksi asiaa.

Ensimmäinen niistä liittyy hyvinvointialueisiin, jotka muutaman kuukauden kuluttua aloittavat toimintansa. Hyvinvointialueiden johdolta on saatu sellaista tietoa, että alueiden rahoituksesta puuttuu peräti puolitoista miljardia euroa, jotta ne pystyisivät toimimaan kunnolla, eikä tässä ole vielä laskettuna niitä hoitoalan palkankorotuksiin tarvittuja rahoja. Kysyisin teiltä, ministeri Lindén: miten tämä asia hoidetaan?

Arvoisa puhemies! Toinen kysymykseni liittyy Kela-korvauksiin. Kun me tiedämme, että jo tällä hetkellä on vaikeuksia päästä hoitoon, niin miksi, arvoisa hallitus, te leikkaatte

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

64 miljoonaa euroa Kela-korvauksilta? Miksi ei tehdä esimerkiksi samalla tavalla kuin tehtiin aikaisemmin: esimerkiksi vielä 2015 oli Kela-korvauksien osuus huomattavasti suurempi kuin se on nyt. Kuten tiedätte, se on noin 14 prosenttia lääkärinpalkkiosta tällä hetkellä, ja vielä seitsemisen vuotta sitten se oli 21 prosenttia. Mielestäni nämä Kela-korvaukset pitäisi mieluummin kaksinkertaistaa kuin poistaa kokonaan, koska muuten nämä samat ihmiset ovat siellä julkisen puolen jonoissa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskela.

13.48 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työntekijät ovat ne kaikkein tärkeimmät, mutta tänään täällä salissa on hyvin paljon puhuttu hyvinvointialueiden rahoituksesta kuten edellisessäkin puheenvuorossa.

Me tiedämme, että 22,5 miljardia on siellä isossa kirjassa, ja tämä ei tule todellakaan riittämään. Niin kuin hetki sitten kuulimme, siellä on 1,5 miljardin vaje. Tässä on kysymys harmonisoinnista, palkkakerroksesta, inflaation jälkeen. Mutta siihen on myöskin lisättävä: on tiedossa jo nyt etukäteen, että koska tämä laskelma perustuu kuntien ilmoittamiin sote-kustannuksiin ja kunnat ovat aika massiivisestikin alibudjetoineet sote-menojaan, niin tämä puolitoista miljardia ei tule todennäköisesti riittämään.

Tätä asiaa on tietysti valtionvarainministerin kanssa käyty aikaisemmissa keskusteluissa, ja hän ei kyennyt siihen vastaamaan, ja siksi kysynkin nyt ministeri Lindéniltä — hänellä on varmasti tähän ajatuksia: Miten sote-alueilla saadaan taattua ensinnäkin riittävät lakisääteiset palvelut kaikille, ja miten nämä rahat tulevat riittämään? Ja mitä vastaatte, kun sieltä sote-alueelta soitetaan ja kysytään, että nyt on rahat loppu, mitä tehdään? — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

13.50 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työsuojelun puolelle: Ei voi ainakaan nyt hallitusta moittia, kun on kuitenkin henkilötyövuosia lisätty — vaikkakin se on vain kuusi — ja rahaa jonkun verran laitettu lisää. Meillä on kuitenkin työsuojeluvalvonnan osalta suuret haasteet. Meidän epärehellinen yrittäjäkenttä valitettavasti on tuonut lisää, laajentanut sitä pelikenttää, ja nyt meillä on rakennuspuolella ulkomaalaisten työntekijöitten osalta tuotu tällainen pitchaus kuin kevytyrittäjäys. Ja valitettavasti vielä on, että suuri joukko näistä ei tiedä olevansa yrittäjiä ja sitä kautta eivät osaa perätä omia oikeuksiaan, kun sopimusehdot ovat ehkä vieraskielisiä. Kysynkin, millä lailla turvataan tämä laajeneva kenttä. Nyt ollaan kuitenkin tuomassa taas uusia toimenpiteitä, millä pyritään tehostamaan työsuojelutarkastuksia ja velvoittamaan ja antamaan välineitä työsuojeluviranomaisille, jotta he ilmoittavat alipalkkauksesta poliisille.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rehn-Kivi.

13.51 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että Suomi saa kansallisen lapsistrategiayksikön, joka vahvistaa lasten oikeuksien toteutumista. Panostukset lapsiin ovat panostuksia tulevaisuuteen, ja siksi ne ovat kannattavia. Monella lapsiperheellä on nyt taloudellisesti vaikeaa, ja siksi on hyvä, että heitä tuetaan. Lapsilisän yksinhuoltajakorotus, opintotuen huoltajakorotus, ylimääräinen lapsilisä ja varhais-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

kasvatusmaksujen pysyvä alentaminen vähentävät arjen stressiä perheissä, joissa on taloudellisesti tiukkaa.

Värderade talman! Rådgivningarna, familjecentren, socialarbete och lågtröskeltjänster är viktiga stöttepelare för många barnfamiljer. Liknande service borde erbjudas också alla våra äldre invånare. Flera ledamöter har talat för lagstadgade seniorrådgivningar, och också i regeringsprogrammet har vi en skrivning om pilotprojekt för dessa. Får vi en rapport om dessa projekt? Vi har som mål att Finland ska vara världens barnvänligaste land. Jag önskar att vi också kunde vara ett tryggt och bra land för våra äldre.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viljanen.

13.52 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kivisaari aikaisemmin otti esiin ammattikorkeakoulujen uudistuksen niin, että sote-alan opiskelijoiden osalta ei enää ammattikorkeakoulujen tarvitsisi maksaa työpaikoille siitä, että nämä opiskelijat pääsevät työharjoittelujaksolle. Tällä muutoksella lisätään sitä, että eri koulustaiden välinen tasa-arvo lisääntyy, sillä tähän asti ei muilla koulutusasteilla ole tällaisia harjoittelumaksuja sote-alalla ollut. On huomioitava, että työharjoittelut on keskeinen osa itse koulutusta ja ihan merkittävä ja välttämätön osa sote-alan koulutusta. On mielestäni myös huomattavasti järkevää, että nämä säästävät rahat pystytään näin ollen siihen itse koulutukseen kohdistamaan ja sen laadun kehittämiseen panostamaan. Ja sitten myös se, että opiskelijat saavat jalan sinne työpaikan sisään ja näin myös taklaamaan niitä haasteita, joita alalla on.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

13.53 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että sosiaali- ja terveydenhuollon puolella tehdään uudistuksia. Aika muuttuu ja meidän on muututtava sen mukana ja tehtävä hommat mahdollisimman hyvin. Ongelmaksi osoittautui Siun soten, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuoltoalueella... Se toki muuttuu sitten vuoden alussa hyvinvointialueeksi, mutta olemme kokeneet sen jo maaseutukunnissa. Keskuspaikalla Joensuussahan on lääkäreitä vaikka kuinka paljon. Eräs ystäväni kuvasi tilannetta niin, että terveysasemalla oli lääkäreitä niin paljon, että päät kolisi kulmakohdissa yhteen, kun sen sijaan maaseutukunnissa, kotikunnassani Ilomantsissa lääkäriin pääsy on käytännössä lähes mahdotonta. Olen ikävä kyllä joutunut todistamaan pari tapausta, en onneksi ihan lähipiiristä, mutta kuitenkin auttanut lähimmäistäni, kunta-laista tilanteessa, jossa hän välttämättä tarvitsi lääkärin apua ja terveyskeskukseen ei päässyt. Hänet toki ohjattiin sitten Joensuun kautta, yksityisen lääkärin kautta apuun, ja hän selvisi niistä pahoista vaikeuksista. Miten te, arvoisa ministeri, miten voisimme tämän ongelman ratkaista, koska tämä on se kaikkein tärkein, koska vähävaraisilla ihmisillä ei ole yksityislääkäreiden käyttöön kovinkaan paljon mahdollisuuksia? Tämä on se suurin ongelma: potilas ei tapaa lääkäriä. Siinä on reuna-alueiden iso ongelma.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

13.54 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Lindén, teidän esittämänne yliopistorahoituksen malli, jolla jaetaan tämä raha yhteistointialueen kokonaisväestömäärän suhteessa, on toiseksi paras malli. Paras, ehdottomasti, on se, että tätä rahaa ei leikata niiltä muilta alueilta, jotka ovat rahapulassa jo ensi vuonna. [Paula Risikko: Juuri niin!] Näin vetoan, että teette — että etsitte siihen uuden rahan.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden rahoituksessa on tietoisesti yli miljardin aukko tässä budjettiesityksessä. Ministeri Saarikko antoi eilen ymmärtää, että tämä hallitus ei tule tätä vajetta täyttämään vaan hallitus velvoittaa alueet järjestämään sote- ja pelastuspalvelut riittämättömällä rahoituksella. Verotusoikeutta ei ole, ja velkaa ei saa ottaa, ja maksutulotkin ovat vähäiset. Toteutatte uudistuksen ja jätätte sen rahoituksen tietoisesti seuraavalle hallitukselle. Pidätekö, ministeri Lindén, tällaista menettelyä moraalisesti kestäväenä? Teiltä tullaan kysymään, kenet jätetään hoitamatta, kun rahat eivät riitä. Mitä vastaatte?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen, ja sen jälkeen taas ministerit, kolme minuuttia.

13.56 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lapsiperheiden toimeentulo on todellakin tiukilla sekä liikkumis- ja asumiskustannusten että ruuan kallistumisen vuoksi. Siitä täytyy antaa tunnustusta, että tässä budjettikirjassa löytyy nyt joitakin myönteisiä viestejä ja myönteisiä vastaantuloja lapsiperheille — ne ovat hyviä.

Kaiken kaikkiaan perhepolitiikka on todella tärkeää tulevaisuuspolitiikkaa, koska tämä kestävyysvajeongelma, jonka kanssa nyt painimme ja joka vaikuttaa muun muassa siihen, että meillä ovat terveydenhuolto ja vanhuspalvelut kriisissä, johtuu nimenomaan tästä heikentyneestä syntyvyydestä. Lapsilisien reaaliarvo on romahtanut. Kysyn teiltä: Voitaisiinko ajatella, että valmisteltaisiin uudistusta, jossa lapsilisät sidottaisiin indeksiin? Tai mitä mieltä olette kristillisdemokraattien ehdotuksesta vauvatonnista, joka antaisi viestin, että jokainen syntynyt vauva on tervetullut tähän yhteiskuntaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Sarkkinen, kolme minuuttia.

13.57 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia erittäin hyvistä kysymyksistä.

Ensinnä edustaja Lohikoskelle tästä sähkötuesta: Budjettiriihessä päätettyä sähkötukea ja sähkövähennystä, joilla pyritään auttamaan sähkölämmitteisissä asunnoissa asuvia suomalaisia, jotka kärsivät kohtuuttomasti tästä sähkönhintojen noususta, valmistellaan parhaillaan. Vähennys tulee verotukseen, ja sitä valmistellaan valtiovarainministeriön puolella, ja sähkötuki tulee Kelan kautta, ja sitä valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä, mutta on tärkeää yhteensovittaa nämä tukimuodot, ja näitä yksityiskohtia vielä valmistellaan. Sähkövähennys tulee niille, keillä ei ole riittävästi tuloja siihen, että he voisivat tehdä täysimääräisen vähennyksen verotuksesta. Tarkkaa tulorajaa siihen, millä tulotasolla on ikään kuin vähennyksen ja millä tulotasolla tuen piirissä, ei pysty antamaan senkään takia, koska se riippuu siitä, saako palkkaa, eläkettä vai muuta etuutta, koska verotasot tulolajien välillä vaihtelevat. Tukea tultaisiin hakemaan Kelasta, ja sitä maksettaisiin 1.1.—30.4. väliseltä ajalta. Ja on tärkeää varmistaa sujuva toimeenpano.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Sitten täällä edustaja Huru kysyi kriisinhallintaveteraanien järjestötoiminnan rahoituksesta. No, ehkä siihen liittyen totean, että kaikki STEA-avustukset siirtyvät budjettirahoitukseen 2024 alkaen, mutta todennäköisesti jatkossakin järjestöjen rahoitus tapahtuu tällaisten hakumenettelyiden kautta. Mutta tarkastellaan myös tätä hakemisen ja myöntämisen kokonaisarkkitehtuuria.

Sitten oli kysymys maahanmuuttajille suunnatuista etuuksista ja siitä, miten ne näkyvät täällä STM:n pääluokassa. Totean, että tänä vuonna on Suomeen tullut erittäin paljon ukrainalaisia pakolaisia, jotka tulevat saamaan, jos he sitä hakevat, kotikuntastatuksen ensi vuodesta lähtien, jolloin he siirtyvät asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin, ja se tulee näkymään sitten myös täällä budjettitalouden puolella. Tietenkin toivotaan, että mahdollisimman moni työllistyy ja työllä pystyy sitten itsensä elättämään, mutta siellä on esimerkiksi lapsia paljon.

Edustaja Nurminen kysyi eri eläemuotojen yhteensovituksesta. Kansaneläkkeen ja työeläkkeen yhteensovitukseen ei esitetä nyt muutoksia, mutta lähtökohtaisesti kasvava työeläke näkyy myös ikäihmisten nettotuloja kasvattavasti. Erittäin pientä työeläkettä saavat voivat olla takuueläkkeen piirissä, jolloin se ei välttämättä näy, mutta takuueläkkeen määrää on nostettu jo yli sata euroa, ja siihen on tulossa uusi korotus vuodenvaihteessa.

Kauma kysyi Kela-korvausten leikkauksista. Näillä Kela-korvaussäästöillä lisäresursoidaan hyvinvointialueita ja vanhuspalveluita, mistä tässä on paljon puhuttu. Ja itse näen terveyspalveluiden saatavuuden kannalta olennaisena laittaa perusterveyspalvelut kuntoon, ja tähän muun muassa hoitotakuulla pyritään.

Sitten edustaja Myllykoski kysyi työsuojeluasioista. Alipalkkaukseen on todella tulossa uutta lainsäädäntöä työsuojelun puolella, jotta tulee keinoja puuttua alipalkkaustilanteeseen. Ja jo aiemmin tällä vaalikaudella on lisätty 15 henkilötyövuotta ulkomaalaisvalvontaan. Varsinaisen kevytyrittäjyyden väärinkäyttö kuuluu työministerin vastuualueeseen, ja siihen on tulossa työsopimuslain muutosesitys pian eduskuntaan, mutta toki tämä teema on myös työsuojeluvalvonnassa huomioitava.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lindén.

14.00 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén: Arvoisa puhemies! Tärkeitä kysymyksiä esititte. Olkoon tämä eräänlainen tärkeysjärjestys, mistä aloitan vastaamisen.

Tässä kysyttiin veteraanien tilanteesta, ja aivan niin kuin kysyjä ilmaisi, johtuen siitä luonnollisesta ikärakenteen aiheuttamasta syystä tämä veteraanien tukemisen ja auttamisen määräraha on pienenemässä. Mutta kysymys oli se, voidaanko hyvinvointialueilla hoitaa paremmin tätä veteraanien kuntoutusta ja auttamista kuin aiemmin kuntajärjestelmässä. Minun mielestäni voidaan, koska meillä kuitenkin on ollut hyvin suuria kuntakohtaisia eroja eri palveluissa ja hyvinvointialue tässä suhteessa mahdollistaa jäljellä olevien veteraanien kannalta toivottavasti paremman toimintamallin.

Sitten kysyttiin jo ihan tässä ensimmäisellä kierroksella lapsista ja lapsiperheistä — muistaakseni edustaja Koposen kysymys oli siitä, ja on tullut kolme neljä muuta kysymystä siihen samaan aihepiiriin liittyen. Minun mielestäni tässä budjettikirjassa — se löytyy sieltä sivuilta 72—76 — on erinomaisella tavalla uloskirjoitettu tämä lapsibudjetointi. Siinäähän päädytään siihen, että meillä on selvästi lapsiin ja nuoriin kohdistuvia määrärahoja tulossa vähän yli 10 miljardia, mikä tarkoittaa noin 10 000:ta euroa lasta kohti. Siinä on erinomainen erittely.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Sitten kysyttiin — edustaja Rehn-Kivi kysyi — tulisiko tämä lapsistrategiaraportti sitten, kun se on valmistunut, saada tänne meille käsittelyyn. Erinomaisen tärkeä ja hyvä ehdotus, vastaan siihen: kyllä.

Sitten täällä oli lukuisia muita kysymyksiä. Otetaan tämä potilasturvallisuusasia, joka tietysti on erittäin laaja kysymys ja joka tuli jo ihan siellä edustaja Juvosen ensimmäisen puheenvuoron yhteydessä. Suomessa on tehty kymmenisen vuotta erittäin hyvää työtä potilasturvallisuuden kehittämiseksi. Kaikilla sairaanhoitopiireillä on potilasturvallisuus-suunnitelmat, ja nyt meillä tuli ihan rahoitusta ensimmäisen kerran tähän valtakunnalliseen potilasturvallisuuskeskukseen. Potilasvahingot ovat jossain määrin eri asia. Tällaisessa asiassa kuin terveydenhuolto, jossa ollaan vakavasti sairaiden ihmisten kanssa tekemisissä akuuttien tilanteiden kanssa, tietty määrä potilasvahinkoja tapahtuu. Aikanaan näytin hyvin paljon omissa puheenvuoroissani tilastoa, joka kertoo siitä, paljonko oli korvattuja potilasvahinkoja minkäkin sairaanhoitopiirin alueella, ja se meni — en tiedä, onko se teitä hämmästyttävä asia — täysin lineaarisesti sairaanhoitopiirin väestöpohjan mukaan. Mitä suurempi sairaanhoitopiiri, jolloin on mahdollisuus erikoistuneempaan palveluun myös päivystysaikana, sitä vähemmän oli potilasvahinkoja. Jos on pienempi sairaanhoitopiiri, sitten tulee — pienessä sairaanhoitopiirissä vaikka synnytystilanne, pikkukeskonen syntyy tai jotain muuta — riski siihen, että tapahtuu potilasvahinkoja sieltä vakavammasta päästä ja niitä on enemmän.

Palataan tähän hyvinvointialuerahoitukseen — vastaan itse kyllä mielelläni siihenkin kysymykseen, kun meillä tässä aikaa on, mutta seuraavalla kierroksella. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Jatketaan debattia. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.04 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nostin esiin suomalaisen elinkeinoelämän menestymisen tärkeyden, huomasin, että se hämmensi joitakin edustajia — ja itse asiassa hämmensin tarkoituksella. Nimittäin kun katsotaan pitkää aikajanaa, niin kyllä me olemme Suomessa luoneet hyvinvointivaltion, johon meillä ei näyttäisi olevan varaa. Me olemme katsoneet palveluiden ja sosiaaliturvan osalta [Sari Sarkomaan välihuuto] verrokkina muita Pohjoismaita, mutta niitten taloudellinen tilanne on aivan erilainen kuin meillä. [Mari Rantanen: Nytkö te heräsitte?] Sen takia on valtavan tärkeätä, että me kiinnitämme huomion tulevaisuudessa siihen, että meidän yritykset menestyvät, työllistävät ja tuovat verotuloja, jotta meillä on varaa näihin palveluihin entistä paremmin.

Miksi velkaantuminen on huolestuttavaa? Sen takia, että nousevat korkokulut luovat uhan kattaa näitä meidän sosiaaliturvakustannuksia. Sen takia hyvinvointialueillakaan ei voi olla piikki auki, ei voi olla piikki auki. Uskon, että useimmat kykenevät sillä heille tulevalla rahoituksella hoitamaan palvelut, mutta jos kysytään, tarvitsetteko lisää rahaa, niin totta kai jokainen sanoo, että tarvitaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen. [Mikrofoni on kiinni] — Anteeksi? [Arja Juvonen: Väärän henkilön nimi.] — Nyt on oikea henkilö siellä.

14.05 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Budjettikirjan mukaan on odotettavissa, että yhä useampi 75-vuotias asuu omassa kodissaan. Siellä asuu

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

paljon henkilöitä, jotka eivät kotiin kuuluisi, vaan tarvitsisivat hoivapaikan. Mitä teette sille, että hoivapaikkoja riittää ikääntyneille?

Omaishoitajilta odotetaan paljon, sen sijaan omaishoitajien määrän ei odoteta lisääntyvän. Voisi kuitenkin kuvitella, että kun ihmiset ovat entistä huonokuntoisempina kotona, niin omaishoitajia tarvitaan. Perussuomalaisten ajatus ja esitys on ollut, että omaishoidon tuki olisi verotonta. Milloin voisi olla tällaisen uudistuksen aika?

Kysyisin saattohoidosta. Joitakin vuosia sitten eutanasia-aloitteen yhteydessä päätettiin perustaa asiantuntijatyöryhmä pohtimaan suomalaisen saattohoidon tilaa. Tein asiasta myös kaksi lakialoitetta. Niissä esitettiin muutoksia muun muassa terveydenhuoltolakiin, ja nämä samat esitykset myös asiantuntijatyöryhmä toi. Kysyisin teiltä: milloin terveydenhuoltolakiin saamme subjektiivisen oikeuden saattohoidosta?

Lopuksi vielä Kela-korvauksiin liittyen: Kela-korvausten leikkaus ei ole [Puhemies koputtaa] pitkällä tähtäimellä hyvä asia, se heikentää ihmisten terveyttä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sarkomaa.

14.06 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Taaskaan eivät hoitajat mahtuneet hallituksen agendalle. Ministeri sanoi, että hän priorisoi vastauksia ja jätti vastaamatta sen, missä vaiheessa menee se työryhmä, jonka hallitus asetti vasta vuosi sitten tekemään toimenpiteitä, jotta hoitoalan pito- ja vetovoimaa voitaisiin lisätä. [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa] Ministeri Saarikko moitti vahvasti hallitusta ja myös itseään siitä, että viimeisessä budjetissakaan ei ollut toimia tähän. Tämä on vakava virhe. Ministeri myönsi elokuussa, että hän ei itse edes tiennyt, missä tuo työryhmä työskentelee. Luulitte, että työryhmän työ oli päättynyt. Toivon, että nyt vastaatte: Mitä tälle asialle aiotte tehdä? Millä nämä maksetaan?

Velalla maksetaan, edustaja Lohi. Hallitus on laiminlyönyt työllisyystoimenpiteet. Valtiontalouden tarkastusvirasto totesi, että hallitus jää kauas työllisyystavoitteistaan, koska työllisyystoimilla oli tarkoitus vahvistaa julkista taloutta kahdella miljardilla. Jos lasketaan ne toimet, jotka vähentävät työllisyyttä, tulos on pyöreä nolla. Hyvä on kysyä... [Markus Lohen välihuuto] — Edustaja Lohi, julkista taloutta piti niillä vahvistaa. Velalla ollaan elvytetty. — Työpaikat ovat hyviä, [Puhemies koputtaa] mutta niiden pitäisi vahvistaa julkista taloutta, ja sitä ei nyt tapahdu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on aika täynnä. — Edustaja Lohen nimi mainittiin niin monta kertaa, että saatte nyt vastata, mutta se on sitten viimeinen tässä debatissa, jos ei enempää nimeä mainita.

14.07 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tuossa totesin ja voin sanoa tähän edelliselle edustajalle, niin eihän täällä valtion budjetissa nyt lähdetä puuttumaan tämän hetken keskeneräisiin työehtosopimusneuvotteluihin, joissa katsotaan, mikä on se palkkaratkaisu hoitajien puolelta. [Sari Sarkomaa: Eihän sitä kukaan esittänyt-kään!] Varmasti jokainen meistä, aivan varmasti, toivoo, että mahdollisimman pian sinne löytyisi ratkaisu, joka olisi omiaan houkuttelemaan nuoria alalle, ja niin, että ihmiset eivät hakeutuisi toiselle alalle. Ei olisi oikea tapa, eikä varmaan mikään mukaan hallitus laittaisi tänne jollekin momentille rahaa, kun tässä kaivataan rahaa sinne hoitajille. Se on selvää, että nämä momentit ovat täällä varmasti tarpeen ja täällä on erittäin tarpeellisia lisäyksiä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Haluan vielä ottaa tässä kantaa siihen, että kun on puhuttu nuorten pahoinvoinnista, niin onneksi on niin, että viimeisimmän laajan kouluterveyskyselyn mukaan suomalaisten nuorten pahoinvointi ei ole lisääntynyt vaan yhä useampi nuori voi entistä paremmin. Sitteen on olemassa valitettavasti niitä, jotka voivat huonosti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt muitakin mukaan. — Edustaja Nurminen.

14.09 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua monesta eri aiheesta. Muutama edustaja nosti täällä puheenvuoroissa tämän hoitoonpääsyn, että ihmiset eivät pääse lääkäriin. Toivoisin, että ministeri Lindén voisi vähän vielä avata tätä hoitotakuuesitystä, joka merkittävällä tavalla nyt sisältyy tähän budjettiin. Eli kun meillä on 71 miljoonaa varattu rahaa nimenomaan lääkäriin pääsyn nopeuttamiseksi — tämä on meillä valiokunnassa nyt tällä hetkellä käsittelyssä — niin millä tavalla näette, että me pystytään saavuttamaan tämä, ja minkälaisia toimia nyt edellytetään alueilla, että tähän päästään? Kun on päivänselvää, että me tarvitaan myös yksityistä sektoria vahvasti mukaan näihin talkoisiin, joilla hoitoonpääsyä nopeutetaan, niin toivoisin, että voisitte avata tätä.

Täällä on paljon puhuttu sote-uudistuksesta ja rahoituksesta. Jos mietin viime hallituskaudelta keskustelua, niin tämä teidän ajamanne markkinamallihan kaatui täällä salissa omaan mahdottomuuteensa, siihen, että se olisi ollut liian kallis. [Sari Sarkomaa: Kaatui perustuslakivaliokunnassa, pysytään faktoissa!] Toisaalta keliakiakorvaukset, [Puhemies koputtaa] diabeteslääkkeet ja muut leikattiin viime kaudella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Juuso.

14.10 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja hyvät ministerit! Olen myöskin erittäin huolissani tästä meidän hoitajatilanteesta sekä tällä hetkellä että tulevaisuudessa. Huomaan, että täällä on varattu sosiaali- ja terveyshuollon henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden ohjelmaan, hyvän työn edellytysten ohjelmaan, 1,5 miljoonaa euroa — aika iso summa. Olisin kysynyt tästä tarkempia tietoja, mitä tämä pitää sisällään. [Eduskunnasta: Työryhmän!] — Työryhmän. Onko tälle työryhmän työskentelylle varattu peräti 1,5 miljoonaa? Onko se tämä työryhmä, mistä ei ole tullut ensimmäistäkään esitystä vielä siihen hoitohenkilöstön saatavuuteen ja riittävyyteen?

Sitten kysyisin myöskin vankiterveydenhuollon yksiköstä. Siellä on huima kasvu ulkopuolisten terveysten palvelujen ostoon, 1,7 miljoonasta 2,8 miljoonaan, kasvua 1,1 miljoonaa euroa. Osaatteko sanoa, mistä tämä johtuu, koska se ei ilmene sieltä perusteluista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Risikko.

14.11 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu tuosta sote-rahoituksesta, ja haluan vain korostaa sitä, mitä kokoomus haluaa. Me halutaan sitä, että hallintoon ei menisi rahaa, vaan hoitoon.

Ja toinen, mihin haluan kiinnittää huomiota, on nimenomaan se, kun meillä on potilasdirektiivilainsäädäntö implementaatioissa — mikä on sinänsä hyvä, sitähan nyt on odotettu aivan kieli pitkällä. Totean vain sen, että onhan se kovin erikoista, että sinä saat lähteä yk-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

sityiselle ulkomaille, mutta kotimaassa et saa, kun Kela-korvaukset ovat vähentyneet. Miten te aiotte tämän oikein ratkaista?

Tässä edustaja Lohi käytti hyvän puheenvuoron siitä, että meidän pitää yrityksiin satsata. No, nyt me satsaamme sillä tavalla, että me sanomme niille, että menkääpäs tuonne ulkomaille järjestämään palveluja, kun sieltä suomalaiset saavat nämä kustannukset yksityiseltä. Nythän tässä käy niin, että mennään Viroon ja Ruotsiin, siirretään sinne omia firmoja.

Sitten vielä kysyisin tuosta terapiatakuusta, ja kysyisin myöskin sen, mistä ne otetaan ne 3 400 hoitajaa siihen 0,7:ään ensi huhtikuussa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Taas edustaja Lohi mainittiin, mutta annetaan puheenvuoro edustaja Lohikoskelle. [Naurua]

14.12 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minä olisin myös halunnut tästä hyvinvointialueiden rahoituksesta vielä kysyä. Eikö kuitenkin ole niin, että rahoitus perustuu siihen tämän vuoden tilanteeseen, mitä kunnissa on sote-palveluihin budjetoitu? Ja varmasti meillä kaikilla, jotka ollaan kuntapäätäjänä — aika monikin tässä salissa — on jotain tekemistä sen asian kanssa, millä tasolla se nyt on.

Tähän hoitajapulaan: Olisi mielenkiintoista kuulla, mitä toimia täällä on, kun oppositioikin on kysynyt näistä työryhmän ehdotuksista. Onko sieltä tulossa jotain muuta, jotain sellaista, mikä on jotain muuta kuin tätä työehtosopimusneuvottelua? Onko jotain, mitä hallitus voisi tehdä?

No, sitten nuorten pahoinvoinnista täällä aikaisemmin käytettiin puheenvuoroja. Toivoisin tähän kommentteja, miten voitaisiin puuttua. Nyt tässä pääkaupunkiseudulla radan varressa meillä Keravallakin on siis nuorten väkivaltaisten ryöstöjen tilanne eskaloitunut, on tapahtunut jengiytymistä. Kysyisin: Mitä tällaiselle ylisukupolviselle syrjäytymiselle [Puhemies koputtaa] voisi budjetin momenteilla vielä antaa, jotta saadaan siihen puututtua?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Rantanen, Mari.

14.13 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Lohi ehti jo lähteä, mutta kyllähän tuo on ihan käsittämätöntä, että keskusta on toiminut viher-vasemmistolaisen tuhlaavan hallituksen aisankannattajana viimeiset kolme ja puoli vuotta, ja nyt kun on vaalit tulossa, niin he alkavat kysyä, että hetkinen, milläkäs nämä palvelut muuten rahoitetaan. Sanoisin, että olisi kannattanut herätä vähän aikaisemmin, varsinkin kun keskusta on myös valtiovarainministerin salkun omaava puolue.

Arvoisa puhemies! Tässä itse asiassa edustaja Risikko kysyikin tätä asiaa, onko tulossa muutosta siihen, että ei käy niin, että mennään ulkomaille hakemaan niitä Kela-korvauksia sen sijaan, että voisi kotimaassa hoidattaa itsensä.

Sitten kysyisin tästä kompensatiosta näille järjestöille, kun totesitte, ministeri Sarkkinen, että 62 miljoonaa tulisi näihin Veikkauksen voittovarojen kompensatioihin. Milloin viimeksi oletteko lukenut, mitä kaikkea sieltä STEAn kautta rahoitetaan, [Puhemies koputtaa] koska kyllä minä sanoisin, että siellä voisi olla kyllä jotain ihan säästettävää?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Aika on täyttynyt. — Edustaja Aittakumpu.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

14.15 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä heitettiin hiukan kysymysmerkkejä ilmaan keskustan linjasta. Keskustan linjahan on ollut koko hallituskauden aivan täsmälleen samanlainen. Hallitus on toiminut erittäin yritysmyönteisesti, ja yrityksiä on tuettu ja tuetaan myös tässä keltaisessa kirjassa, ja näemme edelleen, että juuri työn ja toimeliaisuuden kautta me voimme turvata peruspalvelut. Ja kun tarpeita yhä monimutkaisemmaksi käyvässä yhteiskunnassa on yhä enemmän, joudutaan tietysti pohtimaan sitä, mitä priorisoidaan ja millä me rahoitamme kaiken uuden.

Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten pahoinvointi näkyy todella monin tavoin, ja on tärkeää kuulla niitä myönteisiä uutisia, joista edustaja Lohi tuossa kertoi. Nyt täysin aiheesta hallitus sijoittaa lapsiperheisiin. Joulukuussa tulee ylimääräinen lapsilisä, ja haluaisin sosiaali- ja terveysministerille vielä nostaa tämän tärkeän kysymyksen: kun lapsilisä on ainoa toistuvavuontoinen sosiaaliturvaetus, jota ei ole sidottu indeksiin, miten näette tämän indeksiin sitomisen mahdollisuuden lapsilisan kohdalla?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen, Noora.

14.16 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ollut erinomaista keskustelua liittyen tähän sote-alan työntekijäpulaan. Ajattelen, että se on asia, joka meidän täytyy akuutisti pystyä ainakin jollain tavalla laittamaan prosessiin, jossa kaikki keinot ovat erittäin tervetulleita. Näkisin, että tässä myös se, että me tuemme yrittäjien toimintaedellytyksiä, on sillä tavalla isossa roolissa, koska he ovat myös erittäin tärkeä palveluiden tuottaja sote-palveluiden saatavuuden näkökulmasta.

Haluan hallitusta kiittää siitä, että olemme tekemässä nyt muutoksia siihen, että jos elämässä on tullut vastaan jotain muuta haastetta, niin helpommin pääsee työelämään kiinni, kuten esimerkiksi se, että jatkossa työtön voi sivutoimisesti opiskella menettämättä etuuttaan ja tätä myöten päästä nopeammin työelämään takaisin kiinni. Sama kuntoutusrahan osalta: tähänkin on tulossa helpotuksia. Mutta olisin kysynyt: millä tavalla hallitus aikoo tukea sitä, että voisimme vahvistaa tätä täsmätyökykyisyyttä ja myös sitä kautta vahvistaa työntekijöiden saatavuutta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Filatov. [Mikrofoni on kiinni] — Edustaja Filatov, mikrofoni.

14.17 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi nosti tässä aikaisemmin tämän kokonaisrahoituksen, ja sosiaali- ja terveyspalveluthan ovat osa sitä, millä me selviämme, ja olen hänen kanssaan täysin samaa mieltä siitä, että meidän elinvoimaamme pitää lisätä, jotta se onnistuu, ja kun myös nostamme työllisyysastetta, niin sitä kautta meillä tulee enemmän liikkumavaraa. Hän viittasi myös Pohjoismaihin ja siihen, että siellä on enemmän resurssia käytettävissä. Nämä vertailut ovat siinä mielessä mielenkiintoisia, että jos me katsomme vaikkapa meidän työllisyysastetta, niin itse asiassa olemme sillä pohjoismaisella tasolla, mutta jos me katsomme veroastetta, niin meidän verotuksemme on kevyempää kuin vaikkapa Ruotsissa ja Tanskassa. Jos meillä olisi Tanskan verotus, niin meidän kestävyysvajeemme kuroutuksi umpeen.

Myös nämä ovat niitä asioita, joita meidän pitää pohtia. Enkä toki esitä verotusta ratkaisuksi, vaan ennemminkin sitä, että mietimme, miten me työllisyysastetta saamme parantetuksi. Jos ajatellaan näitä erilaisia haasteita, joita meillä on ollut — me taklasimme lasten-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

tauteja [Puhemies koputtaa] rokotuksilla ja monia muita — niin kysyisin nyt: miten me taklaamme tätä mielenterveysongelmaa, koska se on yksi niistä suurimmista tulevaisuuden haasteista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, aika on täynnä. — Edustaja Ranne.

14.18 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä sote-uudistushan on Marinin hallitukselle erittäin tyypillinen uudistus. Se ei ratkaise ongelmia, vaan tekee niitä lisää. Tässä salissa ollaan jo kuultu tämä kansantaloudellinen vaikutus, eikä ole mitään merkkiä siitä, että kansanterveys tästä kohenisi, saati että hoitoon pääsy helpottuisi, ammattilaisia saataisiin lisää, prosessit, johtaminen paranisivat. Tilannehan on katastrofaalinen. Tästä on myöskin seuraamassa kuntaliitossyndrooma, eli palveluja ajetaan alas suurissa säästöpainneissa siellä haja-asutusalueilla ja pelastustoimi on uhattuna. Tämä ei ole tasa-arvoista, tämä ei ole kansanterveyden tai kansantalouden kannalta hyvä ratkaisu.

Ja sitten on aika hassua kuunnella täällä hallituksen edustajien huutoa siitä, mistä rahat. Miten te aiotte estää tämän? Ei voi olla niin, että seuraava hallitus on tässäkin korjaamassa teidän katastrofejanne.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

14.19 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika monet asiantuntijat ovat todella sitä mieltä, että terveyskeskukset on Suomessa aliresursoitu. Ja yksi mahdollisuus on tutkia tätä asiaa, kuinka monta kliinistä työtä tekevää lääkäriä sitten Suomessa on tuhatta asukasta kohden ja vertailla vähän muihin Pohjoismaihin, niin että saadaan sitten kohtalaisen luotettava vastaus. Mutta jos mennään tähän terveyskeskusten aliresursointiin, niin se on sillä tavalla vaarallista, että se muodostaa pakkotahtisen työn ja ihmiset lähtevät pois, lääkärit lähtevät pois, jos nyt puhutaan pelkästään lääkäreistä. Olen myös saanut ymmärtää, ettei ole kyse pelkästään lääkäreitten lukumäärästä, vaan joidenkin tahojen mukaan terveyskeskusten lääkäreistä jopa kaksi kolmasosaa pitäisi olla yleislääketieteen erikoislääkäreitä tai erikoislääkäriä. Eli kysymys on lukumäärästä, mutta myös laadusta. Mitä korkeampi taso terveyskeskuksessa on ammatillisesti, sitä vähemmän tulee läheteitä erikoissairaanhoidon. Mitä mieltä, ministeri Lindén, te olette? [Puhemies koputtaa] Onko tämä Suomessa nyt kohdallaan, vai pitäisikö asiaa parantaa lukumäärän ja laadun mukaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mattila.

14.20 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hoitajakeskustelussa puhuttiin paljon työssäjaksamisesta ja työhyvinvoinnista. Työntantajien kannattaakin olla kiinnostuneita työntekijöidensä jaksamisesta, sillä kun työuupumuksesta johtuvat sairaspäivät muutetaan euroiksi, puhutaan itse asiassa aika vaikuttavista asioista.

Työnohjauksen avulla voidaan edistää työntekijöiden selviytymistä arkityöstä ja parantaa työpaikkojen kokonaisvaltaista kehittymistä. Työnohjauksen tulisi olla luonteva osa työpaikkojen arkea ja toimintaa, mutta sitä ei käytetä samassa määrin kuin työterveyshuollon toimintoja, joiden kuluja Kela korvaa työnantajalle. Kysyisinkin ministeri Sarkkiselta: olisiko mahdollista saada työnohjaus Kela-korvattavien toimien joukkoon?

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Ja arvostaisin kovasti, jos saisin vielä ministeri Lindéniltä vastauksen aiemmin esittämäni kysymykseen ikääntyvien neuvolatoiminnasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Suomela.

14.21 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen rahoitus, jota nyt tässä pääosin ollaan käsitelty, on avainkysymys paitsi ihmisten hyvän hoidon myös Suomen julkisen talouden kannalta.

Ensinnäkin olisin palannut tähän kysymykseen henkilöstöpulasta ja siihen vastaamiseksi alueellisten ratkaisujen kautta, jota moni muukin on salissa kysynyt.

Sitten toiseksi olisin vielä tiedustellut ministeriltä: miten varmistetaan alueille riittävät kannustimet löytää tehokkaita ratkaisuja ja hakea säästöjä sieltä, mistä niitä pystyy saamaan, ja sitten toisaalta panostaa sinne, missä tiedetään, että lisärahaa tarvitaan? Esiin nostettiin vaikkapa terveyskeskusten tilanne. On jo pitkään ollut tiedossa, että kun meillä on ollut erillisissä siiloissa perusterveydenhuolto ja sosiaalityö ja toisaalta erikoissairaanhoidon, niin se perustaso on laiminlyöty, kun taas erikoissairaanhoidosta on voitu lähettää laskut kunnille, ja siinä kohtaa kunnilla on aika vähän ollut sanottavaa. Nythän riskinä on, että hyvinvointialueille syntyy samanlainen mekanismi — kun meillä ei kerran ole hyvinvointialueilla mitään tapaa hankkia itse lisätuloja, [Puhemies koputtaa] ei ole mitään maakuntaveroa — että myös sieltä sitten vain lähetetään lasku valtiolle. Miten varmistetaan, että näin ei käy?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt otetaan vielä edustaja Semi, ja sen jälkeen ministereille vastausmahdollisuus.

14.23 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen käynyt eritasoisissa hoitopaikoissa ja hoitokodeissa ja sairaaloissa, kun ikää alkaa olla sen verran, että vanhat työkaverit alkavat olla niissä paikoissa hoidossa. Kun olen seurannut toimintaa niissä, niin siellä on erittäin hyvin toimivia palvelupisteitä ja erittäin heikosti toimivia palvelupisteitä, ja tämä on jäänyt minua pohdituttamaan sitten, mitenkä tässä on näin käynyt, kun kuitenkin henkilöstömitoitukset suurin piirtein ovat samat kaikissa. Olen tullut siihen johtopäätökseen, että johtamisessa pitää olla jotakin pikkasen pielessä näissä heikommissa paikoissa, jotka eivät pärjää niin hyvin eivätkä saa kunnolla annettua hoitoa. Onko ministeriössä pohdittu tällaisista johtajakoulutuksen kehittämistä ja sitä, että työtehtävät jaetaan oikein, ettei kukaan rasitu liikaa niissä tehtävissä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt päästetään ministerit vastaamaan, ja sen jälkeen jatketaan debattia vielä niin, että ainakin jokainen salissa nyt oleva kerkeää saamaan yhden puheenvuoron. — Ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.24 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty keskustelua työllisyydestä ja taloudesta, ja toistan sen, minkä toin jo esittelypuheenvuorossani esille, että vahvistunut työllisyys näkyy tässä budjetissa siten, että sosiaaliturvamenot vähenevät merkittävästi ensi vuonna ja ne ovat vähentyneet myös tänä vuonna, mikä on lisätalousarviossa sitten huomioitu. Myös työllisyyspäätöksiä on tällä hallituskaudella tehty erittäin paljon.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Sitten täällä edustajat Räsänen ja Aittakumpu kysyivät lapsilisistä ja niiden indeksisidonnaisuudesta.

Ensinnäkin totean, että on totta, kuten sanottiin, että väestörakenne ja sen haasteet ovat meidän monien muiden yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden taustatekijänä, ja siinä toki perhepolitiikka on tärkeää, mutta toki perhepolitiikka ja lapsiperheiden toimeentulon tukeminen ja lapsiperheköyhyyden vähentäminen on tärkeää myös ihmisten hyvinvoinnin ja syrjäytymisen estämiseksi. En usko sinällään, että syntyvyys ratkeaa yksistään rahalla, vaan se vaatii laajempaa yhteiskuntapolitiikkaa, mutta kyllä lapsiperheköyhyyden torjunta on äärettömän tärkeä yhteiskunnallinen tavoite, ja myös EU on siihen liittyen asettanut tavoitteita, ja myös Suomi on asettanut omia tavoitteita, ja olemme parhaillaan työstämässä köyhyyden vähentämisohjelmaa sosiaali- ja terveysministeriössä.

Lapsilisien ostovoima on romahtanut, koska ne eivät ole indeksiin sidottuja. Itse kannatan sitä, että lapsilisät sidottaisiin indeksiin, mutta se on niin iso ja merkittävä taloudellinen päätös, että käytännössä se on hallitusohjelmaston kysymys. Nyt tehdään kertaluontoinen kolmastoista lapsilisä tukemaan lapsiperheiden toimeentuloa tässä vaikeassa tilanteessa, kun elinkustannukset nousevat. — Kysyn, oliko kaksi vai kolme minuuttia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Reilut kaksi.

Selvä, jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Reilu kaksi, saatte jatkaa.

No, edustaja Juvoselle olisin vastannut tästä elämän loppuvaiheen työryhmästä omalta osaltani. Olemme asettaneet selvityshenkilön selvittämään työryhmän ehdotusta turvata saattohoidettavien omaisten toimeentuloa siinä vaiheessa, kun saattohoidossa on omainen.

Sitten totean edustaja Rantaselle, että sosiaali- ja terveysalan järjestöt tekevät erittäin tärkeää työtä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja osallisuudessa, enkä näe, että niiltä pitäisi tai voisi leikata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja samat reilut kaksi minuuttia myös, ministeri Lindén.

14.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kirjasin 26 kysymystä, ja vastaan mielelläni niihin kaikkiin, mutta en ole ihan niin ihmeidentekijä, että kahdessa minuutissa ehtisin. [Puhemies: Reilussa!]

Otetaan ensimmäiseksi terveyskeskusten tilanne: Meillä on 1 600 lääkäriä tällä hetkellä erikoistumassa yleislääketieteeseen. Nyt kysymys on pitkälti siitä, että terveyskeskukset voidaan muuttaa työolosuhteiltaan sellaisiksi, että vetovoima lisääntyy. Me tulemme tarvitsemaan myös ja käytämme myös yksityissektoria tässä ostopalveluna tukena, niin että saamme tämän hoitotakuun toteutettua, johon täällä muun muassa edustaja Nurminen viittasi.

Tämä laki yliopistosairaalarahoituksesta saadaan varmasti marraskuuhun mennessä.

Sitten mennään tähän isoon kysymykseen: mitä tälle työryhmälle kuuluu? Nyt tietysti tästä on kehitetty semmoista myyttiä, että olisin sanonut, että en ole tiennyt tätä työryhmää. Eihän näin ole tietenkään. Olen saanut raportit siitä työryhmästä suunnilleen kuukau-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

den päästä siitä, kun aloitin ministeriössä ministerinä. Siinä vaiheessa, maaliskuussa, oli sellainen hetkellinen tilanne, että kun olivat neuvottelut alkaneet työmarkkinaratkaisusta, niin siellä oli vetäydytty pois niistä työryhmistä, mutta sitten nämä jäsenet palasivat niihin työryhmiin.

Me olemme käsitelleet joka sote-ministeriryhmässä huhtikuusta lähtien ensimmäisenä asiana yleensä aina tätä työryhmän tilannetta, ja sieltä on tullut ihan konkreettisia ehdotuksia. Ensimmäinen merkittävinhän oli se, että Valvira muutti tulkintojaan hoiva-avustajien käytöstä vanhustenhuollossa niin, että se pitkälti avasi sen ratkaisun, että me voimme oikeasti saada sinne 2 500, ehkä 3 000 hoiva-avustajaa lisää ensi kevääseen mennessä, ja budjettiriihessä sitten tuntuva rahoitus pystyttiin järjestämään näiden koulutuksen lisäämiseen.

Siellä on käyty työnjakokysymyksiä ihan merkittävästi. Kuuntelin täällä, kun toissa päivänä muistaakseni edustaja Rantasella oli erinomainen puheenvuoro, jossa hän kertoi, miten ensin pitää lukea lähihoitajaksi ja jos sitten haluaa jatkaa sairaanhoitajaksi, niin pitää aloittaa alusta lähtien. Siinä ei ole mitään järkeä, kuten ei ole myöskään mitään järkeä siinä, että kun aikoinaan itse olen voinut yhden vuoden lääketieteen opiskelujen jälkeen olla lähihoitajan sijaisena ja kahden vuoden lääketieteen opiskelujen jälkeen sairaanhoitajan sijaisena, nyt se ei ole tällä hetkellä mahdollista. Meidän täytyy purkaa — ja näitä työryhmä käy läpi — kaikkia tällaisia työnjakoihin liittyviä ihmeellisyyksiä, joita meillä on tänne tullut.

Siellä on kansainvälinen rekrytointi, jossa ollaan tällä hetkellä miettimässä, miten pätevyysvaatimuksia voitaisiin nopeuttaa. On viitattu maassa oleviin ukrainalaisiin sairaanhoitajiin ja lääkäreihin ja niin edelleen.

Siinä on kuusi alatyöryhmää, ja heillä on 40 konkreettista asiaa, mutta me ratkotaan asiaa, joka on muhinut 20 vuotta. Tässä eduskuntasalissa käytiin 18.10. vuonna 2000 aika huikkea keskustelu hoitajapulasta, jossa monet kansanedustajat sanoivat, että heti tarvitaan 10 000 hoitajaa lisää ja se pitää ratkaista. Kun me nyt yritämme ihan oikeasti ratkaista tätä asiaa, niin ei se ole tehtävissä yhdessä kuukaudessa, [Sari Sarkomaa: Neljässä vuodessa, ministeri! Neljässä vuodessa!] mutta erittäin merkittäviä panoksia tulee koulutukseen ja johtamiseen, [Puhemies koputtaa] ja sitten on työmarkkinaratkaisut tietysti erikseen. — Edelleenkin aika ei ilmeisesti riittänyt tähän hyvinvointialueiden rahoitukseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ei, vaikka näin reilu kaksi minuuttia oli. — Jatetaan debattia. — Edustaja Mäenpää.

14.30 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Lastensuojelu on semmoinen asia, mikä Suomessa tuntuu nielevän rahaa käsittämättömän paljon. Olen tutustunut näihin asioihin aika paljon, ja siellä on tilanne, jossa on tällaisia neuropsykiatrisia sairauksia lapsilla, ja näyttää, että jo se on riittävä, että lapsia otetaan huostaan. Nyt kun olen perehtynyt asioihin, niin siellä on tullut esiin, että siellä on jo toisessa polvessa näitä neuropsykiatrisia sairauksia, ja vanhemmathan, joilla on esimerkiksi Aspergerin syndrooma, varmaan ansaitisivat jotain apua siihen lastenkasvatukseen. Ja nyt, kun vanhemmilla ei ole itsestään diagnoosia ja he ottavat lääkäriin yhteyttä, niin he törmäävät useiden kuukausien tai jopa vuosien jonoon siinä, [Puhemies koputtaa] että he saisivat itselleen diagnoosin. Miten tämä on mahdollista, ja voitteko korjata asiaa?

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viljanen.

14.31 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveys- ja päihdepalvelua koskeva lainsäädäntö uudistetaan, ja on aikakin, sillä nykyinen päihdehuoltolaki on vuodelta 86 ja maailma on aika tavalla muuttunut siitä. Paljon puhutaan huumekuolemien määrän noususta etenkin nuorten keskuudessa, ja siitä sietääkin puhua, mutta vähemmälle huomiolle jää kuitenkin se meidän kaikkein suurin ongelma eli alkoholi. Se on edelleen Suomessa suurin haittoja aiheuttava päihde, se meidän pitää muistaa. Vuonna 2020 rekisteröitiin liki 35 000 sairaalahoitojaksoa ja yhteensä liki 93 000 hoitovuorokautta alkoholiperäisten sairauksien vuoksi. Tästä kirjoittivat HUSin lääkärit elokuussa Helsingin Sanomissa, ja tämä on aika pysäyttävä tieto. Maksasairauksiin liittyvät kuolemat lisääntyvät erityisesti 55—64-vuotiaitten ikäryhmässä. He ovat työikäisiä, ja työstä poissaoloja on valtavat määrät. Tällaisen kriisin aikana pitää huomioida, että tulevaisuudennäkymät ovat monilla aika epätoivoiset. Meillä saattaa olla [Puhemies koputtaa] melkoinen päihdetaakka vielä edessä. Mitä ajatuksia herättävät ministereissä nämä luvut?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

14.33 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun luomme Suomesta lapsiystävällistä maata, niin nuoret luottavat tulevaisuuteen ja uskaltavat sitoutua, he perustavat perheitä ja saavat ja kasvattavat lapsia. Toivo ja luottamus koostuvat monesta asiasta. Lapsiperheköyhyys on kaksinkertaistunut Suomessa 90-luvun laman jälkeen. Hintojen nousu koskettaa erityisesti lapsiperheitä. Joulukuinen ylimääräinen lapsilisä onkin tärkeä ja tulee tarpeeseen. Ihmettelen sitä, että on ollut myös kriittisiä kommentteja tähän liittyen. Lapsilisää ei ole pakko hakea, sen voi myös peruuttaa. Lapsilisä ei ole automaattinen etu, vaan sitä haetaan, ja varmasti tämä tulee tarpeeseen. Kysyn ministereiltä: [Puhemies koputtaa] miten huolehdimme siitä, että nuoret ja lapset ja perheet voivat luottaa tulevaisuuteen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Myllykoski.

14.34 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pakko tervehtiä tyytyväisenä sitä, että lääkekaton jäädytystä jatketaan. Se on erinomainen asia ja turvaa ainakin nyt tällä hetkellä niitten ihmisten osalta, joilla on kyky maksaa niitä tarvitsemiaan lääkkeitä, jos niillä sitten koko vuoden pärjää.

No, niin sanottu apteekkilaki on perusteiltaan ja tavoitteiltaan aivan oikea, eli pyritään lääkkeiden hinnan laskemiseen, ja se on totta kuluttajan näkökulmasta erinomainen asia. Jollakin tavalla olen kuitenkin huolissani siitä, että ne pienet apteekit, jotka eivät ole mitään rahasampoja, sijaitsevat yleensä pienillä paikkakunnilla, ja juuri siitä syystä murheellisin mielin olen katsomassa sitä nyt sivusta — toivottavasti ei toteudu — että siellä syntymä- tai lapsuuteni kotipaikalla Luopioisissa apteekki suljetaan. [Puhemies koputtaa] Tiedetään, että lääkkeet ovat kalliita, mutta pitää olla joku ratkaisu, ettei pienen apteekin tarvitsisi pitää näitä kalliita lääkkeitä määräykseen asti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja seuraavaksi edustaja Kankaanniemi.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

14.35 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime sunnuntaina keskustelin Uraisilla pienyrittäjä Markku Koskisen kanssa, ja hän kertoi murheenaan, että joka aamu näinä aikoina hän katsoo, mikä on sähkön hinta, kannattaako höyläkonetta ja sirkkeliä käynnistää. Useana aamuna joutuu toteamaan, että ei kannata, tulee tappiota, jos tekee töitä. Kysyn arvoisilta ministereiltä: miten tällaisen yrityksen ja yrittäjän tilannetta voitaisiin helpottaa? Teidän ilmeisesti se kolmiosainen paketti ei suoraan tähän anna vastausta.

Toisaalta kysyn myös yrityksiin liittyen, kun eduskunnassa on käsittelyssä tämä yrittäjän eläkelain uudistus: oletteko nyt tässäkin tilanteessa sitä mieltä, että eläkemaksuja voidaan yrittäjille lisätä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koskela.

14.36 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hoitoalasta puhuttaessa pitää muistaa myös omaishoitajat, ja täällä jo edustaja Juvonen toi aikaisemmin esiin heidän merkityksensä. Se on koko sote-sektorille aivan ensiarvoisen tärkeä. Omakoh-taistakin kokemusta asiasta on, ja tiedän, että se on myöskin hoidettavalle hyvin tärkeää, että saa siellä kotona olla läheistensä kanssa. Omaishoitajia on maassamme noin 350 000 — tämä luku on kyllä alimitoitettu, heitä on enemmän — mutta vain 49 000 heistä saa omaishoidon tukea ja on sen piirissä.

Ilman omaishoitajien tekemää arvokasta työtä sote-sektorin kustannukset olisivat jopa kaksi miljardia, elleivät enemmänkin, nykyistä suuremmat. Omaishoitajien keski-ikä on jo sangen korkea, ja moni heistä tulee piakkoin itsekkin tarvitsemaan hoitoa. Omaishoidon tuki on todella pieni, kun mietitään työn tärkeyttä ja raskautta, ja taitaa olla kolmessa eri hinta-luokassa. Me perussuomalaiset olemme esittäneet [Puhemies koputtaa] omaishoidon tuen verotuksen madaltamista ja verovapautta pidemmällä aikavälillä. Olisitteko, arvoisa mi-nisteri, valmis tarttumaan tähän ehdotukseen? Haluan toistaa tämän Juvosen kysymyksen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi edustaja Risikko.

14.37 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Sarkkiselta semmoisesta asiasta kysyisin, kun Kela järjestää tällä hetkellä kuuroille sitä palvelua, että jos soittaa hätänumeroon 112... Silloin aikoinansa, kun olin sisäministerinä, sovittiin, että Kela hoitaa tällaisen kuurojen hälytyksen välittämisen, ja nyt siellä on ilmennyt ongelmia. Onko teillä tietoa tästä, miten saataisiin tuo 112-palvelu pelaamaan myöskin kuuroil-le?

No sitten kysyisin tuosta terapiatakuusta. Varmasti ministeri Lindén tietää sen, että meillä on todella vakava tilanne tuolla mielenterveyspalveluissa tällä hetkellä. Tässä ei nyt tämä hoitotakuu kyllä valitettavasti auta, vaan nyt tarvitaan nimenomaan niitä mielenter-veyspalveluja, ja niitä ei valitettavasti saa. Silloin aikoinansa, kun meillä sodasta selvittiin, päättäjät tekivät nimenomaan mielenterveyspalvelujen suhteen tekoja. Nyt kannattaisi tehdä myöskin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mattila.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

14.39 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuluneen viikon aikana puheet täällä eduskunnassa ovat kertoneet vahvasti siitä, että hoitajien asia on meille tärkeä. Hoitajamitoituksen kaltaisilla toimenpiteillä pystymme turvaamaan inhimillisen määrän työtä hoitotyötä tekeville ja laadukkaan hoidon sitä tarvitseville. Hoitajapula vaikeuttaa kuitenkin hoitajamitoituksen toteutumista, jonka oli määrä astua voimaan porrastetusti. Tämän syksyn budjettiriihessä mitoitukseen ei otettu vielä kantaa, mutta eduskuntaryhmissä taitaa olla melko lailla sama tilannekuva kuin myös vastuuministerillä, ettei mitoitusta voida toteuttaa aiemmin suunnitellulla tavalla vaan toimenpanoa on pakko siirtää tuonnemmaksi. Rohkenenkin kysyä: minkälaisella aikataululla hoitajamitoituksen täyttä toimeenpanoa siirtävä lakiesitys tulee eduskunnan käsiteltäväksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Nurminen.

14.39 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan muutama asiaan, jotka täällä salissakin ovat nousseet.

Edustaja Risikko nosti tämän rajat ylittävän terveydenhuollon esityksen, joka on tulos, ja myös omasta mielestäni tähän esitykseen pitää nyt paneutua kunnolla, kun se tulee meille eduskuntaan. Kun itsekin on nyt ennakkotietona tutustunut lausuntokierroksella olevaan, niin siihen sisältyy paljon ongelmia ja riskejä nimenomaan meidän suomalaisten yritysten ja tämän koko meidän järjestelmän näkökulmasta. Ja meidän pitää valiokunnassa perehtyä tähän ja yhdessä miettiä, mitkä ne EU:n rajat tässä asiassa ovat, millä voidaan edetä. Mutta oma viestini on, että ehdottomasti tähän pitää pureutua ja taklata näitä haasteita.

Sitten mitä tulee tähän yliopistosairaaloiden rahoitukseen, niin toivon, että kun ministeri antaa tämän esityksensä, niin esitys huomioi vahvasti näitten yliopistosairaaloiden erityispiirteet tässä koulutuksen ja tutkimuksen saralla. Eli sinne meidän on panostettava, jos me halutaan tätä meidän huippuhoitoa ja koulutusta ja tutkimusta kehittää Suomessa, ja ehdottomasti heidät on huomioitava tässä [Puhemies koputtaa] rahoitusesityksessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen, Mari Rantanen.

14.41 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja — anteeksi, puhemies! [Puhemies: No niin!] Ministeri Sarkkinen tässä aikaisemmin totesi, että järjestökentältä ei ole mitään leikattavaa, mutta toivoisin, että te kävisitte läpi sen, mihin kaikkeen sieltä STEAsta sitä rahaa menee. Ja jos ette itse arvaa perata, niin tässä kohtaa siitä olisi varmaan ylipäättänsäkin syytä asettaa jonkunnäköinen riippumaton selvitys, sillä kaikkien nensa kaikki rahat sieltä eivät valitettavasti kyllä ole millään lailla yleishyödyllisiä eivätkä sellaisia, jotka ovat perusteltuja jatkossa budjetista rahoittaa.

Mutta mitä tulee tähän hoitajien koulutusasiaan, niin itseäni on vaivannut tässä keskustelussa kovasti se, että nyt oikeastaan asiaa kuin asiaa hallitus pyrkii ratkaisemaan maahanmuutolla. Tässä hoitoalan kysymyksessäkin tämä on nostettu. Minkä vuoksi näiden suomalaisten hoitajien houkuttelu ei ole teillä listalla, siis muista töistä takaisin hoitoalalle ja ulkomailta takaisin Suomeen? Siellä olisi kielitaitoisia, taitavia hoitajia mahdollisesti [Puhemies koputtaa] saatavilla jopa useita tuhansia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Sarkomaa.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

14.42 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvää maailman Alzheimer-päivää! Tänä päivänä on hyvä muistaa muistisairaita ja heidän perheitään. Oli todella valtava virhe, että hallitus katkaisi valtakunnallisen muistiohjelman. Hallitusneuvotteluissa juuri nyt sitä olisi tarvittu, kun muistisairaiden ihmisten ja omaishoitajien hoitopolut olisi saatu sen avulla parempaan kuntoon.

Hoitajien muistamisesta: Hoitotyön tutkimus on erittäin tärkeää. Sillä luodaan hyviä käytänteitä hoitotyöhön, ja oli harmillista, että ministeri unohti sen tässä budjetissaan, vaikka eduskunta on useaan otteeseen todennut, että se on paikka, johon kannattaisi satsata voimavaroja.

Olisi hyvä, että hallitus keskuudessaan miettisi näitä lakiesityksiä. Valtaosasta lakiesityksistä, joita on tulossa eduskuntaan, täällä edustajat sanovat, että nyt eduskunnassa mietitään. Aiemmin tehtiin niin, että tehtiin lakiesityksestä mahdollisimman hyvä, ennen kuin se tuli tänne, koska sitten teillä ei ole mandaattia muuttaa niitä.

Eli toivon nyt, että tuo rajat ylittävän terveydenhuollon lainsäädäntö tehtäisiin sellaiseksi, [Puhemies koputtaa] että siinä ei vaurioiteta enempää suomalaisia [Puhemies: Aikarajat ylitetty!] yrityksiä kuin mitä hallitus on jo tähän mennessä tehnyt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen Noora.

14.43 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todettava tähän edustaja Mäenpään kommenttiin, että neurokirjo tai lääketieteellisesti neuropsykiatrisen häiriö ei ole sairaus, ja vielä tähän, että jos autismikirjon vanhemmat itse perheenä kokevat tarvitsevansa tukea kasvatukseen, niin se on toki kannatettavaa, mutta toivon, että ette tarkoittanut, että he eivät olisi kykeneviä kasvattamaan lapsia. [Juha Mäenpää pyytää vastauspuheenvuoroa]

Tähän samaan tematiikkaan on todettava, että hyvinvointivaltiohan on juuri niin vahva, miten se pitää huolta sen heikoimmista ja pienimmistä jäsenistä, ja olen erittäin iloinen siitä, että nyt panostetaan muun muassa turvakotitoimintaan ja Ukrainasta tuleviin perheisiin ja lapsiin, joissa myös on joukossa vammaisia henkilöitä.

Mutta se on sanottava, että siihen olen hiukan pettynyt, että vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluiden määrärahoja ollaan vähentämässä, sillä tosiasiallisestihan se ei vahvista osallisuutta vaan heikentää, ja toivonkin, että hallitus ottaa tavoitteekseen nimenomaan vahvistaa vammaisten henkilöiden osallisuutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vastauspuheenvuoro tähän, edustaja Mäenpää.

14.44 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, eikö edustaja Koponen kuunnellut vai enkö puhunut kyllin selvästi: Minä nimenomaan olin huolissani siitä, että neurokirjon lapsia otetaan huostaan herkemmin, siis minun mielestäni perusteetomasti. Totta kai he ovat kykeneviä hoitamaan lapsia, ja juuri heidän oikeuksiaan minä täällä yritän perätä, eikä siten kuin te asian esititte. [Noora Koposen välihuuto]

Eli on todellakin siis useita tapauksia nyt, että jos vanhemmilla on joku neurokirjosairaus, [Noora Koponen: Ei ole sairaus!] he eivät välttämättä yhtä helposti saa tukea siihen, jos vanhemmiltakin on tämä neurokirjon sairaus [Puhemies koputtaa] tai ominaisuus tunnistamatta.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vaihdetaan edustaja Koposta Ari Koposeen.

14.45 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Oikein paljon kiitoksia, arvon puhemies! Valtion laitosten, kuten TE-palveluiden ja poliisin lupapalveluiden, sivuilta ei löydy lainkaan viittomakielen ohjeistuksia, jolloin tiedon saaminen on erittäin haastavaa tai jopa mahdotonta. Arvon ministeri, tullaanhan tähän asiaan puuttumaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Filatov. — Edustaja Filatov, jälleen kerran mikrofoni.

14.46 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tuossa aiemmin puhuttiin siitä, millä saadaan rahat riittämään, niin kyse on tietysti siitä, että työllisyysaste voi nostaa meidän käytettävissä olevia rahoja, mutta kyse on myös siitä, miten me saamme kustannuksia alas, ja jos katsomme historiasta oppia, niin vaikkapa silloin, kun lastentaudit levisivät, niin rokottamalla saimme kustannuksia alaspäin. Toisaalta kun sairastuimme sydän- ja verisuonitauteihin, niin valtiovalta pyrki voimakkaasti vaikuttamaan elintapoihimme, ja siinäkin jonkun verran onnistuimme, ja nyt jos ajattelemme näitä isoja haasteita, niin mieleeni tulee lähinnä se, miten meillä ikääntyneiden ihmisten kuntoutus toimii. Meillä saa kyllä kotiapua, mutta se, että saisi sen oman kunnon ylläpitämiseen apua, on usein paljon vaikeampaa, ja kyse on myös omaisten ja ikäihmisen itsensä osaamisesta, ja toivoisin, että se olisi yksi asia, johon tulevaisuudessa panostaisimme.

Toinen on tietenkin mielenterveysongelmien ennaltaehkäisy, ei pelkästään jälkihoito, ja siinä mielestäni hallituksen strategia on lähtenyt oikein, että kyse on siitä, mitä tapahtuu työpaikoilla, mitä tapahtuu koulutuksessa ja muualla, mutta sitä hoitoakin tarvitaan [Puhemies koputtaa]

Ja kolmantena vielä, arvoisa puhemies, Alzheimerin päivän nimissä: millä me voisimme näihin muistisairauksiin puuttua samalla voimalla [Puhemies: Näin!] koska ne näkyvät jo työelämässä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tätä emme saa unohtaa. — Edustaja Juuso. — Edustaja Juuso, nimenne on mainittu.

14.47 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Anteeksi, en kuullut.

Joo, oli ilo kuulla ministeri Lindéniltä, että tätä hoitajien koulutuspolkua on oikeasti mietitty siellä ryhmässä ja että joitakin tuloksia mahdollisesti saadaan.

Haluan tähän nostaa vielä kuitenkin sen toisen mahdollisuuden, mikä oli käytössä Turun yliopistossa vuosina 2003–2007. Silloin Turun yliopisto järjesti muuntokoulutuksen sairaanhoitajille: lääkäriksi neljässä vuodessa. Silloin tarkoituksena oli nopeuttaa lääkärien saamista, ja kun todettiin, että ihan ei siihen päästy, vaan ne opinnot kestivät keskimäärin viisi ja puoli vuotta, niin silloin keskeytettiin tämä muuntokoulutus. Mutta olen sitä mieltä, että tämä olisi yksi vetovoimatekijä, jotta me saataisiin henkilöstöä alalle, eli lähihoitajasta sairaanhoitajaksi, sairaanhoitaja neljässä vuodessa lääkäriksi. Tämä nyt ei varsinaisesti STM:n budjettiin kuulu, vaan se menee tuonne sivistys- ja kulttuuritoimen budjettiin, mutta nämä ovat läheisesti yhteydessä, ja mielestäni tämä on tärkeä asia, ja toivon, [Puhemies koputtaa] että muistaisitte sen.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä ovat listalla edustajat Aittakumpu, Juvonen, Niikko ja Lohi. — Edustaja Aittakumpu.

14.49 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on käyty todella tarpeellista keskustelua niin ikääntyneiden kuin vammaisten, lasten ja nuorten ja perheiden hyvinvoinnista. Nythän on tilanne sellainen, että yhdessä tärkeässä ennaltaehkäisevässä palvelussa, sosiaalihuoltolain mukaisen lapsiperheiden kotipalvelun saatavuudessa on ollut isoja haasteita. Parhaimmillaanhan kotipalvelu lapsiperheissä toimii ennaltaehkäisevänä palveluna, ja tarve tukeen voi syntyä esimerkiksi väsymyksen, sairastumisen tai muun syyn takia. Olisi tärkeää, että palvelu toimii kaikissa kunnissa, ja nythän se siirtyy hyvinvointialueille, ja me saimme vastikään kesäkuussa muutettua sosiaalihuoltolakia niin, että lapsiperheen oikeus kotipalveluun korostuu. Se on selkeästi subjektiivinen palvelu, ja haluanakin kannustaa hallitusta varmistamaan, että tämän kotipalvelun saatavuus toteutuu hyvinvointialueilla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko.

14.50 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä aiemmin nostettiin esille huolet kodin ulkopuolella olevien lasten sijoituksesta. Tässä yhteydessä olisin ministerille vielä lisännyt kysymyksen: onko tässä asiassa millään tavalla edistytty, jotta huostaanottojen määrät ja kodin ulkopuolella olevien sijoitusten lukumäärät saataisiin laskemaan? Se on erittäin kallista kunnille, ja usein se on osin myös jopa epäinhimillistä toimintaa, koska useat yritykset valitettavasti tekevät tätä vain voitontavoittelu mielessä. Se ei silloin anna parasta mahdollista kasvuympäristöä lapsille, kun he joutuvat tällaisen pelin kohteeksi. Muistan aikoinaan, että oli joskus muinoin, oliko, 17 000 lasta kodin ulkopuolelle sijoitettuna. En tiedä, mikä tämän vuoden lukumäärä on. Mitä tälle kasvavalle trendille voitaisiin tehdä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan äsken mainitun listan lisäksi vielä edustaja Laukkanen. — Olkaa hyvä.

14.51 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiiruhdin tänne, kun huomasin, että täällä on STM:n ala. Haluaisin ministereiltä ihan kysyä: Ruoka-apu on ollut sydämelläni ja elämässäni aika iso asia. Nyt täällä oli ruoka-apuun varattu miljoona euroa, mutta sitten kävikin ilmi, että se on siirtomääräraha tältä vuodelta. Se on todella kurja juttu, että tänä vuonna sitä miljoonaa, jonka eduskunta oli tälle vuodelle varannut, ministeriö ei ole saanut jaettua, vaan nyt se on siirretty sitten vuodelle 23. Kysyisin: mikä on tämä ongelma siinä, että tätä pysyvää määrärahaa ei saada näille yhdistyksille, jotka auttavat vähävaraisia? Tämä olisi oikeus ja kohtuus — varsinkin nyt, kun kaikkien elämä on menossa tiukempaan suuntaan. Ruokajonojen määrä kasvaa. Mitään kehitystoimia tällä alueella ei enää lisää tarvita. Tarvitaan rahaa sinne ruohonjuuritasolle. [Puhemies koputtaa] Tähän toivoisin vastausta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Juvonen.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

14.52 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän päivän Hesarissa nimimerkki Arvottomat kirjoittaa, että lääkäri ei tervehtinyt koko minuutin ajan kestäneen tapaamisen aikana eikä myöskään katsonut silmiin. Hän kirjoittaa siinä, että kiire on asia, mikä vallitsee terveydenhuoltoalalla ja erityisesti terveyskeskuksissa. Nyt hoitajien pakkolaki uhkaa viedä hoitajat myös terveyskeskuksista pois, ja lääkäreiden kiire lisääntyy entisestään. Mitä teette, että ihmiset pääsevät tänä päivänä ja myös tulevaisuudessa lääkäriin?

Elinsiirtoviikkoa vietetään lokakuussa, ja maksasairauksiin liittyy edelleen paljon häpeää. Täällä nousivat maksasairaudet esiin, ja tällainen sairaus voi tulla myös geneettisen perimän tai piirteen kautta. Munuais- ja maksasairaudet ja niiden tilanne tulee huomioida rahoituksessa ja erityisesti myös hyvinvointialueilla. Kysyn ministereiltä: miten te sen teette? Arvostan suuresti muun muassa HUSin tekemää työtä elinsiirtopotilaiden parissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt vielä valiokunnan puheenjohtaja debatin päätteeksi. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.53 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtaosa Suomessa tuotettavasta ikäihmisten hoivasta ja hoidosta on erittäin korkealaatuista ja ammattilaisten tuottamaa. Samaan aikaan on tunnustettava, että meillä on kyllä ongelmia. Meillä on ongelmia myös siinä, että kun meidän kotihoito ei toimi riittävän hyvin, niin se kuormittaa palveluasumista ja niin edelleen, ja se on johtanut siihen, että me emme kykene erikoissairaanhoidosta riittävän ajoissa tai sovittuun aikaan kotiuttamaan henkilöitä ja joudumme perumaan myös erikoissairaanhoidon suunniteltuja hoitoja. Nyt sitten onkin erittäin tärkeää ja kiitoksen arvoista, että jos oikein luen, niin tänne on ikääntyneiden kotihoitoon kehittämiseen varattu 37 miljoonaa lisää rahaa. Haluaisin kysyä ministeri Lindéniltä: millä tavalla tämä rahoitus, 37 miljoonaa, on tarkoitus käyttää ensi vuonna?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministerit pääsevät vastaamaan. Molemmille kaksi ja puoli minuuttia jää aikaa noin suunnilleen. — Ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.54 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta omalta osaltani.

Edustajat Koponen ja Mattila kysivät täsmätyökykyisistä ja työkyvystä. Ensinnäkin tällä hallituskaudella ollaan viety näitä kuntoutuskomitean esityksiä eteenpäin, ja nyt tässä budjettilakina on esimerkiksi tämä osasairauspäivärahan saamisen edellytysten ja enimmäisajan pidentäminen ja kuntoutusetuuksien joustavoittaminen. Näen osatyökykyisten työllisyyden edistämiseksi tärkeänä myös asennemuutoksen ja syrjinnän vähentämisen työmarkkinoilla. Sotu-uudistuksessa myös työkykyyn liittyvät teemat ja sosiaaliturvan yhteensovitus ovat merkittävä asia, mitä siellä parlamentaarisesti työstetään.

Edustaja Kinnunen kiinnitti myös huomiota lapsiperheköyhyyteen. Itse näen lapsiperheköyhyyden vähentämisen äärettömän tärkeänä yhteiskunnallisena tavoitteena, mitä myös tässä budjetissa pyritään tekemään, kieltämättä hyvin haastavissa olosuhteissa, kun elinkustannukset nousevat. Pidän tärkeänä, että tämä kolmastoista lapsilisä, joka nyt makse-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

taan joulukuussa kaikille perheille, toteutetaan niin, että myös toimeentulotukea saavat pienituloisimmat perheet siitä hyötyvät.

Edustaja Myllykoski kysyi tästä apteekkitalouden säästöesityksestä. Ollaan lausuntopäytäytä käymässä läpi ja muokkaamassa esitystä niin, että sillä olisi mahdollisimman vähän negatiivisia vaikutuksia apteekki verkkoon ja että erityisesti tätä kalliiden lääkkeiden erityisongelmaa pystyttäisiin ratkomaan.

Edustaja Kankaanniemi kysyi YEL-uudistuksesta. Uudistuksen tavoite on vahvistaa yrittäjien eläke- ja sosiaaliturvaa ja varmistaa myös voimassa olevan lain asianmukaista toimeenpanoa. Finanssivalvonta edellyttää alivakuuttamisilmiöön puuttumista, ja kolmikkannassa on haettu yksimielinen esitys yhdessä yrittäjäedustajien kanssa, ja esitys on nyt eduskunnan käsissä.

Edustaja Risikko kysyi kuurojen tekstipuhelupalvelusta, joka on niin sanottu rajapintatoiminta, joka liittyy vähän eri ministeriöiden toimintaan. Tähän ollaan hakemassa pysyvää ratkaisua, mutta väliaikaisena vaihtoehtona voi kenties toimia STEA-rahoitus.

Koponen kysyi tulkkaukspalveluiden määrärahoista. Ymmärtääkseni kyseessä on arviomäärärahan muutos, eli sen ei tulisi vaikuttaa palvelutasoon, vaan nämä arviomäärärahan tasot vaihtelevat vuosittain, ja toteuma sitten voi olla joku muu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Lindén.

14.57 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli isoja kokonaisuuksia ja pienempiä, konkreettisia asioita. Yritän parhaani mukaan näihin vastata.

Elinsiirroista kysyttiin. Viime vuonna tehtiin ennätys nimenomaan elinsiirroissa, ja se kertoo siitä, että Suomessa tämä toiminto on vaativassa erikoissairaanhoidossa erittäin korkealla tasolla.

Luin myös Helsingin Sanomista tämän kirjoituksen tänään. Huonoa käytöstä ei voi tietenkään koskaan perustella millään tavalla, ja se oli minusta ihan järkyttävä kirjoitus. Siitä ei minusta kuitenkaan voi tehdä johtopäätöksiä koko terveydenhuoltojärjestelmää koskien.

Muuntokoulutus tuli esille. Ministeri Maija Raskin aikana sitä todellakin silloin edistettiin, ja minusta se oli erittäin hyvä malli. Seurasin sitä aika läheltä vierestä.

Alzheimer-päivä, muistisairaat tulivat esille. Sanon näin, että puoluejärjestön pinssin ohella ainoa, mitä käytän, on tämä neula, muistineula, ja tämä liittyy tietenkin siihen, että tämä tilanne on tullut läheisyydessä omakohtaisesti koettua, ja meillä on todella suuri kansantauti tämä Alzheimer ja kaikki siihen liittyvät sairaudet.

Jo paljon aikaisemmin täällä kysyttiin ikäneuvoloista. Edustaja Mattila on kauan odottanut vastausta siihen, voitaisiinko se operationalisoida ohjeistuksella. Minusta se oli erittäin hyvä ajatus, ja olen valmis viemään sitä eteenpäin.

Mutta otetaan sitten muutama tämmöinen isompi kysymys. Tässä kymmenkunta tämmöistä pienempää jäi edelleen vastaamatta, mutta tämä rajalaki: Me olemme täällä rajalaki-nimellä kutsuneet useitakin eri lakeja, mutta rajat ylittävän terveydenhuollon laki, jonka edustaja Risikko täällä nosti esille ja myös edustaja Nurminen — tämähän on niin kuin erittäin suuri vaikutuksiltaan. Aluksi se näyttää aika pieneltä, ja siihen on varattu kymmenen miljoonan euron rahoitus, mutta itse asiassa tämä laki voi johtaa koko meidän palvelujärjestelmän muuttumiseen vakuutus pohjaiseksi, koska silloin meiltä poistuu budjettirajoite. Meillähän on ollut tähän asti kuntakohtainen budjettirajoite, ja nyt meillä on hyvinvointi-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

aluekohtainen budjettirajoite, mutta kun me käytämme sitten vakuutuspolijasta rahoitusta, silloin rahoitusta ruvetaan säätämään omavastuuosuuksien suuruudella, niin kuin lääkekorvauksessa esimerkiksi tehdään. Toivon sitten, kun tämä laki esitellään, tästä erittäin perusteellista keskustelua.

Ehkä viimeisenä nyt sitten monta sellaista kysymystä, joiden yhteinen sana on ennaltaehkäisy, niin mielenterveyspalvelut, ylisukupolvinen syrjäytyminen kuin monet muut: Kyllä meidän täytyy yhteiskunnassa tehdä sellaisia muutoksia, että meillä ei pahoinvointi kaiken aikaa lisäännä, että meillä ei sukupolvelta toiseen periydy syrjäytyminen. Ei meidän palvelujärjestelmä, vaikka palveluita pitää kehittää, koskaan voi olla niin täydellinen, että me pystymme korjaavilla palveluilla ongelmia sitten poistamaan. Meidän täytyy paneutua tähän ennaltaehkäisyyn.

Ja sitten myöhemmin valtiovarainministeriön osalta käydään varmaan tämä hyvinvointialueiden rahoitus läpi. [Puhemies koputtaa] Olisin hyvin mielelläni keskustellut siitäkin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vaihdamme sektoria. Siirrymme oikeusministeriön hallinnonalaan. — Ja ministeri Henriksson, olkaa hyvä, varsågod.

15.00 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan demokraattisen oikeusvaltiomme ydintoimintoja. Näitä ovat muun muassa kattava julkinen oikeusapu, laadukas syyttäjätointinta, koko tuomioistuinlaitoksen toiminta ylimmistä tuomioistuimista alueellisiin alioikeuksiin, tehokas ulosottotoiminta, vaikuttava vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano sekä valtiolliset vaalit.

Oikeusministeriön hallinnonalan budjetiksi ensi vuodelle on ehdotettu noin miljardi euroa. Budjettimitoitutus on noin 42 miljoonaa suurempi kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa, kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei huomioida.

Oikeusvaltiossa keskeistä on, että kansalaiset ja yritykset pystyvät luottamaan sekä lainsäädäntö- että oikeusprosesseihin. Korkealaatuinen ja tehokas oikeudenhoidto lisää hyvinvointia sekä yhteiskunnan kilpailukykyä ja hallinnon toimivuutta. Oikeudenhoidon toimijoiden määrärahoilla varmistamme oikeusvaltion toimivuutta.

Oikeusministerinä olen hallituksen jokaisessa riihessä määrätietoisesti peräänkuuluttanut, että oikeudenhoidon määrärahat ja toimintaedellytykset on turvattava. Tällä hallituskaudella olemme lisänneet oikeudenhoidon turvaamiseen suurimmille oikeudenhoidon toimijoille pysyviä määrärahoja lähes 80 miljoonaa euroa. Lisäksi hallitus on tehnyt merkittäviä kertaluontoisia lisäyksiä, kuten koronapandemian aiheuttaman ruuhkan purkuun.

Värderade talman! Rättsprocessernas längd och den låga effektiviteten inom brottsutredningen är den finska rättsstatens problemområden. Därför har anslag riktats till just handläggning av brottmål och till domstolarna, åklagarna och rättshjälpen för förkortande av behandlingstider.

Suomalaisen oikeusvaltion ongelmakohtiksi on tunnistettu erityisesti oikeusprosessien pituus ja rikostutkinnan matala tehokkuus. Näin ollen määrärahoja on osoitettu juuri rikosasioiden käsittelyyn ja oikeudenkäyntien käsittelyaikojen lyhentämiseen tuomioistuimille, syyttäjille ja oikeusapuun. Rikosasioiden kokonaisuus kattaa myös merkittävät määrärahalisäykset Rikosseuraamuslaitokselle.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Arvoisa puhemies! Nyt vahvistamme resursseja lapsiin kohdistuvien rikosten käsittely-aikojen lyhentämiseen sekä lähisuhdeväkivallan vähentämiseen. Lähestymiskieltoon liittyvä lainsäädäntö uudistetaan uhrien oikeuksien parantamiseksi. Lähestymiskiellon tehostamiseen ehdotetaan noin 470 000 euroa. Lapset ovat rikosten uhreina todella haavoittuvassa asemassa ja kärsivät siitä, että rikosprosessit viivästyivät. Siksi määrärahaehdotukset lapsiin kohdistuvien rikosten kiireelliseen käsittelyyn ovat hyvin tärkeitä, ja siihen ehdotetaan 564 000 euroa ja lisäksi poliisin määrärahoihin 565 000 euroa.

Värderade talman! Vi förnyar nu lagstiftningen om besöksförbud och förkortar behandlingstiderna gällande brott mot barn. Regeringen riktar 1,9 miljoner euro till den historiska förnyelsen av sexualbrottslagstiftningen, och för samernas kulturella självstyrelse föreslår en halv miljons tilläggsanslag.

Historiallisen seksuaalirikoslainsäädännön uudistuksen toimeenpanon rahoitukseen osoitetaan 1,9 miljoonaa euroa. Saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen tarkoitettuihin määrärahoihin ehdotetaan lisäystä puoli miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Kehyspäättöksen mukaisesti oikeudenhoidon turvaamiseen kohdistetaan 12 miljoonan euron lisäys ja 3 miljoonaa euroa hallinto-oikeuksien lupa-asoiden käsittelyaikojen lyhentämiseen. Lisäksi myös ensi vuonna on käytettävissä syyteharkinnan ja käsittelyaikojen lyhentämiseen 4 miljoonaa euroa ja vankilaturvallisuuden parantamiseen 2 miljoonaa.

Tässä vallitsevassa taloustilanteessa, jossa inflaatio on korkea ja kuluttajahinnat nousevat, hallitus haluaa parantaa myös ulosottovelallisten tilannetta ja selviytymistä. Sen takia hallitus esittää ulosottovelallisten suojaosuuteen väliaikaista korotusta vuodelle 23. Tämän lisäksi ehdotamme myös velallisille annettavien vapaakuukausien lisäämistä ja maksukyvyyn olennaisen heikkenemisen huomioimista tavanomaista suurempien tulonhankkimiskulujen vuoksi.

Paljon on siis tehty tällä hallituskaudella, [Puhemies koputtaa] mutta oikeusministerinä pidän välttämättömänä, että myös jatkossa oikeudenhoidon resursseja parannetaan pysyväällä, pitkäkestoisella tavalla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, tack. — Ja nyt edustajat, jotka haluatte näistä oikeusministeriön hallinnonalaan liittyvistä asioista debatoida, vanhaan tapaan nousette seisomaan ja painatte V-painiketta. — Ja aloitetaan, lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Meri, olkaa hyvä.

15.06 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministeri Henrikssonille. Uskon, että te olette tehnyt voitavanne, mutta kysyisin teiltä oikeastaan, mistä se kiikastaa, kun vuosia lakivaliokunta ja eduskunta on puhunut tästä pysyvän rahoituksen puutteesta ja tästä tulee paljon ulostuloja, esimerkiksi Lakimiesliitto toi äskettäin esille juuri näitä ruuhkautumisen ongelmia, ja kun ei pääse oikeuteen, oikeus ei toteudu.

Me täällä eduskunnassa teemme jatkuvasti hyviäkin lakeja, ja tuomioistuin sitten turvaa viime kädessä nämä seikat. Esimerkiksi tässä hoitajalakossa huomasimme, että tuomioistuin toimi kuten pitääkin, mutta se ei toimi, jos siellä ei ole riittävästi ihmisiä, jotka pystyvät tekemään työnsä ja rahoitus olisi pysyvästi turvattu.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Kerrotteko, ministeri Henriksson, mistä syystä tämä hallitus ei ole halunnut satsata sitä pysyvää rahoitusta, jota tekin varmasti olette puolustanut, vaan pelataan enemmän näillä vuotuisilla määrärahoilla? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eloranta.

15.07 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsiin kohdistuvien rikosten käsittelyn liian pitkään keston ovat kiinnittäneet huomiota muun muassa eduskunnan oikeusasiamies ja lapsiasiainvaltuutettu kertomuksissaan. Niin kuin kaikki tiedämme, niin lapset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa ja on aina lapsen edun mukaista, että ratkaisut kaikissa heitä koskevissa asioissa saadaan mahdollisimman nopeasti.

Voimmekin olla erityisen iloisia siitä, että lapsiin kohdistuvien rikosten nopeampaan käsittelyyn tulee nyt lisärahoitusta ja koko rikosprosessia pystytään lasten osalta nopeuttamaan aina esitutkinnasta tuomioistuinkäsittelyyn asti. Prosessien nopeutumisen myötä myöskin näitä kaikkia erilaisia negatiivisia vaikutuksia lapsen kehitykselle voidaan nyt vähentää, eli suuret kiitokset ministerille siitä.

Tässä puhuttiin oikeudenhoidon alan lisärahoitustarpeesta, ja se on tietenkin tärkeätä ja hyvä, että rahaa on nyt tullutkin, koska tietenkin se on selvää, että tällainen toimiva oikeusjärjestelmä rakentaa myös yhteiskunnallista luottamusta ja ylläpitää vakautta yhteiskunnassa, etenkin tällaisina aikoina, kun meillä on kaikkennäköisiä kriisejä tässä olemassa. [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Immonen.

15.08 Olli Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Rikosseuraamuslaitoksen taloudelliset voimavarat ja henkilöstöresurssit ovat riittämättömät toiminnan laajuuteen ja rakenteisiin nähden. Henkilöstöresurssien niukkuuden vuoksi vanginvartijat joutuvat usein työskentelemään yksin eikä vangeille kyetä järjestämään riittävästi läsnäolevaa valvontaa. Yksin työskentely on ongelmallista myös työturvallisuuden näkökulmasta. Vanginvartijoihin kohdistuu uhkauksia, ja väkivaltakin on yleistymään päin.

Rikosseuraamuslaitos tarvitsisi yksin työskentelyn vähentämiseen ja vankilaturvallisuuden parantamiseen pysyvän tasokorotuksen. Tällaista ei kuitenkaan sisälly tähän hallituksen talousarvioesitykseen. Kysyisinkin oikeusministeriltä: miten aiotte puuttua näihin ongelmiin, ja miten aiotte kohentaa vanginvartijoiden työturvallisuutta ja työhyvinvointia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Keto-Huovinen.

15.09 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samanaikaisesti, kun tiedämme oikeusprosessien käsittelyjen olevan kohtuuttoman pitkiä, juttujen vaikeutuneen ja niiden määrän kasvaneen ja henkilöstön uupuvan, hallitus lisää työtehtäviä antamatta mahdollisuutta selvittää edes vanhoista. Hallitus esittää lapsiin kohdistuvien rikosten säätämistä kiireelliseksi. Uskon, että jokainen meistä tässä salissa jakaa tämän toiveen käsittelyjen nopeuttamisesta, mutta toiveen toteuttamiseksi on annettava myös työkaluja, muuten se on vain toive. Esitys johtaa tilanteeseen, jossa jo jonossa olevat jutut jätetään odottamaan vuoroaan. Entistä harvemmin esimerkiksi lapsen seksuaalisen hyväksi-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

käytön tai pahoinpitelyn tapauksissa on erikoissyöttäjää, jolla olisi tämän alueen osaaminen, hoitamaan tällaista juttua. Kysynkin ministeriltä: miten uudistuksen hyvät tavoitteet on oikeasti ajateltu saavutettavan, kun riittäviä resurssilisäyksiä ei budjetista löydy?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hyrkkö.

15.11 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille. Nyt tehtävät panostukset muun muassa lapsiin kohdistuvien rikosten kiireelliseen käsittelyyn, saamelaisille oikeudenhoitoon ja ulosoton suojaosan korotukseen ovat erittäin tärkeitä tekoja meidän oikeusvaltion puolesta. Olen myös todella tyytyväinen, että valmis-teilla on lakivaliokunnan aloitteen mukaisesti tämä oikeudenhoidon selonteko, ja itse toivon, että sen yhteydessä voitaisiin löytää pitkäjänteisiä sitoumuksia rahoituksen turvaamiseksi ja myöskin tarvittavien rakenteiden uudistamiseksi tämän meidän oikeusvaltion vahvistamiseksi.

Kysyisin ministeriltä vielä tästä seksuaalirikoslain uudistuksesta — historiallinen päätös, joka eduskunnassa vietiin maaliin — mutta ennen kaikkea sen toimeenpanosta. Siihen varataan nyt tietysti ensi vuodelle rahaa, mutta työ on varmasti jo käynnissä, ja se tulee vaatimaan monialaista yhteistyötä ei vain oikeudenhoidon ja poliisin puolelta vaan myös sote- ja koulutussektoreilta, jotta saadaan oikeasti aikaan se tarvittava asenne- ja kulttuurinmuutos myöskin [Puhemies koputtaa] seksuaalirikosten hyväksyttävyyden saralla. Kysyisin: mitä tälle työlle kuuluu?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Laukkanen.

15.12 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä todettiin valiokunnan puheenjohtajan suulla, olemme kyllä tietoisia, että oikeusministeri on halunnut paljon panostaa siihen, että tämä pysyvä rahoitusvaje, joka oikeuslaitospuolella on, saataisiin korjattua.

Nämä hallituksen omat tavoitteet siitä, että oikeus toteutuisi kaikille kohtuullisessa ajassa, eivät nyt toteudu. Ne eivät toteutuneet tällä vaalikaudella eivätkä viime vaalikaudella, en tiedä, toteutuvatko seuraavalla vaalikaudella. Tämä on meidän yhteinen huolestumme, ja tästä pitää puhua aina, kun se on mahdollista. Me moitimme muita maita oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta, mutta täälläkään se ei kohta ole enää kovin hyvällä tolalla.

Kysyisin: miksi ulosoton suojaisuus korotettiin vain yhdeksi vuodeksi, kun tarve on pysyvä? Tätä ei oikein maalaisjärjellä ymmärrä. [Puhemies koputtaa] Se on erittäin tärkeä juuri nyt, kun kaikkien tilanne huononee.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin on, mutta nyt eteenpäin. — Ja edustaja Mäky-nen, Matias.

15.13 Matias Mäkyinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Nyt tehdyt korotukset ovat erittäin tärkeitä, ja on hienoa myös, että korona-ai- kana pystyttiin reagoimaan nopeasti. Mutta on selvää, että nyt oikeudenhoidon selonteossa on luotava se pidempi näkymä tulevaisuuteen siitä, miten oikeudenhoidon resurssit turva-taan.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Pelkkä raha ei ole ratkaisu tähän oikeudenhoidon kriisiytymiseen tai jonojen pituuteen, vaan on tärkeää käydä keskustelu myös suomalaisesta kriminaalipolitiikasta. Tällä kaudella esimerkiksi kansalaisaloitteiden kautta on käsitelty useita uusia kriminalisointiesityksiä, ja tuntuu, että uusiin sosiaalisiin ongelmiin hyvin usein ratkaisuna esitetään jonkun asian kieltämistä rikoslaissa. Miten ministerinä näette: onko tällaista tendenssiä nähtävissä, onko nähtävissä tällaisia suuntausta tiukempaan kriminaalipolitiikkaan sen sijaan, että, kuten esimerkiksi STM:n pääluokan alla äsken, keskusteltaisiin ennaltaehkäisystä — ja ehkä sen epäonnistumisesta — johon suuntaan meidän Suomessa pitäisi edetä? Miten näette esimerkiksi budjettivaikutukset, jos jatkuvasti kriminalisointeja lisätään? Nyt esimerkiksi [Puhemies koputtaa] tähän hyvään uudistukseen seksuaalirikoslainsäädännössä varataan ensi vuodelle melkein kaksi miljoonaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Mäkynen, Jukka.

15.14 Jukka Mäkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos minunkin puolestani ministerille esittelystä. Kysyn tästä hallituksen esityksestä laiksi ulosottokaaren muuttamisesta. Tämä lakialoite tulee tarpeeseen, ja se pitäisi käsitellä kiireellä, koska suojaisuus on ollut jo pidemmän aikaa liian matala verrattuna elinkustannuksien rajuun nousuun. Liian matala suojaisuus heikentää ulosottovelallisen mahdollisuutta selvittää veloistaan ja aiheuttaa syrjäytymistä sekä mielenterveydellisiä ongelmia. Suurempi suojaisuus kannustaisi myös työntekoon, siksi tämä aloite on yhteiskunnallisesti erittäin tärkeä, kun velkaongelmat muodostavat mittavan haasteen ja ongelman yhteiskunnassa. Kansalaiset kyselevät asiasta paljon, koska nyt monella ulosottovelallisella on hätä kasvavien elinkustannusten kanssa.

Arvoisa puhemies! Kysyn oikeusministeriltä: Koska tämä laki on tulossa täytäntöön, ja mikä olisi uuden suojaisuuden määrä? Onko mitään aikataulua arvioitavissa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Hoskonen.

15.15 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti: Tiedämme, että oikeusprosessit ovat venyneet — se on tämän maan yksi iso ongelma — jolloin lopullista tuomioistuimen ratkaisua saa joskus, pahimmillaan, odottaa vuosia. Ja vielä ikävämmäksi asian tekee se, että tähän maahan on syntynyt varsinkin hallinto-oikeuspuolelle valtavan pitkä jono sellaisia valituksia, että ei voi välttyä vaikutelmalta — olen asiaa seurannut — että kysymyksessä on pelkkä jarrutusvalittaminen. On paljon puhuttu siitä, että luotaisiin tällainen nopea käsittelymenettely hallintotuomioistumille. Siellä siivälöitäisiin ne aidot valitukset, joilla on ihan vahva oikeudellinen perusta, ja sitten nämä tällaiset valitukset, joita olen ikävä kyllä omankin työurani, edellisen työurani, aikana joutunut seuraamaan läheltä, kun jarrutetaan ja jarrutetaan ja valitetaan ja valitetaan — tavoitteena vain hankkeen pysäyttäminen, tai toivotaan, että investoija lähtee karkuun, kun kylästy. Varmaan joku edustaja on tästä jo kysynyt, mutta omalta osaltani kysyn vielä: Onko tähän tulossa jotain parannusta? Tiedän, että se vaatii varmaan uuden hallitusohjelman, mutta onko tämä mahdollista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkasalo.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

15.16 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus uudistaa lähestymiskieltoa koskevaa lainsäädäntöä, ja tervehdin tätä suurella ilolla. Lähisuhdeväkivalta on Suomessa yksi isoimmista ihmisoikeusrikkomuksista. Me tiedetään, että lähisuhdeväkivalta ei suinkaan lopu siihen, kun suhde päättyy, tai siihen, kun uhri pääsee pois turvakodista, vaan usein vainoaminen, kiusaaminen ja häiriköinti jatkuvat jopa vuosia. Me tiedetään, että lähestymiskieltoja on määrätty viimeisten kymmenen vuoden aikana noin 11 000. Näistä jopa 30 prosentissa on rikottu kieltoa vähintään kerran, ahkerimmat ovat rikkoneet kieltoa yli 20 kertaa. Tästä huolimatta nämä keissit eivät välttämättä etene, uhrit eivät saa oikeutta. Suomi on saanut tästä myös kritiikkiä kansainvälisesti, ettei tapauksia tutkita. Kysyisinkin ministeriltä: miten tähän aiotaan jatkossa kiinnittää huomiota?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Adlercreutz.

15.18 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! I den här budgeten ingår resurser för ett lagförslag för att försnabba behandlingen av brott som har att göra med barn. Vi ska också införa en snabbfil för beslutsärenden som har att göra med den gröna omställningen, och båda de här belastar ju på sätt och vis våra domstolar. Nu får vi lite mera resurser. Med tanke på den stora helheten, var ser ni att resursbehovet nu i dag är som störst? Vad borde vara nästa fokus för att vi ska garantera att de här lagförslagen, de här processerna, går framåt på ett ändamålsenligt sätt?

Eli kun nyt sekä tuodaan vihreän siirtymän pikakaista että otetaan lapsiin kohdistuvat rikokset erityiseen fokukseen ja yritetään nopeuttaa niitä prosesseja, niin missä nyt nämä suurimmat pullonkaulat tällä hetkellä ovat tuomioistuinjärjestelmässä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Werning.

15.19 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä etenkin siitä, että koko hallituskauden ajan on tehty määrätietoisesti toimia ylivelkaantuneiden aseman helpottamiseksi. Esimerkiksi viime keväänä maksuhäiriömerkintöjen säilytysaika lyhennettiin, ja tämä oli erittäin merkityksellinen asia monelle luottotietonsa menettäneelle mutta velkansa takaisin maksaneelle. Myös velkajärjestelyä ja yrityssaneerausta on uudistettu velallisen uuteen alkuun pääsemisen helpottamiseksi. Mutta kiristynyt taloustilanne, korkea inflaatio ja nousseet sähkönhinnat kurjistavat ylivelkaantuneiden jo ennestään hankalaa tilannetta. On inhimillistä, että hallitus esittää vapaakuukausiuudistusta, jolla lisätään ulosotossa annettavien vapaakuukausien määrää. Myöhemmin syksyllä on tulossa annettavaksi esitys myös ulosoton suojaosuuden määräaikaisesta korotuksesta, jolloin velallisen käyttöön jää nykyistä enemmän tuloja ulosmittauksen jälkeen. Kumpikin näistä on ollut SDP:n tavoitteena pitkään, ja onneksi olemme näkemässä nämä inhimilliset uudistukset täällä eduskunnassa tällä kaudella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen, Mari, ja sen jälkeen ministeri.

15.20 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä on jo todettu, suurin osa tämän budjetin lisäyksistä tulee hallitusohjelman lainmuutoksista. Valitettavasti tämä ei korjaa oikeudenhoidon perusrahoitusta.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Tässä aiemmin edustaja Immonen nosti hyvin esiin Rikosseuraamuslaitoksen tarpeen vähentää yksin työskentelyä ja lisätä työturvallisuutta, mutta, ministeri Henriksson, teidän budjetissanne lukee sivulla 194: ”Henkilöstön työturvallisuutta parannetaan maalittamista ehkäisemällä ja yksin työskentelyyn liittyviä riskejä vähentämällä.” Sen sijaan että te lisääsitte henkilöstöä, jolloin yksintyöskentely vähenisi ja mieluusti loppuisi, te haluaisitte vähentää näitä riskejä, ja kysyisin: miksi näin, miksi te ette lisää tähän rahaa, kun on todettu monin suin, että vankiloiden työturvallisuus tällä hetkellä heikkenee lujaa vauhtia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt ministeri Henriksson, kolme minuuttia, ja sen jälkeen jatkamme debattia.

15.21 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Erittäin hyviä kysymyksiä. Aloitan tästä edustaja Meren ihan perustellusta kysymyksestä tästä pysyvän rahoituksen puutteesta: Haluan tuoda esille taas jälleen kerran, että tällä hallituskaudella Rinteen ja Marinin hallitus on lisännyt oikeudenhoitoon pysyvästi melkein 80 miljoonaa euroa. Se on paljon enemmän kuin edellinen hallitus. Se ei ole vielä riittävää, mutta siihen verrattuna, minkälainen se tilanne on ollut, se on huomattava summa, ja myös tässä budjetissa lisätään oikeudenhoidon kaikkiin suurimpiin luokkiin resursseja. On äärimmäisen tärkeätä, että tällä tiellä jatketaan. Elikkä se puhe, että nyt ei oltaisi tehty, ei pidä paikkaansa, vaan ollaan tehty, ja näihin etsitään ratkaisuja. Tällä hetkellä, niin kuin edustaja Meri ja kaikki lakivaliokunnan edustajat tietävät, meillä on käynnissä oikeudenhoidon selonteon tekeminen oikeusministeriössä. Siinä tullaan nyt kartoittamaan tarkasti, mitä tuomioistuinlaitos tarvitsee, mitä syyttäjälaitos tarvitsee, mitä pitää tehdä Ulosottolaitoksen ja vankeinhoitolaitoksen osalta, ja me tullaan palaamaan tähän kysymykseen. Itse toivon, että kaikki tässä huoneessa ottavat omaksi tehtäväkseen, että seuraavissa hallitusneuvotteluissa todella panostetaan tähän. Olemme löytäneet sen oikean tien ja olemme oikealla tiellä, mutta vielä on tekemistä.

Lapsiin ja lasten rikosprosesseihin: Kiitos siitä, että tämä saa myönteistä palautetta. Tähän esitykseen sisältyy myös määrärahaa, edustaja Keto-Huovinen. Ei tämmöistä esitystä anneta ilman määrärahaa, niin että myös tähän tulee, ja se perustuu siihen, mitä Syyttäjälaitokselta on tullut.

Edustaja Immonen kysyi yksin työskentelystä: Olen käynyt tästä myös Risen pääjohtajan kanssa keskustelua. Siellä tartutaan tähän problematiikkaan, siellä on tehty paljon, ja siellä otetaan tämä asia vakavasti. Suurin ongelma tällä hetkellä vankeinhoidossa on se, että me ei saada työvoimaa, ja senkin takia olen käynyt myös keskustelua siitä, miten me voidaan kouluttaa enemmän vanginvartijoita, mitä me tarvitaan tulevaisuudessa, kun me näemme, että muun muassa seksuaalirikoslainsäädännön myötä me tullaan saamaan enemmän ihmisiä, jotka joutuvat vankilaan.

Sitten edustaja Laukkasen kysymyksestä, ja oli myös joitakin muita edustajia, jotka nosivat tämän suojaisuuden: Erittäin tärkeä kysymys. Se on valmistelussa, ja se esitys tullaan tuomaan tänne eduskuntaan nyt lokakuussa, ja se valmistellaan pikaisella aikataululla. Se tehdään vuodeksi sen takia, että halutaan kokeilla, minkälaisia vaikutuksia tällä on, mitkä ovat ne opit, jotka sitten sen vuoden jälkeen voidaan tästä saada. [Puhemies koputtaa] Sen takia tämä on nyt tähän kriittiseen tilanteeseen tehty vuodeksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Packalén.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

15.24 Tom Packalén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vankiloiden työvoimapula osaavien ja koulutettujen vartijoiden osalta on suuri. Kyseessä on yksi maailman haastavimmista työpaikoista, jossa edessä on kovaa rikollisuutta, huumeongelmaa ja raa-kaakin väkivaltaa. Jos Rikosseuraamuslaitokselle ja nimenomaan vartijoiden palkkaamiseen korvamerkittyä rahaa ei kyetä osoittamaan, alkaa Suomessa olla todellisuutta se, että rikolliset hallitsevat vankiloita.

Vankilaturvallisuuden ylläpitäminen edellyttää, että vartijoiden määrässä palataan vuosien 2007—2010 tasolle, mikä tarkoittaa valtakunnallisesti noin 20—30 prosentin lisäystä vartijoiden määrään. Rikosseuraamuslaitos tarvitsee siten kiireesti osaavan henkilöstön saatavuuteen ja vankilaturvallisuuden parantamiseen pysyvän resurssien tasokorotuksen — korostan, pysyvän resurssien tasokorotuksen.

Haluaisinkin kysyä ministeriltä: eikö rikollisuuden kovetessa ole aika palauttaa turvallisuus keskeisimmäksi arvoksi Suomen vankeinhoidossa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Soinikoski.

15.25 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapset ovat yhteiskunnassamme erityisen haavoittuvassa asemassa, ja siksi hallitus esittää useita budjettilisäyksiä, joilla lapsen oikeuksia Suomessa vahvistetaan. Hallitus esittää lakimuutoksia, jotka nopeuttavat lapsiin kohdistuvien rikosten käsittelyä, ja tavoitteena on parantaa lapsi-uhrien asemaa rikosprosessissa. Rikosprosessit ovat sekä lapselle että hänen huoltajilleen todella kuormittavia, ja siksi on äärimmäisen tärkeää, etteivät käsittelyajat nykyisestä enää viivästy.

Lapsen haavoittuva asema tunnistetaan myös uudessa seksuaalirikoslaissa, jossa uudeksi rikosnimikkeeksi on lisätty lapsenraiskaus. Tämä muutos vahvistaa lapsen koskemattomuutta ja mahdollistaa ankarampien rangaistusten soveltamisen lapsia koskeviin seksuaalirikoksiin.

Tärkeä lapsen oikeuksia vahvistava budjettilaki on myös poliisin antama maksuton virka-apu lastensuojelussa. Muutoksen myötä lastensuojelun ja sosiaaliviranomaisten ei tarvitse pohtia virka-avun kustannuksia omalla momentillaan, vaan huomio kiinnittyy lapsen auttamiseen ja suojelemiseen. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään, suojeluun ja huolenpitoon. Me aikuiset olemme siitä [Puhemies koputtaa] vastuussa, ja kiitän hallitusta lapsen oikeuksien [Puhemies: Näin.] parantamisesta tällä kaudella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Myllykoski.

15.27 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos ministeri nyt punastumatta pystyy kuuntelemaan kehuja, niin hyvä niin. Kyllä tämä hallitus ja ministeriö ja ministeri ovat hienosti toimineet. Täytyy muistaa, että maksuhäiriömerkinnät olivat siellä jo heti, voisi sanoa, alkupäässä. Reagoitiin koronan aiheuttamiin ongelmiin, ja siinäkin vaiheessa pystyttiin helpottamaan niitä, jotka ovat ulosoton piirissä.

Ja nyt tämä vuodeksi toteutettava, nyt voi käyttää sanaa kokeilu: onko resursoitu kuitenkin riittävästi rahaa, että sitä seurataan ja analyttinen päätelmä voidaan sitten rakentaa?

Ja sitten viimeisenä kysymyksenä, joskaan ei niin hienona: koska ulosotossa päästään eroon siitä, että se ei ole voutien rahasampo?

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Biaudet.

15.28 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Minäkin haluan itse asiassa jatkaa ministerin kiittämistä. On todella hienoa, että meillä on oikeusministeri, joka on niin sitoutunut tämän alansa kehittämiseen. Se vaatii varmasti kyllä aikamoista tahtoa tällaisessa ajassa, jolloin monet asiat ovat jotenkin niin polttavasti päällä koko ajan. Se, että tuomioistuinlaitoksen rahoitukseen on panostettu, on ollut aivan poikkeuksellista, mutta toki on tärkeätä, että se jatkuu, ja siinä mielessä olen iloinen siitä. Me kaikki ymmärretään, miten tärkeää se on koko yhteiskunnalle, puhumattakaan niistä, jotka ovat siellä töissä tai joiden oikeudet ovat siitä kiinni.

Paitsi että haluan kiittää ministeriä siitä, että tasa-arvoa ja naisten asemaa on parannettu, niin itse asiassa myöskin toivon, että ministeri kiittää henkilökuntaansa, koska on aivan huikeata, että rikoslain uudistus, seksuaalirikosten kokonaisuudistus, on saatu aikaiseksi. Ja tässähän itse asiassa tavoitteena on myös selventää sitä, mikä on oikein ja väärin. [Puhemies koputtaa] Kun se on selkeätä, että raiskaus on aina silloin, kun ei ole sanonut kyllä, niin se vähentää varmasti myöskin rikoksen tekemistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Koponen, Ari Koponen.

15.29 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rikosseuraamusalalle tuli uusi organisaatiomuutos 1.9.22, jolloin tuli myös 15 uutta kallispalkkaista johtajaa. Koska, arvon ministeri, turvaatte kenttätasolla työskentelevien virkamiesten rahoituksen? Nyt lisätään pelkästään johtoporrasta.

Kaupan alan varkaushävikki on noin puolitoista miljoonaa euroa päivässä. Ruotsissa Svensk Handelin tekemän tutkimuksen mukaan kaupan yrityslähestymiskielto todella toimii. 75 prosenttia kiellon saaneista henkilöistä ei ole uhmannut kieltoa. Näemme tutkimuksissa ja käytännössä tämän toimivan. Milloin tämä tulee Suomeen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska.

15.30 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Harvoin ehkä tässä salissa tulee kyselyä ministeriön rahojen perään. Täällä tietysti puhumme siitä, mihin ministeriö käyttää ja ohjaa rahoitusta, on se sitten syyttäjä, poliisi, tuomioistuin ja niin edelleen, mutta oma huoli lakivaliokunnan jäsenenä kyllä kohdistuu myös oikeusministeriön resursseihin. Onko sillä ministeriöllä tarpeeksi voimavaroja valmistella lakeja ja huolehtia siitä, että ne lait, joita tähän taloon tulee, tulevat ajallaan ja ovat laadukkaita? Tästä kannan huolta, koska tämä ministeriö on kuitenkin yksi tärkeimmistä, jos ajatellaan, miten oikeuslaitos tässä maassa toimii ja miten ihmiset saavat myös asiansa hoidetuksi. Jos ministeri voisi vastata tähän.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pitko.

15.31 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on saanut pitkään huomautuksia kansainvälisiltä tuomioistuimilta saamelaisissa asioissa. Viimeksi viime kesänä YK:n rotusyrjinnän vastaisen komitean ratkaisun mukaan Suomi on

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

rikkonut rotusyrjinnän vastaista kansainvälistä yleissopimusta. Suomen lainsäädäntö rikkoo saamelaisten itsemääräämisoikeutta, kuten me kaikki hyvin tiedämme.

Tässä budjetissa on saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen tarkoitettuihin määrärahoihin iso lisäys — kiitos siitä valtavasti ministerille. Se vahvistaa myös itsehallintoa, mutta sen lisäksi me tarvitaan se saamelaiskäräjälakiesitys myös tänne saliin. Hallitus on työstänyt tätä saamelaiskäräjän uudistamista, ja oikeusministeriön työryhmä sai aiheesta valmiiksi mietinnön jo puolitoista vuotta sitten. Arvoisa ministeri, voitteko luvata, että saamme tämän esityksen saamelaiskäräjälain uudistamiseksi pikaisesti eduskuntaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

15.32 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eräs tuttu sai kunnianloukkauksesta tuomion — tietysti se oli rikos — jossa tuomiona oli vajaa tuhat euroa sakkoa, noin 1 500 euroa kipukorvauksia ja kaksi- ja puolituhatta euroa vasta puolen oikeudenkäyntikulua, sitten tietysti omat kulut päälle. Hän koki tämän erittäin rasakana, että näin kovat maksut tulivat, ja kysynkin, pitääkö ministeri näitä kohtuullisena ja mitä aiotte tehdä tämän asian osalta.

Toinen kysymys tästä Risen osalta: Täällä todetaan budjettikirjassa, että Rikosseuraamuslaitoksen vaikuttavuustavoitteena on vähentää rangaistusta suorittavien riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin. Tästä olen monta kertaa puhunut ja kysyn nyt: mitä näihin suunnitelmiin kuuluu, että ihmiset eivät palaisi uudelleen ja uudelleen vankilaan vaan saisivat asioista kiinni, ja onko esimerkiksi sote-uudistuksessa [Puhemies koputtaa] tässä jotakin tehtävää?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Norrback.

15.33 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Jag skulle vilja börja med det som minister Henriksson också i sitt inledningsanförande betonade: att ministeriets område är viktigt för hela vårt demokratiska system och tilliten till samhället. Här har lyfts upp många goda förslag som finns i det här budgetförslaget, och det vill jag också tacka för. Speciellt vill jag ändå lyfta upp barnen, som många andra har gjort här, och den förbättring som sker när vi förkortar behandlingstiderna.

Arvoisa puhemies! Muutoksella parannetaan lapsiuhrien asemaa. Lapset ovat maamme tulevaisuus — sitä ei saa koskaan unohtaa — ja kaikki panostukset lapsiin ovat tärkeitä nykyaikana mutta myös tulevaisuutta ajatellen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Lundén, ja sen jälkeen taas ministeri pääsee vastaamaan.

15.34 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Koponen tuossa jo aloitti, ja minä jatkan. Tämä minun kysymykseni koskee myymälävarkauksia ja näpistyksiä. Kauppoihin kohdistuvat varkaudet ja näpistykset ovat kasvussa. On mielestäni täysin kestämatöntä, että samat henkilöt tulevat päivästä toiseen näpistelemään tai varastamaan muun muassa päivittäistavara-kaupoista saamatta rangaistusta teois-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

ta. On arvioitu, että varkaudet ja näpistykset aiheuttavat vuosittain noin 550 miljoonan euron kustannukset. Mikään raha ei kuitenkaan korvaa sitä henkistä tilaa, minkä ihminen kokee esimerkiksi kaupan kassalla, kun sinne tullaan hänen työvuorollaan ryöstämään esimerkiksi puukolla uhaten. Tätä tapahtuu valitettavasti joka päivä jossain päin Suomea, ja ryöstäjien tuomiot ovat täysin naurettavia, jos he edes saavat tuomioita, koska jokainen tietää, mitkä ovat poliisin ja syyttäjälaitoksen resurssit tällä hetkellä. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri: oletteko valmiina pohtimaan esimerkiksi sellaista, että kaupat voisivat hakea lähestymiskieltoa jatkuvasti häiriötä aiheuttaville henkilöille, koska jotain on tehtävä pikaisesti? Tilanne on kestämaton tälläkin saralla. — Kiitos. [Oikealta: Hyvä idea!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Och nu minister Henriksson, tre minuter.

15.35 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Aloitan tästä järjestäytyneestä rikollisuudesta. Se on totta, että vankiloissa järjestäytynyt rikollisuus aiheuttaa päänsivua, mutta myös se on totta, että siihen on puututtu. Tällä kaudella jr-vangit on nyt keskitetty neljään suljettuun vankilaan — Mikkeli, Sukeva, Turku ja Riihimäki — ja näihin on perustettu tehostetun valvonnan osastoja. Ja se on äärimmäisen tärkeää, että nämä vaaralliset vangit voidaan pitää erillään muista. Tähän tullaan jatkopöytätyöhön ja tullaan myös miettimään — olen keskustellut myös tästä asiasta Risen johdon kanssa — onko tulevaisuudessa syytä mennä sellaiseen järjestelyyn, joka on myös muissa maissa, että on kaikille turvatarkastus, myös henkilökunnalle, kun tulee aamulla töihin tai iltapäivällä tai iltavuoroon, että jokainen käy sen turvatarkastuksen lävitse. Se aiheuttaisi sen, että ei ole mahdollista tuoda sinne vankilaan sellaista tavaraa, mitä sinne ei kuulu. Muun muassa Yhdysvalloissahan tämmöiset järjestelmät ovat olleet pitkään, ja kun itse viimeksi kävin siellä, niin myös ministeri haluttiin saada sen turvatarkastuksen lävitse, eli kaikki kulkevat sitä kautta. Itse ajattelin, että se on hyvä ajatus.

Tästä lähisuhdeväkivallasta. Edustajat, muun muassa Honkasalo, Biaudet, nostivat ne asiat tässä esille. Olen äärimmäisen iloinen siitä, että me nyt saadaan tänne budjettilakina laki, joka parantaa lähisuhdeväkivallan uhrien tilannetta, joka tekee tästä lähestymiskiellostä tehokkaamman. Me saadaan elektroninen valvonta niissä tapauksissa, joissa on kyse törkeästä loukkauksesta, ja me saadaan järjestelmä, joka on nyt maksuton tälle hakijalle. Tällä hetkellä se on ollut niin, että jos tuomioistuin on evännyt tämän hakemuksen, niin henkilö on joutunut sen maksamaan itse. Nyt ei ole kyse siitä, onko varaa hakea lähestymiskieltoa vai ei. Näinhän se ei saisi olla, ja nyt se poistuu, ja ylipäänsä väkivallalle on saatava loppu. Meidän yhteiskunta voisi paljon paremmin, jos me pystyisimme vielä paremmin ennaltaehkäisemään kaiken väkivallan.

Edustaja Ovaska nosti ministeriön oman rahoituksen esille — äärimmäisen tärkeä huomio. Ja olen iloinen siitä, että olen saanut miljoonan nyt tähän lisää. Sillä miljoonalla voidaan palkata kuitenkin aika monta asiantuntijaa, jotka tarvitaan oikeusministeriössä, jotka tarvitaan myös siihen, että me pystymme avustamaan muita ministeriöitä muun muassa erittäin tärkeissä ja vaikeissa valtiosääntöoikeudellisissa kysymyksissä.

Saamelaiskäräjälain osalta valitettavasti, edustaja Pitko, näyttää siltä, että meillä on hyvin suuria vaikeuksia hallituksen sisällä löytää tästä yhteisymmärrystä. Itse olisin valmis tuomaan sen esityksen, joka on valmis, tänne eduskuntaan, mutta se ei ole mahdollista, jos eivät kaikki hallituspuolueet siihen sitoudu.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Debattiin. — Edustaja Meri.

15.38 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan sen veran korjata ministeriä, että kukaan ei täällä mielestäni ole todennut, että mitään ei ole tehty. Itse ainakin korostin sitä, että uskon, että ministerillä on tahtotila korjata perusrahoitus. Kysyin oikeastaan sitä, mistä hallituspuolueesta se on kiinni, sillä kun täällä kuuntelee esimerkiksi keskustan edustajia, niin he ovat huolestuneet näistä ruuhkista, jotka johtuvat riittämättömistä resursseista pääosin. Ette ilmeisesti ymmärrä, jos ette siihen kehtaa vastata, mutta se oli oikeastaan se keihääni kärki. Täytyy sanoa, että kyllä tällä kaudella kuultavat tuomioistuimet ja korkeimmatkin tuomioistuimet ovat jo kertoneet, että se kamelin selkä on katkennut ja ne hätähuudot ovat pahentuneet jatkuvasti. Sen takia olisin halunnut tietää, mistä puolueesta se on kiinni, kun tämä pysyvä rahoitus ei tule turvatuksi.

Toinen asia, mistä haluaisin kysyä teiltä, on tuo vankilatilanne: Oletteko te ollut yhteydessä esimerkiksi Vankilavirkailijain Liittoon tai henkilökuntaan? Nythän on tullut viestejä, että johto ei kuuntele henkilökuntaa ja siellä on pelkoa — elikkä onko riittävä, että te keskusteltelette vain Risen johdon kanssa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkynen. Matias Mäkynen.

15.39 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, toitte hyvin esiin näitä uusia toimia, joita ylivelkaantumisen kitkemiseksi tehdään, ja tässä salissa on jo vuosien aikana saatu kiitellä esimerkiksi maksuhäiriömerkintöjen säilytysajan lyhentämistä. Ollaan tehty useita uudistuksia niin koronan aikana kuin nyt, esimerkiksi tässä budjetissa ulosoton suojaosan korotus, maksuvapaiden kuukausien lisäys, sosiaalisen luototuksen tekeminen koko maan kattavaksi. Haluaisin kysyä, onko oikeusministeriössä tehty arvioita näiden toimien kokonaisvaikutuksesta. Miten paljon on nähtävissä esimerkiksi, että maksuhäiriömerkinnät tai ylivelkaantuminen kokonaisuudessaan tulisi laskemaan näiden kaikkien toimien myötä? Ja onko ylivelkaantumisen pitkän aikavälin kehitys tulevaisuudessa myös oikeudenhoidon selonteon yhtenä osana, siis koko tämä kokonaisuus, joka koskee ylivelkaantumista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Keto-Huovinen.

15.40 **Pihla Keto-Huovinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli oikeusvaltiosta ja oikeudenhoidon toimintaedellytyksistä on puhuttanut tässä salissa ja erityisesti lakivaliokunnassa viime vuosina, ja valiokunnan huolen pohjalta hallitus käynnisti oikeudenhoidon selonteon valmistelun, mistä kiitos hallitukselle, sillä aihe on hyvinkin tärkeä. Erityisesti ajankohtainen turvallisuustilanne muistuttaa meitä entisestään oikeusvaltiosta huolehtimisen tärkeydestä, ja olisin tiedustellut ministeriltä, onko selonteko tarkoitus antaa ensi kuussa.

Toinen kysymys koskee tätä Aipa-järjestelmää, joka on tarkoitus ollut ottaa oikeuslaitoksessa käyttöön ja joka on aikataulustaan pahasti viivästynyt. Eilen kuulin, että oikeuslaitoksen toimijat ovat kieltäytyneet ottamasta käyttöönsä tätä keskeneräistä järjestelmää, mikä on ollut toimimaton. Olisin kysynyt, mikä tällä hetkellä on tämän hankkeen tilanne.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hyrkkö.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

15.41 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän saamelaiskäräjälain osalta pidän kyllä aika mahdollisena tilannetta, jossa hallitus ei antaisi korjaavaa esitystä eduskunnalle, kun me kuitenkin olemme toistuvasti saaneet kansainvälisiä huomautuksia tästä nykytilanteesta. Tiedän, että ministeri on tehnyt parhaansa ja laki olisi valmiina, joten vetoan sitten pääministeriin, jotta tämä laki todella saataisiin vietyä läpi ja tuotua eduskuntaan.

Mutta varsinainen kysymykseni tässä kohtaa koskee tehokkaita keinoja ehkäistä rikollisuutta. Olen paljon tätä pohtinut viime aikoina. Suomessakin herkästi keskustelussa, julkisessa keskustelussa, ikään kuin tarjotaan keinoksi rangaistusten koventamista, vaikka useimmiten tärkeämpää olisi ehkä tunnistaa niitä syitä siellä rikollisuuden ja myös rikosten uusimisen taustalla. Meillä käsittääkseni peräti puolet vangeista uusii viiden vuoden sisällä vapautumisesta. Yksi kriittinen ajankohta puuttua tähän on tietenkin se vankilassa olo ja myös sieltä vapautuminen, ja me tiedetään, että vangeilla on paljon haasteita päihteiden, asunnottomuuden ja oppimisen vaikeuksien kanssa, ja ne vaikeuttavat sitä arkeen paluuta. Kysyisin: millä keinoilla me voitaisiin parantaa sitä vankeinhoidon tilaa ja mahdollisuuksia myöskin [Puhemies koputtaa] puuttua nimenomaan tähän rikosten uusimiseen ja rikos- ja päihdekierteeseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkasalo.

15.43 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille vastauksesta. Nämä lähestymiskielto- ja ylipäänsä lähisuhdeväkivalta ja seksuaalirikokset — me tiedetään tutkimuksenkin perusteella, että näitä ei tutkita tarpeeksi nopeasti. Nämä keissit eivät etene niin kuin niiden pitäisi, ja tämä on usein uhrille ikään kuin kaksinkertainen trauma, että sen lisäksi, että on joutunut kokemaan raakaa väkivaltaa vuosien ajan, kohtaa oikeusjärjestelmän, joka vähättelee näitä uhreja. Kysyisinkin ministeriltä: millä tavalla tähän puututaan ihan asennekoulutuksen tasolla, eli millä tavalla annetaan täydennyskoulutusta esimerkiksi poliisille kohtaamaan lähisuhdeväkivallan uhreja?

Sitten tästä itse lakiesityksestä liittyen lähestymiskieltoon: Toivon nyt, että lakivaliokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että tätä häirintää ja vainoamista esiintyy myös sosiaalisessa mediassa näiden uhrien kohdalla. Eli kun me eletään myös sosiaalisessa mediassa, [Puhemies koputtaa] niin myös tämä puoli pitää huomioida.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Laukkanen. [Leena Meri: Onko se siellä hallituksen esityksessä? — Veronika Honkasalo: No, kyllähän se valiokunnassa voidaan huomioida!] — Edustaja Laukkanen on nyt puheenvuoro.

15.44 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeri mainitsi täällä, että on hyvä muistaa, että tällä kaudella on lisätty määrärahoja 80 miljoonaa euroa. Olisi hyvä tarkastella tätä isoa lukua siitä näkökulmasta, että aika iso osa tästä rahasta on mennyt pelkästään näihin lisävelvoitteihin, joita EU:n kautta meille tulee. Ja tämä selvitys olisi hyvä tehdä myös oikeusministeriössä, että kun näitä direktiivejä tuonne valiokuntaan tulee koko ajan, niin jokaisella on hintalappu. Se 80 miljoonaa ei ole käsittääkseni kohdistunut tämän oikeustilan parantamiseen ja resursointiin. Eli ongelma on meillä pysyvä, ja tähän on kyllä ihan pakko puuttua.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eloranta.

15.45 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä haluaisin korostaa tätä samaa asiaa, mitä edustaja Laukkanen juuri toi esille, eli todellakin oikeudenhoidon alalle on tullut tällä hallituskaudella se lähes 80 miljoonaa euroa, ja se on todella suuri summa, ja se on sitä pysyvää rahaa. Halusinkin kiittää ministeriä siitä, että kyllä aivan valtavan suuri määrä uudistuksia tällä kaudella on tehty ja vielä ensi vuodelle tulee, niin kuin täällä olemme, edustajat, niitä luetelleet, ja ministeri myöskin. Todella monissa asioissa mennään eteenpäin, ja se on valtavan hyvä asia.

Esimerkiksi tämä ulosottovelallisten asema, johon useat ovat kiinnittäneet huomiota: nyt kun inflaatiotilanne pahenee, on tosi hyvä, että tulee tämä yksi vapaakuukausi lisää, eli tulee kolme nykyisen kahden sijasta. Sitten nämä Istanbulin sopimukseen liittyvät lähestymiskieltoasiat: tosiaan sähköisen valvonnan ohella sitten voi tulla tämä väliaikainen lähestymiskielto poliisin omasta aloitteesta ja juurikin se, että sitä maksua ei peritä, jos lähestymiskieltohakemus hylätään. Eli kyllä nyt on kiitoksen paikka.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen, Ari.

15.46 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittääkseni tästä kaupan lähestymiskiellosta on nyt puhuttu täällä koko tämän eduskuntakauden ajan, ja kun tähän nyt ei ole minkäänlaista vastausta saatu, niin olisi nyt kiva kuulla ministerin mielipide tästä. Niin kuin nähdään, tutkimukset osoittavat, että se toimii esimerkiksi Ruotsissa, enkä näe, miksi se ei toimisi täällä meillä.

Sitten totta kai pitää myös kiittää näistä, mitä täällä on laajasti jo kiitelty. Eli tämä suojaus, lapset ja lähisuhdeväkivalta — näihin osoitetuista varoista ehdottomasti iso kiitos.

Tosiaan tuosta kaupan lähestymiskiellosta mielelläni kuulisin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Myllykoski.

15.47 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun en kaikkia kiitoksia vielä kerennyt tuossa äskeisessä puheenvuorossani kertomaan, niin otan vielä esimerkiksi täällä todellakin jo useaan kertaan mainitun hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi ulosottokaaren muuttamisesta. Pidän sitä erittäin hyvänä ja keskeisenä esityksenä, joka helpottaa velallisen asemaa konkreettisesti, ja tästä työstä täytyy antaa kyllä suuri kiitos. Tiedossa on jo nyt, että esitys tulee voimaan ensi keväänä ja ei kerkeä nyt tähän meidän sähkölaskukatastrofiin, mikä täällä meillä on, mutta nythän sitten toinen väline koettaa tulla siihen apuun, kun tulee tämä määräaikainen korotusosa. Mutta onko ministerillä mitään ajatusta aikatauluista, koska ne tietojärjestelmät saadaan siihen kuntoon, että voimme ottaa täysipainoisesti lain käyttöön?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt, arvoiset edustajat, mikäli oikein tulkitsem, ovat kaikki paikalla olijat päässeet esittämään debattikysymyksensä ja kiitoksensa, joten annetaan ministerille vastauspuheenvuoro ja sen jälkeen ehdimme hetkeksi siirtyä yleiskeskustelun pariin, joten tämä myös sinne työhuoneisiin tiedoksi. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

15.48 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Oikein paljon kiitoksia teille kaikille tästä keskustelusta. On erittäin hyvä todeta nyt se, että olemme samassa veneessä, me haluamme lisätä resursseja oikeudenhoidon. Tämä selonteko on tässä meidän tärkein työvälineemme. Se tulee nyt lokakuussa. Se on työn alla. Se tulee lokakuussa, ja silloin me saamme kaikki arvioida, mikä se tilanne on näissä eri kohdissa, mikä on tuomioistuinten tilanne, mikä on syyttäjälaitoksen tilanne, mikä on oikeusavun tilanne, mikä on vankiloitten tilanne, ja sen perusteella pystymme kansanedustajina ottamaan kantaa siihen, mitä tämä vaatii meiltä tulevaisuudessa, jotta meillä kansalaisten luottamus pysyy tähän sektoriin, joka on äärimmäisen tärkeä demokratiassa.

Tästä muusta, mitä on nostettu esille, haluaisin todeta myös sen, että tämä kaupan lähestymiskielto on käsittääkseni TEMin asia. Se ei ole varsinaisesti OM:n asia, mutta se on varmasti asia, josta voi keskustella. Katsoisin myös, niin kuin edustaja Mäkynen nosti esille täällä aikaisemmin, että on periaatteessa myös hyvä miettiä aina sitä, onko muita mahdollisuuksia löytää ratkaisuja ongelmiin kuin esittää kriminalisointeja. Tavallaan se on helppo tie, että kun halutaan näyttävästi julkisuudessa tuoda jotain esille, niin halutaan esittää, että jotain kriminalisoidaan. Mutta täytyy aina muistaa, että kriminaalipolitiikassa se kriminalisoiminen on aina se viimeinen tie, jos ne muut tiet eivät ole johtaneet siihen toivotuun lopputulokseen. Tämä ei ole nyt kannanotto tähän kaupan lähestymiskieltoon. Se oli yleinen kannanotto siihen, että ei aina pidä huutaa tiukempien kriminalisointien perään.

Mutta, hyvät edustajat, me olemme tehneet merkittäviä uudistuksia tällä hallituskaudella. Merkittävä uudistus on myös se, että käräjäoikeudessa nyt tullaan vastaanottamaan todistelu sillä tavalla, että se tallennetaan videolle ja se todistelu hovioikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa voidaan nähdä siitä videotallenteesta, eli meidän käräjäoikeudet, hovioikeus ja korkein oikeus siirtyvät nyt tämän hallituksen toimenpiteitten johdosta digiaikaan.

Suomi on myös saanut vihdoin modernin seksuaalirikoslainsäädännön, ja siitä olen äärimmäisen iloinen. Olen iloinen siitä kaikesta suuresta tuesta, jonka olen myös tämän osalta saanut täältä, ja vien myös ne Eva Biaudetin terveiset virkamiehille.

Ylivelkaantumiseen ja ylivelkaantuneitten henkilöitten asemaan hallitus on panostanut paljon ja merkittävästi. Tässä kysyttiin sen perään, voidaanko arvioida näitä vaikutuksia. No, tietenkään emme vielä voi arvioida, mutta on tärkeätä, että katsotaan, mihin kaikkiin hyviin tuloksiin tämä johtaa ja mitkä ovat mahdolliset haittavaikutukset.

Positiivinen luottotietorekisteri tullaan ottamaan käyttöön ilmeisesti vuonna 24. Velkajärjestelyyn pääsyä ja yrittäjien uutta alkua on helpotettu. Kuluttajaluottoja koskevaa sääntelyä tiukennetaan, mistä tulee vielä nyt syksyllä tänne esitys tältä osin, ja talousosaamista vahvistetaan, ja tämä on äärimmäisen tärkeä asia. Haluan muistuttaa teitä kaikkia myös siitä, että me kannamme vastuun myös siitä, että kansalaiset saavat myös talousosaamisensa taitojen osalta apua, jotta Suomesta tulisi se kansakunta maailmassa, jossa on kaikki paras talousosaaminen.

Sitten palaan vielä tähän oikeudenhoidon selontekoon ja siihen, että meillä on paljon asioita, jotka olemme tehneet oikein tässä maassa. Siihen kuuluu riippumaton tuomioistuinlaitos, mutta meidän pitää huolehtia myös siitä, että meillä on tulevaisuudessa ihmisiä, jotka jaksavat tehdä sitä työtä, että meillä on syyttäjäpuolella ihmisiä, jotka jaksavat tehdä sitä tärkeätä työtä, ja että ylipäänsä nämä demokraattisen oikeusvaltion keskeiset toimijat saavat tulevaisuudessa ne tarvittavat resurssit, mitkä he myös ansaitsevat. Olen iloinen sii-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

tä, että olemme oikealla tiellä, mutta vielä on paljon tehtävää, ja tähän meidän kaikkien panos tarvitaan. — Kiitoksia, tack så mycket.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitoksia, tack så mycket. — Ja kun nyt meillä tosiaan on pieni hetki aikaa, niin siirrymme budjetin yleiskeskusteluun. — Edustaja Myllykoski.

15.53 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä ennenaikaisesta joululahjasta tässä kohtaa. — Palaan hieman siihen, mitä täällä on jo tänään keskusteltu, mutta itselläni on suuri murhe tulevaisuudesta ja nimenomaan pelastajien osalta ja pelastajien riittävyyden osalta eri maakunnissa ja hyvinvointialueilla. Ongelma on moninainen. Meillä tarvitaan tuhat uutta pelastajaa sen lisäksi, että heitä myös eläköityy meiltä. Alan vetovoima ei ole tällä hetkellä mikään huumava. Koulutus tapahtuu liian keskittyneesti, ja sitä pitäisi alueellisesti tarkastella. Kun niillä tulevilla rahoilla, nyt tällä parilla miljoonalla, hankitaan kalustoa ja suunnitellaan koulutusta järkevään sapluunaan, niin pitäisi nähdä, että meillä Satakunnassa on tämän maan toiseksi varustelluin ja korkeatasoisin harjoitusalue.

Satakunnassa pelastajakoulutus voitaisiin käynnistää melko nopeassa tahdissa, sillä siirtyminen koulutukseen pitkien matkojen taakse ei ole houkuttelevaa ja tuntuu, että myöskin opettajaresursseja on ollut vaikea saada ja niitä koetetaan pyrkiä ratkaisemaan vuorotöillä, mutta jos ei opettajia ole riittävästi, ei se vuorotyökään sitten siellä opetuksessa auta. Kyllä se siltä osin on selkeää. Eli toivotaan, että Helsingissä mutta myös muilla alueilla voidaan järjestää koulutusta, jotta tämä tilanne ei niin sanotusti räjähdä käteen. On parempi sammuttaa nuotio ajoissa kuin antaa sen roihahtaa metsäpaloksi.

Tätä ongelmaa lisää tuolla alueilla vielä se, että kun sopimuspalokunnat ikääntyvät ja väki vähenee, niin edelleen sitä kautta tulee lisää paineita hyvinvointialueen vakituiselle palokuntalaiselle, jotta turvallisuus voidaan taata. Haja-asutusalueilla merkittävä osa näistä kuuden minuutin sisällä olevista lähdistä kyllä tulee sopimuspalokunnista. Ei meillä Satakunnassa ilman sopimuspalokuntaa tällä hetkellä voitaisi elää siinä valmiudessa, joka on, kun meillä kohtuullisenkin hyvä hälytysvalmius on ja pelastaja saapuu nopeasti paikalle. Siitä on jatkettava ja pidettävä kiinni.

Kun Suomi nyt on laittanut paperin sisään, että haluamme Natoon, ja kun yhdessä katsotaan tämän hetken Venäjän toimia liikekannallepanoineen sitä varten, että lännen uhaan vastataan, niin näen tärkeänä, että nyt ainakin Puolustusvoimissa yhdessä liikenneministeriön kanssa pohditaan ratkaisuja, joilla turvataan toimintakykyinen lentokenttäverkosto, joka erityisesti Porissa on koko ajan spekulaation piirissä. Siinä mielessä haluaisin korostaa, että henkilöliikennetuki pitää ulottaa myös Porin kentälle ja siihen lentoliikenteeseen, jotta se infra säilyy siellä käytettävänä ja voi vastata oletettavasti vaikkapa Satakunnan lennoston tarpeisiin. No, Satakunnan lennostolla on enemmänkin vain helikoptereita, mutta näen, että kyllä Puolustusvoimilla pitää olla rannikolla myös hävittäjätoimintaa vastaava lentokenttä.

Meidän huoltovarmuuden kannalta on tärkeää, että meillä huomioidaan se, että Satakunnassa on Suomen rannikon jäävapain satama. Jos halutaan vielä varmistaa sisämaan liikennettä siltä osin, niin raiteet ovat se, jolla pystytään varmistamaan. Pori—Haapamäki-radan parempi kunnostaminen ja sen alkupään osalta nykyaikaiseen kuntoon saattaminen on ratkaisu, jolla voimme turvata poikittaisliikennettä siltä osin kuin se on tarpeellista. Se ei sul-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

je pois sitä, että meillä on siellä tämän radan varressa varuskunta, jonka kuljetuksiin tällä hetkellä radan kunto kyllä on kelpallinen.

Me tarvitaan päämäärätietoista ajattelua kokonaisuutena, ei vain pelkästään yksittäisissä asioissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt siirrytään seuraavaan pääluokkaan, ministeri Harakan vastuualue, liikenne- ja viestintäministeriö. — Olkaa hyvä, ministeri Harakka, esittelypuheenvuoro, viisi minuuttia.

15.59 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat!

Hallitus esittää liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahaksi vuodelle 23 yhteensä noin 3,34 miljardia euroa. Liikenne- ja viestintäverkkoihin ehdotetaan 1,9 miljardia euroa, liikenteen ja viestinnän palveluihin 853 miljoonaa euroa sekä hallintoon ja toimialan yhteisiin menoihin 656 miljoonaa euroa.

Hallitus pyrkii vastaamaan voimakkaasti kohonneisiin kustannuksiin ja muihin Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamiin haasteisiin. Perusväylänpitoon lisätään 50 miljoonaa euroa ja aiemmin päätetty 15 miljoonan leikkaus perutaan. Saimaan kanavan keskeytetystä kehittämishankkeesta vapautuva raha ohjataan muualle itäiseen Suomen saavuttavuuden ja logistiikan parantamiseen, yli 30 miljoonaa euroa valtiosihteeriöryhmän esityksen mukaisesti.

Myös liikenne- ja viestintäministeriön koordinaatiovastuulle kuuluvaan kyberturvallisuuden panostetaan vahvasti. Siihen kohdennetaan 1,3 miljoonan euron lisäys liikenne- ja viestintävirastolle, ja kokonaisuudessaan hallinnonalan kyberturvallisuuteen on varattu 54 miljoonaa euroa. Luotettavat tuotteet ja palvelut ovat keskeinen edellytys digitalisaatiolle. Korkea kyber- ja tietoturvan taso sekä osaaminen pitävät yllä talouden ja yhteiskunnan kilpailukykyä kaikilla sektoreilla kaikkina aikoina.

Digitalisaation lisäksi Suomen elinkeinoelämän tukemiseksi tarvitaan panostuksia infraan. Hallitus esittää uutena hankkeena Oulun Poikkimaantien kehittämistä. Valtion osuus siinä on 30 miljoonaa euroa ja ehdollinen Stora Enson investointipäätökselle.

Hallituksen tavoitteena on myös muun muassa ministeriöiden välistä yhteistyötä tiivistämällä ja uuden toimintamallin käyttöönottamisella nopeuttaa strategisten investointien saamista Suomeen. Tähän liittyy vahvasti oikea-aikainen tarpeiden selvittäminen ja suunnittelu liikenneinfran osalta. Tästä on hyviä esimerkkejä Äänekosken ja Kemin teollisten investointien kohdalla.

Arvoisa puhemies! Väylänpidossa huomioidaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman eli Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteet ja linjaukset. Rahoituksen kohdentamisessa priorisoidaan liikenneverkon päivittäisen liikennöitävyyden vaativat toimet. Kohonneiden hoito- ja ylläpitokustannusten vuoksi tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että korjauksista ja parantamisista joudutaan tinkimään.

Vaikka perusväylänpidon osalta hallitus on neljän vuoden aikana pysynyt sovituissa 300 miljoonan vuosittaisessa korotuksessa, ei se nyt riitä kattamaan nyt jo noin 100 miljoonaan euroon nousevaa vuosittaista vajetta ostovoiman suhteen. Onneksi hallitus päätti jo viime vuonna aikaistaa perusväylänpidon rahoitusta vuosille 21 ja 22. Tällä tavoin saatiin enemmän aikaa kuin nyt, kun kustannukset ovat nousseet.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Näiden perusväylänpidon korotusten lisäksi hallitus esittää Kuhmon Hyryntien hankkeelle 2,6 miljoonaa euroa sekä Seinäjoki—Kaskinen-radan tehostettuun kunnossapitoon 3,5 miljoonaa euroa vuodelle 23. Yhteensä perusväylämomentille esitetään siis 1,29 miljardia euroa. — Ja nyt on pakko sanoa, että eturivin keskustelu vähän häiritsee tätä puheenvuoroa. — Se on itse asiassa suurempi summa kuin tämä parlamentaarisesti sovitun Liikenne 12 -suunnitelman rahoituskehys.

Yksityistieavustuksiin ehdotetaan 23 miljoonan euron määrärahaa. Vuoden 23 väylien kehittämisen määrärahalla jatketaan merkittäviä hankkeita, jotka kohdistuvat muun muassa keskeisiin pääväyliin ja niiden kehittämiseen. Käynnissä on viisitoista ratahanketta, kahdeksan tiehanketta ja yksi vesiväylähanke. Valtuudet näihin hankkeisiin koko toteuttamisajalta ovat yhteensä 1,7 miljardia euroa, ja voi sanoa, että koko hallituskaudella tarkasteltuna uusiin väylähankeisiin on panostettu enemmän kuin useiden aikaisempien hallitusten aikana. Myös monissa näissä hankkeissa on kuitenkin valitettavasti kustannusten nousun aiheuttamia paineita. On selvää, että pyrimme huolehtimaan siitä, että työmaat eivät keskeydy, joten ne edellyttävät vielä rahoitusratkaisuja neljännessä lisätalousarviossa 22 ja vuoden 23 täydentävän talousarvion esityksen osalta.

Haluan vielä kerran näin lopuksi kiittää koko salia siitä yhteisestä ponnistuksestamme, jonka ansiosta Liikenne 12 -suunnitelman pitkäjänteinen suunnittelu on mahdollistanut sen, että Suomi on menestynyt hyvin myös EU:n rahoitushauissa. Kokonaisuutena vuoden 21 haun tulos Suomen saannin osalta ylitti 100 miljoonaa euroa. Seuraava hakukierros on jo käynnistynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Sitten mennään debattivaiheeseen. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua keskusteluun, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.04 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan ensimmäiseksi haluan kiittää ministeri Harakkaa hyvästä alustuksesta ja oivallisista toimenpiteistä, joita ensi vuoden budjettiin esitetään. On hyvä, että väyläverkosta pidetään huolta kustannusten noususta huolimatta lisärahoituksella. Kiitos ministerille myös ymmärryksestä Itä-Suomi paketin osalta, jotta Saimaan kanavasta vapautuneet rahat käytetään nyt Karjalan radan parannuksiin — alueella on paljon meille, Suomelle, tärkeää teollisuutta. Myöskin Oulun osalta on huomioitu Stora Enson investoinnit, ja sinne osoitetaan rahaa. Ylipäänsäkin käynnissä olevat hankkeet viedään loppuun.

Geopoliittisesti Itä-Suomi on nyt turvallisuusrajana, ja on tärkeää, että Itä-Suomen elinvoimasta huolehditaan. Ja sen vuoksi tähän Venäjän hyökkäyssotaan liittyen ja liikekannallepanosta johtuen on tärkeää, että koskaan ei ole näin paljon panostettu kyberturvallisuuteen, johon tässä tässä budjetissa nyt panostetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso.

16.06 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka edustaja Kymäläinen onkin tyytyväinen Itä-Suomen asukkaana, minä en kyllä ole tyytyväinen näihin rahoihin. Saimaan kanavan sulkemisesta jäävät rahathan ovat viimevuotisesta budjetista suurin piirtein se, mitä meille sinne siirrettiin Karjalan rataa, eli me ei saatu tämän vuoden budjettiin käytännöllisesti katsoen mitään uutta.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Muutenkin kun äsken kehuttiin, kuinka paljon näihin asioihin on satsattu, niin totuudessahan me ollaan satsattu ainoastaan humppahankkeisiin, kaikennäköiseen suunnitteluun ja päähkäilyyn ynnä muihin tämmöisiin. 40 miljoonaa tuhlataan valtion rahaa itäradan suunnitteluun ja sen lisäksi vielä 40 miljoonaa kuntien rahaa. Tällaisiin hankkeisiin, joita ei koskaan tulla toteuttamaan, mätkitään rahaa. Eilen ikäväkseni huomasin kaikkein typerimmän humppahankkeen: ruvetaan selvittämään raideleveyden kaventamista, [Puhemies: Kiitoksia!] muuttamista Suomen osalta. Aivan järjettömiä hankkeita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

16.07 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Taitaa olla niin, että nykyinen liikenneministeri ei kyllä jää historiaan mitenkään myönteisestä suhtautumisesta raideliikenteen kilpailuun ja ylipäänsä raideliikenteen ja -yhteyksien laajentamiseen Suomessa. Nimittäin tällä hetkellä meidän lainsäädäntö tosiasiasa estää sen, että muut kaupunkiseudut kuin HSL-alue voisivat halutessaan järjestää ja kilpailuttaa henkilöliikennettä omalle seudulleen, jonka tarkoituksena nimenomaan on parantaa julkisen liikenteen yhteyksiä, ja samalla me toivottavasti saisimme myös muita operaattoreita toimimaan tänne meidän markkinaan, joten samalla voitaisiin myös säästää veronmaksajien varoja. Kysynkin teiltä nyt, liikenneministeri Harakka: arvoisa ministeri, aiotteko te tuoda eduskunnan käsittelyyn vielä lainmuutoksen, jolla tämä henkilöjunaliikenteen järjestäminen sallittaisiin myös muille [Puhemies koputtaa] kaupunkiseuduille kuin pelkästään HSL-alueelle?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

16.08 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä hyvästä esittelystä ja nostan muutaman seikan tässä esille.

On erinomaista, että polttoaineiden jakeluvelvoitteen alentamista nyt jatketaan. Pumpupuhinnat ovat jakeluvelvoitteen alentamisen jälkeen laskeneet, ja tätä pitää tarvittaessa jatkaa myös pitempään, mikäli hinnannousupaineet eivät hellitä.

Matkakuluvähennyksen korottaminen auttaa niitä suomalaisia, joiden on pakko käyttää omaa autoa töissäkäymiseen, erityisesti siis niitä, jotka asuvat alueilla, joissa julkista liikennettä ei ole käytössä.

Kuljetusalaa on tuettu myös omalla kustannustuella polttoaineiden hinnannoususta johtuen, ja lisäksi on laitettu valmistelu ammattidieseliin. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: mitä ammattidieselin valmistelulle kuuluu?

Samalla kiitän tästä Stora Enson tehdasinvestointipäätöstä edellyttävän Oulun Poikki-maantie-hankkeen 30 miljoonan euron tuesta, mikä on koko Pohjois-Suomelle ja Suomelle hyvin tärkeä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.09 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenteen suhteen ollaan päästöjen vähennyksessä lähdetty jo vauhtiin tällä kaudella, erityisen kovasti tämän fossiilittoman liikenteen tiekartan myötä. On hyvä, että siinä oltiin vauhdissa jo ennen kuin

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

tämä sota tänä vuonna syttyi, koska se on vain entisestään lisännyt perusteita sille, että meidän täytyy irtautua fossiilisista liikennepolttoaineista mahdollisimman pian ja kaikkia keinoja käyttäen. Tässä budjetissa on asioita liittyen tähän. Ehkä kiitän erityisesti tätä alvialea joukkoliikenteelle, joka on tulossa. Toisaalta haluaisin kysyä ja hieman ihmettelen tätä pyöräilyn määrärahojen leikkaantumista — jo kehyksessä keväällä ihmettelin tätä. Silloin sanoitte, että yritämme hoitaa sen kuntoon, että pyöräilyn määrärahat pysyisivät korkeammalla tasolla, mutta nyt näyttää, että merkittävä lasku olisi tapahtumassa. [Puhemies koputtaa] Kysyn ministeriltä: miten tähän asiaan voitaisiin reagoida?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kautto, olkaa hyvä.

16.10 Juho Kautto vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitokset ministeri Harakalle esittelystä. Täytyy todeta, että ministeri on selvinnyt haastavasta hallituskaudesta vähintäänkin tyydyttävästi, ellei jopa kiitettävästi. Tässäkin lajissa tietysti ovat aina parhaat pelaajat täällä vaihtopenkillä tai opposition lailla jopa katsomassa. [Naurua]

Pysyn yleisellä tasolla ja kiitän hallitusta, kun aiempaan kehyspäättökseen sisältyvä leikkaus perutaan ja jopa lisää rahaa osoitetaan perusväylänpitoon, mikä onkin välttämätöntä kustannusten nousun vuoksi. Alueellinen yhdenvertaisuus on rahanjaossa tärkeää myös liikenteen osalta, jotta kaikkialla Suomessa olisi mahdollista asua, elää hyvää elämää, tehdä töitä ja yrittää. Tällä kertaa oli Itä-Suomen vuoro, ja nämä panostukset suon sinne hyvilläni — etenkin, kun omaa aluettani, Keski-Suomea, on huomioitu viime vuosina tuntuvasti. Itä-Suomi kärsii alueellisesti eniten Ukrainan sodan seurauksista, [Puhemies koputtaa] ja on vähintään oikeutettua, että se saa nyt erityishuomion.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.12 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En kyllä nyt ymmärtänyt parlamentaarisen liikennejärjestelmätyöryhmän jäsen Laakson puheenvuoroa olenkaan. Nyt on harpattu liikennepolitiikassa iso askel oikeaan suuntaan 12-vuotissuunnittelujärjestelmän myötä, ja sitä on nyt sitten ruvettu toteuttamaan. Tärkeätähan tässä on nyt se päivittäminen. Näissä on huomattu nyt tämän Itä-Suomen tilanteen osalta, miten neljässä vuodessa maailma muuttuu, ja tulevan hallitusohjelman yhteydessä sitten päivittäminen tehdään. Kiitoksia Itä-Suomi-paketista. Jos tätä kustannusnousua ei olisi tullut, olisimme saaneet jo tällä kaudella korjausvelan kääntymään alaspäin, mutta ikävä kyllä näin tapahtui.

Yksi huolenaihe on edelleen tuo lentoliikenne, maakuntien lentoliikenne, ja toivon kovasti, että sille nyt sitten jatkoa löytyisi. Hyvä, että nyt saatiin sitten väliaikainen ratkaisu ja Joensuuhunkin jo sitten lokakuun lopulla pääsee lentämällä, mutta kyllä meidän kansainvälinen teollisuus ja elinkeinoelämä [Puhemies koputtaa] tarvitsevat niitä lentoja.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

16.13 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiasia on, että tällä hetkellä teiden korjauksia ympäri Suomen on käynnissä erittäin paljon, ja se on hyvä asia, mutta sitten tietysti huolestuttavaa on se, onko tulevaisuudessa niitä yhtä paljon.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Tärkeää on se, että nyt panostetaan sinne perusväylänpitoon. Se on myöskin keskustan linja, että perusväylänpitoon nimenomaan panostuksia kaikenasteisille teille, myöskin alempiasteisille ja myöskin sinne yksityisteille, joita nyt tällä hallituskaudella on erittäin hyvin huomioitu määrärahoissa.

Tässä jo edellinen puhuja nosti esille Itä-Suomi-ohjelman. On erittäin hyvä, että nyt ministeri Saarikon aloituksesta tämä lähti liikkeelle ja se saatiin käytäntöön ja toteutukseen. Se on hyvä, että Karjalan rataa nytten lähdetään kunnostamaan niiltä osin kuin on suunnitelmia jo valmiina, mutta tärkeä on myöskin se Luumäki—Joutsenon kaksoisraiteen rakentaminen. Se on pullonkaula tällä hetkellä. [Puhemies koputtaa]

Ja tietysti mitä tulee polttoaineiden hinnannousuun, niin jakeluvuoroituksen lasku oli hyvä asia, ja toivottavasti sitä voidaan jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

16.14 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen itärahahanke on tarpeeton, ja tästä syystä itärahahanke tulisikin keskeyttää. Itäradan kustannuksilla voitaisiin poistaa koko maan rataverkon korjausvelka. Olisiko siis järkevämpää kehittää kannattavasti koko rataverkkoa kuin laittaa kaikki rahat yhteen kannattamattomaan hankkeeseen? Kuten edustaja Laakso tässä totesikin, nyt valtio hukkaa 40 miljoonaa itäradan hankesuunnitteluun. Jos halutaan nopeuttaa väyliä Itä-Suomeenkin päin, niin eikö olisi kannattavampaa katsoa tätä uutta selvitystä? Elikkä tuoreen selvityksen mukaan nostamalla nopeuksia nykyisillä rataosuuksilla sekä jatkamalla Lahden oikorataa Mikkeliin asti matka-aikasaästöt Itä-Suomeen voitaisiin saavuttaa nopeammin ja pienemmillä kustannuksilla. Elikkä jatketaan Lahden oikorataa Heinolan kautta Mikkeliin, silloin Helsinki—Mikkeli-välin matka-aika putoaisi yli tunnilla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

16.15 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Harakka, sanoitte, että Suomeen on näitä kehittämishankkeita tullut tällä kaudella enemmän kuin monena muuna hallituskautena, ja hyvä niin. Tässä on vain yksi ongelma: Keski-Suomi on jäänyt valitettavasti täydelliseksi mustaksi aukoksi. Kun katsoo näitä kehittämishankkeita, niin Kataisen ja Stubbin aikana 18 prosenttia kaikista valtakunnallista rahoista tuli Keski-Suomeen, Sipilän hallituskauden aikana vielä 14, mutta valitettavasti tällä hallituskaudella Keski-Suomi on jäänyt vain 2 prosenttiin. Eli tällä hallituskaudella Keski-Suomi on valitettavasti jätetty täysin mopen osille, ja kysyisinkin: miksi näin, eivätkö keski-suomalaiset mielestänne ansaitse uusia kehittämishankkeita?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

16.16 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Ensimmäkin ministerille kiitokset yksityistieavustuksista. Meillä on ollut hallituskausia, jolloin yksityistieavustukset ovat olleet nollassa tai lähes nollassa, ja nyt niihin panostetaan merkittäväällä tavalla. Se on tärkeää, kun puhutaan vaikkapa puuhuollosta ja siitä, että suomalainen tieverkostokin koostuu niistä pienemmistäkin teistä. Se on erittäin tärkeää.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Toinen kiitos hallitukselle — tähän edustaja Eskelinenkin kiinnitti huomiota — tulee tästä lentoliikenteestä. Meillä elinkeinoelämä ja korkeakoulut tarvitsevat lentoliikenneyhteyksiä, ja nyt ne on turvattu maakuntakentille. Se on äärettömän tärkeää, ja kysymys on toisaalta myös meidän huoltovarmuudesta. Meidän pitää huolehtia siitä, kun katsotaan tätä maailmanpoliittistakin tilannetta, että meillä on laaja, kattava lentoasemaverkosto tässä maassa. Ja toivon, että jo nykyinen hallitus voisi tehdä esitöitä sen eteen, että seuraava hallitus huolehtii koko Suomen kehittämisestä ja koko Suomen lentoliikenteestä. Tämä on tärkeää, kun mietitään, että tämä maa ei ole pelkästään Helsinginniemi, [Puhemies koputtaa] vaan koko laaja Suomenmaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

16.17 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn omasta puolestani kiitoksiin Liikenne 12 -työn aikaansaannoksista tällä kaudella.

Mutta sitten takaisin raiteille. Päärata on Suomen tärkein raideyhteys. Yli puolet suomalaisista asuu pääradan varrella, ja sen vaikutusalueella syntyy valtaosa Suomen bruttokansantuotteesta. Päärata on koko Suomen raideliikenteen valtasuoni, ja vaikutuspiiri ulottuu koko maahan. Investoinnit nykyiseen päärataan ovat ehdoton edellytys koko Suomen elinvoimalle. Siksi on hienoa, että hallitus nyt jatkaa tärkeitä investointeja päärataan yhteensä 430 miljoonan euron edestä. Se tarkoittaa pääradan varrella asuville sujuvampia matkakettuja ja lyhyempiä matka-aikoja. Suomi-rata-hankeytin selvitys uutta oikorataa koskien Tampereen ja Helsingin välille julkaistaan syyskuun lopussa. Kaikilla mittareilla mitattuna pääradan nykylinjauksiin rakennettavat lisäraiteet ovat paras ratkaisu pääradan välityskyvyn parantamiseksi. Kysynkin ministeri Harakalta: koska valtioneuvosto on linjaamassa Suomi-radan linjauksesta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

16.18 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täytyy kiittää ministeriä nyt siitä, että Itä-Suomi on huomioitu kohtuullisen hyvin tässä talousarviossa. Tosin Pohjois-Savo on jäänyt vähän pienemmälle osuudelle tästä paketista kokonaisuudessaan.

Kun miettii tätä kantaverkkoon laitettavaa rahaa, niin on erittäin tärkeää meidän vientiteollisuuden osalta, että meidän tavarat pääsevät lähtemään hyvin ulkosatamiin, mistä ne lähtevät maailmalle. Sen takia pitää verkoston olla kunnossa, ja myös kantatieverkoston pitää olla hyvässä kunnossa, koska esimerkiksi metsäteollisuus hakee sieltä puut. Ne joutuvat ajamaan ympäri maakuntia erittäin tiukoissa olosuhteissa välillä, ja sen takia toivoisin, että mietittäisiin semmoista jatkuvaa pitkän ajan suunnitelmaa, että saadaan se kantatieverkko semmoiseen kuntoon, että siellä kärsii ajaa suurilla rekkakuormilla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

16.19 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille. Niin kuin täällä on todettu, niin Itä-Suomi joutui tässä sodan tiimellyksessä nyt sitten kurimukseen, ja siihen on tullut apuja — kiitos siitä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Vuoden 2020 budjetissa, muistaakseni, laitettiin liikkeelle isoja hankkeita, jotka ovat nyt menossa parasta aikaa, eliikä täytyy muistaa, että ne eivät välittömästi lähde liikkeelle. Siellä on suunnittelua, ja kun täällä viitattiin tähän, että on suunnitteluun ja kaikkeen laitettu rahaa, niin suunnittelu on erittäin tärkeää, että pystytään toteuttamaan niitä hankkeita. Nyt ne ovat siellä menossa, ja ne näkyvät eri puolilla Suomea — kiitos siitä.

Kun etukäteen laitettiin pintoja aika pitkälti kuntoon silloin edullisen bitumin aikana, niin nyt olisi saatu huomattavasti vähemmän, että kyllä tässä sillä velallakin on saatu paljon hyötyä aikaiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, Jukka, olkaa hyvä.

16.21 Jukka Mäkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Talousvaliokunnan mietintö kuljetusyritysten polttoainetuesta valmistui, ja maanteiden tavaraliikenteelle ollaan myöntämässä 75 miljoonaa euroa tukea. Lakiesityksessä tukitaso on kuitenkin laskettu niin, että varatusta 75 miljoonasta tullaan jakamaan selvästi alle puolet. Onko tämä tietoisesti tehty, vai onko tämä vain virhe? Tuki on haettavissa vasta marraskuussa kuluvaan vuotta, vaikka tarve olisi juuri nyt. Verrokkimaihin verrattuna Suomi on ollut muutenkin hidas, ja näyttää siltä, että luvututkin tukitoimet ovat lässähtämässä.

Lisäksi monet kansalaiset ihmettelevät, miksi dieselin käyttövoimavero on edelleen voimassa. Perustetta tällaiselle verolle ei enää ole, koska diesel on nyt jo samanhintaista tai jopa kalliimpaa kuin bensiini.

Arvoisa ministeri, nimimerkki ”Vaihtopelaja oppositiosta” [Puhemies koputtaa] pyytää vastausta näihin kysymyksiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

16.22 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai liikenneinvestointien osalta tarvitaan myös Länsi-Suomi-paketti. [Naurua]

Toimiva liikenneverkko on edellytys isoille teollisuusinvestoinneille. Muutama päivä sitten saimme Pohjanmaalle myönteisiä uutisia, kun Metsä Board ilmoitti aloittavansa esisuunnittelun uuden taivekartonkitehtaan rakentamisesta Kaskisiin. Tämän investoinnin arvo tulee olemaan noin miljardi.

Puutavara tuolle tehtaalle tulee jatkossa pääsääntöisesti Suupohjan rataa pitkin, ja nyt-hän tässä budjettiesityksessä on kolmen ja puolen miljoonan euron määräraha tämän Suupohjan radan tärkeisiin, aivan kriittisiin korjauksiin. Mutta on selvää, että tämä rata tarvitsee laajemman korjauksen, kun puun käyttö kasvaa ja myös Kaskisten sataman toiminnan turvaaminen on nyt tärkeää — siinä on riski, että se putoaa TEN-T-verkosta pois. [Puhemies koputtaa] Mitä toimenpiteitä Suupohjan radan ja Kaskisten sataman osalta on odotettavissa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

16.23 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille siitä covidin aikaisesta päälylystepaketista — sillä saatiin paljon pintaa aikai-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

seksi edullisesti — mutta pitää samaan hengenvetoon todeta, että me tarvitaan se 4 000 kilometriä päällystettä per vuosi, että me saadaan tätä korjausvelkaa kiinni. Nyt tällä hetkellä korjausvelka on se puolitoista miljardia teillä ja saman verran raiteilla, mutta joskus ehkä saavutamme sitten senkin tason.

Raiteista myös kiitos. Meillä on tämä raidepilotti Pirkanmaalla, Rakastu raiteisiin ja niin pois päin. Tampereella on erittäin hyviä hankkeita tullut sitä myöten ja myös sitten kehitystä. Kiitos myös siitä, että me saatiin VR:n kanssa pitkäaikainen ostopalvelusopimus varsinakin näille haja- ja reuna-alueitten palveluille. Se on erittäin tärkeää pitkäjänteisyyttä.

Teistä vielä: Perusväylänpitoon pitää saada tosiaan lisää rahoitusta. Yksityisteistä kiitoksia. Ja yhdyn täysin Soinikosken näkemyksen pääradan osalta, mutta sitä päärataa tulee myös jatkaa siitä Tampereelta ylöspäin tuonne Ouluun asti ja saada sinne hyvät raideyhteydet, jotta me saadaan nopeat junayhteydet Etelä-Suomeen asti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

16.24 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erityisesti suurissa kaupungeissa joukkoliikenne, pyöräily ja kävely ovat kilpailukykyisiä tapoja liikkua, ja niihin satsaaminen on tärkeää niin ilmastopäästöjen vähentämisen kuin ihmisten sujuvan arjen kannalta. On hienoa, että hallitus satsaa kaupunkien pikaratikoihin ja lähijunaliikenteeseen. Joukkoliikenteen suoraa tukea tarvitaan myös, kun käyttäjämäärät valitettavasti edelleen laahaavat koronan takaisesta ajasta. Alv-alennus on tervetullut, mutta tilannetta on edelleen seurattava ja on etsittävä parhaita ratkaisuja yhdessä kaupunkien ja joukkoliikennetoimijoiden kanssa.

Edustaja Pitkon lailla ihmettelen pyöräliikenteen ja jalankulun investointien pientä määrää: ensi vuodelle vain se 3,5 miljoonaa euroa. Sillä saadaan alle kymmenen kilometriä pyörätietä, kävelypainotteisia katuja tai muita kestävän liikenteen ympäristöjä. Kysyisinkin ministeri Harakalta: millä keinoin hallitus nyt edistää pyöräilyä [Puhemies koputtaa] ensi vuonna, ja miten joukkoliikenteen jatkuvuus turvataan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.25 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset on autoilijoiden puolue ja autoilijoiden puolesta. Autoilijoilta peritään edelleen noin kahdeksan miljardia veroina ja maksuina. [Raimo Piirainen: Siellä on muitakin kuin perussuomalaisia!] Koko tieverkko aina yksityisteistä Eurooppa-teihin asti on pidettävä kunnossa. Se on kokonaisuus, joka on arvokas kansallisvarallisuutemme, ja se pitää jättää tuleville sukupolville paremmassa kunnossa kuin mitä olemme sen saaneet. Nyt korjausvelka on liian suuri.

Nostan esille TEN-T-ydinverkkoon kuuluvan Suomen tärkeimmän väylän, valtatie 4:n, ja sen pahimman pullonkaulan Vaajakoskella. Sama väylä on valtatie 4, 9, 13 ja 23, ja lisäksi sillä on lähiliikennettä. Tie on maan läpi kulkeva ylivoimaisesti tärkein tie. Kysynkin ministeriltä: ollaanko siihen hakemassa EU-rahoitusta, [Puhemies koputtaa] ja milloin se toteutuu?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

16.26 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me ollaan tuolla Itä-Suomessa mietitty, että kun pohditaan jakoperusteita eli sitä, minnekä raha pitää kohdentaa, niin onkohan meillä oikeasti selvillä...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Puhukaa vähän enemmän mikrofoniin, niin kuuluu paremmin.

Joo, anteeksi, arvoisa puhemies! — onko meillä selvitetty, missä päin Suomea oikeasti on huonoimmat tiet. Me tiedämme nämä päälysteongelmat, sillä ne on helppo katsoa, me voimme katsoa, että joku silta on huonossa kunnossa, mutta minulla on se käsitys, että me emme oikeasti tiedä, missä rungot pettävät ja on se korjaustarve iso, ja itse ajattelen niin, että ne rahat pitää kohdentaa sinne, missä tarve on suurin. Jos se ei ole omassa vaalipiirissä, niin siitä huolimatta ne pitää kohdentaa sinne, missä tarve on suurin. Ja kun nyt ajatellaan tätä peruskansanedustajan toimenkuvaa, niin ainahan, jos kysytään, missä on huonoimmat tiet, niin ne ovat omassa vaalipiirissä tietenkin. Ja mitä hankkeita kannattaa vastustaa? Ne ovat yleensä niitä, mitkä eivät ole omassa vaalipiirissä, niin että kyllä minä toivoisin, että tämä kokonaisnäkemys olisi kuitenkin semmoinen, että yritetään koko Suomea kehittää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.27 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille rohkeista teoista. Tieverkon ylläpito on kieltämättä varmaan yksi ristiriitaisimpia tehtäviä, mitä ministerin pestille voi sattua. Perinteinen sanonta on, että jos haluaa kunnan riidan joissakin asiassa, niin tieasioista kannattaa aloittaa heti puhumaan — siitä yleensä saa aika hyvän rähäkän aikaseksi. Mutta vakavasti puhuen, Suomihan on edelleen valtio, joka seisoo puujaloilla. Vaikka on yritetty todistaa, että metsäala on kuollut ala, niin se on päinvastoin: se on nouseva ala, ja se on kaikin puolin Suomen kansantalouden kannalta äärimmäisen tärkeä.

Alemman tieverkon puolesta olen huolissani sen takia, kun soratiellehän joka ainoa puumotti, mikä metsästä hakataan, nousee käytännössä aina kumipyörällä ja tuodaan sieltä rautatieasemalle, josta se viedään sitten tehtaalle taikka viedään suoraan tehtaalle sillä samalla autolla. Ja nyt kun alemman tieverkon osalta on tilanne semmoinen, että tiehöyliä ei ole enää ollut käytössä kahteen vuosikymmeneen, niin voisitteko te, arvoisa ministeri, harkita sitä, että pantaisiin tämä homma uusiksi, kun rahaa ei siihen tarvitse juurikaan lisää. Oikea kalusto hoitamaan sorateitä, [Puhemies koputtaa] niin pääsisimme ongelman yli — rahaa ei siihen juurikaan tarvita lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

16.29 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt tässä on ehkä syytä yhdistää länsi ja itä, sillä surukseni olen huomannut, että budjettikirjassa ei mainita ollenkaan yhtä tärkeää osaa liikenneverkostamme eli poikittaisratayhteyksiä. Näiden tärkeys tässä muuttuneessa maailmanpoliittisessa tilanteessa on aivan ensiarvoisen tärkeää. Suomi tarvitsee kehäratansa Porista Niinisalon kautta Parikkalaan. Tämä ratakäytävä meillä on jo valmiina yhtä siltaa lukuun ottamatta. Tarve on nyt tässä puolustuspoliittisessa ti-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

lanteessa ajankohtainen ja myös korostunut. Tämän aamun tiedot Venäjän uusista toimista eivät ainakaan vähennä sen merkitystä. [Petri Huru: Juuri näin!]

Arvoisa ministeri, nyt on korkea aika avata silmät ja nähdä tämän maailmanpoliittisen tilanteen yhteys maamme liikennepolitiikkaan. Kun vielä olemme pääsemässä Natoon, radan varrella oleva Niinisalon varuskunnan harjoitusalue tulee olemaan tärkeä kansainvälisillekin joukoille. Arvoisa ministeri: voitteko luvata, että joulurahoista hallitus määrää suunnittelurahaa tämän ratayhteyden uudelleenkäyttöön?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

16.30 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan myös lähteä vähän isommasta kuvasta, eli jos lähdetään siitä liikkeelle, mitä hankkeita olisi järkevä toteuttaa, niin mielestäni siinä on kaksi asiaa.

Ensimmäinen on se, mikä on liikennemäärä. Se on aika olennainen asia myös, että siellä missä on ruuhkaa, siellä tarvittaisiin investointeja. Toinen on se, kun nyt kaikki merkit viittaavat siihen, myöskin Suomen Pankin ennusteet, Etlan ennusteet, että me ollaan menossa kohti taantumaa, niin eikö silloin, kun me ollaan menossa kohti taantumaa, pitäisi käynnistää näitä uusia hankkeita, joilla me pidetään taloutta käynnissä? Se on ihan hyvä, että meillä on tämä Karjaan radan hanke ja meillä on tämä Stora Enson hanke Oulussa. Mutta ihmettelen kyllä, että Suomen vilkkaimman kaksikaistaisen tien, vt 9 Tampere—Orivesi, joka on Väyläviraston investointiohjelman kiireisimmässä 1A-korissa, toteutuksesta vuosille 2023—2026 ei ole mitään mainintaa budjettikirjassa. Miksi näin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

16.31 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puhuttu lentoliikenteestä ja sen merkityksestä maakuntien elinvoimalle. Vaikka budjetissa kotimaan lentoliikennettä tuetaan, on Porin ja Satakunnan lentoliikenne kuitenkin jäänyt edelleen ilman tukea. Koko Suomen viennistä lähes jopa kahdeksan prosenttia tulee Satakunnasta, kahdeksan prosenttia siitä huolimatta, että väestön osuus vastaa neljää prosenttia maamme väestöstä. Koronan takia Porin lentokentän matkustajamäärät romahtivat, eikä nykytilanne anna oikeaa kuvaa tulevasta, sillä ennen pandemiaa koneiden täyttöaste oli hyvä. Porin kaupunki on tukenut lentokenttää miljoonilla, mutta jätetäänkö tuki edelleen Porin kaupungin varaan vai tunnistetaanko Satakunnan elinkeinoelämän merkittävyys myös hallituksessa? Oletteko valmis tukemaan myös Satakunnan lentoliikennettä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa: edustaja Torniainen ja edustaja Kymäläinen. — Edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

16.32 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan oikeutetusti tässä keskustelussa tämän puolen tunnin aikana ovat nämä liikenneväylät nousseet esille jo siitä syystä, että me jokainen käytämme niitä joka päivä ja kaikki kansalaiset myöskin käyttävät niin maanteitä kuin rautateitä. Mutta pitää muistaa, että noin 90 prosenttia kaikesta liikenteestä kulkee kumipyörillä, ja sen takia maantiet ovat se tärkeä asia ja sinne tulee olla panostuksia.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Mutta omassa puheenvuorossani haluan myöskin nostaa esiin, koska on liikenne- ja viestintäministeri kyseessä, että kyllähän tämä laajakaistarakentaminen on myöskin tärkeä liikenneyhteys, ja itse toivon, että siihen kiinnitetään huomiota. Siihen on ensi vuoden budjetista ja myöskin EU:n elpymis- ja palautumisvälineestä saatavia euroja, joilla voidaan rakentaa nimenomaan niitä laajakaista- ja valokuituyhteyksiä. Toivon, että siihen kiinnitetään huomiota, ja että ne rahat tulevat myöskin täysimääräisesti käytettyä siinä.

Toinen asia, minkä haluan myöskin nostaa, on kyberturvallisuus. Se kuuluu myöskin liikenne- ja viestintäministerille pääosin. Se on tänä päivänä yhä tärkeämmäksi nouseva asia etenkin tässä, kun ollaan Venäjän sodan vaikutuksen alaisena. Itse toivon, että siitä myöskin ministeri sanoisi muutaman sanan tähän osioon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.34 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Liikenne yhdistää, ja niin se on, että liikenne- ja viestintäministerin tärkein tehtävä on huolehtia koko Suomen liikenneverkosta, ja näin on tehty. Me kansanedustajat olemme jännää joukkoa siinä, että me tulemme hyvin herkästi katkeriksi ja katsomme, että jos ei meille ensi vuodelle jotain esitetä, niin meillä on oikeus siitä sitten täällä valittava sanamme sanoa huomioimatta sitä, onko edellisenä vuotena tai edellisinä vuosina kuinka paljon rahaa osoitettu.

Edustaja Wallenheimolle voin todeta, että Keski-Suomeen on edellisen hallituskauden ja tämänkin hallituskauden aikana satoja miljoonia laitettu tieinvestointeihin, ja kun ajelin Jyväskylään Vitostietä pitkin, niin harmikseni huomasin, että matka hidastui, mutta toisaalta huomasin, että hyvä hallitus on hoitanut sinne tieinvestointeja, jotta siellä saadaan parempaa tietä.

Ja vielä edustaja Marttiselle totean, [Puhemies koputtaa] että esimerkiksi Nokia on ostanut paljon ostoliikennejunapalvelua Tampereelle, ja sitä liikennettä on muuallakin kuin HSL:n alueella.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Harakka, vastauksia, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

16.35 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä tuli aika paljon perussuomalaisten edustajilta kysymyksiä, jotka liittyvät verotukseen ja jotka siltä osin kuuluvat melko lailla täydellisesti valtiovarainministeriön toimialaan. Esimerkiksi ammattidieselin valmistelusta kysyttiin, liikennepalveluiden alvista kysyttiin muualtakin. Käsittääkseni on näin, että eduskunta on esimerkiksi kansalaisaloitteen käyttövoimaveron poistamista käsitellyt tälläkin kaudella. Myöskin joululahjarahoista kysyttiin, ja niitä en lupaa jakaa minnekään, koska se on nimenomaan eduskunnan pyhä vastu ja velvoite osoittaa hyviin hankkeisiin ne varat.

Ehkä vähän pitemmin edustaja Pitkolle, kun hän ja myöskin Soinikoski kysyivät näistä pyöräilystä, kävelystä ja kestävästä liikenteestä. Se on juuri näin, että ilmastonmuutos ei pidä mitään sotataukoa ja kestävä liikenne on edelleen tämän hallituksen kärkihankkeita. Nyt kävely- ja pyöräilyrahat ovat olleet tällaisia vuosilisäyksiä, mutta Väyläviraston ikään kuin omassa toimintaohjeessa on osoittaa tietty osuus myöskin tästä perusväylänpidosta

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

nimenomaan kävely- ja pyöräteistä huolehtimiseksi. On mainittava ehkä tässä yhteydessä, että tähän budjettiin sisältyy myöskin Helsingin, pääkaupunkiseudun MAL-sopimuksen raitiotiehankkeen rahoitus, jonka kokonaisvaltuus nousee vuosien varrella 105 miljoonaan valtion osalta, ja raidehankkeiden kokonaismäärä on kohtuullisen huomattava.

Oli tietysti hauskaa nähdä, että edustajat Kautto ja Wallinheimo olivat täysin eri mieltä Keski-Suomen saanneista. Näihin edustaja Wallinheimon prosentteihin vaikuttaa ratkaisevasti se, että ministeri Ihalaisen kättilöimänä Keski-Suomeen saatiin aivan poikkeuksellisesti 170 miljoonan euron väyläinvestoinnit Äänekosken tehdasinvestoinnin yhteydessä. Jokainen sen näkee, kun ajaa Kirrin uutta moottoritietä, joka on kuitenkin rakennettu tämän hallituksen aikana. Mutta sanottakoon nyt niin, että vihdoinkin, 18 vuotta tämän traagisen Konginkankaan onnettomuuden jälkeen, 18 vuotta sen jälkeen, on vihdoinkin rakennettu Äänekoskelta pohjoiseen, ruvetaan rakentamaan niitä keskikaitteita, ja se rahoituspäätös tehtiin ennen tätä uutta traagista onnettomuutta. Lisäksi Jyväskylä—Tampere-raideväliin on panostettu, ja tietenkin maakunnan ja muidenkin maakuntien saavutettavuutta auttavat ne hankkeet, jotka tehdään esimerkiksi maakunnan ulkopuolella, eteläpuolella, joko Päijät-Hämeen puolella Nelostiellä taikka sitten Pasila—Riihimäki-ratakorjaukset muualla.

Vielä tähdennyksenä näistä hankeyhtiöistä. Itärata on hallitusohjelman mukainen hankeyhtiö. Se on toiminnassa, ja sen osalta ei ole mitään muutoksia.

Edustaja Lehdolle on sanottava, että 40 miljoonaa ei kyllä riitä korjaamaan montaakaan kilometriä ratojen korjausvelkaa, [Rami Lehdon välihuuto] ja mitään sijoitus- ja rakentamispäätöksiä ei ole tehty eikä vähään aikaan tullakaan tekemään, joten niitä rahoja on turha jakaa tässä vaiheessa edes tässä salissa.

On myös sanottava edustaja Soinikoskelle, että nämä hankeyhtiöt toimivat itsenäisesti, mitään ratalinjauksia ei ole tässä vaiheessa vielä esitetty. [Petri Huru: Entäs lentoliikenne?]

Radoista puheen ollen, edustaja Sankelo kiinnitti huomiota Suupohjan rataan. Tässä oli hyvää ennakkointia, että pidämme sen liikenteessä tällä 3,5 miljoonan euron kriisirahoituksella, muuten siinä olisi liikennöinti katkennut vuodenvaihteessa. Tässäkin jatkamme Metsä Groupin kanssa hyvää yhteistyötä, samoin kuin näissä aikaisemmissakin suunnitelmissa ja investoinneissa, joihin tässä aikaisemmin olen viitannut. [Petri Huru: Lentoliikenne!]

Mitäs vielä? Budjetissa on huomioitu myöskin Porin saavutettavuus pienellä määrärahalla.

Nyt ehkä lopuksi edustaja Satoselle: Te vaaditte elvytystoimia. Tekisi mieli pyytää kookoomusta päättämään, moititteko hallitusta liiasta rahankäytöstä vai moititteko siitä, ettei panna enempää rahaa liikkeelle nyt, kun tämä kustannustaso on näin korkea. Toistan sen, että liikenneraakennushankkeet ovat parasta elvytystä, [Puhemies koputtaa] jota taantumassa voi harjoittaa, mutta yhtä lailla suhdannepolitiikan toinen puoli edellyttää sitä, että kun kustannustaso on korkea, ihan niin kuin vaikkapa omakotitalon rakentamista harkitessa, nyt ei ole oikea aika painaa kaasua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Jos on tarpeen vielä debattia käydä, niin olkaa hyvät, nyt voi painaa V-painiketta ja nousta seisomaan. — Edustaja Väättäinen, olkaa hyvä.

16.40 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri, tiedän, että olette koko ajan paineessa, ja se tulee tietysti valtavista tarpeista ja riittämättömistä euroista. Koko maan tasapuolinen kohtelu on haastava yhtälö. Oma maakuntani Poh-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

jois-Savo on huolissaan saavutettavuuden osalta. Korona kuritti meillä lentoliikennettä Kuopiossa, ja nyt ollaan palaamassa oikeaan suuntaan, mutta Joensuu on edelleen tukalassa tilanteessa, ja se odottaa kyllä nopeasti ratkaisuja. Myös junaliikenne odottaa nopeampia raiteita, ja alempi tieverkko on paikoin kovasti korjauksen tarpeessa. Toivon, että Pohjois-Savon ja Itä-Suomen osalta saavutettavuus tulevaisuudessa paranisi ja varmistuisi, koska tämä on erittäin tärkeätä yrittäjyydelle, kansalaisten liikkuvuudelle ja sille, että elämä myös Savossa voisi parantua ja olla enemmän voimissaan kuin se tällä hetkellä on.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

16.42 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuosta elämästä Savossa on hyvä jatkaa, eliäkin puhuisin näitten ratahankkeiden puolesta, nimenomaan olemassa olevien ratojen parantamisen puolesta. Nuo oikoradat ovat varsin kalliita hankkeita, ja voi olla, että niihin ei äkkiä rahoja löydy. Mutta jos puhutaan Karjalan radan parannustöistä — siitä, että saataisiin Luumäki—Imatra-kaksoisraide loppuun saatettua, siitä, että Kouvolan ja Lappeenrannan välillä olisi täysi kaksoisraide, sitten myös Lahden ja Kouvolan välillä olisi kaksoisraide, ja rataa parannettaisiin eteenpäin Imatrasta, ja rataa parannettaisiin eteenpäin Kouvolasta Kuopion suuntaan — niin nämä olisivat sellaisia hankkeita, joilla saataisiin parannettua saavutettavuutta ja teollisuuden logistiikkakykyä itäiseen Suomeen ja myöskin sinne Pohjois- ja Etelä-Savon suuntaan, kun nyt Saimaan kanava näyttäisi olevan kiinni emmekä tiedä, milloin se avautuu.

Ja toisena asiana toisin esille Finavian ulkopuolisten lentokenttien tuen. Se pitäisi saada vakaammalle pohjalle, ettei olisi joka vuosi samanlaista arpomista kaupunkien budjeteissa siitä, [Puhemies koputtaa] tuleeko sitä rahaa valtiolta vai ei.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

16.43 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä on paljon puhuttu tästä saavutettavuudesta, niin ihan jos saisin vielä sellaisen kiteytyksen siitä, mitkä niiden painopisteiden teidän mielestänne pitää tulevaisuudessa olla, kun meillä on tietysti kauhea hätä maanteiden toimivuudesta ja meillä pitäisi olla radat kunnossa ja vesiliikenteenkin pitäisi joustaa ja niin edelleen. Mikä on teidän visionne siitä? Sitten tietysti tämä saavutettavuus tulee myös digitalisaation kautta. Eli miten tämä sähköinen puoli?

Sitten ihan lopuksi vielä kysyisin tästä, kun meillä on näitä surullisia tapahtumia, näitä nuorten onnettomuuksia, hyvin paljon. Silloin aikoinansa, kun olin liikenneministerinä, meillä oli oikein sellainen projekti — Liikenneturvan ja silloisen Trafin kanssa oli tällainen hanke ihan — että otettiin nuoria ja keskusteltiin heidän kanssaan ja pohdittiin, mitä voidaan tehdä. Onko teillä ollut liikenne- ja viestintäministeriössä tämäntyyppistä toimintaa, jossa nuoret otettaisiin mukaan pohtimaan, mitä tälle liikennekulttuurille voisi tehdä, että näitä järkyttäviä tapahtumia nuorille ei tapahtuisi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

16.44 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin kiitos ministerille, että tarkensit tätä ratayhtiötilannetta. Kaikille nyt vielä kertaalleen: ratayhtiö ajaa yhtiön etua, sen pääosakkaiden etua, ja tämä on erittäin valitettavaa, koska koko tällaisten yh-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

tiöiden perustaminen oli iso virhe. Ne ovat demokraattisen päätöksenteon ulkopuolella ja menevät omia menojaan hyvin vahvasti.

Sitten varsinaiseen kysymykseen: Onko teillä suunnitteilla tai onko teillä jo jollain lailla ollut yhteistyöharkintaa tämän kyberturvallisuusstrategian osalta Pohjoismaiden kesken? Eli sinnehän tarvittaisiin tällainen yhteinen strategia ja siihen toimenpidesuunnitelma. Onko tästä ollut puhetta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

16.45 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tulo- ja menoarviossa on julkisen henkilöliikenteen ostoisiin varattu entistä vähemmän rahoitusta. Vuoden 21 tilinpäätökseen verrattuna budjettiin on varattu peräti lähes 40 prosenttia vähemmän rahoitusta vuodelle 2023. Kun maamme julkisesta liikenteestä yhä vähemmän pystytään hoitamaan markkinaehtoisesti, niin julkisen liikenteen käyttämisen mahdollisuudet näyttävät vähenevän edelleen varsin voimakkaasti. Tämä on varsin ristiriitainen tilanne budjetissa esitettyjen tavoitteiden suhteen. Tilanne on kaiken kaikkiaan varsin erikoinen: lentoliikenteen vuoroja tuetaan kymmenillä miljoonilla, ja näin saadaan matkustajia siirrettyä lentokentälle esimerkiksi Helsinkiin, mikä on tietysti hyvä asia, mutta samanaikaisesti mahdollisuus päästä julkisella liikenteellä näille ei niin vilkkaille lentokentille heikkenee entisestään. Liikennepalvelulain myötä myös taksiliikenteen saatavuus on monilla alueilla heikentynyt merkittävästi, kun kannattamatonta liiketoimintaa ei kukaan voi harjoittaa.

Arvoisa ministeri Harakka, miten liikenne- ja viestintäministeriö aikoo varmistaa tällä tulo- ja menoarviolla liikkumisen mahdollisuuden koko maan alueella, ja miten varmistetaan erityisesti niin sanotusti viimeisen kilometrin taksipalveluiden saatavuus?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

16.46 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla budjettikirjassa on tavoitteita yhteiskunnallisista vaikuttavuuksista. Täällä on tämmöistä hiiletöntä liikennettä, viestintää ja sitten myös kestäväää kehitystä. Mutta yksi mielenkiintoinen tavoite on tämä sukupuolten tasa-arvo. Siinä kiinnitetään huomiota siihen, että eri sukupuolten välillä on havaittavissa eroja liikkumismuodoissa. Tässä kannetaan huolta siitä, että erityisesti nuoret, ajokortti-ikäiset miehet tekevät paljon päivittäisiä matkojaan henkilöautolla, ja katsotaan, kuinka paljon vähemmän sitten taas naiset tekevät. Mikä on niin kuin huolenaihe tässä, että henkilöt, jotka tarvitsevat ajoneuvoa, kulkevat ajoneuvolla, autolla, töihin tai harrastuksiin?

Sitten toisekseen: Millä muulla tavalla tätä kestäväää kehitystä aiotte edistää, kun teillä on tavoitteena kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuuden kasvattaminen? Onko muita keinoja kuin se, että polttoaineen hinta on äärettömän kallista? [Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

16.47 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä näistä päällysterahoista ja eri maakuntien tilanteista: Pirkanmaalla meillä on noin 100 000 reikää, ja meillä menee reikien paikkaukseen kuusi miljoonaa euroa, kun meillä on käytettävissä

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

kaikkinensa päällystämiseen 12 miljoonaa euroa. Eli tämä tilannehan vain kumuloituu ja pahenee varsinkin seututeillä. Tietenkin pääverkkotiet ovat kohtuuhyvässä kunnossa.

Vielä tuohon poikittaisliikenteeseen, mitä täällä on hyvin nostettu esille: Olen kanssa huolissani Ysiväylästä — täällä edustaja Satonenkin sanoi Ysitien — koko Ysiväylän merkityksestä. Nyt on puhuttu itäpaketista. Se on aivan oivallinen ja hyvä paketti, mutta pitäisi katsoa, mihinkä materiaalien virrat siirtyvät: siirtyvätkö ne läntisiin satamiin, ja tuleeeko läntisistä satamista enemmänkin itään päin materiaalia? Eli siinä mielessä on tosi tärkeää tutkia poikittaisyhteyksiä niin teiden kuin raitioteittenkin osalta — mutta myös rahoittaa tätä puolta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.48 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi kehittyy investointien kautta. Eli käytännössä on ihan sama, ovatko ne yksityisiä investointeja vai julkisia investointeja: ne vetävät puoleensa yrityksiä, työvoimaa, palveluja ja sitä kautta asukkaita. Näin Suomi on viime aikoina kehittynyt, ja sen takia liikenneinvestointien kohdentuminen eri puolille Suomea ja eri maakuntiin on äärimmäisen tärkeää, koska ne ovat sitten ikään kuin moottoreita sille, että siellä on yrityksiä, palveluja, ihmisiä töissä ja ihmiset eivät lähe pois — päinvastoin saattavat tulla.

Tämä johdanto liittyy siihen, että omasta mielestäni tämän hyöty—kustannus-suhteen, niin sanotun hk-indeksin, pitäisi olla enemmänkin alaindeksi ja pitäisi kiinnittää näissä arvioinneissa aina huomiota WEI:hin, joka tarkoittaa 'wider economic impacts' — eli laajemmat ekonomiset, taloudelliset vaikutukset. Silloin me päästään vähän lähemmäksi totuutta, mitä nämä investoinnit todellisuudessa ovat. Ne ovat kehityksen moottoreita [Puhemies koputtaa] ja aluepoliittisia moottoreita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

16.49 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin edustaja Kymäläiselle Pirkanmaan esimerkistä: Kyllä, pitää paikkansa, mutta sen sijaan, että kaupunkiseuduille olisi annettu vapaus päättää itse, miten liikenne järjestetään, nyt on valittu tie, jossa käytännössä kaupunkiseutujen täytyy luottaa siihen, että valtio suostuu asian hoitamaan taas ostoliikennesopimuksen kautta. En ymmärrä, minkä takia kaupunkiseuduille ei annettaisi työkalua halutessaan järjestää itse junaliikennettä seudulle, jolloin voitaisiin parantaa asukkaiden julkisia yhteyksiä, kehittää kaupunkiseutuja. Mikä on syy siihen, arvoisa liikenneministeri, että tämä lainmuutos ei tunnu nyt teidän kautenne aikana liikahtavan lainkaan eteenpäin, vaikka esimerkiksi edustaja Könttä hallituspuolueesta on tehnyt erinomaisen lakialoitteen tämän asian osalta? Mikä on se syy? Siis aiotteko te vielä tuoda tämän hallituksen esityksenä taloon, vai jääkö tämä asia sitten haamaan tulevaisuuteen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.50 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanha sanonta on, että joka päivä oppii uutta, ja tänään opin erään asian, mikä on ihmetyttänyt itseäni jo ennen kuin olen tullut tähän taloon. Se on juuri se, minkä takia Itä-Suomi jää aina kerjäläisen

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

asemaan näissä hankkeissa. Mutta tänään se selvisi: koska Itä-Suomen omat edustajat kehuvat näin olematonta pakettia hyväksi paketiksi, niin sehän tarkoittaa sitä, että Itä-Suomen edustajat eivät ole vain pitäneet puoliaan. Mutta onneksi tähän on tällä kaudella saatu muutosta. [Timo Harakan välihuuto]

Olen puhunut aikaisemminkin turhanpäiväisistä hankkeista. Me tehdään oikeasti tällä hetkellä niin järjettömällä tavalla tätä koko järjestelmää. Me ensin laitetaan kymmeniä, satoja miljoonia kiinni kaikennäköisiin suunnitelmiin, ja niistä yksi kymmenesosa korkeintaan toteutetaan. Ruvetaan tekemään mieluummin asiat niin, että päätetään, mihin tehdään joku hanke, [Puhemies koputtaa] ja suunnitellaan se sitten sen jälkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo.

16.51 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille, että Kaskisten miljardi-investointi on noteerattu ja työ Suupohjan radan kehittämiseksi jatkuu.

Muutama sana vielä pääradasta, tämän radan aktiivikäyttäjänä: Sen keskeiset ongelmat ovat pääkaupunkiseudulla ja sitten tuossa Tampere—Seinäjoki-välillä, missä ei ole kuin yksi raide ja se on jatkuvaa odottelua henkilöliikenteen osalta. Sehän on vilkkain rataosuus yksiraiteisena, ja siinä täytyy selkeästi tehdä ratkaisuja.

Vielä sitten yksi asia ratoihin liittyen: Kun esimerkiksi päärataa käytetään, niin siellähän on pääasemien lisäksi väliasemia, esimerkiksi vaikka Kauhavan asema. Mitä ratkaisuja on siihen, että tämmöinen syöttöliikenne näiltä pienemmiltä asemilta esimerkiksi vaikka Seinäjoelle ja Tampereelle onnistuu ja sieltä mennään sitten Pendolinolla [Puhemies koputtaa] ja vastaavilla eteenpäin? Onko näitten pienempien asemien käyttöä mietitty?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.53 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosi-asia on, että valtatie 4 ja valtatie 9 ovat Suomen pääväylät. Nyt kun itään päin ei juuri liikennettä ole, niin näiden merkitys entisestään kasvaa. Nämä tiet ovat siis Vaajakosken kohdalla muutaman kilometrin matkalla yhdessä kapealla sillalla, ja siellä on valtavat ruuhkat ja onnettomuuksia paljon. Se on kiireellinen hanke, ja liikennemäärät edellyttävät kyllä, että siellä tehdään tämä korjaustyö.

Arvoisa puhemies! Tässä ei ole nyt liikenneturvallisuudesta kovin paljon puhuttu, mutta kun kuuntelee Radio Suomea, niin aika usein tulee liikennetiedotteita, joissa sanotaan, että raskaan liikenteen ajoneuvon nostoa varten on tie suljettu. Onko ministeriössä selvitetty esimerkiksi juuri tätä raskaan liikenteen onnettomuusalttiutta? Siinä on isot varallisuuserät kysymyksessä ja isot riskit.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

16.54 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin olisi hyvä kuulla edustaja Marttisen hyvään lähijunaliikennekysymykseen vastaus ministeriltä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Toisekseen täytyy sanoa kiitokset myös siitä, että nämä maakuntakentät saivat rahoitusta tässä budjetissa ja nämä kaiteet todellakin siellä Konginkankaan alueella laitetaan nyt viimein kuntoon.

Mutta lopuksi, ministeri Harakka, ette te voi ottaa krediittiä siitä, mitä viime hallituskaudella on päätetty. Se oli minusta ala-arvoista, ja toivottavasti te pystytte parempaan. [Timo Harakka: En minä niin sanonut!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

16.54 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käytyyn keskusteluun haluan sanoa, että toivottavasti edustaja Laakso perehtyy Itä-Suomi-ohjelmaan. Siellä ei ole pelkästään liikennehankkeita, tätä yhtä Karjalan radan kunnostushanketta, siellä on paljon monia muitakin asioita, erittäin hyviä asioita. Minuutin aikaraja ei riitä kertomaan niitä, niin että en käy siihen paneutumaan sen enempää.

Kuten tässä keskustelussa on tullut selvästi esille, niin kyllä koko Suomeen tarvitaan parempikuntoiset tiet. Tosiasia on, että joka puolella Suomea on tarpeita niille. Tämänhetkellä kustannustasolla, mikä on, on tosiasia, että päällystyksiä, asvaltointeja, ei saada yhtä paljon kuin esimerkiksi vaikkapa vuonna 2020. Ensi vuonna ei saada näillä kustannuksilla yhtä paljon päällystekilometrejä, sekin on tunnustettava.

Mutta sitten haluaisin sanoa sen, että kun uusia hankkeita ja myöskin peruskorjauksia tehdään, niin silloin tulee ottaa huomioon [Puhemies koputtaa] ne liikennemäärät mutta ennen kaikkea myöskin elinkeinoelämän tarpeet, mitä liikennettä on missäkin puolella Suomea.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.56 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Laaksolle: vähän ihmettelen kyllä tätä puhetta. Tietysti humpatessa ei ehkä näe sivuille ja ei pysty keskittymään kaikkeen — opposition humppamestari oli nyt äänessä. Esimerkiksi Kymenlaaksoon on satoja miljoonia euroja tällä kaudella osoitettu rahaa sataman raidepihan nostoon, Kouvola—Kotka-rataan, Paimenportin risteykseen. Meillä oli päätös muun muassa Saimaan kanavasta, meillä oli myös päätöksiä satojen miljoonien eurojen arvosta, jotka on Venäjän hyökkäyssodan myötä jouduttu perumaan. Sen vuoksi tämä reilu 30 miljoonaa, joka Itä-Suomi-paketissa nyt ensi hätään on, tai ne ensi vuodelle varatut rahat, jotka piti Saimaan kanavaan käyttää, on luonnollista — liikenne- ja viestintävaliokuntakin tästä, jonka jäsen olette, kirjoitti niin omaan mietintöönsä — osoittaa korvaaviin liikenneinvestointeihin, [Puhemies koputtaa] ja näin on tehty. Ja on luonnollista, että siitä kiitetään, mutta on huomionarvoista, että tuo 30 miljoonaa [Puhemies: Kiitoksia!] on kovin pieni summa. Ja kuten täällä edustaja Eestiläkin sanoi, tämä on hyvä alku, mutta tästä täytyy jatkaa, jotta turvallisuusrajamme, Nato-rajamme, pysyy elinvoimaisena.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt, ministeri Harakka, kolme minuuttia aikaa vastata, kiitos.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

16.57 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä vilkkaasta keskustelusta ja hyvistä kysymyksistä. Ensimmäisellä kierroksella jäi todellakin vastaamatta muutamaa, koetetaan aloittaa niistä.

Edustaja Marttiselle: todellakin tämä paikallinen raideliikenne on tämän hallituksen tähtäysjärjestyksessä korkealla, mainittu Tampereen seudun liikenteen vilkastuttaminen on tästä hyvä esimerkki. Myös Kouvolan ja Kotkan välinen lähijunaliikenne on kasvanut. Ja erittäin suurella tyydytyksellä huomasin, että siellä Turun seudulla on menty sanoista tekoihin: lähdetty hankkimaan kalustoa, perustamaan yhtiöitä, miettimään aikatauluja, toteuttamista. Se ei jää siitä kiinni eli siitä, milloin joku laki valmistuu tai aloite etenee. Meillä on kuitenkin liikenne- ja viestintäministeriössä tästä asiasta selvitystyö käynnissä, millä edellytyksillä — kaikin mokomin — positiivinen, paikallinen järjestämisoikeus voisi nykyisestä laajeta. Mutta tässä sitten salissa sanottuna, niin siinä vaiheessa, kun tullaan valtiolta anomaan rahaa sen paikallisjunaliikenteen järjestämiseksi, käännän sen vastuun toiseen suuntaan: eikö tämä nyt ollut tärkeä paikallisesti rahoitettava, markkinaehtoinen toimenpide?

Edustaja Eestilälle en myöskään muistanut vastata siihen, että kyllä Väylävirasto kantaa vastuutaan teiden ja tierakenteiden kriittisen kunnon selvittämisestä mahdollisimman ennakkoivasti, niin että emme joudu tilanteeseen, jossa pakosti joudumme näitä rajallisia resursseja käyttämään tällaisen hätätilanteen hoitamiseen, kuten esimerkiksi Paraisten siltojen suhteen jouduttiin tekemään — tämä on ehdottomasti tärkeä asia, ja kiitos, että kiinnititte siihen huomiota.

Sitä en oikein ymmärrä, minkä takia nämä nykyiset radat ja hankeyhtiöt asetetaan vastakkain, kun niin pääradan kuin sitten tämän Karjalan radankin, tai tämän itäradankin, osalta nämä kunnostukset ovat edellytysinvestointeja sille, että nämä isommat hankkeet joskus toteutuvat. Jos ne jäävät toteutumatta, niin joka tapauksessa matka-aika lyhenee kaikissa oloissa.

Myöskin edustaja Risikko, joka ikävä kyllä jo poistui, tässä kysyi visiota. Kyllä ne kolme suurta ratahanketta tietenkin osoittavat suuntaa kestäväan ja kilpailukykyiseen ja kilpailtuun raideliikenteeseen. Täällä on varmuutta siitä, mitkä toteutuvat ja mitkä eivät. Viime vuosien shokit ovat minulle opettaneet nöyryyttä ennustamisen suhteen, ja juuri edustaja Eestilän mainitsemat laajat talousvaikutukset pitää ottaa huomioon. Ne muuttuvat varmaankin ajassa suuntaan tai toiseen — nähtäväksi jää, mitä sitten tapahtuu.

Toinen kiinnostava visio liittyy sähköiseen lentoliikenteeseen. Olen samaa mieltä kaikkien edustajien kanssa, jotka halusivat huolehtia siitä, että myöskin koko Suomen alueella lentopaikat pidetään kunnossa. Sähköisen lentämisen, digitaalisen lentokenttätoiminnan valmistelu on täydessä käynnissä, ja siitä ensimmäinen osoitus on valmistelemamme matalalentoverkosto, jossa on tarkoitus moninkertaistaa lentopaikkojen määrä helikoptereiden ja pienkoneiden osalta.

Lopuksi kiitän myös kysymyksistä, jotka liittyvät liikenneturvallisuuteen. Meillähan on aivan tuore liikenneturvallisuusstrategia, jossa tärkeässä osassa on sekä valistustyö yleensä että nuorten kanssa tehtävä työ erikseen. Turvallisuuden eteen yli sata toimenpidettä. [Puhemies koputtaa] Ja myöskin rahoitusta liikenneturvallisuusjärjestöille on pitkää aikaa kasvatettu. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt siirrytään seuraavaan pääluokkaan. — Ministeri Tuppurainen ja oma pääluokkansa, olkaa hyvä, esittelypuheenpuoro viisi minuuttia.

17.01 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (esittelypuheenpuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on valtion ensi vuoden talousarvio, jossa omaisuustulot ovat yksi tärkeä osa tulopuolta. Näiden tulojen saaminen valtiolle on tietysti tärkeää. Niillä rahoitetaan monia hyvinvointivaltiomme kannalta tärkeitä menoja.

Valtion yhtiöomistukset ovat olleet sangen tuottoisia valtio-omistajalle, mikä on tässä yhteydessä syytä avata, sillä Venäjän häikäilemätön hyökkäyssota Ukrainaan on vaikuttanut hyvin merkittävästi globaaleihin markkinoihin ja sen myötä myös valtionyhtiöiden liiketoimintaan. Valtion yhtiöomistukset jaetaan erityistehtäväyhtiöihin ja strategisen intressin yhtiöihin, ja kolmanneksi on olemassa yhtiöt, joihin meillä on finanssi-intressi. Omaisuustuloja saamme suurimmasta osasta yhtiöitä vaihtelevissa määrin.

Tuloarvio omaisuustulojen osalta vuoden 2023 talousarvioesityksessä on 1 023 miljoonaa euroa eli vähän päälle miljardin. Vuosiin 2021 ja 2022 verrattuna tuloarvio on selvästi alhaisempi, koska vuosille 21 ja 22 oli kohdennettu yhteensä noin kahden miljardin euron suuruinen tulevaisuusinvestoinneista johtuva tuloutustarve. Tulevaisuusinvestoinneista johtuva tuloutustarve nosti väliaikaisesti momentin loppusumman 2,4 miljardiin varsinaisissa talousarvioissa vuosina 21 ja 22.

Lisäksi esitys sisältää vähennyksenä 400 miljoonan euron teknisen myyntioletuksen, mikä osaltaan vaikuttaa momentin loppusummaan edellisvuosien talousarvioihin verrattuna laskevasti. Tämä tekninen myyntioletus perustui aiemman käytännön mukaiseen oletukseen, että valtion omaisuutta myytäisiin 400 miljoonan eurolla vuodessa. Mahdolliset osakemyynnit arvioidaan aina yhtiökohtaisesti huomioiden yhtiöiden tilanne ja totta kai markkinatilanne.

Luonnollisesti omaisuustulot budjetissa ovat aina vain arvio, ja vasta ensi vuoden aikana pystymme analysoimaan tarkemmin, kuinka paljon osinko- ja myyntituloja valtion budjettiin saadaan yhtiöistä. Epävarma talousympäristö, inflaatio ja energiakriisi vaikuttavat luonnollisesti myös valtio-omisteisten yhtiöiden liiketoimintaan ja lisäävät epävarmuutta yhtiöiden osingonmaksukyvystä. Tässäkin on syytä nostaa esille Venäjän käymän hyökkäyssodan vaikutukset. Valtion omaisuustulot eivät ole immuuneja tälle sodalle. Juuri kun yritykset olivat palautumassa koronaepidemiasta, jouduttiin markkinoilla Venäjän toimien seurauksena hyvin alavireiseen tilaan. Tässä tilanteessa onkin erittäin epävarmaa esittää ennustetta siitä, mitä omaisuustulojen kanssa tulevana vuonna tapahtuu.

On hyvä katsoa myös isompaa kuvaa. Omistajapolitiikka on muutakin kuin omaisuustulojen keräämistä yhtiöistä. Hallituksen omistajapolitiittisessa periaatepäätöksessä on linjattu omistajapolitiikan keskeiset linjaukset, joita me noudatamme. Tänäkin omistajapolitiikasta käytävissä keskustelussa on syytä muistaa, että keskeisimpänä periaatteena on, että valtio noudattaa omistajaohjauksessaan osakeyhtiölain mukaista tehtävien ja vastuiden jakoa. Lisäksi sovelletaan hyvää hallintotapaa, siis operatiiviset ja liikkeenjohdolliset päätökset kuuluvat yhtiöiden johdolle ja hallitukselle. Valtio on aktiivinen ja aloitteellinen omistaja. Tämä tarkoittaa sitä, että asetamme tavoitteet yhtiön omistajana sekä vaikutamme ja otamme tarvittavalla tavalla kantaa yhtiön strategiaan ja taloudellisiin kysymyksiin.

Omistajapolitiittisessa periaatepäätöksessä on linjattu valtio-omistajan näkemyksiä omistajapolitiikan yritysvastuuseen liittyvistä tavoitteista. Linjauksissa on edellytetty yhtiöiden

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

integroivan yritysvastuun liiketoimintaan ja on edellytetty tavoitteellisuutta yritysvastuun johtamisessa. Lisäksi edellytetään ilmastovaikutusten tunnistamista sekä Pariisin ilmastosopimuksen ja hallituksen hiilineutraalisuustavoitteen vuodelle 2035 huomioon ottamista. Näiden lisäksi edellytetään ihmisoikeuksien tunnistamista sekä otetaan kielteinen kanta aggressiiviseen verosuunnitteluun.

Vakautta ja varmuutta valtion omistajuuteen luo osaltaan kyky seurata ja arvioida tarkoin toimintaympäristöä. Omistajapoliittisen periaatepäätöksen mukaisesti valtionyhtiökohtaisia omistajastrategisia linjauksia arvioidaan läpi koko hallituskauden ja tarvittaessa niitä suunnataan uudelleen.

Arvoisa puhemies! Valtio on ja haluaa olla vakaa omistaja. Omistajapoliittiset periaatteemme ovat sellaiset, että niitä pystytään noudattamaan valtionyhtiöissä johdonmukaisesti ja pitkäjänteisesti. Omistajaohjauksemme on ennustettavaa, eteenpäin katsovaa ja valtion strategiset intressit turvaavaa. Sen tunnus on Vaurautta vastuullisella omistajuudella. Tämä tuo turvaa ja vakautta myös kriisien keskellä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Ja nyt siirrytään debattivaiheeseen. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat tässä debatissa keskustella, nousemaan pystyyn ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

17.06 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Täytyy sanoa, että olette kyllä toiminut tässä tilanteessa erittäin vastuullisesti. On ollut haasteita valtionyhtiöitten kanssa, monenlaista vääntöä, ja ennen kaikkea nyt viimeisimpänä tässä Fortumin ja Uniperin tilanteessa. Voi vain toivoa, että tämä nyt sitten saadaan loppuun vietyä sillä tavalla, että Suomelle ei nyt niin merkittäviä tappioita tässä tilanteessa tulisi ja Fortum pystyisi jatkamaan toimintaansa.

Nyt oikeastaan kysyisin: pystyttekö vielä tässä tilanteessa arvioimaan, mikä on todellinen lopputulos sitten tässä Fortumin ja Uniperin tilanteessa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

17.07 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fortum kertoi tänään, että se myy koko Uniper-omistuksensa Saksan valtiolle, ja on arvioitu, että Fortumin tappiot nousevat kuuteen miljardiin euroon. Tämä on varmasti ennätys siinä historiassa, mitä olemme nähneet valtion omistusten hupenemisen suhteen. Tämä on suuri tappio suomalaisille veronmaksajille. On tappio myös se, että menetimme vesi- ja ydinvoiman Ruotsissa ja muissa Pohjoismaissa tässä kaupassa.

Arvoisa puhemies! Palaisin vielä hetkeksi heinäkuun tapahtumiin, jolloin myöskin Suomen neuvottelijat olivat mukana Saksassa neuvottelemassa Uniperin tilanteesta: Itse olen miettinyt, miten voi olla niin, että meidän pääministerimme on tekstiviestin välityksellä käynyt keskustelua näin vakavasta kaupasta. Olen ollut pitkään kansainvälisessä kaupassa ennen kansanedustajuutta ja tiedän, [Puhemies koputtaa] että näissä tilanteissa on paljon merkitystä sillä, [Puhemies: Kiitoksia!] kuinka paljon on neuvotteluvoimaa siinä tilanteessa. Miksi jätitte tämän näin heikkoihin kantimiin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

17.08 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuosta Fortum-kaupasta tulee kuuden miljardin euron tappiot, noin pyöreästi mitattuna, ja lisäksi me menettämme siinä vesivoiman ja ydinvoiman Ruotsissa, jotka tuskin myyntiin tulevat ja siten eivät ole Fortumin ostettavissa. Kun sanoitte ”vaurautta vastuullisella omistajuudella”, tuli mieleeni toinen yhtä huvittava lause: ”iloa, valoa ja hauskuutta”. Tämä on todella vakava asia, ja haluaisin kysyä: kun talousvaliokunta kokoontui ensimmäisen kerran — oliko se heinäkuuta — niin eikö siellä todella tullut parempia vaihtoehtoja talousvaliokunnan jäseniltä esittää menettelytavaksi tähän Fortumin rahoittamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

17.09 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella vakavia aikoja tämän Venäjän sodan takia. Ja sitten valtionyhtiöille tulevia tappiota on tullut. Ja teillä on varmaan valtiovarainministeriössä ja myös VN:ssä pohdittu sitä, paljonko esimerkiksi tästä on tullut tappiota VR:lle ja muillekin yhtiöille, energiayhtiöille, kuten tässä on jo Fortumin Uniper mainittu, ja todellakin niihin liittyvät vielä eri vesivoimalat myös Venäjän puolella.

Mutta toinen, positiivisempi asia: Nostan tässä esille tämän Suomen Malmijalostus Oy:n ja tavallaan valtion sijoittamisen tammöiseen uuteen toimintaan ja sitä kautta jalostukseen, uuteen sähköistämiseen ja elinvoimaisuuteen. Miten tämä on edennyt ja sitä kautta sitten tämä meidän ympäristörahostomme, tai oliko nyt oikein, mikä Vaken jälkeen tuli? Miten tämä on kehittynyt sitten? [Puhemies: Kiitoksia!] Ilmastorahasto taisi olla oikea nimi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

17.10 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ei ole todellakaan helppoa olla omistajaohjausministeri näinä aikoina, jos se on ollut herkkua koskaan. [Oikealta: Eikä muutenkaan!] Tänä päivänä me elämme haastavia aikoja kaikkialla Euroopassa liittyen Venäjän bruttaaliin hyökkäyssotaan Ukrainassa. Itse pohdin tämän epävarman tilanteen vaikutuksia myöskin omistajaohjaukseen ja sitä, miten me kyetään varmistamaan laajemmin omavaraisuutta kotimaassa. Ja erityisesti energiakokonaisuudessa tämä on äärimmäisen iso kysymys.

Kun me puhumme Uniperistä ja Fortumista, on hyvä myöskin muistaa roolit, kun puhutaan pääministeristä tai omistajaohjausministeristä. Fortumin hallitus osti ja Fortumin hallitus myy. Ja sen vuoksi täytyy aina muistaa täällä eduskunnassakin, että jokaisella on omat roolinsa näissä asioissa ja voidaan puuttua siltä osin, miltä voidaan puuttua, kun on kysymys pörssiyhtiöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Östman, olkaa hyvä.

17.12 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen valtiolla on omistuksia useissa pörssiyhtiöissä. Olemme nyt nähneet malliesimerkin siitä, miten valtion omistajaohjausjärjestelmä toimii — tai ei toimi. Kaiken kaikkiaan tästä aiheutuu vajaan kuuden miljardin kustannus Fortumille — huom. jos ei huomioida osakkeen arvon pudotusta. Tälläkin kaudella on täällä eduskunnassa tällainen parlamentaarinen ohjausryh-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

mä, jossa istuu kansanedustajia varmaan joka puolueesta. Lisäksi useimmissa yhtiöissä on hallintoneuvostoja ja neuvottelukuntia. Mitä hyötyä on näistä? Mistä neuvotellaan? Mitä hallitaan, kun tieto ei kulje eikä valtio voi puuttua operatiiviseen toimintaan millään tavalla? Tämä on tällainen kysymys, joka kuuluu meille kaikille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

17.13 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omistajaohjausministeri Tuppurainen, kerroitte juuri tiedotustilaisuudessa, että Uniperin tappiot ovat kasvaneet moninkertaisiksi heinäkuusta, mutta myös, että Fortumin tase kestää Uniperin myynnistä johtuvat alaskirjaukset. Fortumin oma pääoma oli kesäkuun 22 lopussa 1,3 miljardia, pudotusta vuoden 21 lopusta oli yli 12,3 miljardia. Uniperin tappioita yhdistellään Fortumin tulokseen osakkeiden myyntihetkeen asti. Lisäksi osakkeiden myynnistä aiheutuu ainakin se 6 miljardin alaskirjaus. Ministeri Tuppurainen, väitättekö siis, että Fortumin oma pääoma pysyy positiivisena näistä huolimatta, ja mihin tietoihin tämä väite perustuu — omistajaohjauksen, Rauramon? Aiotteko erota?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

17.14 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tuppurainen, totesitte, että valtion omistajaohjaus on ennakoivaa. En ole ihan varma, onko se viime aikoina ollut niin ennakoivaa, jos puhutaan Fortumista. Mutta meillä on myös mahdollisuus olla muissa erityistehtävayhtiöissä ennakoiva, esimerkiksi Veikkauksen kohdalla. Veikkauksen toimitusjohtaja antoi tässä muutama viikko sitten hätähuudon, että Veikkauksen järjestelmä pitäisi saada toisen sääntelyn piiriin eli lisenssijärjestelmän piiriin. Tällä hetkellä me häviämme Suomea rahaa plus me emme pääse pelihaittoihin kiinni, koska ihmiset pelaavat valitettavasti ulkomaille. Olisiko millään lailla mahdollista, että te omistajaohjausministerinä ottaisitte kaikki ryhmäpuheenjohtajat koolle ja tekisimme selvityksen siitä, onko mahdollista tehdä tällaista selvitystä lisenssijärjestelmään siirtymisestä, koska tällä hetkellä aika on rahaa ja me häviämme tällä hetkellä pelihaitoissa paljon?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

17.15 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille asian esittelystä. Kuten ollaan vuosien saatossa huomattu, niin omistajaohjausministerillä ei ole helppo tehtävä. Se on tullut jo aikaisemminkin hyvin esille, ja kiitos ministerille siitä, miten olette hoitaneet tuota omistajaohjausta kaiken kaikkiaan.

Sanoitte, että omistajaohjaus on ennakoivaa. Tänä päivänä me tarvitaan ennen kaikkea huoltovarmuutta ja myöskin omavaraisuutta Suomessa. Mutta voin yhtyä edustaja Kyllösen näkemyksiin monista asioista, joita hän toi esille. Oikeastaan kysymykseni kuuluu ministerille: miten te näette, tuleeko valtion jatkossa olla mukana pörssiyhtiöissä kaiken kaikkiaan, ja millä tavalla olla pörssiyhtiöissä mukana, vai tulisiko tästä asiasta herättää enemmänkin keskustelua jatkossa?

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

17.16 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mietin joskus, mikä voi olla veronmaksajille vielä epäedullisempi kuin eurotukupaketti, ja tulinkin siihen tulokseen, että kyllä se on valtionyhtiön ulkomaan sijoitus. Tämä Fortumin ja Uniperin katastrofi ei suinkaan ole ensimmäinen kerta, kun olisi ollut edullisempaa ostaa ulkomailta olutta suomalaisille ilmaiseksi jaettavaksi ja sen jälkeen palauttaa ne tölkit ja saada panteista enemmän rahaa kuin niistä sijoituksista, mitä on tehty. Siinä olisi samalla kansa pysynyt kaljoissa, ja iloa ja valoa olisi riittänyt.

Vakavastikin puhuen: Kenen avainkortti lakkaa toimimasta ensi maanantaina tämän Fortumin tapauksen johdosta? Kuka tästä kantaa vastuun? Kuka saa potkut?

Toinen vakava kysymys: Mitä tehdään, jotta valtio ei enää sekaannu näihin ulkomaan sijoitusseikkailuihin rahalla, joka kuuluu veronmaksajille?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

17.17 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tässä ollut kyllä melkoinen näytelmä käynnissä, riippumatta siitä, onko nyt ollut itse siellä lavalla vai sitten parvella tai permannolla seuraamassa — kalliiksi tulee kaikille.

Kun tässä nämä tiedot ovat käsillä, ja niitä yritetään analysoida... Tässä tuli jo esille tämä Ruotsissa sijaitseva vesi- ja ydinvoima, ja ymmärrän niin, että tässä on haettu jotain optiomallia sille, että voitaisiin jatkossa löytää ratkaisu, jolla ne päätyisivät uudelleen Fortumin omistukseen. Tämähän on se keskeinen asia Uniperin niin sanottujen terveiden osien osalta.

Niin kuin sanottu, kyllä tästä kysymysmerkkejä jää, ja ehkä nyt tässä vaiheessa kysyn vain: mitä tästä katastrofista voidaan nyt tässä vaiheessa ottaa opiksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

17.18 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tämän päivän Uniper-uutinen tarkoittaa väistämättä, että Fortumin on tehtävä yli kuuden miljardin euron alaskirjaus. Tämän päivän toinen uutinen: Venäjä on aloittanut osittaisen liikekannallepanon. Onko tällä hetkellä mitään syytä, etteikö Fortumin pitäisi tehdä myöskin Venäjä-omistuksistaan alaskirjaukset? [Arto Satonen: Se on hyvä kysymys kyllä!] Näitten alaskirjauksien summahan on noin viisi miljardia euroa. Tämän jälkeen on se seuraava kysymys: onko Fortumilla enää pääomia pysyä pystyssä?

Millä tavalla hallituksessa on varauduttu nyt tämän päivän uutisiin, Fortumin pääomittamiseen, ja millä tavalla todellakin aiotte nyt eduskuntaa pitää näissä käännteissä kärryillä? Itsekin istun omistajaohjauksen parlamentaarisessa työryhmässä, ja täytyy sanoa, että täysin hyödytöntä siellä istuminen on ollut tämän Uniper-Fortumin kohdalla. [Puhemies koputtaa] Mitään sellaista lisätietoa tai taustatietoa emme ole saaneet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

17.19 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin sanon, että vaikka asioista pitää ja voi haastaa tiukasti, niin ainakaan itse en halua olla levittämässä semmoista asennetta, että näitä olisi helppo hoitaa kuntoon, ja siinä mielessä tiedän, että ministeri ja koko hallitus esimerkiksi näiden Fortum-asioiden kanssa on äärimmäisen vaikeassa raossa, ja haluan toivottaa kyllä paitsi viisautta niin myöskin voimia ja kohtuullisuutta siihen taakan kantamiseen.

Minua on tässä viime päivinä mietityttänyt Fortum-Uniperin vyyhdin osalta erityisesti se, että mitä johtopäätöksiä pitäisi tehdä siitä, kun Saksa viikko sitten antoi ymmärtää, että he eivät noudatakaan heinäkuun diiliä eivätkä anna lokakuussa kustannusnousun mennä Uniperin myyntihintoihin. Vaikuttiko se teidän arvionne mukaan siihen hintaan, joka tänään Uniperin osakkeista saatiin? Ja voiko väistää ajatusta, että Saksalle sopi varsin hyvin antaa ulos tieto, että hinnat eivät lokakuun alusta nouse, jolloin Uniper ajautuu polvilleen ikään kuin viimeisenä naulana arkkuun, ja [Puhemies koputtaa] muodostui näin nyt pilkkahinnalla sitten Saksan omaisuudeksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

17.20 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Kyllähän se näin on, että heinäkuun neuvottelut ovat olleet kammottava epäonnistuminen. Tänään on synkkä päivä suomalaiselle omistajuudelle, ja tämä johtaa kaikki siihen, että heinäkuussa tehtiin huono neuvottelutulos saksalaisten kanssa. Niin kuin äsken tässä kuultiin, niin meidän annettiin saksalaisille, heidän valtionpankillensa, oikeus myöntää etuoikeutettua velkaa. Tämä johti siihen, että saksalaisille menivät tässä kohtaa sitten myöskin vesivoimat pilkkahintaan. 500 miljoonaa saadaan näistä, yksi kymmenesosa todellisesta hinnasta, ja sitten vaihtokaupassa mukamas saadaan oikeus ostaa ne joskus takaisin. Ei se hinta silloin tule olemaan 500 miljoonaa, se tulee olemaan paljon enemmän.

Mitä olisi pitänyt tehdä? Ei olisi pitänyt pääomittaa heinäkuussa, olisi pitänyt ajaa yhtiö selvitystilaan, pesänselvittäjä paikalle. Tällöin myöskin suomalaiset olisivat saaneet osansa näistä vesivoimaloista, todennäköisesti [Puhemies koputtaa] valtaosan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec, olkaa hyvä.

17.21 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämänpäiväinen Uniper-sopimus ei onneksi toteuttanut pahimpia pelkoja, mutta vähintään 6 000:n miljoonan tappio Fortumin omistajille on tehty. Puolet tästä on veronmaksajien piikissä valtio-omistuksen kautta. Kun ostaa 7 miljardilla ja myy 500 miljoonalla, ei se kovin hyvä kauppa ole.

Nyt syytetään poliitikkoja. Kansalaiset luulevat, että poliitikot ovat aiheuttaneet ja tehneet nämä vahingot. No, ei ole. Ei ministeri Tuppurainen eikä ministeri Marin, ei ministeri Lintilä eikä ministeri Sipilä. Fortumin johto ja hallitus ovat vastuussa. Eivät tällaista yksittäistä vahinkoa poliitikot edes pysty tekemään, kyllä siihen yritysjohtoa vaaditaan, mutta poliitikot siivoavat jäljet ja kansa maksaa.

Tuolla yritysmaailmassa on kuulemma semmoinen linja, että tulos tai ulos. Missäköhän se näkyy? [Välihuutoja — Perussuomalaisten ryhmästä: Erinomainen kysymys!]

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

17.22 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisestä puheenvuorosta on kyllä hyvä jatkaa. Jos vähän katsotaan tätä Fortumin historiaa, niin sehän lähti siitä, että täysin varmasta liiketoiminnasta, kotimaisista sähköverkoista, haluttiin luopua, ja nimenomaan Fortumin johto halusi niistä luopua. Toki silloinen hallitus teki sen virheen, että siihen aikoinaan suostui. Myöskin tämä Uniperin osto oli varmastikin Fortumin johdon idea. He luopuivat myös esimerkiksi Tukholman kaukolämmöstä. Eli kyse oli nimenomaan siitä, että koko strategia rakennettiin sen varaan, että Venäjä säilyy hyväntahtoisena ja mitään ongelmia ei aiheudu. Ja kun vielä sitten ne voimalat ovat siellä Venäjällä, mihin edustaja Essayah viittasi, niin kaikki romahti kerralla, kun Putin veti maton alta.

Kysymys kuuluu vähän samalla tavalla kuin edustaja Torniainen kysyi: Onko valtion järkevää ylipäättään olla tällaisessa bisneksessä, vai [Puhemies koputtaa] pitäisikö kotimaisten valtionyritysten keskittyä ainoastaan kotimaiseen huoltovarmuuteen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

17.24 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse en niitä syyllisiä niin lähtisi etsimään. Kun aikanaan Fortum osti Uniperin, niin ajattelin itse, että se vain osinkokoneen osto, että ei tuommoisessa mustassa energiassa niin kovin paljon ole järkeä, mutta se on osinkokone. En minä ainakaan tiennyt, että Venäjä hyökkää Ukrainaan ja tekee siellä kansanmurhaa ja muuttaa koko energiapolitiikan. [Eduskunnasta: Ei kukaan muukaan, pitäis ottaa riskit huomioon!] — Eikä kukaan muukaan, mutta se on täysin eri asia kuin se, mitä kesällä neuvoteltiin.

Nyt meidän täytyy, kuten edustaja Mykkänen täällä totesi, miettiä enemmänkin, minkälainen investointisuoja yrityksillä on Euroopassa. Saksa on ilmiselvästi ainakin oman käsitykseni mukaan aiheuttanut tämän Uniperin osakkeen syöksykurssin näillä erikoisilla toimenpiteillä. Saksa on täysin poliittisesti sekaantunut näitten pörssiyhtiöiden tulevaisuuteen. He ovat itse tehneet poliittisella päätöksellä sen, että ei mennä kriisitilanteessa sinne kolmannelle asteelle, jolloin voitaisiin tukea yritystä ja saksalaista teollisuutta ja kansalaisia. Kyllä tässä Saksa pitää jollain tavalla haastaa vaikka [Puhemies koputtaa] markkinaoikeuteen tai mihin tahansa. Se ei ole toiminut oikein.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

17.25 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tämä päivä jää hyvin synkkänä päivänä Suomen historiaan siinä, miten valtavat tappiot Fortum ja suomalaiset veronmaksajat tässä ovat tehneet.

Herra puhemies! Kyllä minusta tämä kaikki julkisuuteen tullut tieto antaa olettaa sen, että kyllähän Saksa oli erittäin hyvin valmistautunut näihin kesän neuvotteluihin. On vaikea myös kuvitella, etteikö Saksalla olisi ollut myös näkymää ja pelikirjaa siihen, miten he haluavat, että tämä asia tulee hoidettua kuntoon, sillä kuten täällä on todettu jo aikaisemmin, nämä sopimusehdot ovat johtaneet myös siihen, että Uniperin tilanne on ollut erittäin vaikea ja nyt sitten Saksa on pystynyt yhtiön kansallistamaan.

Nyt oikeastaan minua kiinnostaa se, onko Suomen valtionjohto tehnyt todella kaikkensa, jotta me pystymme antamaan kaikkemme näissä neuvotteluissa. Ja erityisesti se, että

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

pääministeri Marin on tekstiviestitse [Puhemies koputtaa] hoitanut asiaa liittokanslerin kanssa, on minusta asia, jota eduskunnan täytyy edelleen selvittää ja josta pitää saada tarkat vastaukset.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

17.26 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Silloin kun yritykset laajenevat uusille markkinoille ja uusiin maihin toimintansa kannalta, niin siihen liittyy aina merkittäviä riskejä. Erityisen suuria nämä riskit ovat silloin, kun toimintaa laajennetaan maihin, joissa korruptio on mädättänyt koko yhteiskunnan. Niiden tietojen mukaan, mitä olen itse saanut, Fortumin johtoa ja myös omistajaohjausta on varoitettu niistä korruptioon liittyvistä riskeistä, niistä väärinkäytöksistä, joihin myös jopa Fortum itse on Venäjällä syylistynyt. Onko teillä tietoa tästä asiasta, ja miten tämä tieto on käytetty hyväksi toiminnan poliittisessa omistajaohjauksessa?

Venäjästä vielä sen verran, että Fortumhan ei ole ainoa, joka siellä toimii. Esimerkiksi Nokian Renkaista valtio omistaa Solidiumin kautta lähes kymmenen prosenttia, eli riskejä näissä maissa kyllä riittää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

17.27 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tulee vahvasti mieleen sen toisinto, kun Saksa sai suomalaisilta veronmaksajilta huijattua yli neljä miljardia euroa aikoinaan Soneran kautta myymällä olemattomia toimituksia sinne. Nyttén tämä jatkuu: Saksa jälleen pääsi veronmaksajien kukkaroihin käsiksi, koska omistajaohjaus on ymmärtääkseni ollut puutteellista.

Tosiasia tietenkin on, että Fortumin johto ei kiinnittänyt mitään huomiota niihin riskeihin, joita oli jo ilmassa ja jotka olisi pitänyt ymmärtää silloin, kun Putin alkoi puhua energian käyttämisestä aseena Eurooppaa kohtaan ja uhkasi myös sulkea kaasuhanat. Kyllä silloin olisi pitänyt herätä jo tähän. Nyt kun Fortumin johto sai touhuta rauhassa eikä omistajaohjaus seurannut sitä asiaa lainkaan, tällainen vahinko pääsi tapahtumaan. Ei näin arvokasta ja strategisesti keskeistä omistajuutta voi jättää johdon käsiin yksistään. [Puhemies koputtaa] Pitääkö, ministeri, paikkansa, että edes Fortumin hallituksessa ei ollut jäseniä ollenkaan pääomistajan osalta kuin vasta tänä vuonna, [Puhemies: Kiitoksia!] että sitä ei ole millään tavalla valvottu?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

17.28 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä jotkut edustajat ovat jo nostaneet esiin, mitä me voimme oppia tästä onnettomasta Uniper-tapauksesta. Itse mietin ainakin sitä, että kun valtio päättää olla enemmistöomistaja jossakin yhtiössä, niin eikö silloin kannattaisi saada omistajan ääni paremmin kuuluviin. Meillä on esimerkiksi Neste-osakeyhtiö, jossa omistajan ääni ei luultavasti kuulu siellä hallituksessa kovinkaan hyvin vielä. Millä tavalla aiotte parantaa omistajaohjausta näiden suurten yhtiöiden näkökulmasta, jotka ovat pörssissä?

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten ministeri Tuppurainen, viisi minuuttia.

17.29 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Hyvät kollegat! Arvoisa puhemies! Muutamalla sanalla kommentoin tätä päivän uutista ja vastaan siinä toivottavasti ainakin joihinkin kysymyksiinne, mutta totean, että tämä on varmasti keskustelu, jota tässä salissa käydään vielä useamman kerran syksyn aikana.

Mutta tänään on iso uutispäivä, jolloin Fortum, Uniper ja Saksan hallituksen edustajat ovat kertoneet julkisuuteen, että nyt sopimus on allekirjoitettu, nimet ovat paperissa ratkaisusta, jonka seurauksena Saksan valtiosta tulee nyt Uniperin enemmistöomistaja. Fortum luopuu omista Uniper-omistuksistaan. Uniperin taloudellinen tilanne on heikentynyt todella nopeasti, ja riskit yhtiön ympärillä ovat kasvaneet moninkertaisiksi verrattuna tilanteeseen, joka oli heinäkuussa, kun aiempaa vakaussopimusta Uniperin osalta sovittiin. Johtopäätös on nyt selvä: Fortumin hallitus on huolellisesti harkinnut ratkaisua, ja sen seurauksena nyt on päätetty myydä koko omistus saksalaisessa energiayhtiö Uniperissä.

Tässä yhteydessä on syytä kerrata tämän tarinan alkujuuret. Ei tämä ole tullut tähän millään tavalla yllättäen, vaan Uniperin oston alkuvaiheet kiertyvät päätöksentekoon vuonna 2017, jolloin Fortumin hallituksen päätöksellä Fortum päätti lähteä omistajaksi Uniperiin, ja tämä oli hallituksen päätös, jonka myötä tämän yrityskaupan seurauksena Fortumista tuli EU:n kolmanneksi suurin päästöttömän sähkön tuottaja. Tämä oli varmasti yhtiön strategisena tavoitteena tuolloin, ja samalla yhtiön liiketoiminta kuitenkin laajeni fossiilienergian tuotantoon ja hyvin laajaan hyödyke-, tradingtoimintaan Keski-Euroopassa, ja samalla toiminnan laajuus kasvoi myös Venäjällä. Nämä olivat kyllä valtio-omistajan näkökulmasta riskejä, ja näitä riskejä ei ole piiloteltu. Voi hyvin sanoa, että Fortumin silloinen hallitus ja toimiva johto tekivät aikanaan valintoja. Ne olivat senhetkisen tiedon, senhetkisen toimintaympäristön ja senhetkisten näkymien perusteella, varmasti senhetkisen harkinnan perusteella, varmoja valintoja.

Mutta nyt me tiedämme paremmin. Nämä valinnat ovat osoittautuneet vakaviksi virheiksi. Mutta ei jälkiviisuus meitä vie millään tavalla eteenpäin. Meille kaikille on selvää — kuuntelin puheenvuoronne tarkoin — että kriisi johtuu ennen kaikkea Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan ja Putinin energiakiristyksestä. Tähän mennessä ei kukaan, edes täällä läsnä oleva oppositio, ole voinut ennustaa näiden tapahtumien kulkua, mutta valtio ei voi ottaa sitä riskiä, että tulevaisuudessa tulisi vielä uusia ennakoimattomia käännöksiä. Sen vuoksi oli tärkeää, että saimme aikaiseksi tämän tyyppisen periaatesopimuksen. On tärkeää ylläpitää vakautta. Se oli Suomen valtiolle ensisijaisen tärkeää tässä ratkaisussa. Tämä kriisi on nyt saatu ratkaistua Fortumin tehtyä Saksan valtion edustajien kanssa tämän ratkaisun. Tämä oli väistämätön päätös — sen on Fortumin hallitus, joka on toimivaltainen tässä kysymyksessä, ratkaissut.

Tämän periaatepäätöksen keskeinen sisältö oli siis se, että Saksan valtio merkitsee nyt Uniperin uusia osakkeita noin kahdella miljardilla eurolla ja Saksan valtio hankkii kaikki Fortumin Uniperin osakkeet 1,70 eurolla per osake eli yhteensä noin 500 miljoonalla eurolla. Tämän osakepääoman korotuksen jälkeen Saksa omistaa Uniperistä noin 98,5 prosenttia. Mutta meidän kannalta tärkeää on se, että osana tätä sopimusta Fortumin Uniperille myönnetty neljän miljardin euron laina maksetaan takaisin, ja Fortumin Uniperille myöntämä neljän miljardin euron emoyhtiötakaus vapautuu. Tämä ei ollut millään tavalla itsestäänselvää, mutta näin tähän pakettiin sovittiin. Ja järjestelyehtojen perusteella Unipe-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

riä ei siis enää yhdistellä Fortum-konserniin vuoden 22 kolmannesta neljänneksestä lähtien, ja sillä tulee olemaan positiivinen vaikutus konsernin omaan pääomaan. Tämä järjestely edellyttää vielä viranomaishyväksyntöjä ja myös Uniperin ylimääräisen yhtiökokouksen, mutta tällä hetkellä Fortumin odotukset ovat, että tämä järjestely saatetaan päätökseen vielä tämän vuoden loppuun mennessä.

No mitä valtio tässä tavoitteli? Me tavoittelimme sitä, että Fortum varmistaa tämän neljän miljardin euron osakaslainan takaisinmaksun ja neljän miljardin euron emoyhtiötakauksen vapautumisen ja että tämän neuvotellun ratkaisun johdosta yhtiön omistajat eivät joudu Uniperin kriisin vuoksi pääomittamaan Fortumia — ja nämä tavoitteet toteutuivat. Mutta kaikista tärkein tavoite valtio-omistajalle on kuitenkin se, että Fortum pystyy toteuttamaan tehtävänsä valtioenemmistöisenä strategisen intressin sähköyhtiönä, jonka on varmistettava sähköntuotanto kaikissa oloissa. Valtion intressi Fortumissa on varmistaa, että yhtiö pystyy toteuttamaan huoltovarmuustehtävänsä häiriöttömästi ja että sen pidemmän aikavälin toiminta ja investointikyky suomalaisilla energiamarkkinoilla olisi turvattu. Tietenkin, jos katsotaan Fortumin taloudellista merkitystä valtiolle, niin pitää todeta, että se on ollut yksi meidän salkun kaikkein tärkeimmistä, suurimmista osingonmaksajista vielä viime vuosien noin 500 miljoonan euron valtiolle maksetulla vuosittaisella osinkosummalla. Tässä uudessa tilanteessa joudumme toteamaan, että yhtiön hallitus arvioi osingonmaksukykyä ensi keväänä senhetkisen tilanteen mukaan. Tämän parempaa arviota ei ole esittävä, mutta Fortumilla on suomalaisessa yhteiskunnassa osinkojaan ja kokoaan suurempi merkitys. Fortum tuottaa kolmanneksen suomalaisesta sähköntuotannosta.

Arvoisa puhemies! Kun keskustelemme Fortumista, niin kyllä me samalla keskustelemme huoltovarmuudesta ja vakaudesta, suomalaisen yhteiskunnan selviytymisestä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuka saa potkut?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean, että tällä hetkellä keskustellaan siis pääluokasta, joka liittyy omistajaohjauksen talousarvioon, ja meillä on tulossa tästä asiasta laaja keskustelu välikysymyksen muodossa. Pyydän, että keskitytään nyt sitten tähän valtion talousarvioon tällä hetkellä ja siihen kokonaisuuteen. — Mennään vielä vastauspuheenvuoroihin. [Mika Niikon välihuuto] Ne, jotka haluavat osallistua debattiin, olkaa hyvä ja painakaa V-painiketta, ja lähdetään keskustelemaan. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.35 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille. Täytyy tähän itse asiaan sen verran vielä palata, että on sinänsä hyvä, että Fortum-Unipersaaga näyttää saaneen nyt tyydyttävän tai siedettävän ratkaisun. Virheet, joita tässä on taustalla, että tähän tilanteeseen on päädytty, ovat raskaita. Ytimessä on saksalainen energiapolitiikka, joka on täysin unohtanut Venäjän geopoliittisen riskin, ja siihen on lähdetty mukaan. Tästä on varoiteltu, ei tätä voinut suoraan ennakoida. Minäkin aikaisemmassa elämässäni tutkijana olen kirjoittanut tästä asiasta. Veli-Pekka Tynkkynen, professori Helsingin yliopistosta, on kirjoittanut tästä asiasta. Se oli geopoliittinen riski, vaan siitä ei välitetty. Kaasu ei ollut kestävä siltapolttoaine: ei geopoliittisesti, ei ilmastollisesti. Enkä näe sinänsä mitään moitittavaa, että hallitus ei olisi hoitanut tätä suomalaisten etua tässä juuri niin kuin pitääkin.

Mutta tähän omistajaohjaukseen liittyen näkisin, että tässä on varmaan semmoinen kohta miettiä sitä tarkemmin ja miettiisin myös eduskunnan roolia — tähän olisi kiinnostavaa

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

kuulla ministerin näkemys. Meillä on nyt tämä neuvottelukunta ja vastaavaa. Voisiko tämä olla pysyvämpi, [Puhemies koputtaa] ehkä elimissä parlamentaarisesti seurattaisiin tätä omistajaohjauksen strategiaa ja ikään kuin poliittista otetta, [Puhemies: Kiitoksia!] mikä meillä näihin yrityksiin on?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

17.36 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolla on noin 14 kovapalkkaista tai erittäin kovapalkkaista ihmistä töissä. Heillä on hoidossa 30 yritystä, joista 24:ssä hallituspaikka ja niiden mukaiset palkkiot. Saavatko he valtiolta vielä palkkaa, se ei budjettikirjasta selviä. Omistajaohjauksen edustus istuu esimerkiksi kasvinjalostusyhtiön hallituksessa, mutta Fortumin edustus saatiin vasta 28.3. tänä vuonna. Kaikkien aikojen riskimalli pääsi kehittymään syksystä 21 alkaen ilman, että omistajaohjaus mahtoi tai tahtoi tehdä asialle yhtään mitään.

Arvoisa omistajaohjausministeri Tuppurainen: Miten perustelette nykytuotoisen omistajaohjausosaston olemassaolon ja kustannukset, kun se ei toimi juuri silloin, kun tarvittiin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.37 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fortumin tragedia, tuo virheiden saaga, alkoi jo vuonna 2010. Silloin poliitikot — ei Fortumin johto — tekivät hirvittävän virheen. Fortumille ei annettu lupaa rakentaa kolmatta ydinreaktoria Loviisaan. Kokoomus halusi tuolloin antaa luvan kaikille kolmelle hakijalle: Fortumille, TVO:lle ja tuolloin E.ONin Fennovoimalle. Vihreät vastustivat hallituksessa kaikkia lupia, ja keskusta vastusti Fortumin lupaa. Jos Fortum olisi tuolloin saanut luvan, ne miljarit, jotka upotettiin Saksan energiakatastrofiin, olisi ehkäpä investoitu tänne kotimaahan.

Valtion omistus Fortumissa on tosiaan perusteltu — kuten, ministeri, totesitte — tällä strategisella intressillä sähköntuotannossa. Nyt sähkökriisin keskellä tiedustelen: onko Fortumille annettu selkeää omistajaohjausta siitä, että Fortumin kaikki sähköntuotantokapasiteetti [Puhemies koputtaa] pidetään toiminnassa ja markkinoilla tuottamassa suomalaisille sähköä kohtuullisella hinnalla?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

17.39 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kysyin kysymyksen Veikkauksesta, joka todennäköisesti on tällä hetkellä valtion arvokkain yhtiö, ja Veikkaus on vaikeuksissa. Siksi kysyin sitä, olisiko nyt mahdollista selvittää mahdollisuus, että ensi hallituskaudella siirryttäisiin lisenssijärjestelmään. Tällä hetkellä Veikkaus menettää kuukaudessa miljoonia euroja ja emme pääse kiinni pelihaittoihin. Mitä mieltä omistajaohjausministeri on siitä ajatuksesta, että nyt laitettaisiin pystyyn selvitys kaikkien puolueiden hyväksymänä, jotta seuraava hallituskausi pystyisi tekemään sitten rationaaliset päätökset Veikkauksen suhteen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

17.39 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ymmärsin kylä puhemiehen huomautuksen siitä, että meidän tulisi keskittyä keskustelemaan tästä pääluokasta, mitä nyt käsittelemme, mutta toisaalta siihenkin liittyy se, että tulevaisuudessa me emme tule saamaan sellaisia osinkoja kuin mihin me olemme tottuneet aikaisemmin, ja sen takia pidän hyvin tärkeänä, että me käymme kunnon keskustelua tästä omistajaohjauksesta. Olette varmaan kaikki havainneet, että kukaan tässä salissa ei ole syyttänyt ministeri Tuppurasta tästä, että hän olisi yksin syyllinen tähän. Kyllä tässä on pitkä tapahtumaketju ollut vuosien varrella, joka on johtanut tähän tilanteeseen. Mutta juuri tämän takia olisi erittäin tärkeää saada vastausta näihin kysymyksiin. En odota vastausta tänään, mutta lähitulevaisuudessa. Eli miten valtio aikoo tulevaisuudessa hoitaa omistajaohjauksen, erityisesti niissä yhtiöissä, [Puhemies koputtaa] missä meillä on 51 prosentin omistusosuus?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

17.40 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustajakollega Satosen kanssa kysyttiin molemmat tästä, miten omistajaohjauksessa suhtaudutaan ajatukseen yleisesti omavaraisuuden kokonaisuuden vahvistamisesta omistajapolitiikassa, ja kuulisin mielelläni vastausta siihen.

Liikenneyhtiöiden osalta on huolestuttava tilanne, niin VR:n kuin Finnairinkin osalta. Maailmantilanteen muutos on vaikuttanut molempien strategisiin valintoihin, ja tulevaisuudenkuva on haasteellinen monella tapaa. Miten me voimme vahvistaa yhteistyötä myöskin täältä eduskunnan suunnasta, että voisimme varmistaa, että meillä olisi tulevaisuudessakin omat valtionyhtiöt liikenteen tärkeällä alalla?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

17.41 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kysymykseni koskee Finnairia, joka on Fortumin tavoin joutunut myöskin Venäjän hyökkäyssodan kohdalla toteamaan, että se entinen strategia ei vain kerta kaikkiaan enää toimi, ja itse asiassa Finnairin kohdalla voi sanoa, että koko siltä strategialta on tipahtanut pohja pois. Nyt sitten tässä tilanteessa me olemme jo täällä eduskunnassa avittaneet Finnairia viime vuonna ja tukeneet sitä, ja samanaikaisesti meillä on tehty kilpailutuksia maakuntakentille, jotta pystyisimme näitä muutamia maakuntien lentokenttiä pitämään hengissä. Nyt tässä viimeisimmässä kilpailutuksessa Finnair on näistä muutamista kentistä tullut myöskin mukaan kilpailemaan ja voittanutkin muun muassa Joensuun kentän, mutta siitä huolimatta näyttää siltä, että meillä ei todennäköisesti sinne olla lentämässä. Onko tällaisessa tilanteessa, kun valtio on tukenut vahvasti omaa valtionyhtiötä, omistajalla intressi pitää huolta siitä, että maakuntakentille edelleenkin lennetään ja että voidaan pitää maakuntien lentoyhteyksistä huolta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt ministeri Tuppurainen, kolme minuuttia — muista kuin Fortumista pääsääntöisesti. [Naurua]

17.42 **Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen:** Puhemies! Jos salit, niin vastaan kuitenkin tuohon edustaja Vestmanin tärkeään kysymykseen siitä, millä tavalla omistaja on huolehtinut siitä, että Fortum vastaa tähän strategiseen intressiin.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Energiavirastohan on nyt päättänyt, että ensi vuodelle ei tule tätä sähköreserviä. Kilpailutusta käytiin, mutta vain yhden tarjouksen saatuaan Energiavirasto päätti, että reserviä ei tehdä, ja tämän ainoan tarjouksen jätti Fortum nimenomaan Meri-Porin kivihiililauhdevoimalasta. Eli kun tämä tarjous hylättiin, niin Fortum on ilmoittanut perjantaina julkisuudessa, että tämä voimalaitos joka tapauksessa valmistellaan kaupalliseen käyttöön. Ja tämän pistämme mielihyvällä merkille: me tarvitsemme nyt kaiken kapasiteetin käyttöön, ja näin yhtiö kantaa myös vastuutaan.

Useissa puheenvuoroissa kysyttiin, mitä tästä kaikesta pitää ottaa opiksi ja mikä valtion vaikutusvalta oikeasti yhtiöissä on. Minä haluan muistuttaa, että osakeyhtiölaki, jonka tämä eduskunta on säätänyt, määrittelee hyvin tarkoin tehtävät ja vastuut, joilla vaikutamme. Yhtiön johto vastaa operationaalisesta toiminnasta ja hallitus kantaa vastuun strategisista valinnoista, muun muassa valitsee toimitusjohtajan, mutta me käymme tiivistä dialogia hallituksen puheenjohtajan ja myös toimivan johdon kanssa omistajastrategisista kysymyksistä, ja tätä dialogia on entisestään tällä vaalikaudella tiivistetty.

Olemme myös johdonmukaisesti nimittäneet valtion virkamiesedustajan niihin strategisen intressin julkisesti listattuihin yhtiöihin, jotka ovat meillä tuolla omistajaohjausosaston suorassa omistajaohjauksessa: SSAB:hen, Finnairiin ja nyt viimeksi Fortumiin vastineena tähän kiristyneeseen geopoliittiseen tilanteeseen. Olen ottanut myös kantaa Nesteen hallitusvalintoihin toteamalla, että tulevan kevään yhtiökokousta valmisteltaessa nimitystoimikunnan tulee huolehtia siitä, että myös valtion edustaja yhtiön hallitukseen nimitetään.

Meidän on tärkeä muistaa, että tuolloinkin, kun virkamies toimii osakeyhtiön hallituksessa, hän edustaa siellä yhtiön etua. Mutta kun siellä on virkamies, niin hän tietää valtiomistajan tahtotilan ja voi sitä kautta välittää myös tämän salin yhteistä näkemystä siihen, millä tavalla valtio odottaa strategisen intressin toteutuvan niissä strategisissa päätöksissä, joita yhtiön hallitus sitten tekee.

Me varmistamme nyt, että yllätyksiä ei tule. Fortum on hallituksensa päätöksellä tehnyt aikanaan päätöksen investoida Uniperiin, ja valtio-omistajalle se tämän kaiken julkisuudessa käydyn keskustelun perusteella tuli yllätyksenä. Hallituksella oli mahdollisuus se päätös tehdä oman toimivaltansa puitteissa, mutta jatkossa tällaisia yllätyksiä tuskin enää tulee, koska myös Fortumin hallituksessa on nyt virkamiesjäsen, joka huolehtinee siitä, että hallituksen puheenjohtaja tällaisissa isoissa kysymyksissä lähestyy merkittävää enemmistöomistajaa ja tuo tällaiset asiat yhteiseen omistajaohjausdialogiin. Tätä kautta olemme vahvistaneet omistajaohjausta, kuitenkin aina hyvän hallintotavan ja osakeyhtiölain puitteissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, ministeri Tuppurainen. Nyt siirrytään puhujalistaan, niihin viiden minuutin puheenvuoroihin. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

17.46 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Tänään allekirjoittaneella on debatissa ollut mahdollisuus lausua kantansa hyvin ajankohtaisista ja tärkeistä asioista, mutta tässä varsinaisessa puheenvuorossani haluan vielä kaikkein kiperimpiin kysymyksiin palata. Kaikki liittyvät tavalla tai toisella ensi vuoden budjettiin.

Aloitimme päivän puhumalla viisumeista venäläisille turisteille. Pääministeri Marin vaakuutti muutama päivä sitten tässä salissa, että Suomella ei ole oikeudellisia edellytyksiä kieltää viisumien myöntämistä venäläisille turisteille, ei ole, koska Schengen-sopimus sen

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

estää. Kuitenkin samassa sopimuksessa olevat useat maat, kuten Baltian maat, kuten Puola, kuten Belgia ja Hollanti, voivat tulkita sopimusta eri tavoin ja olla myöntämättä venäläisille turisteille viisumeita Schengen-alueelle.

Miten se on mahdollista, että sama kansainvälinen sopimus sitoo Suomea tiukemmin kuin muita saman sopimuksen osapuolena olevia valtioita? Selitys on kuulemma se, että kun Suomi on oikeusvaltio. Kun kuuntelee näitä puheita, tulee mieleen, onko Suomi Euroopan ainoa tai peräti koko maailman ainoa oikeusvaltio. Vai olisiko niin, että myös esimerkiksi Viro tai Hollanti ovat oikeusvaltioita? Mutta kun Suomella on tämä ylikireä tulkintalinja, joka koskee sekä meidän omaa perustuslakiamme että Suomen solmimia kansainvälisiä sopimuksia, niin tässä ollaan.

Hyvät kollegat, ennustan, ettei mene monta päivää, kun Marinin hallitus toteaa, että Suomella on oikeudelliset edellytykset tulkita sopimusta tiukemmin ja Suomi kieltäytyy myöntämästä uusia turistiviisumeja venäläisille. Ja se on aivan oikein, se on sekä moraaliselta kannalta oikein, mutta se on oikein myös ajateltaessa paineiden luomista Putinin rosvohallintoa kohtaan, koska nämä, jotka Eurooppaan matkustavat, eivät ole niitä Siperian mummoja, vaan kyllä he ovat Venäjän taloudellista eliittiä ja kyllä heidän näkemyksillään jonkinlainen vaikutus on Venäjän johtoon, vaikka Venäjä ei tietystikään ole mikään demokratia vaan on diktatuuri.

Herra puhemies! Täällä puhuttiin myöhemmin myös puolustusministeriön kohdalla Venäjän raakalaismaisesta ja rikollisesta hyökkäyksestä Ukrainaa ja rauhaa vastaan, joka hyökkäys on pitänyt sisällään sotarikoksia, silmitöntä siviilien pommittamista. No, tänään Venäjä on eskaloinut asiaa, Venäjä aikoo tällaisten sirkusmaisten niin sanottujen kansanäänestysten jälkeen liittää uusia Ukrainan alueita itseensä, ja kun Ukraina taistelee urhoollisesti vapauttaakseen omia alueitaan Venäjän miehityksestä, niin Venäjä aikoo väittää, että Ukraina käy sotaa Venäjää vastaan Venäjän maaperällä.

Putinin tänäaamuista puheesta voi sanoa, että kaikki, mitä hän sanoi totuutena, oli valhetta. Kun Putinin puhetta tulkitsee näin, niin pääsee suunnilleen perille siitä, mistä on kyse. Lännen ei pidä pelästyä, lännen ei pidä antautua Putinin uhkausten edellä, päinvastoin, Ukrainan pitää saada lisää tukea, lisää aseita, lisää taloudellista tukea, lisää humanitääristä tukea.

Herra puhemies! Eilen keskustelussa ministeri Saarikko kysyi kokoomukselta ja edustaja Heinosenelta, mistä voitaisiin leikata, voitaisiinko muka asumistuesta leikata. Kyllä voitaisiin. Viime vaalikaudella tehtiin uudistus, jonka arvioitiin maksavan noin 40 miljoonaa, joka maksoi 150 miljoonaa, ja se tarkoitti opiskelijoiden siirtämistä pois opintotuen asumislisän piiristä yleisen asumistuen piiriin. 150 miljoonaa siitä, että opiskelijat eivät joudu asumaan siellä kaupunkien reunamailla vaan kilpailevat niistä vuokrayksioistä kaupunkien keskustoissa. Olisiko tuon uudistuksen peruuttaminen sellainen esimerkki, josta voitaisiin aloittaa säästäminen asumistuesta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä poissa, edustaja Kärnä, poissa. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

17.51 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Sisäministeriön hallinnonalaan vaikuttaa paljon Venäjän julma Ukrainassa käynnissä oleva sota. Myös tietty epävarmuus Euroopan sotilaallisesta sekä taloudellisesta tilasta kertoo sen, kuinka Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut, ja muutoksen vaikutukset näkyvät ensi vuoden 2023 valtion talousarviossa.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Nyt meidän on pidettävä huolta omasta turvallisuudestamme ja myös autettava sotaa pakenivia. Kokonaisuudessaan tähän talousarvioon Venäjän Ukrainassa aloittamasta hyökkäyssodasta aiheutuvat määrärahakohdennukset ovat tulevalle vuodelle noin 2,1 miljardia euroa. Hallitus linjasi näistä määrärahoista pääosin jo huhtikuussa tänä vuonna kehysriihen yhteydessä ja teki niiden osalta kehyspoikkeuksen. Poikkeuslausekkeen mukaiset menot katetaan kehysten ulkopuolisina menoina. Sisäministeriön alaisuudessa esityksessä otetaan huomioon rajaturvallisuuden parantaminen. Rajan menokohdalle esitetään lisäystä 48 miljoonaa euroa kriisinsietokyvyn ja keskeisten suorituskykyjen kehittämiseksi sekä 163 miljoonaa euroa uusien valvontakoneiden hankintaan. Myös kyberturvallisuus on osa tämän päivän sisäistä turvallisuutta. Sen osa-alueelle ja niihin uhkiin täytyy varautua. Hallitus esittääkin kyberuhkiin varautumisen parantamiseksi noin 59 miljoonaa euroa. Ehdotukset kohdistuvat usealle hallinnonalalle ja lukuisille eri virastoille, mikä kuvastaa sisäisen turvallisuuden laaja-alaisuutta.

Talousarvion mukainen vuoden 2023 pakolaiskiintiö on 1 050 henkilöä. Tähän liittyvänä hallitus esittää kotouttamiskorvaukseen sekä kotouttamiskoulutukseen varattavan 1,4 miljoonaa euroa, mikä on lisäys, jotta pakolaiset saadaan kotoutettua maahan mahdollisimman hyvin. Kotouttamisen kannalta on hienoa, että hallitus panostaa ukrainalaisten ja nuorten koulutukseen myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla. Panostuksia on niin varhaiskasvatuksessa kuin perusopetuksen valmentavassa opetuksessa. Maahanmuuttajien osaamisen tunnistaminen, ohjaus ja palveluiden järjestäminen sekä työllistämisen edistäminen ovat tärkeä osa kotouttamista. Tämän vuoksi on hyvä turvata kuntien matalan kynnyksen moniammatillinen osaamistoiminta ja maahanmuuttajien ohjaus- sekä neuvontapalvelut. Tähän on varattu 3,5 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Erillisenä määräraha-kohteena ovat Ukrainan sodan aiheuttamat vaikutukset, sillä Ukrainasta sotaa pakenevat henkilöt ovat tämän vuoden elokuuhun mennessä jättäneet Suomeen noin 37 000 tilapäisen suojelun hakemusta. Siksi maahanmuuttomeneihin ehdotetaan poikkeuslausekkeen puitteissa 791 miljoonaa euroa. Tosin tähän määrärahan riittävyyteen liittyy suurta epävarmuutta, sillä se on riippuvainen muun muassa tulijoiden toteutuvasta lukumäärästä ja heidän työllistymisestään. Meillä ei kuitenkaan ole muuta mahdollisuutta kuin auttaa näitä ihmisiä — mikään muu vaihtoehto ei ole oikein.

Kokonaisuudessaan kunnille ja hyvinvointialueille ehdotetaan maksettavan valtion kotouttamiskorvauksia niiden tilapäistä suojelua saavien osalta, joille on myönnetty kotikunta. Tätä varten ensi vuodelle ehdotetaan noin 122 miljoonan euron lisäystä kotouttamiskorvauksiin ja vajaan kahden miljoonan euron lisäystä ely-keskuksille.

Sisäiseen turvallisuuteen liittyen talousarvioesityksessä huomioidaan myös poliisin toiminnan tason säilyttäminen, sillä määrärahoja korotetaan lähes 31 miljoonaa euroa tämän vuoden tasoon nähden. Myös varautuminen tarvittavan pelastajamäärän ylläpidossa huomioidaan talousarvioesityksessä pelastusopiston koulutuspaikkojen ja määrärahan lisäyksenä. Kokonaisuutena näen sisäministeriön hallinnonalalle kohdistuvat panokset oikeina ja välttämättöminä. — Kiitoksia, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt tehdään sillä tavalla, että siirrytään seuraavaan pääluokkaan, ministeri on paikalla. — Ministeri Paatero, olkaa hyvä. Esittelypuheenvuoro, 5 minuuttia. Vähän tuli yllättäen, mutta. [Puhuja etsii silmälasejaan] — On tärkeätä, että näkee jotain.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

17.57 Kuntaministeri Sirpa Paatero (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarviollla hallitus turvaa ihmisten arjen palvelut näitten haastavien aikojen keskellä. Hyvinvointivaltio on osoittanut myöskin näissä kriiseissä olevansa paras vakuutus kaikille meille. Siksi sen palveluista ja toimintakyvystä on tärkeitä huolehtia myöskin epävarmoina aikoina. Hallitus on vastannut tähän kansainväliseen turvallisuustilanteeseen tekemällä mittavia panostuksia digiturvallisuuden varmistamiseksi, ja myöskin tietosuojaa parannetaan julkisen hallinnon kriittisillä alueilla.

Merkittävä osa budjetista liittyy sote-uudistuksen toimeenpanoon, joka on todellakin tärkeä ja pitkään odotettu uudistus. Uudistus mahdollistaa sote-palveluiden kehittämisen uudella tavalla seuraaville vuosikymmenille ja sen jälkeen. Hallitus seuraa tarkasti hyvinvointialueiden valmistelutilannetta, käymme palaverieita viikoittain, ja olemme sitoutuneet varmistamaan alueiden toimintaedellytykset käynnistämisvaiheessa.

Seuraavaksi joitakin yleisiä huomioita pääluokan kokonaisuudesta:

Vuonna 23 kunnan peruspalveluiden valtionosuus on 2,7 miljardia euroa. Valtionosuus laskee vuoden 22 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin reilut 5 miljardia euroa, sillä sote-uudistuksessa valtionosuuksia siirretään hyvinvointialueiden rahoitukseen. Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu ensi vuonna pääosin kunnalta siirtyviin palveluihin ja niiden rahoitukseen.

Alueiden yleiskatteinen valtion rahoitus on 22,5 miljardia euroa. Kunnilta siirtyy kustannuksia vuoden 22 tasossa hyvinvointialueille 21,2 miljardia euroa, joten siihen nähden hyvinvointialueiden rahoitus nousee 1,3 miljardia euroa vuoteen 23. Tästä noin miljardi euroa perustuu kustannusnousun vuoksi siihen olevaan indeksikorotukseen ja sitten palvelujen tarpeen kasvun huomioimiseen ja uusiin tehtäviin.

Talousarvion lähtökohta on, että hyvinvointialueille osoitettu rahoitus on riittävä peruspalvelujen järjestämiseksi. Olennaista on, että vuodenvaihteessa palvelut siirtyvät katkaematta ja henkilöstön osalta välttämättömät asiat, kuten palkanmaksu, sujuvat ongelmitta, mutta on varauduttava plan B:llä. Hallitus turvaa hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämässä myöskin aluehallintovirastojen resursseja 7,6 miljoonan euron lisärahoituksella, jotta soteen sisältyvät valvontatehtävät pystytään hoitamaan.

Arvoisa puhemies! Julkisten palvelujen digitalisointi on yksi tämän hallituskauden tärkeä tavoite. Suomi on vuodesta toiseen pysynyt näissä EU-vertailuissa kärjessä sekä sähköisissä palveluissa että kansalaisten digikyvykkyudessa mitattuna. [Tuomas Kettusen puhelin soi] Tästä pidetään kiinni tulevaisuudessakin. Isoja uudistuksia ovat esimerkiksi digitaalisen henkilötodistuksen käyttöönotto ja henkilötunnuksen uudistaminen. Henkilöllisyyden osoittamiseen luodaan mobiililaitteisiin soveltuva sovellus, joka tulee käyttöön passin ja henkilökortin rinnalle. Uudistus tuo helpotusta arkeen ja parantaa yksilöiden tietosuojaa ja yhdenvertaisuutta, kun sähköinen tunnistautuminen ei ole riippuvainen esimerkiksi pankeista. Henkilötunnistusjärjestelmän uudistamisella varmistetaan henkilötunnusten riittävyys ja helpotetaan muun muassa ulkomaisten asiointia suomalaisissa palveluissa muun muassa työperäisen maahanmuuton kohdalla, kun viranomaispalveluita voidaan hoitaa jo etäasioinnilla ennen kuin tullaan maahan.

Talousarviossa huolehditaan myöskin muiden viranomaisten resurssitarpeista, joita palvelujen tarpeen ja tehtävien lisääntyessä on olemassa. Näistä muun muassa Digi- ja väestötietovirasto saa lisäresursseja oikeusturvaohjelmaan, sillä nyt ajat ovat käsittelyissä olleet liian pitkät. Nopeutetaan käsittelyaikoja, puretaan näitä ruuhkia, jotka ovat tällä hetkellä syntyneet. Valtion sisäisten palveluiden digitalisointia jatketaan, muun muassa Kie-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

ku-järjestelmää. Tilastokeskukselle rahoitusta lisätään, jotta tutkijapalveluiden käyttäjien hinnat eivät nouse, ja toisaalta lisätään 400 000 euroa satsauksena datahuoneille, jotka palvelevat tutkijoita ja tietoperusteista päätöksentekoa.

Senaatti-konsernin investointivaltuus pidetään aiempaa korkeammalla elikkä noin 700 miljoonan euron tasolla, jolla mahdollistetaan erityisesti turvasektorin ja Puolustusvoimien tilahankkeiden toteutus. Senaatilla on myöskin keskeinen rooli valtion uuden toimitilastrategian toteutuksessa sekä tietenkin tässä energian säästämisessä, josta on saatu hyviä tuloksia viimeisen kymmenen vuoden aikana. Eduskunta pääsee keskustelemaan laajemmin Senaatista ja valtion toimitiloista, kun lokakuussa tuomme selonteon tänne eduskunnan käsiteltäväksi. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset ministerille. — Esittelypuheenvuoron aikana edustaja Kettusen mobiililaitteen sovellus antoi äänimerkin, ja se tarkoittaa sitä, että edustaja Kettunen tarjoaa kahvit kaikille läsnäolijoille. — Ja nyt siirrymme debattiin. — Edustaja Viljanen.

18.02 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ministeri totesi, hyvinvointivaltio on osoittanut olevansa paras vakuutus kriisien varalle, ja kriisejä tässä viimeisinä aikoina on kyllä riittänyt. Palvelujen pitää olla kunnossa, ja toimintojen tulee olla sujuvia. Julkista palvelujärjestelmää koetellaan nyt varsin monin tavoin, ja työmäärä tuntuu vaan lisääntyvän.

Heikentynyt turvallisuustilanne heijastuu myös siihen, että julkisen hallinnon tietosuojaa on parannettava erityisesti kaikkein kriittisimmillä alueilla. Digitalisaatio kehittyä vauhtia, ja sähköisten palvelujen määrä lisääntyy. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönotto on jälleen uusi harppaus eteenpäin digitalisaatiossa, mutta tokikin sen pitäisi parantaa yksilön tietosuojaa ja tuoda helpotusta arkeen. Kuitenkin on huolehdittava, että digitukea pitää olla saatavilla, ja myös heitä on paljon, jotka edelleen tarvitsevat kasvokkain tapahtuvaa asiointia. Heistä meidän pitää myöskin edelleen pitää huolta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

18.03 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä, ja onnittelut siitä, että teillä on todella mahtava summa rahaa salkussanne — yli 22 miljardia yksistään hyvinvointialueille. Totesitte, että se runsas 22 miljardia perustuu kuntien menoihin tänä vuonna. Onko siinä otettu huomioon se, että sairaanhoitopiireissä on varsin suuria alijäämiä, jotka on myös katettava? Ovatko ne tässä ensi vuoden laskelmassa pohjalla? Ja mitä mieltä olette siitä, että 1,5 miljardia rahoitusta puuttuu, ja valtiovarainministeri totesi, ettei tämä hallitus sitä edes etsi eikä anna hyvinvointialueille, vaan ne joutuvat elämään ensi vuoden kurjuudessa — köyhyydessä — ja näin ollen etsimään ratkaisuja palveluja heikentämällä, kun sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen pitäisi parantua?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Risikko.

18.04 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäisenä haluan kiittää ministeri Paateroa siitä, että en ole kertaakaan kuullut teidän lausuvan täällä

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

salissa, että kokoomuksen syy, eikä edellisiä hallituksia ole kritisoitu — kiitos siitä. [Arto Pirttilahden välihuuto]

Mutta varsinaisesti tähän. Tänä päivänä on keskusteltu tästä sote-rahoituksesta. Täällä oli ministeri Lindén paikalla, ja hän sanoi ja viittasi nimenomaan teidän salkkuunne ja teidän sektoriinne ja käski teiltä kysyä. Miten nyt on sitten tämän sote-rahoituksen kanssa, miten se aiotaan saada riittämään? Ja tämä on vähän retorinen kysymys.

Mutta sitten kysyisin myöskin sitä, että kun siellä nyt nämä yliopistosairaalat ovat sanooneet, että he tarvitsisivat enemmän rahaa, niin otetaanko se lisäraha sisältä, vai tuleeko siihen joku lisäpotti?

Sitten minä kysyisin myöskin tästä, mikä täällä nousi esille, näistä digitalisoiduista palveluista. Kaikki eivät pysty niitä käyttämään. Miten tehdään tämä saattaen vaihto, eli vaihto face to face -palveluista digitalisoituihin palveluihin? Siinä on vielä ongelmia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Pylväs.

18.06 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme varsin mielenkiintoisia aikoja kuntatalouden näkökulmasta. Nyt moni iso asia siirtyy kunnilta laajemmille hartioille, ja siinä mielessä varmaan tuo tuleva vuosi on monellakin lailla utuinen. Huolta varsinaisesti kannan näistä pienimmistä kunnista, jotka eivät nyt oikein tiedä, mitä tulee tapahtumaan. Muuttotappio, demografinen kehitys, on kumminkin monelle pienelle kunnalle semmoinen haasteellinen yhtälö. Kuntaliitokset ovat monessakin vaiheessa olleet semmoinen vaihtoehto näille pienille kunnille, mutta aina ne eivät toimi. Kysyisinkin ministeriltä: miten on, onko hallituksessa pohdittu näitä erilaisia tapoja tehdä kuntien välillä yhteistyötä, joilla pystytään välttämään niitä mahdollisia kuntaliitoksia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Elo.

18.06 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntatalous on todellakin suuressa myllerryksessä ensi vuonna, kun sote-uudistus astuu voimaan. Kuntien verotulot pienenevät 70 prosenttia, valtionosuudet vähenevät 70 prosenttia. Tosiaan pidemmälle tulevaisuuteen kuntatalouden ennustaminen on tällä hetkellä todella vaikeaa näiden isojen muutosten johdosta. Edustaja Pylväs nosti tässä esiin pienet kunnat. Itse nostaisin esiin suuret kasvukaupungit ja huolen niiden elinvoiman turvaamisesta ja kyvykkyydestä investoida kestäväen kasvun kannalta keskeisiin hankkeisiin, kuten esimerkiksi raideliikennehankkeisiin.

Tätä kuntien erilaistumista on pohjustettu tässä Tulevaisuuden kunta -hankkeessa, ja olisi hyvä kuulla, missä sen kanssa nyt sitten mennään. Varmasti tulevan hallituksen asioita paljon myös, mutta mitä ehditään vielä tällä kaudella tehdä?

Ja vielä nostan tämän Suomeen tulleiden ukrainalaisten kotouttamisen. Kun he alkavat hakea maaliskuussa näitä kuntapaikkoja, niin miten tähän on, ministeri, teidän rootelinne osalta valmistauduttu?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kyllönen.

18.08 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuntien energiatilanne näyttää omalta osaltaan myöskin varsin haastavalta jo tällä hetkellä, ei pel-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

kästään ensi talven osalta. Miten tilanteeseen on varauduttu siellä ministeriön suunnalla? Onko varmistettu, että kuntien kantokyky tämän kalliin ja kallistuvan energian aikakaute-
na pystytään varmistamaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Eestilä.

18.08 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me todella keskusteltiin täällä, kuten edustaja Risikko sanoi, ministerin kanssa aiemminkin näistä hyvinvointialueen rahoituskuvioista ja siitä vajeesta, mikä kohdentuu erityisesti näille yliopistosairaala-, hyvinvointialueille. Nyt siinä lakiluonnoksessa, mikä oli tuolla lausunnolla tai on vieläkin siellä ja tulee marraskuussa hallituksen esityksenä takaisin, on kolme vaihtoehtoa: yksi on hyvinvointialueen väestömäärän perusteella, ja sitten on tämä entisen erva-alueen eli yhteistyöalueen väestömäärä, ja sitten 50—50. Ne ovat kolme vaihtoehtoa. Voisitteko vähän avata, mitä ne rahallisesti tarkoittavat ja mihin kenties itse olisitte eniten mieltynyt? Se on hyvin tärkeätä, että nämä yliopistosairaala- ja hyvinvointialueet tietävät jo hyvin aikaisessa vaiheessa budjettia suunnitellessaan, tuleeko tämä hallituksen esitys menemään läpi ja paljonko rahaa on tulossa, koska niillä on mittavat kymmenen miljoonan lainanottovaltuudet ja anovat vielä lisää, ja kun lainat pitää aina maksaa takaisin, niin onhan tämä vähän erikoinen tilanne.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pirttilahti.

18.09 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. — Todellakin tämä hyvinvointialueitten rahoitus yhtä lailla tuolla Pirkanmaalla kiinnostaa, kun meillä on suurin ja kaunein hyvinvointialue. Siellä pienetkin heitot tekevät sitten aika paljon. Tietenkin hyvinvointialueita ja kuntia on ohjeistettu, että ollaan talouden mukaan ja eletään sen mukaisesti, mutta todennäköisesti tulee monia kohtia tässä tulevassa.

Yksi kohta on varmaan sitten, kun ajatellaan maakunnan kaikkia kuntia, vapautuvat kiinteistöt, mikä on kuntien rasitteena tulevassa, ja onko näihin jotain lääkettä sitten, ja toisaalta se, että meidän hyvinvointialue saa riittävät toimitilat.

Useampi kunta on tietenkin taloudellisesti aika tiukilla, ja jos sopeutusohjelmia tehdään, niin onko rahoitus ensi vuodellekin kriisikuntien ja erityisrahoituksen osalta kunnossa?

Senaatti-kiinteistöistä vielä, huoltovarmuudesta ja kotimaisuusasteesta heidänkin lämmitystoiminnassaan: olen ainakin käsittänyt, että siellä on paljon pellettiä käytetty [Puhemies koputtaa] ja on aikamoinen määrä tullut pellettiä myös Venäjältä kohteiden lämmitykseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Sarkomaa.

18.11 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan hyvinvointialueista, aluehallintouudistuksesta, täällä on keskusteltu, ja kokoomus on varoit-
tanut ja varoitamme taas kerran siitä, että on todella suuri riski, kun vanhustenhuolto on kriisiytynyt ja se on laajentunut terveydenhuoltoon ja tässä kriisitilanteessa järjestämisvas-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

tuu siirtyä hyvinvointialueille, joilta on tullut todella suuria hätähuutoja siitä, että voimavarat eivät riitä eikä olla valmiina.

Erikoissairaanhoito on vaarassa romuttua. Uudistuksen tarkoituksena oli parantaa perusterveydenhuoltoa, mutta nyt näyttää, että uudistuksen yksi keskeinen seuraus on se, että erikoissairaanhoito on suuressa vaarassa. Eilen illalla myöhään vielä palaverasin HUSin johdon kanssa, ja huoli on valtava. Toivonkin nyt, että täältä tulisi jotain sellaista viestiä, että ei valtakunnallista vastuuta kantava yliopistollinen sairaala joutuisi ajamaan toimintonsa alas.

Toivon myös, että kerrotte, mitä toimia tehdään, jotta kaupunkien investointikyky säilyy. Kaupungin kassa ryöstetään — näin ainakin Helsingissä koetaan — ja samaan aikaan meidän sote-rahoitus vähenee. [Puhemies koputtaa] Tilanne on aika hankala. Mitä te vastaatte pääkaupungille?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan ministerin vastaukset edustaja Kalmarin puheenvuoron jälkeen.

18.12 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itsekin tästä hyvinvointialueitten rahoituksesta kysyisin: Kun kuuntelee Rytkösen ja kumppaneitten siinänsä oikeutettuja puheita, niin siitä tulee väistämättä se johtopäätös, että kun tähän vielä pistetään palkkojen harmonisointi päälle, niin palkkakustannukset nousevat aika paljon hyvinvointialueilla. [Puhelimen ääntä lehteriltä] Oletteko te tehneet sormiharjoituksia, mitä tämä miljardeissa tarkoittaisi ja miten tästä voidaan siellä hyvinvointialueilla sitten selvitä?

Sitten kysyisin sen lisäksi: onko huomioitu, että joissain kunnissa painelaskelmat näyttävät, että kun rahoitus siirtyy nyt sieltä kunnilta pois, niin valtionosuudet saattavat pienentyä jopa 70 prosenttia tai tässä mittaluokassa? [Puhemies koputtaa] Se on aika merkittävä pienentyminen, ja sen kanssa on todella vaikea selvitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt tosiaan ne mobiililaitteet äänettömälle sekä salissa että lehterillä. — Ministeri Paatero, olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

18.13 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa puhemies! Tässä on monta kysymystä — jos vastaan ensin näihin, mitkä ovat niin sanotusti muita, ja sitten mennään hyvinvointialueisiin.

Digituki on lainsäädännöllisesti tällä hetkellä mukana siellä DVV:n toiminnassa ja pitää kattaa koko maa. Siihen toisaalta tulee avuksi myöskin se, että meillähan palveluverkkoa lisätään koko Suomessa niin, että fyysisten palvelujen pitää olla saatavilla aina julkisten palveluiden osalta. Toinen, mikä tulee auttamaan, mikä tulee eduskuntaan käsiteltäväksi, on vielä joidenkin palveluiden tai päätösten automatisointi.

Edustaja Kyllönen kysyi energiatilanteesta, ja Kuntaliittohan on tehnyt hyvää selvitystä kunnilta siitä, minkälaisia energiaratkaisuja nyt erityisesti säästön osalta mutta myöskin uusiutuviin siirtymisen osalta on tehty eri kunnissa, ja niitä on käyty läpi, niin että kunnissa on aika hyvä valmius omissa budjeteissaan tätä käydä läpi. Sitten kun kunnallisilla energiayhtiöillä on näitä johdannaisiin liittyviä kysymysmerkkejä myöskin sinne johdannaispörssiin, niin Kuntarahoitus ja Kuntien takauskeskus ovat luvanneet, että sieltä kautta — jos kunnat ovat siinä tietysti anovina — niitä pystytään järjestämään.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Kuntien osalta tilanne todellakin on ensi vuodesta eteenpäin hyvin poikkeuksellinen ensimmäisen kerran sataan vuoteen, ja aivan varmasti kuntien valtionosuudet mutta kyllä myöskin kuntien rahoitus muuten, elikkä verotulojen tuotto, joudutaan katsomaan, mistä kautta ne kunnat tulevaisuudessa sitä rahoitusta saavat. Sanon jo tässä kohtaa, koska se laki on tulossa tänne, että meillähän kuntien peruspalveluiden valtionosuuksissa tulee ensi vuodelle myöskin tilanteita, että tulee negatiivisia kuntia, elikkä kunnat joutuvat maksamaan valtiolle päin takaisin — elikkä ei pelkästään niin, että niitä valtionosuuksia sieltä leikkaantuu, vaan että peruspalveluiden valtionosuuksissa voi käydä myöskin näin päin.

Sitten jos mennään hyvinvointialueisiin, niin meillähän on olemassa tämä rahoitusmalli, johonka edustaja Kankaanniemi hyvin viittasi, että meillä on tilinpäätökset vuodelta 21 ja talousarvio vuodelta 22, joittenka pohjalta se ensimmäinen summa on tehty, ja siihen tulee lisää sitten se 1,3 miljardia euroa. Elikkä siihen summaan, mitä kunnat tällä hetkellä ovat käyttäneet, tulee se 1,3 miljardia euroa, ja sitten kun tilinpäätökset vuodelta 22 kunnista saadaan tietää, mitä tänä vuonna on käytetty, niin sehän korjataan myöskin hyvinvointialueille, elikkä vuoden 24 rahoitus tulee sitä kautta korjaantumaan. Sen, että ensi vuosi on tiukka, olemme kaikki kuulleet ja huomanneet, mutta tavoitteenahan on, että sillä taloussuunnitelmakaudella, mikä on kuntapäätäjille jo tuttu, pitää olla se positiivinen tulos. Elikkä sillä aikajänteellä — se on noin kolme vuotta — pitää pystyä sitten katsomaan, että se hyvinvointialue pärjää omillaan. Tämä tulee olemaan realiteetti, ja sen takia ensi vuonna varmaan ihan kaikilla alueilla ei päästä siihen positiiviseen tulokseen.

Tämä yliopistosairaalakysymys, mitä muun muassa edustajat Risikko ja Eestilä kysyvät, on lausuntokierroksella, ja tällä hetkellä siellä on siis ajatus, että se kootaan kaikilta alueilta ja sitten se jaetaan sinne yliopistosairaaloimintaan. Mutta siihen, onko se jakokulma pelkästään sen hyvinvointialueen asukaspohja vai onko se koko yta-alueen asukaspohja vai 50—50, en ota nyt kantaa vielä, mikä se on, koska se on nyt lausuntokierroksella. Samoin sen summan, joka on siis THL:n arvio, haarukka oli 270:n ja 370:n miljoonan välillä, lausuntokierroksella oleva on nyt 300 miljoonaa, ja kun me yhdessä täällä eduskunnassa olemme sitä käsitelleet, niin jossain siellä 300:n huitelessa tällä hetkellä varmaan on se tarve, mitä kunnat ovat tähän mennessä, tällä hetkellä, sinne sijoittaneet, erityisesti sinne yliopistosairaaloiden toimintaan.

Pirttilahti kysyi kiinteistöistä. No, tällä hetkellähän se 3+1-malli turvaa kunnille tuoton sen prosentin perusteella, mikä siellä on, mutta nyt meillä on tällä hetkellä kysymys siitä, mikä on kuntien halu pitää ne kiinteistöt toistaiseksi, koska viestiä on tullut aika paljon siitä, että kunnat ovat myymässä niitä kiinteistöjä. Ja tässä on tietysti kaksi riskiä: jos ne myydään sellaiselle toimijalle, joka sitten rupeaa nostamaan vuokria, niin hyvinvointialueella ei ole ehkä siihen kapasiteettia, tai äärimmäisempi riski on siitä, että ne myydään jollekin sellaiselle toimijalle, jolla ei esimerkiksi huoltovarmuuden näkökulmasta ole sitä yhteiskunnallista vastuuta tai ne eivät ole enää meidän hoidossa niin sanotusti, vaikkapa jotkut sairaalarakennukset.

Tästä palkkojen harmonisoinnista ja palkkaratkaisusta: Palkkaratkaisu normaalisti tulee niin päin, että työmarkkinajärjestöt neuvottelevat sen, ja sitten tässä mallissa, jossa meillä on hyvinvointialueelle oma indeksi, jossa siis 60 prosenttia siitä indeksistä tulee yleisistä palkkaratkaisuista ja 30 prosenttia kustannusten yleisestä tasonnoususta ja sitten 10 prosenttia sotesta, sitä kautta myöskin se hyvinvointialueiden indeksi sitten kasvaa. Toinen on se, kuinka paljon kustannukset ovat realisoituneet tältä vuodelta kunnista ja sitten ensi vuonna hyvinvointialueilta — nehän ovat ne, mitkä peilataan sitten, ensi vuoden kustan-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

nukset sinne vuoden 25 tulokseen. Elikä tämä on tämä mekanismi, mikä on kuntapuolelta ihan tuttu, että ne seuraavat pari vuotta perässä, kun katsotaan ne toteutuneet kustannukset ja siihen sitten pohjataan.

Nyt en muista, paljonko minulla oli aikaa, mutta hyvin meni.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Olette kolminkertaisesti ylittänyt aikanne. [Naurua — Sari Sarkomaa: Kaupungit unohtuivat!] — Nyt jatketaan debattia. — Edustaja Kivisaari.

18.19 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksen myötä väestön ikääntymisestä aiheutuva menojen kasvupaine poistuu osittain kuntataloudesta. Toki on todettava, että kuntien vastuulla olevat peruspalvelut — sosiaali- ja terveyspalveluja ja pelastustointia lukuun ottamatta — edelleen painottuvat siis merkittäväällä tavalla kuntatalouteen. Kunnat edelleen siis huolehtivat esimerkiksi kaupunkiympäristöstä, luovat kulttuuria ja liikuntapalveluita ja toimivat myös terveyden edistäjinä.

Voi kuitenkin sanoa, että kuntien tehtävät painottuvat tämän uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin nuorten ikäluokkien palveluihin, kuten vaikka varhaiskasvatukseen ja koulutukseen. Kysyisinkin vielä ministeriltä, miten te näette: kääntyvätkö siis kuntien mahdolliset säästöpainheet entistä voimallisemmin myös näihin palveluihin, eli pitääkö olla huolissaan, vai pärjäävätkö kunnat?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

18.21 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän yliopistolisään vielä puutun. Ministeri Lindén ymmärtääkseni totesi iltpäivällä, että hän kannattaa sitä mallia, jossa se raha jaetaan koko yhteistoiminta-alueen väestöpohjan mukaisella järjestelmällä, ja se on askel parempaan kuin se, mikä oli tämä aikaisempi malli. Toivon, että vähintään se menee läpi, mutta kyllä pitäisin erittäin tärkeänä ja vetoan siihen, että tällä mallilla ei leikata näiltä alueilta, [Paula Risikko: Se on se pääjuttu!] joilla ei ole yliopistosairaala. [Paula Risikko: Juuri niin!] Eli se rahoitetaan niin kuin lisänä. Se on aivan kohtuutonta esimerkiksi, kun Keski-Suomi on suurin näistä ei-yliopistosairaala-alueista ja meillä se leikkaus on lähelle parikymmentä miljoonaa. Se on valtava raha tässä uudistuksessa. Vetoan tähän, että niin meneteltäisiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sarkomaa. — Edustaja Sarkomaa, mikrofoni ei lähtenyt päälle.

18.22 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Pahoittelut kokemattomuudestani napin painalluksessa. [Naurua]

Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Terveyden ja hyvinvoinnin laitoshan on selvittänyt yliopistollisten sairaaloiden kustannusrakennetta, ja se on noin 11 prosenttia korkeampi kuin muussa erikoissairaanhoidossa. On todella tärkeää, ettei tämä uudistus romuta meidän yliopistollisia sairaaloita ja ei myöskään romuta meidän kliinisen tutkimuksen mahdollisuuksia, ja tästä olen vakavasti huolissani.

Kannan huolta myös kaupunkien roolista. Kaupungithan ovat Suomen kasvun vetureita, ja tämä malli on hyvin pitkälle katsottu pienten kuntien erilaisten alueiden osalta, mutta sii-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

nä ei olla kyetty ottamaan huomioon kaupunkien tilannetta, ja on aivan välttämätöntä, että me varmistetaan kaupunkien investointiin mahdollisuudet ja ehkä vapaus toimia. Tämä uudistushan ei tuo yhtään mitään hyvää esimerkiksi Helsingille — tuo vain lisää byrokratiaa. Kaupunkien vapauttaminen tästä aluehallinnon ikeestä pitäisi tehdä. Mutta kysyn nyt, että mitä toimia tehdään, jotta kaupungit eivät kuole ja leikkaukset eivät osu sitten sinne [Puhemies koputtaa] varhaiskasvatukseen ja opetukseen, mikä on vaarassa käydä suurissa kaupungeissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Pirttilahti.

18.23 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole hyvinvointialueitten hallinnossa mukana — voin ehkä kysyä vähän tyhmiäkin. Nämä yliopistosairaalat ovat tosi tärkeä asia yhtä lailla meille, mutta myös yhtä lailla niiden omat yhtiöt. Meillä Pirkanmaalla Coxan ja Sydänsairaalan rooli on varsinkin mukana siinä, ja on ihan tärkeä, että nämä myös sitten pysyvät mukana ja toimivat.

Tuon hyvinvointialueen rahoituksen osalta myös tämän Kuntarahoituksen roolijaosta: onko se pelkästään nyt kunnille, vai voivatko myös hyvinvointialueet jollain tavalla tähän tulla mukaan, vai takaako valtio sitten näitten hyvinvointialueitten investoinnit ja lainat?

Kolmas kysymys sitten on tästä pelastustoimen osuudesta hyvinvointialueilla: sisäministeriöhän arvioi omalta osaltaan, että siellä on tasokorotuksen tarvetta noin 80 miljoonaa, ja Suomen Sopimuspalokuntien Liitto arvioi vielä siihen viisikymppiä päälle, eli 130 miljoonaa vuoteen 2030. Onko tämä tasokorotus myös sitten [Puhemies koputtaa] hyvinvointialueitten rahoituksessa mukana, ja kuinka sisäministeriö on pitänyt puolensa niin valtiovarainministeriön kuin VN:n suuntaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elo.

18.25 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan vielä näistä ukrainalaisista ja heidän kotoutumisestaan. Arvion mukaan meillä on vuoden lopulla 48 000 ukrainalaista sotapakolaista Suomessa, suurelta osin naisia ja lapsia. On meidän kaikkien etu ja tärkeää, että heistä saadaan täällä nopeasti aikuiset töihin ja lapset päivähoitoon, varhaiskasvatukseen ja kouluihin. Tämä on valtava ponnistus kunnille, ja siinä valtion tukea osataan myös tarvitaan.

Ja tosiaan nytten, kun edellytykset kotikunnan saamiselle täyttyvät maaliskuusta — sitten, kun vuosi oleskelua tulee täyteen, he voivat sitä kotikuntapaikkaa hakea — niin tässä ovat myös kaupungit esittäneet huolta siitä, valuvatko he sitten suuriin kaupunkeihin töiden ja asuntojen perässä vai miten sijoittuvat eri puolille Suomea ja miten siihen paineeseen pystytään vastaamaan. Mielellään olisin tosiaan kuullut, miten valtion puolelta sitä yhteistyötä kuntien ja kaupunkien kanssa tässä asiassa tehdään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kettunen.

18.26 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Tosiaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut nyt siirtyvät hyvinvointialueille. Kunnille jää tärkeitä palveluita: totta kai kaavoitus, kehitys ja ennen kaikkea myös koulutus.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Julkisten palvelujen on oltava saavutettavissa. Suomi on pitkien välimatkojen maa. Edustaja Pylväs tuossa kysyi aikaisemmin siitä — mihin mielestäni emme saaneet vielä vastausta — kun on vähän ehkä saatettu vihjatakin, että onko tulevaisuudessa jopa tämmöisille pakkokuntaliitoksille tarvetta. Mutta olen sitä mieltä, että kun ollaan pitkien välimatkojen Suomessa ja julkisten palvelujen on oltava saavutettavissa, niin ainakaan pohjoisessa Suomessa tämmöisille pakkokuntaliitoksille ei ole tarvetta.

Haluaisin myöskin kysyä kiinteistöistä. Moni kunta on jäänyt kiinteistöjen kanssa puulaan, eli kiinteistöillä ei ole enää käyttöä, niistä pitäisi päästä eroon. Olisiko jonkunlaisia purkutukea kustannuksiin saatavilla tulevaisuudessa?

Arvoisa puhemies! Pitää paikkansa, mobiililaitteeni soi. Edustajakollegat ovat onnellisessa asemassa. Tarjoan tämän keskustelun jälkeen kahvit kuppilassa, myös puhemiehelle ja ministerille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Valitettavasti puhemies joutuu vielä tässä jatkaamaan tämän keskustelun jälkeen, mutta kiitos tarjouksesta. — Edustaja Risikko.

18.27 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä otin tähän kanssa puheenvuoron, kun tiedän, että ministeri Paatero paljon tietää tästä kuntatilanteesta. Olen vähän huolissani siitä, kun ihminenhan asuu kunnassa, ei hän asu missään hyvinvointialueella, ja nyt kun meillä on sitten se hyvinvointialue tulossa, ettei käy niin, että se häntä rupeaa heiluttamaan koiraa. Elikkä nämä yhdyspintoiminnot, siis asuminen... Esimerkiksi ikäihmisten asumisesta pitäisi olla koko ajan tieto, koska se ikäihminen asuu siellä kunnassa, mutta hän saattaa tarvita sitä palvelua. Sitten meillä on esimerkiksi järjestöt, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Täällä viitattiin hyvin tähän liikuntapuoleen ja siihen, että eihän kunta voi, kun siellä kuntalaissa sanotaan, että terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, säilyttää sitä sille hyvinvointialueelle.

Eli tällaista yhdyspintatyötä pitäisi tehdä, ja minä suosittelisin, että käynnistettäisiin ihan sellainen suunnitelma siitä, että se menisi sinne rakenteisiin, ihan tällainen. Meillähan on lautakunta, yhdyspintalautakunta, mutta sen pitäisi olla myös kunnan taholta sellainen, että vetovastuuta on myöskin kunnilla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pylväs.

18.28 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki uudistukset aina herättävät vastustusta ja pelkoa siitä, mitä uudistus tuo mukanaan. Harvemmin jädään miettimään sitä, mitä mahdollisuuksia nämä uudistukset tuovat. Hyvinvointialueiden myötä monelta kunnalta on poistunut se taakka, että pohditaan, mistä löydetään ne eurot sote-menoihin. Elikkä nyt sitä taakkaa ei niillä kunnilla ole, vaan pystytään rakentamaan aivan eri lailla nyt sitä kunnan elinvoimaa, jossa yhteistyö kaupunkilaisten, kaupungissa toimivien yritysten sekä eri alojen järjestöjen kanssa on olennaisen tärkeä kokonaisuus. Kun tämä elinvoima on monelle kunnalle se tärkeä näkökohta ja rahat ovat vähissä, niin kysyisinkin vielä sitä, miten tätä kuntien elinvoiman tukemista voidaan jatkossa vahvistaa niin, että nämä kunnat sitten pärjäävät myös uusien hyvinvointialueiden rinnalla.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoisat edustajat, en näe listalla enää muita nimiä kuin edustajat Kalmari ja Kankaanniemi. Jos ei enempää nimiä ilmesty, niin niiden jälkeen ministerin loppupuheenvuoro. — Edustaja Kalmari.

18.30 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse kysyisin vielä tukipalveluista, jotka tehdään yhdessä kuntien kanssa. Nimittäin moni asia, sekä teknisen puolen palvelut että esimerkiksi ruokahuolto, on monissa kunnissa ollut yhtenäinen, ja nyt osa siitä menee hyvinvointialueelle ja osa sitten kunnan toiminnoiksi. Tiedän, että ministeri pohti näitä ratkaisuja, miten tässä asiassa päästäisiin eteenpäin, ja haluaisinkin kuulla, ovatko ratkaisut valmiita. Ja samalla kysyn sitä, että kun monissa kunnissa on tehty erittäin hienoja päätöksiä kestävyysnäkökulmasta, esimerkiksi päätetty hankkia kotimaista ruokaa, niin miten nämä päätökset sitten tapahtuvat silloin, kun on tällaisesta yhteisestä palvelusta kyse.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Kankaanniemi.

18.31 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos ja kun kunnan sosiaali- ja terveysmenot kasvavat tänä vuonna, niin sen kasvun aiheuttamat menolisäykset leikkaavat tulevien vuosien kunnan peruspalvelujen valtionosuutta. Tämä on aika erikoinen tilanne. Ja nyt kun on ollut näitä kaikenlaisia sosiaali- ja terveysmenoja kasvattavia ongelmia, kunnissa ei tätä koeta ollenkaan oikeudenmukaisena. Kun totesitte muutoinkin, arvoisa ministeri, tuosta, että tulee muun muassa negatiivinen valtionosuus joillekin kunnille, niin missä vaiheessa valtionosuusjärjestelmä voidaan uudistaa ja on suunniteltu uudistettavaksi, ja onko myös verojärjestelmään tulossa uudistuksia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Paateron vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen tosiaan yleiskeskustelun puhujalistaan — tämä sinne työhuoneisiinkin tiedoksi. — Ministeri Paatero, olkaa hyvä.

18.32 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Seuraavalle hallituskaudelle jää kyllä tämä kuntien rahoitusmallin uudistaminen, johon siis liittyy sekä verotuspuoli että tämä valtionosuuden puoli. Tällä hallituskaudella sitä ei kokonaan keretä käydä läpi. Pohjia on tehty.

Samaten tähän kysymykseen, minkälaisia näistä kuntien tulevaisuusskenaarioista otetaan käyttöön: pohjatyötä on tehty, mutta myöskin ne linjaukset... Kaikille kollegoille vain tiedoksi, että miettikää hallitusohjelmavalmisteluihin niitä, minkälaisella skenaariolla sitten halutaan eteenpäin.

Tähän liittyy myöskin tämä kuntien yhteistyö tai kuntien yhdistyminen. Meillä on yhä edelleen mallit, joilla kunnat voivat tehdä yhteistyötä, eliikkä kuntayhtymät, jotkut tekevät yhtiöitä tai sitten niin, että esimerkiksi on yhteinen lautakunta, niin kuin pelastustoimen osalta on monissa ollut. Kuntien yhdistymiseen meillä on yhdistymisselvityksiin sekä yhdistymisiin tukea. Eliikkä yhä edelleen, jos halutaan tehdä kuntayhdistymisiä, niitä voidaan tukea. Näitä malleja aivan varmasti tullaan tarvitsemaan esimerkiksi koulujen osalta. Kun meillä on noin sata semmoista kuntaa, jossa ei synny sitä pariakymmentä lasta, niin ei ole mitään järkeä, että jokainen kunta järjestää omia kouluja, vaan niitä sitten pitää ruveta miettimään, mitenkä niitä tehdään.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Tähän kysymykseen ukrainalaisten kotikuntakysymyksistä: Tässä juuri mainitsin, että DVV:lle lisätään rahoitusta, ja yksi peruste on siellä se, että nämä kotikuntakysymykset voidaan mahdollisimman ripeästi käsitellä siinä kohtaa, kun he itse ovat päättäneet, mikä on se kunta, mihin he haluaisivat asettua, mistä löytyy työpaikka ja missä on perheelle koulumahdollisuuksia ynnä muuta.

TEMin puolelta on tulossa kotouttamisesta lainsäädäntö, jossa muun muassa vahvennetaan sitä mahdollisuutta, että tänne muuttaneitten varhaiskasvatusoikeus paranee, mutta yhä edelleen vastuu kotouttamisesta on siellä kunnissa, eli kunnat vastaavat siitä. Tiedän, että monilla alueilla on myöskin tehty alueellisesti kotouttamissuunnitelmia ja -strategioita.

Yliopistosairaalarahoituksen osalta äsken jäi mainitsematta, että sehän ei ole tulossa siis ensi vuonna vaan vuodesta 24 eteenpäin, eli ensi vuoden rahoitus tehdään näillä muilla spekseillä eikä sitä vielä tarvitse huomioida.

Sitten tämä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on kahden toimijan vastuulla, eli kuntien sekä hyvinvointialueiden, ja osittain sinne lakiin on kirjoitettu, miten sitä tulee tehdä, muun muassa yhteisiä terveyden edistämisen strategioita ja suunnitelmia, mutta kyllä iso vastuu on siellä alueella, koska erilaisilla alueilla niitä voidaan myöskin tehdä eri tavalla. Joillakin niitä on tehty nopeammin ja joillakin sitten ehkäpä hitaammin.

Samalla tavalla tämä kysymys Kalmarilta näistä tukipalveluista: kun tämän päivän keskusteluissa olen tätä käynyt läpi, niin on ollut ehkä valtiovarainministeriön virkakunnalle ja itselleni hieman kysymysmerkki, miten nämä sujuvat, mutta itse asiassa ne ovat sujuneet varsin hyvin. Suurimmaksi osaksi kaikilla alueilla on päästy hyvään yhteistyöhön niin, että on perustettu yhteisiä toimintoja yhtiömuotoisena tai sitten ne järjestellään erikseen, mutta niistä ei ole tullut isoja ongelmia. Kiinteistönhoito, ruokahuolto ja tällaiset kaikki palvelut ovat pääasiassa järjestyksessä kaikkien alueiden kohdalla.

Senaatin osalta unohdin myöskin sen sanoa, että meillä sen selonteon yhteydessä käydään myöskin tätä energiakysymystä läpi, ja nyt siellä on erikseen laitettu työryhmä pohtimaan, miten Senaatin — tai siis kaikkien julkisten kiinteistöjen, joita on siis tuhansia ja tuhansia — osalta voidaan energiaa säästää. Se on tällainen niin kuin ensimmäinen tavoite. Voidaan tehostaa toimintaa ja voidaan muuttaa sitä myöskin enemmän ympäristöystävälliseksi.

Taidan löytää täältä nyt suunnilleen kaikki kysymykset, mihinkä vastasin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin se ilmeisesti on, ja kiitokset ministerille. — Siirrytään tosiaan talousarvion yleiskeskusteluun. — Edustaja al-Tae poissa. — Edustaja Kalmari.

18.36 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Palaan perusasioihin, ruokaan, lämpöön ja energiaan. Keskusta on puolue, joka on aina halunnut turvata nämä tärkeät perusasiat suomalaisille, kivijalat, ja nyt keskustelussa yleisemminkin palataan näihin.

Meille vihreä siirtymä ei ole koskaan ollut autoilijoiden tai maatalouden tai metsäteollisuuden syyllistämistä, vaan meille se on aina ollut ratkaisuja, jotka ohjaavat pois ulkomaisesta fossiilitaloudesta kohti kotimaisia ratkaisuja. Oma auto on usein ainoa vaihtoehto liikkumiseen — ihmisten pitää päästä töihin ja harrastuksiin. Jokainen kotimaassa tuotettava, uusiutuva kilowatti on pois Venäjän tukemisesta ja avuksi Ukrainalle. Jokainen katilaan heitetty klapi on osa huoltovarmuutta. Omakotitaloihin olisikin syytä vaatia tulisijaa

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

huoltovarmuuden kannalta. EU:sta tuli esitys, että kaikissa rakennuksissa tulee olla aurinkovoimaa, mutta mielestäni Suomessa pitäisi huolehtia siitä, että meillä on tulisija. Puun kestävyyydestä ei tule päättää Euroopassa niiden toimesta, jotka ovat omat metsänsä hävittäneet. Meidän tulee huolehtia niin omissa kuin Euroopan pöydissä, että puun ja turpeen käyttö mahdollistuu.

Perusratkaisuja energialle tulee olla riittävästi, eikä mitään muotoja tule sulkea pois. Samalla kun tuuli- ja aurinkovoima lisääntyvät, meidän tulee huolehtia siitä, että on säätövoimaa: joko paljon sähköllä ja huonolla 30 prosentin hyötysuhteella tuotettua vetyä, valtavia akkuja, jotka vaativat paljon uutta kaivostoimintaa, tai ehkäpä vähiten ympäristöä raskastavaa vesivoimaa lisää. Olen pohtinut, pitäisikö meidän harkita uudelleen aiemmin torjuttuja tekoaltaita ja myös pumppuvoimaloita, eli halvalla ylimääräisellä sähköllä pumpattaisiin vettä altaisiin ja tarvittaessa kalliin sähkön ja suuren tehontarpeen aikaan laskettaisiin vesi turbiinin läpi säätötehoksi tuuli- ja aurinkovoimalle.

Tänään käytiin hyvää keskustelua Fortumin merkityksestä. Se on yhtiö, joka on strategisesti tärkeä nimenomaan sen takia, että se on tuottanut Suomelle energiaa. Tällaisten strategisten yhtiöitten omistuspohjaa pitäisi miettiä jopa niin, että tulevaisuudessa hallitusneuvotteluissa sovittaisiin pitkän linjan strategia siitä, että näihin tämäläisyyksiin yhtiöihin täytyy olla määräysvalta. Ehkäpä pörssimuoto ei olekaan ihan oikea. Joka tapauksessa siellä on tehty järkyttäviä virheitä, ja kyllä samojen miesten, jotka ovat bonuksia aikanaan korjanneet, on nyt aika kantaa vastuu. En ymmärrä, miksi he palkintonsa ja paikkansa pitäisivät. Sähköpörssi, yleiset siirtoyhteydet ja suuryritysten valta aiheuttavat sen, että kansalta ryöstetään surutta. On hyvä, että tätä raakaa kapitalismia suitsitaan Euroopan tasolla nyt.

Ruoan huoltovarmuus ei ole huolettanut niinkään muita puolueita ennen kriisiä. Nyt kun tarve suomalaiselle ruoalle on suurinta, ovat viljelijät taloudellisessa ahdingossa. On hyvä, että kriisipaketilla ja tulevalla CAP-ratkaisulla osaltaan tuetaan suomalaisen ruoantuotannon säilymistä. Markkinoiden on kuitenkin syytä toimia paremmin.

Mitä sitten kansalaiset? Heidän täytyy syödä ja lämmittää ja valaista kotinsa. Energian käyttöä kyllä voidaan hillitä ja valmistaa ruokaa itse enemmän, että säästetään, mutta mielestäni on hienoa, että tämä hallitus on pystynyt tekemään toimia, joilla vaikeimman yli selvitään. Lapsiperheet saavat ylimääräisen lapsilisän. Kohtuuttoman suuriin sähkölaskuihin saa apua: sähkön alvia lasketaan, tuomme sähkövähennyksen ja tuemme pienituloisimpia sähkötuella. Kela-etuuksiin tuli ylimääräinen 3,5 prosentin korotus elokuusta alkaen, siis kansaneläke, takuueläke, työmarkkinatuki ja peruspäiväraha sekä toimeentulotuen perusosa nousivat. Polttoaineitten hinnannousu saatiin taitettua, ja hinta laski jakeluvelvoitteen alentamisen jälkeen. Etäisyydet Suomessa ovat pitkiä, ja selkosilla on pakko käyttää energiaa liikkumisiin. Siksi meidän on tulevaisuudessakin [Puhemies koputtaa] mietittävä uusia toimia, jos nämä eivät riitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiljunen Kimmo. Edustaja Kiljunen Kimmo poissa. — Edustaja Elo.

18.42 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus on joutunut tällä kaudella tekemään kriisibudjetin toisensa perään. Tämän hallituksen viimeistä budjettia leimaa Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama energiakriisi sekä varautuminen ukrainalaisten auttamiseen. Tällä hallituksen talousarvioesityksellä vastaamme Ukrainan sodasta ja inflaatiosta johtuviin

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

vaikutuksiin, vahvistamme turvallisuutta, huoltovarmuutta ja energiaomavaraisuutta sekä jatkamme satsauksia tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja vihreään siirtymään. On selvää, että kriisin keskellä meidän on pystyttävä vastaamaan kansalaisten akuuttiin hätään. Siksi hallitus päätti pikavauhdilla keinoista, joilla loivennamme energiakriisin ja elinkustannusten nousun vaikutuksia erityisesti pienituloisille ja lapsiperheille. Tärkein keino sähkön hinnan voimakkaan nousun kompensoimiseen ihmisille on arvonlisäverokannan alentaminen 10 prosenttiin joulukuusta huhtikuun osalta. Tämän lisäksi valmistellaan erillinen sähkövahennus ja määräaikainen sähkötuki.

Vihreät korostivat neuvotteluissa, että avustustoimien tulisi kohdistua mahdollisimman tarkasti niitä eniten tarvitseville. Vaikka systeemimme ei kaikilta osin tähän taivu nopealla aikataululla, niin nähdäkseni kokonaisuus vastaa tarpeisiin kohtuullisen hyvin. Samalla, kun vastaamme akuuttiin hätään, meidän on ponnisteltava irti fossiilisista polttoaineista vauhdittamalla päästöttömän energian investointeja sekä satsaamalla energiansäästöön ja energiatehokkuuteen. Kansalaisten energiaremontteja ja -investointeja helpottamaan valmistellaan energiaomavaraisuuslaina, jota vihreät ovat pitäneet esillä.

Ilmastokriisiä torjuva ja luontoa vahvistava talous mahdollistaa kestävä kasvua ja luo hyvinvointia. Luontokatoa, ilmastokriisiä ja luonnonvarojen ylikulutusta on ratkottava enitenkin systemaattisemmin yhtenä kokonaisuutena. Se edellyttää siirtymistä viipymättä kiertotalouspohjaisiin ratkaisuihin neitseellisten luonnonvarojen ylikulutuksen sijaan. Eikä liikaa voi korostaa, että satsaukset puhtaaseen teknologiaan ja hiilineutraalisuuteen ovat myös suomalaisen talouden etu. Elinkeinoelämän viesti on selvä: Suomen tulee kiihdyttää vihreää siirtymää, ei kääntää siinä kelkkaansa. Tässä maailmanajassa energiaomavaraisuuden kasvattaminen lisää myös maamme vakautta ja turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Koronakriisi jätti jälkeensä hyvinvointi- ja oppimisvelkaa, joka on kurottava umpeen. Siksi meidän on pidettävä huoli kaupunkien ja kuntien elinvoimasta ja kyvystä tarjota laadukasta varhaiskasvatusta ja koulutusta sekä hyvinvointia lisääviä kulttuuri- ja muita hyvinvointipalveluita. Hoitoalan kriisi on ratkaistava, jotta meillä riittää hoitohenkilökuntaa jatkossakin. Pääkaupunkiseudulla meillä on käsissämme myös varhaiskasvatuksen kriisi, kun päiväkodeista puuttuu henkilökuntaa ja vaihtuvuus on suurta. Myös kouluissa on resurssipulaa, joka näkyy liian vähänä henkilökuntana ja puuttuvina oppikirjoina. Naisvaltaisten julkisen sektorin alojen palkkaukseen ja työoloihin on löydettävä yhdessä kestäviä ratkaisuja. Kysymys on rahasta, mutta myös sen kohdentamisesta. Tarvitsemme rakenteellisia uudistuksia — jotta taloutta voidaan kohentaa ilman leikkauksia ihmisille tärkeistä palveluista — toimia työllisyyden parantamiseksi, työperäistä maahanmuuttoa sekä sosiaaliturvan uudistamista niin, että työnteke on aina kannattavaa.

On tärkeää, että tuemme myös Ukrainaa ja ukrainalaisia. Ukrainalle annetaan humanitaarista apua 30 miljoonalla eurolla, ja sotaa pakenevien ukrainalaisten koulutuksen tueksi varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen kohdistetaan rahoitusta. Yhteistyö erityisesti suurten kaupunkien ja valtion välillä on välttämätöntä, jotta ukrainalaisten sotapakolaisten asuminen ja työllistyminen sekä lasten päiväkotitoiminta ja koulupaikat saadaan järjestettyä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama sana joukkoliikenteestä. On todella tärkeää, että hallitus jatkaa koronan kurittaman joukkoliikenteen tukemista. Keinona on henkilöliikenteen kuljetusten arvonlisäveron poistaminen alkuvuoden ajaksi. Suora tuki joukkoliikenteelle olisi ollut toivotumpi keino, ja nyt pitääkin varmistaa, että tämä alvialennus pystytään toimeenpanemaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Arvonlisäveron määräaikaisella poistolla on tarkoitus vähentää painetta korottaa lipun hintoja ja karsia palveluista ja tukea

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

näin joukkoliikenteen käyttäjiä. Joukkoliikenteen tuki ylläpitää joukkoliikenteen houkuttelevuutta yli vaikeiden korona-aikojen ja ohjaa ihmisiä kestävämpään liikkumiseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ledamot Löfström, Löfström borta. — Edustaja Kettunen.

18.47 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä puheenvuoroni keskittyy nyt liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan, johonka nyt budjetissa ehdotetaan 3,34 miljardin euron määrärahoja ensi vuodelle. Tästähan valtaosa, tämä noin 1,3 miljardia euroa, nyt kohdennetaan teiden, ratojen ja vesiväylien perusväylänpitoon. Budjettikeskustelun alkupäivinä käytiin voimakastakin keskustelua siitä, että tien pitäminen ja tienhoito olisi unohdettu. Tämähän ei pidä paikkaansa: 300 miljoonan euron tasokorotus perusväylänpitoon — se näkyy tuolla tiestön suunnalla.

Eritoten kaikista paras tilannehan oli vuonna 2020, kun korona alkoi ja bitumin hinta oli melko alhaalla. Silloin hallitus teki ansiokasta suhdannepolitiikkaa. Kun bitumin hinta oli alhaalla, niin lisätalousarvioon lisättiin rahoitusta niin, että asfalttia vedettiin se vähän yli 4 000 kilometriä tähän maahan. Harmillisesti tänä vuonna, 2022, päällystykset ovat romahtaneet johtuen kustannusten noususta bitumin osalta. Kilometreissä nyt tämä on tarkoittanut laskua sieltä 4 000 kilometristä vähän reiluun 2 000 kilometriin, ja syynähän on Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota. Bitumihan on tullut aiemmin Venäjältä, ja tähän bitumiin ja sen saatavuuteen kyllä pitää tulevaisuudessa miettiä ratkaisuja, että saadaa hyvin päällystettyä myös tulevaisuudessa meidän teitä.

Haluan myös tähän tienpitoon nostaa tärkeän kohdan, yksityistienpidon määrärahat. Ne ovat olleet 30 miljoonaa euroa vuonna 2021, ja 20 miljoonaa euroa vuonna 2020. Täytyy nyt muistuttaa siitä, että on myös ollut hallituskausia, jolloin yksityistierahat ovat olleet lähes nollassa, ja onneksi Suomen Keskustan ansiosta nyt on korkeat tasot yksityistieavustuksissa.

Mutta mennään, puhemies, teiltä ilmaan: Minun mielestäni, kun liikenneinfrastruktura puhutaan, niin liian usein unohdetaan ilmailu ja se, että lentokenttiin tulisi panostaa enemmän. Toivon, että se olisi vahvemmin budjetissa seuraavissa hallitusohjelmissa — nimittäin tämä vuosittainen valtion ylläpito on ollut noin 900 000 euroa. Vertailun vuoksi Ruotsissa esimerkiksi lentoasemayhtiö Swedavia investoi kymmeneen lentokenttäänsä 4,2 miljardia euroa vuosien 2016–2025 aikana. Puhemies, olen siitä tyytyväinen, että edustaja Kõnttä nosti aiemmin tämän lentoliikenteen omassa puheenvuorossaan esille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin teki. — Ja nyt edustaja Savola.

18.51 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä ensi vuoden budjetti, vuodelle 23, on tämän viikon käsittelyn aiheena. Ja jos lähtee perkaamaan tätä vaalikautta ensinnäkin alusta, niin mietitään niistä lähtökohdista, joilla taloudellisesti lähdettiin tähän vaalikauteen. Pohjat Sipilän hallitukselta olivat hyvät. Me olimme taloutta saaneet parannettua viime kaudella voimakkaasti: työllisyys nousuun, yritykset luottivat vahvasti tulevaisuuteen, investoivat, ja itse asiassa saatiin valtion velkamäärä myöskin vaalikauden lopussa taantumaan, ja siitä oli selkeä suunnitelma eteenpäin.

Oli tavallaan hyvät lähtökohdat lähteä tähän vaalikauteen mukaan. [Toimi Kankaanniemi: Se oli silloin, entäs nyt?] Ja tietysti työllisyystavoite, talouskasvun tavoite, nämä kaik-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

ki asetettiin hallitusohjelmassa, ja niitä kohti lähdettiin menemään. Ja itse asiassa, jos työllisyysastetta katsotaan tällä hetkellä, niin se on suunnitelmien mukaan edennytkin.

Paljon on kuitenkin myrskyä ollut tällä vaalikaudella, mikä lähti tietysti siitä, että koronapandemia iski päälle, ja kun koronapandemia iski päälle, jouduttiin tekemään erittäin voimakkaita elvytystoimia. Monien yritysten toimintaa jouduttiin rajoittamaan sillä lainsäädännöllä, joka täällä tehtiin pandemian vuoksi. Kansalaiset joutuivat toimimaan eri tavalla kuin mihin oltiin totuttu. Tuli hyvin paljon rajoituksia siihen, kuinka pystyttiin kokoontumaan. Esimerkiksi tapahtuma-ala oli hyvin suurissa vaikeuksissa. Nämä kaikki vaativat rahaa hyvinkin paljon siihen, että pystyttiin pääsemään pahimman yli ja välttyttiin turhilta konkursseilta.

Sen lisäksi elvyttäviä hankkeita tuli erittäin merkittävä määrä, erilaisia tiehankkeita, vastaavia eri puolille Suomea, ja näitten elvyttävien hankkeiden osalta nimenomaan haluttiin työtä ja toimeentuloa, ja nämä työt ovat tietysti lähteneet jo käyntiin.

Mutta euroja näihin on tietysti palanut aika paljon, ja kun tästä velkaantumisesta on paljon puhuttu täälläkin, niin aika moni näistä päätöksistä on niitä, jotka yksimielisesti tässäkin salissa hyväksyttiin.

No, sitten kun pandemia juuri ja juuri alkoi liudentumaan, tuli sota päälle, Venäjän raakalaismainen sota Ukrainassa, hyökkäyssota sinne, ja ollaan taas oltu uuden edessä. Osittainen liikekannallepano on tänään Venäjällä tapahtunut, ei merkkejä siitä, että tämä tilanne tulisi lientymään tai muuttumaan Ukrainassa kovinkaan lyhyellä aikavälillä. Kaikki se uhittelu, mitä ollaan nyt tänäänkin kuultu Venäjän suunnalta, ynnä muuta — nämä eivät ole luottamusta herättäviä asioita. Sen takia tässä budjetissa panostetaan niihin perusasioihin, elintärkeisiin asioihin: huoltovarmuuteen, turvallisuuteen, maanpuolustukseen, joka viime vuoden tasoon nähden on noin yksi miljardi euroa enemmän kuin mitä tänä vuonna.

On tehty viime vuonna merkittävät päätökset HX-hankkeesta eli Hornetien seuraajasta. On tehty sitä ennen päätökset laivueesta eli Merivoimien kalustosta.

Tässä budjetissa satsataan erittäin paljon kertausharjoituksiin. 10 000:lla kertausharjoitusmäärä nousee, vapaaehtoinen maanpuolustus. Olen itse toiminut vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestön, Reserviläisliiton puheenjohtajana, ja silloin ei ollut niin, että olisi ollut budjetissa rahat, vaan piti aina käydä näitten jakovarojen kautta, mitä haluttiin lisää tukea ja ylipäätään keskustelua siitä, mutta tässä budjetissa huolehditaan siitä, että vapaaehtoinen maanpuolustus saa myöskin euronsa.

Suomi on siis varautunut turvallisuuteen, ja tämä on erittäin, erittäin keskeinen asia, ja olen siitä hyvilläni tämän budjetin osalta.

Herra puhemies! Lyhyesti kahdesta asiasta:

Alkutuotannosta ensiksikin: Suomalaisen maatalouden keskeisin tehtävä on tuottaa ruokaa suomalaisille. Tämä on se ydintehtävä, ja siitä on pidettävä kiinni. Kannattavuus on ollut erittäin suurien vaikeuksien edessä, ja sitä on tämä sota entisestään pahentanut. Tähän tietysti on toimenpiteitä, mutta lisää on tehtävä huomattavan paljon.

Sitten haluan sanoa tiestön kunnosta vain sen verran, että on hyvä, että tämä budjetti pitää sisällään muun muassa tämän Suupohjan radan rahoituksen ensi vuodelle, että siitä päästään yli. Siellähän on nyt iso metsäteollisuuden investointi, ja tämän investoinnin myötä on varmasti lisää myönteistä tulevaisuutta myöskin tälle radalle tulossa.

Herra puhemies! Nämä tässä vaiheessa budjetin 2023, talousarvion, lähetekeskusteluun. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Ronkainen.

18.56 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Tämä vuosi ja Venäjän toiminta ovat osoittaneet, että sotilaallinen voimankäyttö ja etupiirijattelu eivät ole maailmasta kadonneet. Turvallisuusympäristön muutos Euroopassa on historiallinen, ja kiitänkin hallitusta siitä, että se on reagoinut tähän voimakkaasti. Suomi on liittymisprosessissa puolustusliitto Natoon, mutta sitäkin tärkeämpänä Suomi on huolehtinut ja huolehtii omasta maanpuolustuksestaan. Suomi on toiminut oikein säilyttäessään ja vahvistaessaan omia Puolustusvoimiaan jopa pitkän rauhan ajan vallitessa.

Suomen ulkoisen turvallisuuden turvaamiseksi puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään 6,1 miljardin euron määrärahaa. Se on noin miljardi enemmän kuin edellisessä, vuoden 2022 talousarviossa.

Sotilaallisen maanpuolustuksen alla tärkeänä kirjauksena on, että kertausharjoituskoulutettavien reserviläisten määrän nostoa jatketaan noin 10 000 reserviläisellä nykyisestä noin 19 000 reserviläisen tasosta. Tarpeeksi suuren koulutetun ja maanpuolustustahtoisien reservin ylläpitäminen on kansallisen maanpuolustuksemme selkäranka. Päätös on merkittävä ja omiaan vahvistamaan suomalaista puolustuskykyä. Se tarkoittaa, että sodanajan 280 000 henkilön vahvuudesta runsaat kymmenen prosenttia osallistuu kertausharjoitukseen vuosittain.

Reservin kertausharjoitusten lisäksi tarvitaan mahdollisuuksia myös omaehtoiseen harjoitteluun. Hallitusta käy kiittäminen niin rahoituksesta kuin uudesta vapaaehtoisen maanpuolustuksen laista, joka mahdollistaa Puolustusvoimien aseiden ja materiaalin käytön Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa.

Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään runsaan 1,5 miljardin euron määrärahaa, joka on noin puolet enemmän kuin viime vuoden talousarviossa. Materiaalinen kehittäminen perustuu Puolustusvoimien kehittämisohjelmiin sekä niissä rakennettaviin suorituskykyihin. Kehittämisohjelmiin lukeutuu logistiikan, tiedustelun, maa-, meri- ja ilmatoiminnan sekä näiden yhteensovittamisen tukemista, jotka ovat kaikki osoittaneet merkityksensä paraikaa käytävässä Ukrainan sodassa.

Suomi on myöntänyt lahjoituksia Ukrainaan, niin puolustustarvikkeita kuin siviiliapuaakin. Avun antaminen on perusteltua. Ukrainalaiset eivät sodi ainoastaan kansallisen itenäisyytensä puolesta, vaan myös laajemminkin Euroopan vakauden puolustajana.

Arvoisa puhemies! Yksi suuri Puolustusvoimia rasittanut tekijä jo tämän vaalikauden alussa olivat vuosi vuodelta kohonneet kiinteistökustannukset, jotka uhkasivat jo varsinaisen toiminnan rahoitusta. Vastaukseksi hillitsemään näitä kuluja perustettiin Puolustuskiinteistöt Senaatti-kiinteistöjen tytäriyhtiöksi. Sen myötä Puolustushallinnon rakennuslaitos lakkautettiin ja sen toiminta siirtyi Puolustuskiinteistöille.

Arvoisa puhemies! Suomen suuret materiaalihankinnat HX ja Laivue 2020 edistyvät omalla aikataulullaan. Kyse on historiallisen suurista hankkeista, joiden merkitys Suomen puolustuskykyyn on valtava. Suurten hankkeiden lisäksi Puolustusvoimissa tehdään jatkuvaa kehittämistä ja pienemmän kokoluokan hankintoja.

Sen lisäksi, että Suomi on vuosikymmeniä tehnyt puolustusyhteistyötä ja -hankintoja kansainvälisesti, on Suomi parhaillaan Nato-liittymisprosessissa. Kansainvälinen yhteistyö tulee laajenemaan ja lisääntymään ja tiivistymään, jos ja kun Suomi hyväksytään Nato-jäseneksi. Talousarvioesityksessä ei ymmärrettävästi voida arvioida kansainvälistä ulottuvuutta tarkemmin ennen kuin Nato-jäsenyys on varmaa. Siksi esitys toteaa vain lyhyes-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

ti, että puolustuksen yhteensovittaminen osaksi Naton yhteistä puolustusta toimeenpannaan asteittain jäsenyyden astuttua voimaan. Haasteena tulevaisuudelle näenkin, mitä kansainvälinen yhteistyö tulee pitämään sisällään. Se ei koskaan korvaa omaa kansallista maanpuolustusta, mutta parhaimmillaan se tukee ja täydentää sitä. Nyt esitetyillä vankoilta puolustuksen määrärahoilla on hyvä jatkaa luottavaisena tulevaisuuteen niin itsenäisenä toimijana kuin myös vahvana Nato-jäsenenä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Pirttilahti.

19.01 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Todellakin budjetti pitää sisällään leipää, lämpöä ja liikennettä — ainakin tässä puheenvuorossa näihin keskityn.

Todellakin tänään saimme kuulla maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan selonteon, ja mielestäni siinä ministeri Kurvinen on tehnyt erinomaista työtä meidän CAP-uudistuksen puitteissa ja monessa muussakin tuohon EU:hun suuntautuvassa asiassa. Hyvä paketti tuli viime keväänä rakennettua, tämä 300 miljoonan paketti maatalouden ahdinkoon. Ja samalla tällä paketilla olisi tarkoitus, että myös sitten markkinat lähtisivät mukaan korjaamaan tätä maatalouden ahdinkoa omalta osaltaan. Se ei ehkä ole täysin toteutunut, ja siinä mielessä vielä täältä ministerin laatikosta löytyy myös markkinalainsäädäntöön sitten uusia keinoja. Toivon kyllä kovastikin, että myös markkinat, jotka tahkoavat tällä hetkellä kaupan puolellakin kovia voittoja ja myös yhtä lailla lannoiteteollisuuden puolella kovia voittoja, huomioisivat tämän meidän maatalouden ahdingon.

Todellakin maatalouden tarkoitus on tuoda leipää pöytään kaikille meille suomalaisille, kotimaista ruokaa. Meillä on hyvin korkea omavaraisuusaste tällä hetkellä tämän ruuan puolesta, ja toivottavasti se myös säilyy ja meidän yrittäjät jaksavat. Tässä keltaisessa kirjassa on panostus myös tähän Väliä viljelijästä -hankkeeseen. Tämä henkinen jaksaminen on erittäin tärkeää ja varsinkin nuorilla viljelijöillä ja juurikin tilaa laajentaneilla viljelijöillä, että se tulevaisuuden näkymä ja toivo säilyvät myös tämän oman yritystoiminnan ympärillä.

Metsän osalta olen kyllä huolissani tästä EU:lta tulevasta suuntauksesta. Ja kuten myös ministerikin on ollut aktiivinen tässäkin suhteessa, meillä on noin kymmenen erilaista metsätalouteen tulevaa uhkaa EU:n suunnasta. Ja ainakin viimeksi kun oli tämä äänestys siitä, onko puu uusiutuvaa polttomateriaalia vai ei ja minkä suuntaista se on, niin kyllä hävettää katsoa suomalaisia meppejä, jotka tässä painoivat nappia, että puu ei ole siinä mielessä uusiutuvaa. Kyllä pitäisi katsoa myös oman maan ja oman vihreän kullan, oman elinkeinon etua. [Tuomas Kettunen: Juuri näin!] Olen kestävän metsänkasvatuksen kannalla, olen kestävän talouden kannalla, mutta siinä on aina kolme tukijalkaa, siinä on sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen tukijalka, ja näitä pitäisi tasapainoisesti kehittää. Tässä nyt mennään niin sanotusti vain ekologinen jalka edellä. Tässä suomalaisessa keskustelussa minua kanssa hieman hämää se, että aina kun puhutaan luonnon asiaa, ilmastoasioista, niin siellä on ilmastopaneelin puheenjohtaja tai sitten luontopaneelin puheenjohtaja kertomassa meille totuuksia. Ministeri Kurvinen on ollut aktiivinen, ja teon alla on metsä- ja biotalouspaneeli. Tämä tulisi tasapainottamaan tätä meidän omaa yhteiskunnallista keskusteluumme, mutta toivon, että sillä saadaan myös EU:n suuntaan vahvaa otetta.

Energia-asioista on kerrottu jo aiemminkin täällä. Tämä sähkömarkkinan kymmenen miljardin valtiontakausta antoi markkinoille vakautta. Ja tässä budjetissa olevat sähkön ko-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

titalouksiin liittyvät tuet ja alvin alennukset ovat todella mainiot sinne kotitalouksiin, ja toivottavasti myös sähkömarkkina näistä rauhoittuu.

Liikenteen osalta olen tietenkin Pirkanmaan kansanedustajana huolissani Kolmostiestä ja Ysitiestä ja meidän pääradasta, kuinka ne tulevat toteutumaan. Onneksi päätetään tässä nyt on 430 miljoonaa euroa laitettu lisää rahoitusta, ja toivottavasti sillä saadaan päärata vetämään. Näen, että päärata on tästä Tampereelta ylöspäin, myös Seinäjoelta Ouluun asti, ja sitä tulisi edelleen vahvasti kehittää.

Tässä budjetissa on yksityistierahoitukseen 23 miljoonaa euroa plus sitten vielä 10 miljoonaa euroa tähän huoltovarmuuteen ja puukuljetuksiin. Ja tämä mahdollisuus lähteä näitä yksityisteitä kunnostamaan täytyisi saada nyt markkinoitua hyvin ely-keskusten kautta näille yksityisteiden- ja metsänomistajille.

Erinomainen asia tässä budjetissa on myös laajakaistarahoitusta, joka on 16,9 miljoonaa. Se on 1,9 miljoonaa enemmän kuin edellisvuonna. Se on todella tärkeää, kun mietitään meidän maaseudun yhteyksiä, maaseudun yrittäjyyttä ja sitä kaikkea aktiivitoimintaa, mitä siellä on. Mutta tässä on myös se toinen asia, tämä etätyön tekeminen, ja olen aina ollut huolissani tästä junakuuluvuudesta. Kun tehdään töitä tuossa junassa, niin aina ne yhteydet pätkivät eivätkä toimi. Toivottavasti osa tästä saadaan myös siihen, että meidän työmatkoilla nämä meidän yhteydet toimivat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

19.07 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! [Joonas Könttä: Ei ole yhtään naista!] Meillä on käsittelyssä talousarvio vuodelle 23. Itse kuitenkin aion omassa puheenvuorossani kurkottaa hieman vielä pidemmälle tulevaisuuteen ja haluan kertoa näkemyksiäni, jotka liittyvät puolustusministeriön hallinnonalaan, sisäministeriön hallinnonalaan, ympäristöministeriön hallinnonalaan ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan. Edustaja Kettunen tuolla varmasti myhäilee, että se Mäenpää aikoo puhua taas lyijystä, ja aion puhua lyijystä. Olen puhunut siitä täällä eduskunnassa ja olen puhunut siitä Viron suuntaan ja Saksan suuntaan ja Ranskan suuntaankin oikein kunnolla.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin kemikaalivirasto julkaisi 3. helmikuuta 2021 uuden ehdotuksensa komissiolle lyijystä valmistettujen luotien, haulien ja kalastuspainojen käytön rajoittamiseksi. Lopullinen päätös ja äänestysaikataulu asian suhteen ovat vielä avoimia, mutta alustavan aikataulun mukaan kemikaaliviraston riskinarviokomitea RAC ja sosioekonomisesta analyysistä vastaava komitea SEAC kertovat yhteisen kantansa vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä. Tämän jälkeen ovat vuorossa komission ja jäsenvaltioiden keskustelut mahdollisine äänestyksineen.

EU:ssa on jo vuosia mietitty rajoituksia lyijyn käyttöön, ja tarkoituksena on vähentää lyijyn joutumista eläimiin ja ihmisiin, mutta samalla ollaan luomassa suuria haasteita etenkin ampumaharrastukselle, ja uudemmassa Euroopan unionin esityksessä halutaan rajoittaa aiempien, jo hyväksytyjen toimien lisäksi myös lyijystä valmistettuja luoteja ja hauleja ja kalastuspainoja. Koska Suomessa on Euroopan unionin muista maista poiketen reserviläisarmeija, tämä koskee erityisesti Suomen reserviläisiä.

Muun muassa Suomen Metsästäjäliiton mukaan Euroopan kemikaaliviraston julkaiseman lyijynrajoitusesityksen hyväksyminen sellaisenaan tarkoittaisi takapakkia ampumaratojen ympäristönsuojelutyössä Suomessa ja vaarantaisi merkittäväällä tavalla ampumaharrastuksen. [Tuomas Kettunen: Pitää paikkansa!] Suomen eduskunnan puolustusvaliokunta

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

taas antoi toukokuussa 2022 yksimielisen lausunnon: ”On tärkeää varmistaa, että mahdollinen Euroopan unionin lyijyasetuksen voimaantulo ei heikennä reserviläisjärjestöjen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä ja harjoitustoimintaa.”

Suomen perustuslain mukaan jokainen suomalainen on maanpuolustusvelvollinen. Asevelvollisuus koskee 18—60-vuotiaita miehiä, ja myös naiset voivat hakea vapaaehtoisina palvelukseen. Varusmiespalveluksen aikana asevelvolliset saavat korkeatasoisen sotilas-koulutuksen, ja varusmiespalveluksen suorittanut kuuluu Puolustusvoimien reserviin. Miehistö on reservissä 50-vuotiaaksi asti, ja kertausharjoituksia reservissä on korkeintaan 80 tai 150 päivää. Upseerit ja aliupseerit ovat reservissä 60-vuotiaaksi asti, ja kertausharjoituksia on korkeintaan 200 päivää. Jokainen 18—60-vuotias kuuluu varareserviin. Reserviin kuuluu noin 870 000 suomalaista. Puolustusvoimien sodanajan vahvuus on 280 000 sotilasta, ja vahvuutta täydennetään tarvittaessa muilla reserviläisillä.

Kymmenentuhannet reserviläiset kuuluvat reserviläisyhdistyksiin. Esimerkiksi yli 40 000 jäsenen Reserviläisliitto on Suomen suurin maanpuolustuksen tukena oleva vapaaehtoisjärjestö. Liiton tehtävänä on ylläpitää ja kehittää kansalaisten maanpuolustustahtoa sekä reserviläisten niin sanottua kenttäkelpoisuutta. Yksi sen yleisimmistä toimintamuodoista on ammunta.

Pelkästään keskeiset reserviläisliitot järjestävät vuosittain yli 30 000 ase- ja ampumakoulutustapahtumaa, joissa ammutaan vuosittain reilut yhdeksän miljoonaa laukausta noin 200 000 osallistujan toimesta. Ase- ja ampumakoulutukseen liittyen lyijykielto olisi suoranainen alasajo suorituskyyville. [Puhemies koputtaa] Mikäli lyijy korvataan muulla materiaalilla, patruunoiden hinta nousee moninkertaiseksi. Tämän vuoksi vaarantuu myös sodanajan varalle tehtävien patruunoiden valmistus heikentäen koko Euroopan huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! Luulin, että on seitsemän minuutin puheenvuoro, voinko jatkaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näissä suositukset on tämä viisi minuuttia, mutta siellä on tilaa sitten vielä listalla.

Olisiko mahdollista nyt jatkaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Mielellään ei, kun tässä on ihmisiä jonossa ja muutkin odottavat vuoroaan. Mielellään ei.

Selvä, minä pidän sitten viimeisenä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Se sopii oikein hyvin. — Edustaja Kinnunen.

19.12 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Euroopassa eletään vaarallisinta aikaa sitten toisen maailmansodan. Rajanaapurimme Venäjä on tänään päättänyt käynnistää osittaisen liikekannallepanon. Putinin ilmoituksesta ei aiheudu Suomelle kuitenkaan välitöntä vaaraa. Rajoillamme on rauhallista, ja turvallisuusviranomaisemme ovat valveil-la. Puolustusvoimat ovat tähän varautuneet.

Uutiset ovat kuitenkin huolestuttavia, ja ymmärrän, että ne huolettavat suomalaisia. On ollut viisasta ja kaukonäköistä, että Nato-ratkaisun lisäksi teemme myös budjetissa mittavia panostuksia Suomen puolustukseen, raja- ja muuhun sisäiseen turvallisuuteen sekä

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

maamme ruoka- ja energiaomavaraisuuden parantamiseen. Suomen puolustus tulee pitää kunnossa myös puolustusliiton jäsenenä. Turvallisuudesta ei pidä tinkiä, vaikka talouden kuntoon laittaminen odottaa meitä tulevina vuosina. Huolenpito suomalaisten ja Suomen turvallisuudesta on tärkeintä.

Viime päivinä on puhuttu paljon venäläisten turistiviisumeista. Suomalaisten turhautuminen on hyvin ymmärrettävää. Venäläisten turistiviisumien myöntäminen pitää saada loppumaan. Siihen tulee löytää laillisesti kestävät ratkaisut.

Arvoisa puhemies! Talvesta asti olemme seuranneet Ukrainan taistelua olemassaolostaan. Ukrainalaiset ovat puolustaneet maataan mittaamattomin uhrauksin. Venäjä suorittaa Ukrainassa kansanmurhaa. Uusia hirvittäviä raakuuksia paljastuu koko ajan. Länsi on seisynyt Ukrainan tukena, ja Ukraina on saanut sodassa Venäjää yllättänyttä menestystä. Nyt, presidentti Niinistön sanoin, Putin on laittanut ”all in”. Meidän on varauduttava kaikkeen.

Arvoisa puhemies! Venäjä ilmoitti tänään liikekannallepanostaan. Tämä voi johtaa pahimmillaan siihen, että Venäjä julistaa virallisesti sodan Ukrainalle. Venäjän hyökkäys ja ydinaseilla pelottelu osoittavat, miten viisasta on ollut ylläpitää vahvaa omaa puolustusta. Pitkäjänteinen varautuminen on ollut viisasta. On perusteltua, että Suomen sodanajan joukkojen vahvuus pidetään 280 000:ssa.

Suomella on vahvat puolustusvoimat. Suomalaiset voivat luottaa puolustusvoimiinsa, kuten ministeri Kaikkonen sanoi tänään. Nato-jäsenyyden seurauksena turvallisuutemme lisääntyy vielä nykyisestä, kun liitymme asteittain kiinteäksi osaksi läntistä puolustusliittoa. Suomi on kokoonsa nähden sotilaallisesti erittäin vahva.

Arvoisa puhemies! Puolustuksemme tukipilareita ovat edelleen yleinen asevelvollisuus, hyvin koulutettu ja säännöllisesti harjoitteleva reservi, koko maan puolustaminen, korkea maanpuolustustahto ja kansallinen yhtenäisyys. Näihin kaikkiin meidän tulee panostaa. Suomen puolustukseen satsataan ensi vuonna ministeri Kaikkosen johdolla enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Koko puolustushallinnon määräraha on 6,1 miljardia euroa. Toimintaa kehitetään niin maalla, merellä kuin ilmassa.

Varusmiespalvelusta on syytä kehittää työryhmän ehdotusten pohjalta. Kutsunnat on hyvä laajentaa koko ikäluokalle. Kertausharjoituksissa koulutettavien reserviläisten määrää nostetaan 10 000:lla. Ensi vuonna melkein 30 000 reserviläistä pääsee kertaamaan. Muutos on merkittävä. Paikallisjoukkoja kehittämällä reserviläisten osaaminen ja paikallistuntemus saadaan entistä paremmin käyttöön. Reserviläisiä kouluttavat myös vapaaehtoiset maanpuolustusjärjestöt. Niiden toiminta on isänmaamme kokonaisturvallisuuden kannalta elintärkeää. Järjestöt saavat suuremman rahoituksen. Tälle on aito tarve.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Talvitie, edustaja Talvitie poissa. Edustaja Kankaanniemi.

19.18 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Eilen käytin muutaman puheenvuoron, ja yhdessä niistä pohdin mustia joutsenia, kielikuvia siitä, minkälaisia uhkia saattaa olla elämässä ja tässä tapauksessa Suomen kansan yllä. Niihin emme voi kovin konkreettisesti varautua etukäteen, koska ne voivat olla hyvin monenlaisia, niin kuin olemme kokeneet yllättäen tulleen koronapandemian ja sitten tämän Venäjän raakalaismaisen hyökkäyksen naapurimaahansa ja siitä seuranneet energia- ja monet muut ongelmat, mitä meillä nyt on käsillä. Mutta kun eilen tätä pohdin, niin en osannut kuvitella, että tänään jo voimme todeta, että on tapahtunut mustien joutsenten ilmestyminen. Tämä Fortum-Uni-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

per-tapaus on osaltaan sellainen. Oli tietysti arvattavissa ja nähtävissä, että se laukeaa josakin vaiheessa, ja nyt se todella ikävällä ja hyvin raskaalla tavalla kaatuu suomalaisten syliin. Menetykset ovat monien miljardien luokkaa. — Siitä en tässä yhteydessä sen enempää.

Mutta tämä toinen tämän päivän suuri uutinen, murheellinen uutinen, on tämä Venäjältä tullut uutinen osittaisesta liikekannallepanosta. Mitä siitä seuraa, sitä emme tiedä ja sitä on hieman vaikea arvioida. Hieman vastaavanlainen tilanne oli 31 vuotta sitten, kun Moskovassa oli vallankaappausyritys ja Neuvostoliitto oli hajoamassa. Silloin pelättiin ja arvioitiin, että itärajan yli voi tulla ihmisiä 50 000 tai 500 000 tai jopa enemmän, jos silloisessa Neuvostoliitossa tapahtuu väkivaltaisuuksia ja valta siirtyy sellaisille voimille, jotka eivät käytä sitä oikealla tavalla. No silloin selvittiin siitä varautumalla tällaiseen tilanteeseen, ja pelottelematta sen enempää tällä hetkellä on syytä todeta, että meillä pitää olla varautuminen myös nyt tällaisiinkin tapahtumiin.

Kaikkein tärkeintä on nyt se, että raja pannaan kiinni. — Täytyy vaihtaa paikkaa. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muuten tulee aikaraja kiinni. Täällä saa puhua viiteen minuuttiin saakka.

Arvoisa puhemies! Todellakin tärkeintä on, että raja pannaan nyt kiinni. Suomi liittyi Euroopan unioniin ja aikanaan Schengen-sopimukseen siksi, että ne tarjoavat meille rauhaa ja turvallisuutta, mutta jos ne tänä päivänä ovat itärajan kiinnipäntymisen este, kieltävät sen ja uhkaavat Suomea rangaistuksilla, jos rajamme panemme kiinni, niin voimme todeta, että EU ja Schengen-sopimus eivät ole Suomen turvan takuita vaan Suomen turvallisuuden riskitekijöitä. Vetoankin voimakkaasti hallitukseen: tehkää nopeasti ne toimenpiteet, joilla itäraja suljetaan ja näin estetään ne mahdollisuudet, jotka siellä nyt ovat rajan ylittämiseen. Tämä on välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Tässä budjettikeskustelussa on käyty monenlaisista asioista keskustelua. Henkilökohtaisesti nostan nyt kyllä esille tämän vihreän siirtymän, joka on tälle hallitukselle tällainen uskonkappale, [Tuomas Kettunen: Biotallous!] joka yli kaiken järjellisyys vie asioita eteenpäin ja joka on meille suorastaan maatalouden, maaseudun ja metsätalouden uhka tänä päivänä. Miksi ihmeessä [Välihuutoja keskustan ryhmästä — Puhemies koputtaa] tällaista ilmastopolitiikkaa...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi! Puheenvuoro.

...pitää harjoittaa, joka aiheuttaa Brysselin kautta meille vain ongelmia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Pitko, edustaja Pitko on poissa. Edustaja Koskela, edustaja Koskela myöskin poissa. — Edustaja Kivisaari on paikalla.

19.23 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Puheeni ehkä enin kärki koskettaa erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alaa.

Suomi on moderni hyvinvointivaltio. Olemme jo pitkään sijoittuneet kärkipäähän hyvinvointia ja elämänlaatua kuvaavissa vertailuissa. Valmiita emme kuitenkaan ole. Kaikilla ei todellakaan mene hyvin, ja ongelmilla on valitettavakin tapa kasaantua. Yhteiskuntaa

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

on tietenkin vietävä eteenpäin, ja kaikki on pidettävä kehityksessä mukana. Viime vuosien kriisit ovat osoittaneet, että myös takapakkia voidaan hetkellisesti joutua ottamaan. Kriisit ja muutokset koettelevat erityisesti niitä, joilla ei ole myöskään taloudellisia puskureita pahan päivän varalle. Pienetkin parannukset vaikuttavat paljon, kun ne osuvat tiukkaan, hankalaan tilanteeseen.

Puhemies! Maailmantalous on monella tavalla sekaisin, ja valtio velkaantuu vauhdilla. Meillä on ollut tietoinen valinta, että velkaantumisesta huolimatta tuemme vaikeuksissa olevia. Jatkamme myös Sipilän hallituksen aloittamaa linjaa ja nostamme pienempiä etuuksia. Panostamme siis tulevaisuuteen ja yritämme minimoida nykyisten kriisien jättämän jäljen. Erityisesti lasten ja lapsiperheiden tilannetta pyritään helpottamaan monin keinoin. Esimerkiksi joulukuussa maksettava ylimääräinen lapsilisä helpottaa lapsiperheiden taloudellista tilannetta kohoavien kustannusten keskellä. Ylimääräinen lapsilisä ei leikkaa toimeentulotukea. Myös lapsilisän yksinhuoltajakorotusta nostetaan. Samoin nostetaan työmarkkinatuen, toimeentulotuen ja opintotuen lapsi- ja huoltajakorotuksia. Nämä ovat osoituksena siis siitä, että olemme pienempien puolella.

Puhemies! Sähkön arvonlisäveron alentaminen, ruoka- ja energiaomavaraisuuden vahvistaminen ja edellä mainitut teot lapsiperheiden hyväksi myös kuormittavat valtiontaloutta. Nämä ovat kuitenkin tekoja tulevaisuuden puolesta ja osoitus uskosta myös parempaan huomiseen. Hyvä taloudenpito mahdollistaa kansalaisten tukemisen siis kriisien keskellä.

Puhemies! Hyvä taloudenpito tarkoittaa kuitenkin myös säästeliäisyyttä ja puskureiden kasvattamista parempina aikoina. Näitä parempia aikoja todellakin jo tarvitsemme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mattila.

19.26 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa herra puhemies! Sanna Marinin hallitus haluaa vahvistaa vastuullisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen toimintakykyä vuoden alussa aloittavilla hyvinvointialueilla. Sosiaali- ja terveyspalveluja kehitetään ja toteutetaan monenlaisia toimenpiteitä, joilla parannetaan sote-henkilöstön riittävyyttä ja saatavuutta.

Hallitus haluaa lisätä hyvinvointialueiden rahoitusta noin 275 miljoonalla eurolla tähän kuluvaan vuoteen nähden. Suurimmat kohdennukset hyvinvointialueille osoitetussa rahoituksessa jakaantuvat uudistuksiin, joita on tehty ikääntyneiden kotihoitoon, hoitotakuun toteuttamiseen, vammaispalvelujen kokonaisuudistukseen, mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevaan lainsäädäntöön sekä sosiaaliseen luototukseen.

Rahaa osoitetaan myös jo aiemmin päätettyihin uudistuksiin, joiden voimaantulo laajenee vuoden 2023 aikana. Näitä ovat vanhuspalvelujen henkilöstömitoitus, lastensuojelun jälkihuollon laajennus sekä lastensuojelun henkilöstömitoituksen vahvistaminen. Lisäksi vammaispalvelulain uudistus vaatii muuta lisähenkilöstöä noin 200 henkilötyövuotta. Nämä kaikki eivät ole sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia.

Tärkeät uudistukset eivät toteudu ilman lisähenkilökuntaa. Uudet ja laajentuvat tehtävät vaativat lisää henkilöstöä vuonna 2023 arviolta 5 500 henkilötyövuotta. Uusia lähihoitajia tarvitaan 4 300, sairaanhoitajia 400, sosiaalityöntekijöitä 150, sosionomeja 80, psykologeja 340 ja lääkäreitä 230.

Arvoisa puhemies! Kuluneen viikon aikana on puhuttu paljon hoitajista, ja ihan aiheesta. Edellä luetellut hyvät uudistukset vaativat toteutuakseen riittävän määrän henkilöstöä, tai muuten ne jäävät vain hyviksi aikeiksi. Hoitajapula vaikeuttaa hoitajamitoituksen toteutumista, jonka oli määrä astua voimaan porrastetusti. Tämän syksyn budjettiriihessä mitoi-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

tukseen ei otettu vielä kantaa, mutta eduskuntaryhmissä on laaja yhteisymmärrys, kuten myös vastuuministerillä, ettei mitoitusta voida toteuttaa aiemmin suunnitellulla tavalla vaan toimeenpanoa on pakko siirtää tuonnemmaksi. Tämä on valitettavaa, mutta välttämätöntä. Hoitajien parhaaksi ja hyvän hoidon takaamiseksi laadittiin mitoitustusta varten, ei muuta ole tehtävissä. Hoitajien ja hoidettavien ei tarvitse kuitenkaan pelätä, että eduskunta olisi mitätöimässä lain riittävästä määrästä hoitajia tehostettuun palveluasumiseen. Hallituspuolueet ovat sitoutuneet tähän päätökseen, ja tästä pidetään kiinni, mutta siirretyllä aikataululla.

Kuluneen viikon puheet täällä eduskunnassa viestivät minulle, että ei ainakaan tästä talosta jää kiinni hoitajien asian edistäminen. Täällä eduskunnassa pystymme juuri hoitajamitoituksen kaltaisilla toimenpiteillä turvaamaan hoitotyötä tekeville inhimillisen määrän työtä ja pystymme myös myöntämään rahaa palkkojen maksuun aloittaville hyvinvointialueille. Aivan ensimmäiseksi täytyy kuitenkin löytyä sopu työmarkkinaosapuolten välillä. Hoitajien totisesti soisi saavan jo työrauhan, ja potilaiden hyvä hoito pitäisi pystyä turvaamaan. Myönteinen kehitys hoitoalalle pitää saada syntymään. Muuten kaikki hyvät uudistukset valuvat hukkaan.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen aikana on tehty hyvää sosiaali- ja terveystaloutta. Haluan antaa kiitokseni peruspalveluministerin tehtäviä hoitaneille Aki Lindénille ja hänen edeltäjälleen Krista Kiurulle. Jo pelkästään sote-uudistuksen maaliin saattaminen yli kymmenen vuoden punnertamisen jälkeen oli historiallista. Nyt sitten seuraamme tarkkaavaisesti, miten uudet hyvinvointialueet aloittavat toimintansa. On selvää, että kompurointejakin on tulossa, kuten kaikissa suurissa uudistuksissa, mutta käytännölliselle hallitukselle riitti motto, että hyvä riittää, ei tarvitse olla paras.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mari Rantanen poissa, edustaja Antero Laukkanen poissa, edustaja Niikko poissa, edustaja Laakso poissa, edustaja Marttinen poissa, edustaja Piirainen poissa. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

19.31 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Suomenniemen ympärillä tuulee. Viima käy koteihimme asti, mutta Suomi kestää. Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa. Suomen ja Euroopan tilanne on kuitenkin vakava. Ukraina puolustaa tällä hetkellä itsenäisyyttään, ja Venäjä on julistanut osittaisen liikekannallepanon. Suomen ja koko läntisen yhteisön on oltava erittäin valppaana. Venäjä ei ole laittamassa pilleriä pussiin, vaan sota tulee valitettavasti jatkumaan. Venäjä sotii Ukrainassa ja pyrkii repimään Euroopan ja Suomenkin rivejä. Tässä Venäjä ei saa onnistua, eikä se tulekaan onnistumaan.

Hallitus on ottanut historiallisia askelia Suomen turvallisuuden ja isänmaan itsenäisyyden puolesta. Tämä eduskunta on kantanut vastuuta. Puolustusmiljardi puolustukseen, turvallisuuteen, itsenäisyytemme takaamiseksi — puolustukseen panostetaan ensi vuonna miljardi euroa enemmän kuin tänä vuonna. Kokonaisuudessaan tämä tarkoittaa 20 prosentin kasvua. Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään 1,6 miljardia euroa, 750 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna.

Puolustusmenoja lisätään nyt ympäri Eurooppaa. Luotettava suomalainen on näissäkin hankinnoissa varma valinta.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Arvoisa puhemies! Satsaukset maamme puolustukseen tuovat turvaa kaikille suomalaisille. Puolustushallinnon henkilötövuosimäärä kasvaa noin 400 henkilötövuodella, ehkä jopa enemmänkin. Kertausharjoituskoulutettavien reserviläisten määrää lisätään 10 000:lla. Ensi vuonna vajaat 30 000 reserviläistä pääsee kertausharjoituksiin.

Olemme huolehtineet omasta puolustuksestamme myös rauhallisempina aikoina. Ylitimme Naton suosittaman 2 prosentin puolustusmenojen osuuden bruttokansantuotteesta jo tänä vuonna, ja ensi vuonna tuo osuus nousee 2,3 prosenttiin. Tällä linjalla on jatkettava johdonmukaisesti, ja tästä linjasta olemme saaneet myös kiitoksia kumppaneiltamme.

Arvoisa puhemies! Suomi hakee Pohjois-Atlantin puolustusliiton Naton jäsenyyttä. Suomen ei tule asettaa rajoituksia jäsenyydelle, sillä meidän on toimittava täysivaltaisena liittokunnan jäsenenä oikeuksineen ja velvollisuuksineen. Euroopan on samalla otettava puolustuksestaan suurempi vastuu. Tämä tarkoittaa puolustuskyvyn ja budjettien nostamista liittokunnan sisällä ja käyttökelpoisen nopean toiminnan joukon rakentamista Euroopan unionin sisällä. Kovan puolustuksen ydin ja rakenne on kuitenkin Euroopassa Nato.

Arvoisa puhemies! Se, millainen Nato-maa Suomesta tulee, on omissa käsissämme. Itämeren vakaus on intressimme, ja esimerkiksi Baltian ilmatilan valvonta sopii hyvin Suomen kyvykkyyksiin. Norjalle ja Suomelle ovat yhteisiä samat rajanaapurit, Ruotsi ja Venäjä. On selvää, että pohjoinen ulottuvuus ja arktisen kasvava merkitys ovat Suomen kannalta keskeisiä. Tutkavalvonta ja rajankäynnin seuranta ovat Suomen ja Norjan luontevia yhteisiä tehtäviä. Itämerellä puolustus... korjaan, Itämerellä pohjoismainen yhteistyö lisääntyy — no, varmasti myös yhteinen puolustus lisääntyy.

Puolustusministeriön ja puolustusvoimien työ tässä haastavassa tilanteessa ansaitsee kiitokset. Nyt esitetty budjetti näiltä osin ansaitsee kiitokset. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

19.35 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Haluan vielä puhua hieman liikenteestä — nimittäin puheenvuoroni jäi kesken, kun enemmän keskityin maantieliikenteen suuntaan, mutta ilmailusta haluan vielä puhua hieman:

Nytten kun liikenneinfrastruktura puhutaan, liian usein unohdetaan ilmailu, ja lentokenttiin tulisi panostaa nyt enemmän tulevaisuudessa, sekä tulevaisuuden hallitusohjelmissa että myös budjeteissa. Ilmailu olisi huomioitava vahvemmin valtion budjeteissa ja erityisesti seuraavassa hallitusohjelmassa. Vuosittainen valtion ylläpitotuki on ollut noin 900 000 euroa kenttien suuntaan. Vertailun vuoksi Ruotsissa lentoasemayhtiö Swedavia investoi kymmeen lentokenttäänsä 4,2 miljardilla eurolla vuosien 2016—2025 aikana. Esimerkiksi viime vuonna Ruotsissa investoinnit olivat noin 183 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Ruotsin 26 kunnalliselle lentokentälle on myönnetty vuosittain 37—57 miljoonan euron tukia. Mainittakoon myös, että oma kotikaupunkini Kuhmo on investoimassa 850 000 euroa oman kunnallisen lentokentän kehittämiseen, eli melkein yhtä paljon kuin valtion panostukset Suomen kaikkien kenttien ylläpitokustannuksiin ovat yhteensä.

Haluan tässä nyt tuoda esille, että sähköinen lentoliikenne on mullistamassa myös säävutettavuuden ja kulkemisen. Olen tyytyväinen, että liikenne- ja viestintäministeriön suunnalta on viime aikoina kuulunut myös hyviä puheenvuoroja sähköisen lentoliikenteen edistämistä. Sähköisen ilmailun kehittämiseen kuitenkin tarvitaan myös kattavaa kenttäverkostoa, mikä meillä tässäkin maassa on. Valtionavustuksen myöntäminen esimerkiksi

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

vaikka Kuhmon lentokentän peruskorjaukselle ja muille lentokentille on hyvä signaali tulevaisuuden kestävien liikennetarkaisuiden kehittämisen puolesta. Tämä on tärkeä aihe, joka tulee ottaa vakavasti huomioon jo tänä päivänä, mutta myös tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

19.38 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Lopetin edellisen puheenvuoroni Suupohjan rata -kysymykseen. Rata saa tämän budjetin myötä ja hallituksen tekemien linjausten myötä nyt määrärahaa, jolla pystytään turvaamaan liikennettä radalla eteenpäin. Tämä raideyhteyksien ja poikittaisten raideyhteyksien merkitys tulee kasvamaan entisestään, ja erityisesti läntisessä Suomessa pääsy Sisä-Suomesta satamaan ja myöskin satamasta pääsy Sisä-Suomen merkittäville teollisuuslaitoksille sekä myöskin ihmisten kulku taas tietysti toisilla ratayhteyksillä on asia, mistä on pystytty nyt huolehtimaan ja josta pitää huolehtia.

Kyllä Suupohjan radan suhteen ollaan valitettavasti menty tämmöisiä kymmenen vuoden syklejä. Silloin kun olin ensimmäistä kautta kansanedustajana 2011—15, niin käytiin juuri samanlainen keskustelu radan tulevaisuudesta, saatiin jatkomääräraha ja sitä kautta radan kunnostus ja ylläpito jälleen käyntiin niin, että ollaan tässä 11 vuotta jäljempässä ajassa — ja nyt ollaan taas samassa tilanteessa, määräraha on myönnetty, saadaan jatkoa, mutta nyt jaksan uskoa kyllä siihen, että kun alueelle on Metsä Group ilmoittanut merkittävästä investoinnista, niin rata saa käyttöä ja radalla on tulevaisuutta, ja on tietysti meidän tehtävä myöskin sen perään katsoa.

Poikittaisliikenteen osalta toimin Vaasa—Seinäjoki—Jyväskylä-liikennekäytävän kehittämisyhmän puheenjohtajana, ja siinä on nyt samoihin kansiin saatu koottuna niin ratayhteyden tarpeet kuin tieliikenneyhteyksien tarpeet, ja tässä korostuu tietysti Haapamäen rata eli Seinäjoelta Haapamäen kautta joko Jyväskylään tai Tampereelle kulkeva yhteys, ja tämän osalta on tärkeä päätös tehty viime vuonna siitä, että ostopalvelusopimus on tälle vuosikymmenelle turvattu ja liikennöinti radalla jatkuu. Pitkän tähtäimen tavoitteena tässä on tietysti radan sähköistäminen, ja tämän sähköistämisen myötä sitten pystytään entistä elinvoimaisemmin keskistä Suomea sekä sitä matkaliikennettä niin tavaroiden kuin henkilöitten osalta niin rannikolle kuin pääradalle palvelemaan.

Toinen merkittävä tieyhteys siinä on valtatie 18 ja Myllymäki—Multia-välin oikaisu, joka on ollut pitkään tapetilla. Asianmukaiset selvitykset on nyt pystytty tekemään, ja tämä on hanke, jonka suunnittelumääräraha täytyy nopeasti saada vireille, jotta hanke voisi toteutua. Nämä kysymykset varmasti tulevat talousarvioaloitteitten muodossa myöskin käsittelyyn, ja Vaasan vaalipiirin kansanedustajat ja, uskon, myöskin Keski-Suomen kansanedustajat ovat näissä kysymyksissä aktiivisia, koska nämä yhdistävät meitä.

Herra puhemies! Haluan alkutuotannosta sen verran vielä sanoa, koska siitä varsin lyhyesti edellisessä puheenvuorossani puhuin, että se, mitä ennen kaikkea tuottajakentällä nyt tarvitaan ja vaaditaan, on se, että on vakaa toimintaympäristö. Tuotantokustannusten kasvu on ollut erittäin kovaa johtuen tietysti näistä kriiseistä, mitä meillä osaltaan on ollut, mutta lannoitteitten hinnat ovat moninkertaiset, polttoaineitten kustannukset ovat moninkertaiset, ja nyt tämä sähkön hinta yhtenä osana lisäksi tekee kannattavuudesta entistä vaikeampaa. Sen takia kaikki ne toimenpiteet, joita pystytään tekemään maatalouden kannattavuuden parantamiseksi, on nyt tehtävä, tukipolitiikkaa on ennustettava EU-ohjelmakauden myötä, mutta tässä on huolehdittava se, että tämä siirtymävaihe tapahtuu nyt mahdol-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

lisimman joustavasti vähällä byrokratialla ja tukimaksatukset saadaan liikkeelle. Huoltovarmuuspaketin eurot tulevat tänä syksynä maksuun, ja ne ovat erittäin kaivattuja euroja, mitä tuolla tiloilla tällä hetkellä tarvitaan, jotta tästä yli päästään. Valitettavaa on se, että vaadittiin nämä kriisit, että suomalaisen ruuan arvostus pääsi jokaisen huulilla niin korkealle kuin se nyt on. Nyt siitä kaikki puhuvat ja nyt sitä arvostetaan, mutta töitä meidän on tämän suhteen tehtävä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

19.43 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Jatkan aikaisemmin käyttämäni puheenvuoroa. Kerroin siinä lyijyasetuksesta. Halusin sen nostaa nyt esiin, vaikka käsittelemme valtion talousarvioaloitetta vuodelle 23, sillä vuoden 23 aikana teemme ratkaisuja, jotka sitten vaikuttavat tulevaisuuteen. Kerron, miksi. Viranomaisille tulee ongelmia ja kustannuksia, jos me sen hyväksymme tai jos sen Euroopan unioni hyväksyy ja velvoittaa meidän sitä noudattamaan.

Euroopan unionin lyijyasetuksen vaikutukset eivät kuitenkaan koskisi ainoastaan reserviläisiä, vaan uhkakuvat sen suhteen ovat moninaisemmat. Vaikka viranomaiskäyttö on rajattu ehdotuksen ulkopuolelle, olisi rajoituksella merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi poliisin varusteiden uusimisesta aiheutuviin kustannuksiin, poliisin ja sivustallisten turvallisuuteen, poliisin toimintakykyyn, poliisin toimintaan liittyen patruunoiden saatavuuteen ja poliisin käytettävissä olevien ampuvarusteiden vähenemiseen. Koska siviilit eivät voisi ostaa lyijyluoteja markkinoilta, niiden tarjonta vähenisi ja tämän myötä myös poliisin mahdollisuus hankkia lyijyluoteja heikkenisi. Lyijyluotien vaihtuessa korvaaviin materiaaleihin luotien läpäisykyky kasvaa, minkä seurauksena poliisin oma suojaus vaikeutuu ja mahdollisuus säädellä voimankäyttöä ja voimavaikutusta kohteessa hankaloituu. Tämä on paitsi sisäisen turvallisuuden kysymys myös julkisen talouden ongelma, jos poliisin edelleen mahdollisesti käyttämien lyijyluotien hinta kasvaisi, kun tarjontaa on vähemmän. Jos lyijy-ydinluodit joudutaan korvaamaan muulla materiaalilla, pelkästään jo Suomen poliisille aiheutuu merkittäviä kustannuksia, arviolta useiden kymmenien miljoonien eurojen arvosta. Tämän päälle tulevat vaikutukset Rajavartiolaitokseen ja Tulliin.

Arvoisa puhemies! Suomessa on noin 8 000 poliisia, ja kustannusvaikutusten on ennustettu olevan kymmeniä miljoonia. Euroopan maissa on huomattavan paljon enemmän poliiseja, ja nämä kustannukset sitten tulevat myös heille moninkertaisina. Sen takia tämä asia pitäisi välittää kaikkiin maihin, että he ymmärtäisivät, mihin ovat astumassa.

Kävimme viime viikolla Ranskassa tutustumassa puolustushallintoon, ja nyt haluan kiittää hallitusta ja valtioneuvostoa siitä, että puolustusbudjetti on kohdallaan. Siihen on satsattu hyvin paljon, ja olen siihen tyytyväinen. Meillä on poikkeuksellinen tilanne tässä naapurissa, ja on syytä, että me varustaudumme hyvin. Kuten tuolta Ranskastakin saimme kuulla, sieltä tuli neuvona meille, että pitääkö yllä itsenäisyyttä ja autonomiaa Nato-jäsenyydestäkin huolimatta. Siellä oli myös semmoinen plakaatti Seine-joella, jossa luki ”si vis pacem, para bellum”, ja tätä meidän pitää täällä yhdessä noudattaa jatkossakin.

Muita huomioita, joita olen budjetista tehnyt ja joista haluan kiittää: Edustaja Savola äsken kertoi tuosta Kaskisen radasta. Se on erittäin merkityksellinen myöskin Puolustusvoimien huoltovarmuuden kannalta, ja on hyvä, että tähän rataa on löytynyt rahaa se kolme ja puoli miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Lopetan tähän.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, Mikko, olkaa hyvä.

19.48 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kokenut edustaja Kankaanniemi nosti esille viime päivien mustia joutsenia, haasteita, jotka meidän tulee ratkaista yksi kerrallaan.

Arvostan kovasti vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen työtä. Niiden toiminta on isänmaamme kokonaisturvallisuuden kannalta elintärkeää. Erityisen tärkeää on reserviläisten kouluttaminen. Järjestöt pitävät yllä reserviläisten kenttäkelpoisuutta ja meidän kaikkien maanpuolustustahtoa. On tarpeen mahdollistaa myös omaehtoinen harjoittelu. On hyvä asia, että järjestöjen rahoitusta lisätään nyt 3,2 miljoonalla eurolla.

Suomalaisten maanpuolustustahto on korkealla, ja se tulee pitää yllä ja korkealla myös jatkossa. Puolustusvoimien kannattaisi lisätä yhteistyötä oppilaitosten kanssa, että lapset ja nuoret saavat kokemuksen isänmaan puolustuksesta. Veteraaneja, lottia ja sodan kokeneita tarvitaan kouluihin vieraaksi. He voivat kertoa lapsille ja nuorille isänmaan vaiheista. Historia opettaa.

Puolustusmateriaalihankintoihin käytetään ensi vuonna 1,6 miljardia euroa. Se on merkittävä summa. Se on 750 miljoonaa enemmän kuin tänä vuonna. Puolustusvoimien toimintamenoihin laitetaan 137 miljoonaa euroa lisää. Puolustushallinnon henkilöstövuosimäärä kasvaa noin 400:lla. Jatkossa huomiota tulee kiinnittää entistä enemmän työntekijöiden jaksamiseen ja hyvinvointiin.

Arvoisa puhemies! Vahva puolustus on rakkautta isänmaahan. Se on halua rakentaa rauhaa. Antiikin ajan historioitsija Thukydides kirjoitti yli 2000 vuotta sitten, että itsensä suojattomaksi jättävä valtio on tuhon oma, koska sodat seuraavat väistämättä toisiaan. Historia on osoittanut tämän todeksi. Sotilaallisilla tyhjiöillä on tapana täyttyä. Suomessa tyhjötä ei ole, siitä pidämme huolen.

Vuoden 2007 eduskunnan tulevaisuusvaliokunta arvioi Venäjän tulevaisuutta. Synkimässä skenaariossa arvioitiin, että Venäjä kehittyy kohti vahvojen valtaa, jossa sitä hallitaan pelolla ja jossa se näkee muut ympärillään uhkana. Tätä kehitystä pidettiin kaikkein epätodennäköisimpänä. Juuri sellainen Venäjästä kuitenkin kehittyi. Pienelle maalle kansallinen yhtenäisyys on kaikki kaikessa. Tehtävämme on vahvistaa tätä yhtenäisyyttä, ei repiä vaan rakentaa. Jokainen suomalainen on maanpuolustaja. Pidetään huoli siitä, että Suomi on jokaisen täällä asuvan mielestä puolustamisen arvoinen.

Arvoisa puhemies! Mustia joutsenia on lipunut taivaalle, mutta muistetaan, että valkoisia joutsenia on aina enemmän. [Tuomas Kettunen: Kyllä!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

19.53 Joonas Könttä kesk: Arvoisa puhemies! Suomalaisista ja Suomesta on pidettävä huolta kriisien keskellä. Käsiteltävän budjetin tärkein tehtävä on kantaa Suomi yli alkavan talven mahdollisimman pienin vaurioin. Ensi vuoden budjettiin sisältyvät kansalaisia tukevat päätökset ovat tarkkarajaisia ja kertaluonteisia täsmätoimia, eivätkä ne lisää valtion kuluja määrärajan jälkeen. Tuemme pienituloisia eläkeläisiä: eläkkeet nousevat, lääkekatto jäädytetään, ja pienituloisille tehdään uusi sähkötuki. Tuemme lapsiperheitä: ylimääräinen lapsilisä joulukuussa, päivähoitomaksuja alennetaan, ja yksityisen hoidon tukea korote-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

taan sadalla eurolla kuukaudessa. Tuemme ahkeria suomalaisia: sähkön verotusta kevennetään, jakeluvelvoitteen alentaminen pysyy, ja työmatkavähennyksen korotusta jatketaan.

Arvoisa puhemies! Valtion velkaantumisessa on sekä ymmärrettäviä että huolestuttavia piirteitä. Kriisivuosien aikana kasvanut velka on ymmärrettävää. On vastattu globaaliin koronapandemiaan, tuettu Ukrainaa Venäjän raukkamaisen hyökkäyksen edessä, reagoitu inflaatioon ja toimittu uhkaavan energiakriisin ytimessä. Näihin vastaamiseen on mennyt miljardeja euroja, mutta ne päätökset ovat hyväksyttäviä. Näin olisi myös oppositio toiminnut vaihtoehtobudjettiensa mukaisesti.

Tulevasta talvesta tulee vaikea. Pidän tärkeänä, että hallitus on tukenut kotitalouksien ja keskituloisten ostovoimaa monilla luettelemillani tavoilla. Kertomani korotettu työmatkavähennys, polttoaineen jakeluvelvoitteen alennus ja päivähoitomaksujen alennus vaikuttavat kaikki käytettävissä oleviin euroihin. Sähkön korkean hinnan vaikutuksissa suomalaisia on tuettava mahdollisimman tarkkojen ja räätälöityjen tukien kautta, jotta tilanteesta eniten kärsiviä autetaan pahimman yli. Keskustan johdolla veronkevennyksiä on päätetty kohdentaa etenkin pieni- ja keskituloisille sekä lapsiperheille. Tämä hallitus panostaa eniten Suomen ja suomalaisten turvallisuuteen ja puolustukseen vuosikausiin — siis eniten, [Tuomas Kettunen: Kyllä!] enemmän turvallisuuteen ja puolustukseen kuin useat hallitukset ovat tehneet tätä ennen yhteensä.

Arvoisa puhemies! Sen sijaan julkisen alijäämän kasvusta on oltava huolissaan. Työllisyysaste on parantunut ollen korkeimmalla tasolla vuosikausiin, mutta pysyvät menot ovat karanneet käsistä. Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan on kyettävä uudistumaan. Asumistuki, joka hyödyttää eniten vuokranantajia, tulisi uudistaa, ehkä jopa asteittain purkaa pitkällä aikavälillä. Tämä pakottaisi lopulta vuokranantajat alentamaan vuokria. Toinen vaihtoehto olisi siirtää yleinen asumistuki kuntien vastuulle.

Sosiaaliturvajärjestelmän kehittämisessä pitää ottaa askelia Tanskan suuntaan, missä terveitä, työkykyisiä ihmisiä ohjataan aina töihin tai opiskelemaan kannusteiden avulla. Kotona lorvimisesta ei tule yhteiskunnan palkita.

Työmarkkinoiden joustavuus ja paikallinen sopiminen ovat kilpailukykyimme säilyttämisen kannalta avainasemassa, eikä näitä uudistuksia voi enää paeta. Nämä uudistukset on kerta kaikkiaan tehtävä.

Muun muassa nämä reformit ovat edessä seuraavalla hallituksella. On rehellistä sanoa ja rehellistä todeta, että nykyinen koalitio ei enää näitä kysymyksiä kerkeä eikä toisaalta kykenekään ratkaisemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

19.57 Tuomas Kettunen kesk: Herra puhemies! Tosiaan turvallisuuteen satsataan — edustaja Köntältä todella hyvä, arvokas puheenvuoro.

Tosiaan maanpuolustuksen suunnalla maanpuolustustahtoa tuetaan, maanpuolustuskyyä rakennetaan asevelvollisten laadukkaalla koulutuksella ja reserviläisten kertausharjoituksilla. Reservin koulutuksella ja kertausharjoituksilla on suuri merkitys reservin kenttäkelpoisuuden ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

Edustaja Mäenpää aikaisemmissa puheenvuoroissa on ansiokkaasti tuonut esille sen, kuinka tämä EU:n lyijykielto tulee haittaamaan, pahentamaan reserviläistoimintaa, ja toivottavasti nyt järki löytyy siellä EU:n suunnalla sen suhteen, että tämä kieltoasetus nyt kumoutuu.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Puhemies! Olen tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa käyttänyt tuonne liikenteen suuntaan puheenvuoroja, ja unohdin tässä vielä sanoa sen, että tiesittehän, että logistiikan tärkein virta on tiedon virta ja tärkeintä on, että tieto kulkee ympäri Suomen. Ja olen siitä tyytyväinen, että laajakaistahankkeen jatkamisiin esitetään nyt 17 miljoonan euron rahoitusta. Se on aika pieni raha suhteessa, kun ajatellaan koko maata, mutta pääasia, että laajakaistarakentamista kehitetään.

Totta kai olen tyytyväinen myös siitä, että tässä keltaisessa budjettikirjassa on ihan maininta siitä, että Kuhmon Hyryntien hankkeelle esitetään 2,6 miljoonan euron rahoitus. Tällä huolehditaan siitä, että tie siirtyy teollisuuden edestä, valtion tie siirtyy teollisuuden edestä, ja paikallinen sahalaitos pääsee laajentamaan toimintaansa. Mikä tärkeintä, tämän sahalaitoksen tuotteista suuri osa menee vientiin, ja tämä on juuri sitä toimintaa, millä kansantalouteen tulee lisätuloja ja millä tuloilla tätä velkaa, mitä on jouduttu monen hallituskauden aikana ottamaan, maksetaan pikkuhiljaa takaisin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

19.59 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Oppositio eilen erityisen kärkevästi arvosteli tätä budjettia ja erityisesti velanottoa, mitä tässäkin budjetissa ensi vuodeksi joudutaan ottamaan, sekä tällä vaalikaudella otettua velkaa. Tosiasia kuitenkin on se, että oppositiopuolue kokoomus on käytännössä yli 90-prosenttisesti tukenut kaikkia niitä toimia, jotka ovat aiheuttaneet velanottoa tällä vaalikaudella. Itse asiassa arviot siitä, paljonko tässä samankaltaisuuksia on, taitavat olla likempänä 100:aa prosenttia kuin edes sitä 90:tä prosenttia.

Eilen kokoomus esitti ratkaisuehdotukseen sitä, että leikataan yritystukia. Viime vaalikaudella oli työryhmä pohtimassa yritystukien leikkauksia. Käytännössä se tarkoittaisi Suomen teollisuudelle kalliimpia sähkölaskuja ja suomalaiselle maataloudelle kalliimpaa polttoainetta — niistähän nämä yritystuet muodostuvat. Ja siinä harjoituksessa, jonka kaikki puolueet yhdessä tekivät, ne eivät kyllä käytännössä löytäneet niitä kohteita, mistä voitaisiin yritystukia leikata. Siinä mielessä kuulisin mielelläni esimerkiksi arvostamaltani kollegalta, edustaja Marttiselta, mikä se kokoomuksen aito ja oikea leikkauslista on.

Asumistuesta kokoomus eilen myös kertoi leikkaavansa. Tilanne on erittäin vaikea siinä, kun sähkölaskut ovat korkeat, elämisen kustannukset ovat korkeat, eläminen on epävarmaa — olisiko tämä nyt se oikea hetki leikata niistä? Varmasti tehostamisen varaa olisi, mutta onko tämä se oikea hetki siihen? Tämä oli myöskin kokoomuksen vaihtoehdossa.

Sen vuoksi voitaneen todeta, että tämä budjetti, joka nyt on rakennettu, on nimenomaan kriisiajan budjetti ensi talven yli. Sillä pyritään siihen, että ihmiset pärjäisivät sähkölaskujensa suhteen, lämmityslaskujensa suhteen, ja kaiken kaikkiaan hillitsemään tätä kriisiä, mikä Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen myötä on kohdistunut meillä energialaskuihin ja epävarmuuteen. Tätä se pyrkii paikkaamaan ja kompensoimaan.

Arvoisa herra puhemies! Tuleva talvi ei tule olemaan helppo. Sen takia tämä budjetti pyrkii vastaamaan siihen, että ensi talvena kansalaiset pystyvät laskunsa maksamaan ja pystyvät ensi talven yli pärjäämään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

20.02 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Niin, kyllähän tässä näkee sen, että keskustan kollegoilla on kova hätä tämän budjettinsa kanssa. Kaikki tämä hyökkäys vastuullista oppositiota kohtaan kertoo siitä, että se teidän oma hätänne ja tyytymättömyytenne siihen talouspolitiikkaan, mitä teidän hallituksenne on tehnyt, kyllä kuultaa ja näkyy läpi teidän toiminnastanne kaikinensa.

Herra puhemies! Muutamia faktoja vielä kollegoille, että nyt varmasti muistatte, mistä on kysymys. Tämän hallituksen aikana Suomen valtionvelka tulee kasvamaan yli 150 miljardin euron, ja tämä hallitus tulee ottamaan näistä valtion velkaeuroista siis joka kolmannen. Yli 50 miljardia euroa tullaan nostamaan velkaa näiden neljän vuoden aikana. Samoin te ette myöskään pääse näiden kriisien taakse piiloon, vaan kuten olemme täällä monta kertaa teitä muistuttaneet, niin jo hallituksen aloittaessa päätettiin lisätä mittavasti julkisia menoja ilman mitään tietoa siitä, miten nämä uudet menot tullaan rahoittamaan. Perustettiin työryhmiä. Muun muassa tämä paikallinen sopiminen, joka lukee teidän hallitusohjelmassanne: Edustaja Könttä täällä hienosti julisti, että paikallisen sopimisen täytyy olla sitten tulevan hallituksen ohjelmassa. Se on kyllä ihan kauniisti sanottu, mutta minkä takia te ette ole hoitaneet asiaa kuntoon nyt tämän hallituskauden aikana? Tämä on ollut aivan kummallinen tilanne, [Mikko Savolan välihuuto] että oikeastaan kolme ja puoli vuotta tätä asiaa on siirretty vain eteenpäin pelkissä työryhmissä, ja minusta se kertoo aika hyvin myös tämän hallituksen työllisyyspolitiikasta, että aika monet asiat ovat jääneet aika lailla sitten myös näihin ryhmiin pyörimään. [Tuomas Kettusen välihuuto]

Mitä tulee tähän budjettiesitykseen laajemmin, niin kyse ei ole pelkästään siitä, että oppositio on kritisoinut teitä, vaan myös siitä, että laajasti suomalaiset talousasiantuntijat, nyt yhtenä esimerkkinä vaikka talouspolitiikan arviointineuvoston puheenjohtaja, professori Jouko Vilhunen, ovat antaneet erittäin kovaa ja raskasta kritiikkiä hallituksen talouslinjaa kohtaan. Budjettiesitystä on moitittu löperöksi. Sitä on moitittu siitä, että ei ole pystytty tekemään valintoja, menoja ei ole pystytty priorisoimaan. Ja kyllä se näkyy tästä läpi: jos ensi vuonna velkaa otetaan se yli yhdeksän miljardia euroa ja edelleen siis kehyskauden lopulla vuonna 2026 noin yhdeksän ja puoli miljardia euroa, [Keskustan ryhmästä: Paljonko Kataisen hallituksen aikana otettiin velkaa?] niin se kertoo siitä, että siis jo 2019 käytännössä teidän aloittamallanne massiivisella julkisten menojen lisäyksellä se häntä tulee näkymään pitkälle tuonne 2020-luvun puolivälin jälkeen.

No sitten kokoomuksen vaihtoehto, mistä täällä hyvät kollegat jo kysyivätkin: Ihan pelkästään lukemalla meidän vaihtoehtobudjettiamme selviää se, että kokoomus on esittänyt rehellisesti ja suoraan meidän leikkauskohteemme, joista myös puheenjohtaja Orpo on puhunut suoraan. Me olemme valmiita käymään läpi asumistuen. Me haluamme porrastaa ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Me olemme valmiita käymään läpi kaikki momentit budjetista, koska kyllä sieltä leikattavaa löytyy. Ja on myös pakko löytyä, jos me haluamme laittaa tämän maan talouden kuntoon. Samaan aikaan kokoomus esittää mittavasti uusia työllisyyspäätoiksi ja työllisyystoimia, joilla yli 100 000 suomalaista pääsee töihin, ja se myös pienentää vastaavasti sosiaaliturvamenoja merkittävästi.

Olemme myös esittäneet, kyllä, toisin kuin taas hallitus, joka puhuu toista — Annika Saarikko on puhunut voimakkaasti tuloverotuksen keventämisen puolesta, mutta en tiedä, onko tässä ollut kyse sitten, edustaja Könttä, enemmän tämmöisestä vaalipuheesta, koska on puhuttu toista ja tehty toista — hyvin mittavaa ansiotuloverotuksen keventämistä, koska meidän näkemyksemme mukaan se on käytännössä meidän verotuksemme keskeisin ongelma. Elikkä toisin sanoen meillä lisätöiden tekeminen ei ole kannattavaa, ja hyvin ki-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

reä verotus iskee jo aivan tavallisiin työssäkäyviin ihmisiin. Tämä asia meidän täytyy laittaa myös uuteen uskoon, ja näin tulemme myös sitten vastaavasti tekemään.

Herra puhemies! Sanoisin näin, että tästä hallituskaudesta jää paitsi pääministeripuolueelle kyllä myös valtiovarainministeripuolueelle aikamoinen perintö historiankirjoihin siitä, että keskusta käytännössä lähtemällä mukaan tähän vasemmistohallituksen kelkkaan on ollut se päätekijä, mestari, sen taustalla, että tällaisista velkavetoista, hyvin velkavetoista, vastuutonta finanssipolitiikkaa on tehty tässä maassa neljä vuotta. [Tuomas Kettunen: Ei pidä paikkaansa!] Ja veikkaanpa niin, että eivät teidän kannattajanne tuolla kentällä teitä tästä palkitse.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

20.08 Joonas Könttä kesk: Arvoisa puhemies! Olen monesta asiasta edustaja Marttisen kanssa yleensä samaa mieltä, mutta nyt tässä puheenvuorossa se kyllä keskittyy pitkälti yhteiseen huoleen julkisen talouden velkaantumisesta. Se on totta, ja siihen meidän on löydettävä nyt ja tulevaisuudessa vastauksia.

Mutta totta on myös se, että meidän työllisyysaste on ennätyskorkealla, edustaja Marttinen, tällä hetkellä — ennätyskorkealla. Ja kun te puhutte siitä, että hallitus olisi ottanut 50 miljardia velkaa, te unohtatte mainita, että yhdessä parlamentaarisesti on aiemmin sovittu, että puolustusinvestoinnit tulevat kehyksen ulkopuolelta, ja muun muassa tästä HX-hävittäjähankeesta, jonka tämä hallitus on ansiokkaasti toteuttanut, 10 miljardia, oli aiemmin yhdessä sovittu, että nämä menevät kehyksen ulkopuolelta. En tiedä, onko sitten kokoomus livennyt tästä yhteisestä ajatuksesta tai ettekö kannata sitä, että hallitus on panostanut Puolustusvoimiin ennätyksellisen paljon. Se olisi mielenkiintoista kuulla, jos näin on. Mutta olen ymmärtänyt, että tämä aiempi sopimus oli teidänkin hyväksymänne.

Ja jos katsomme, edustaja Marttinen, taaksepäin, kuinka hallitukset ovat velkaantuneet, tämä hallitus on kriisien aikana velkaantunut vajaat 40 miljardia euroa. Se on paljon rahaa, mutta se on pitkälti käytetty koronaan, inflaatioon, Ukrainan puolustamiseen Venäjän massiivista hyökkäystä vastaan. Se on käytetty tähän energiakriisiin, suomalaisten auttamiseen. No, entä aiemmat hallitukset? Keskustajohtoinen Sipilän hallitus velkaantui 17 miljardia euroa. Se on vähemmän, ja keskustan johdolla saatiin taloutta, julkista sektoria, suomalaista yhteiskuntaa kuntoon.

Mutta mikä on sitten kokoomusjohtoisen hallituksen historia? Kataisen—Stubbin saatekaarihallitus: 46 miljardia euroa julkisen talouden velka. Eli jos näitä faktoja nyt katsotaan, niin kuin edustaja Marttinen peräänkuulutti, niin kyllä se on aika lohdutonta katsottavaa. Kyllä se on aika lohdutonta katsottavaa.

Ja te annatte aika usein sellaisen kuvan, että tämän Rinteen—Marinin hallituksen ottamasta noin 40 miljardin euron velasta, joka on siis kriisiaikoina toteutettu — tässä on ollut paljon kriisejä, jotka aiemmin luettelini — kokoomus olisi ottanut nolla euroa velkaa. Eihän se niin mene. Kyllä kokoomuskin olisi varmasti panostanut koronan hoitoon, panostanut inflaatioon, auttanut Ukrainaa, varautunut puolustusmenoihin — näin ainakin toivon. Ja kaiken päälle vielä tämä energiakriisi.

Joten, edustaja Marttinen, ei se teidänkään track record niin vahva tässä asiassa ole.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

20.10 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Marttinen, täytyy nyt todeta, niin kuin edustaja Könttä tässä sanoi: työllisyysaste ennätyskorkealla, meillä on huutava pula osaavista tekijöistä niin pääkaupunkiseudulla kuin myös koko Suomea ajatellen maakunnissa. Nyt täytyy muistaa myös se, että tämän punamultahallituksen ansiosta teollisuus on investoinut tähän maahan. Sille on annettu mahdollisuuksia ja eritoten annettu pitkän linjan kuva siitä vakaasta politiikasta, että tähän maahan kannattaa investoida. Täytyy muistaa, että kemiallinen metsäteollisuus on tehnyt suuria tehdasinvestointeja tämän hallituskauden aikana.

Mitä on tehty hallituksen toimesta sen suhteen, että kilpailukyky olisi asianmukaisella tasolla? Yksi esimerkki: teollisuuden sähkövero on laskettu EU:n sallimaan minimiin. Tämä on antanut signaalia teollisuuden suuntaan, ja se on antanut signaalia myös maatalouden suuntaan, että nyt on hyvä aika investoida ja tehdä toimia.

On totta, että aika on ollut myös haasteellinen — on ollut koronaa, on tullut tämän jälkeen Venäjän hyökkäyssota Ukrainan suuntaan. Tämä on pakottanut myös ottamaan velkaa, mutta täytyy muistaa, että paljon hyvääkin on tehty tämän punamullan ansiosta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

20.12 Matias Marttinen kok: Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! Täällähän on oikein tällainen reipas tunnelma, kun saan yksin edustaa täällä oppositiota ja vastata kollegoiden väittämiin. — Jos käydään ensin läpi tämä työllisyyspolitiikka, joka nyt meitä kaikkia kiinnostaa: On totta, että työllisyysaste on noussut ennätyskorkealle. Se, mikä ongelma meillä edelleen on, on se, että työllisyysasteen nousu ei enää vahvista samaan tapaan julkista taloutta kuin se aikaisemmin on tehnyt. Oikeastaan on harmi, että SDP:n ja vasemmistoliiton kollegoita ei ole paikalla, mutta muistan oikein hyvin Sipilän hallituksen aikana, miten täällä salin vasen laita kritisoi silloista hallitusta siitä, että työllisyyden kasvu on tullut ennen kaikkea osa-aikatyön kasvun kautta — ja nythän on juuri käynyt niin, ja kas kummaa, nyt se asia ei olekaan mitenkään ongelmallista vaan siihen ollaankin oikeastaan tyytyväisiä.

Totta kai täytyykin olla tyytyväinen; jokainen tehty työtunti on pelkkää plussaa, ja mitä useampi suomalainen saa mahdollisuuden tehdä töitä ja työllistyä, sitä paremmin meidän yhteiskunta pärjää ja pääsemme eteenpäin. Mutta samaan aikaan täytyy muistaa myös se, että meillä on myös ennätysmäärä avoimia työpaikkoja tarjolla ja meillä työttömät ja avoimet työpaikat eivät kohtaa. Meillä on erittäin korkea rakenteellinen työttömyys, ja se tarkoittaa myös sitä, että tarvitaan sekä näitä pehmeitä keinoja — koulutuspolitiikkaa, sosiaalipolitiikkaa, aluepolitiikkaa — mutta myös sitten esimerkiksi vaikka ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastusta ja myös työn verotuksen keventämistä, joilla tuetaan näiden toimien kanssa yhdessä sitä, että työtä myös otetaan vastaan. Sanotaan, että kyllä teillä työkalupakki on jäänyt pahasti tältä osin toisaalle.

Täytyy myös todeta, että kun te niin kovasti täällä mainostatte, miten loistavaa työllisyyspolitiikka te olette tehneet, niin kannattaa lukea Vesa Vihriälän blogipostaus, jossa hän käy läpi aika hyvin viime hallituskauden työllisyyspolitiikkaa ja tämän hallituskauden työllisyyspolitiikkaa. Hän toteaa siinä, että tämän hallituksen aikana tapahtuneessa työllisyyden kasvussa hyvin merkittävältä osin vaikuttavat taustalla Juha Sipilän porvarihallituksen tekemät työllisyyspäätökset — muun muassa kilpailukykysojimus vaikuttaa taustalla ja myös muut, rakennepäätökset. Elikkä ollaanpa nyt aivan rehellisiä tässä nyt keske-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

nämme, että kun te keuhutte työllisyyden kasvua ja vahvistumista, niin nostakaa nyt samalla esille myös se, että iso osa siitä kunniasta ja arvostuksesta kuuluu Juha Sipilän hallitukselle, senaikaisille ministereille ja päättäjille siitä työstä, mitä he ovat isänmaan hyväksi tehneet. — Herra puhemies, jatkan seuraavan puheenvuoron osalta sitten muiden aiheiden parissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

20.15 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Se on ihan totta, että Sipilän hallituksen aikana tehtiin oikeita ratkaisuja työllisyyden suhteen ja saatiin myöskin taloutta kuntoon. Eipä silloin vaan tiedetty, mikä kriisi tällä hetkellä Suomea ja Eurooppaa koettaa, ja siihen on nyt sitten jouduttu vastaamaan erinäisin toimin — niin pandemian kuin nyt sitten Ukrainan kriisin osalta.

Mutta tämä kokoomuksen arvostelu velanotosta, mitä olemme täällä nyt jo kaksi päivää saaneet kuulla, on erittäin ohuella pohjalla. Ensinnäkin siitä syystä, että velanotosta ja päätöksistä esimerkiksi maanpuolustukseen, pandemiaan ja koronakriisiin liittyen kokoomus on hyväksynyt yli 95 prosenttia — ollut samaa mieltä niistä päätöksistä, mitä on tehty. Ne ovat olleet välttämättömiä päätöksiä, ne on jouduttu tekemään.

Mutta ei siinä, kokoomus on omassa vaihtoehdossaan, omissa lisäesityksissään, vuonna 2020 esittänyt yli 900 miljoonalla eurolla enemmän menolisäyksiä kuin hallitus, vuonna 21 taas 720 miljoonalla enemmän kuin hallitus ja niitä lisämenoja, jotka nimenomaan kehyksiin vaikuttavat. Ja vuoden 22 varsinaisen budjetin vastalauseessa kokoomus esittää 570 miljoonalla enemmän menoja kuin mitä hallitus esittää. Joten tässä on se ristiriita. Esiinnyttäen puheissa vastuullisena taloudenhoitajapuolueena, mutta siitä huolimatta ollaan käytännössä hyväksytty ne samat menolisäykset, mitä on jouduttu ottamaan ja tekemään, ja esitetty vielä paljon lisämenoja. Oppositioista on äärimmäisen helppo — itsekin olin ensimmäisellä kaudella oppositiossa — tehdä esityksiä, mutta kun se vastuu on hallituksella. Ja loppuviimeksi, kun näitä perataan, ollaan aika lähellä samalla viivalla. Joten tämä on meidän kaikkien syytä muistaa tässä keskustelussa — mitä on päätetty, mitä ollaan loppuviimeksi yhdessä hyväksytty, ja minä luulen, että tämän myös arvostamani kollega, edustaja Marttinen, tietää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

20.17 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Pidän itse henkilökohtaisesti aika tärkeänä sitä, että olivat ne mittarit sitten hyviä tai huonoja, niin esimerkiksi työllisyysaste on pitkään käytetty mittari, joka on mitannut sitten työllisyysastetta tässä maassa. Kyllä, siinä on valuvikoja aivan varmasti, mutta pidän erikoisena sitä, jos yhden hallituksen aikana sitä kritisoidaan niin kuin vasemmisto aikanaan teki, ja sitten toisen hallituksen aikana se olisi hyvä mittari. Minusta se on yksi mittari, jolla voidaan mitata sitä, miten työllisyysaste kehittyy. Ja on tärkeää, että riippumatta hallituksista meillä on tilastopohjaa, joka on samankaltaista, ettemme muuta mittaustapaa kesken juoksun.

Ja mitä tulee tähän julkiseen velkaan, niin kyllä, siitä on oltava huolissaan. Mutta aivan kuten edustaja Savola sanoo, valtaosan siitä velasta, joka on jouduttu ottamaan, on myös oppositio hyväksynyt.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Mutta, arvoisa puhemies, haluan puhua täällä myös aika perinteisistä arvoista ja asioista. Tänä on nimittäin ollut myös maa- ja metsätalousministeriön budjettiluokan esittely, ja erityisesti haluan nostaa metsästyksen, luonnossa liikkumisen, vielä tähän myöhäisiltaan esille. Meillä on valitettavasti maassa kehittynyt sen kaltainen kulttuuri, jossa pitkäaikaista metsästystä — kuten vaikkapa karhujen metsästystä — on valittamisten kautta pyritty haastamaan ja aika onnistuneesti valitettavasti myös evätty tässä maassa, ja siihen toivon ja tiedänkin, että maa- ja metsätalousministeri Kurvinen on jo käynnistänyt toimenpiteet, jotta nämä valitukset voitaisiin käsitellä ajoissa. Siihen täytyy varata myös oikeusasenteille rahaa, jotta nämä valitukset voitaisiin käsitellä ajoissa, metsästyskulttuuria ei tällä tavalla haitattaisi ja toisaalta jotta se valitusoikeus, joka myös demokratiaan kuuluu, tulee käsitellyksi asianmukaisesti.

Toisena nostona vielä saman teeman piiristä haluan nostaa suden kannanhoidollisen metsästyksen. Maa- ja metsätalousvaliokunta on tehnyt hiljattain tuoreen mietinnön tästä aiheesta. Toivon, että tämän mietinnön johtopäätökset etenevät, ja tässä maassa sallitaan suden maltillinen kannanhoidollinen metsästys. Aika usein täälläkin kuulee väärää käsitystä siitä, että olisi olemassa vain Suomen susikantapopulaatio. Täytyy muistaa, että eläimet eivät noita rajoja kunnioita siinä missä valtioiden tulee valtakunnan rajoja kunnioittaa, ja sen takia kannatan itse sitä, että niin ikään maa- ja metsätalousministeriö yhdessä ympäristöministeriön ja oikeusministeriön kanssa edistää myös suden kannanhoidollista metsästystä, jotta voimme turvata erityisesti itäisessä Suomessa kansalaisten ja kotieläinten turvallisen elämän jatkumisen myös tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Olisikohan tämä, Marttinen, nyt viimeinen puheenvuoro? — Olkaa hyvä.

20.20 Matias Marttinen kok: Kunnioitettu puhemies, sovitaan näin! Edustaja Könttä puhui oikein hyvin ja viisaasti, ja pystyn kyllä nämä ajatukset jakamaan, mutta nyt vielä, kun te, hyvät kollegat, sanotaan, haastoitte vastuullista oppositiota tästä talouspolitiikasta, niin yksi puheenvuoro vielä, että saan vähän nyt oikoa näitä teidän näkemyksiänne.

Ensinnäkin mitä tulee tähän koronavirukseen hoitoon, puolustusmenoihin, meidän olemme todenneet sen, että emmehän me vastusta menojen käyttämistä näihin kohteisiin. Se, mitä me olemme kritisoinut, aivan oikeutetusti, on se, että tämä hallitus on leväperäisesti näiden, ikään kuin perusteltujen, kriiseihin liittyvien menojen lisäksi hussannut julkisia varoja moneen, moneen muuhun paikkaan, jotka olisi pitänyt käydä tarkemmin läpi ja pohtia, onko tämä perusteltua. Minusta yksi osoitus tästä on se, että tämä hallitus on 2000-luvulla ensimmäinen hallitus, joka on päättänyt rikkoa asettamansa menokehyksen, [Joonas Könttän välihuuto] ja tämä, hyvät kollegat, ei ole muuten aivan pieni asia, vaan kyse on siis käytännössä erittäin merkittävästä työkalusta, jolla finanssipolitiikkaa ohjataan, ja teidän vahvistuvuorollanne — siis teidän vahvistuvuorollanne — kehys rikottiin ja sen kautta ikään kuin avattiin ovi sille, että julkisia menoja pystyttiin lisäämään ja hassaamaan hyvin voimakkaasti. Muistan hyvin vielä sen, että miten valtiovarainministeri Saarikko halusi osoittaa, että hän on vahvana neuvotteluissa, ja kun viikkoa myöhemmin selvisi, mitä on sovittu, niin tosiasiaa kehys oli rikottu ja menoja lisätty miljarditolkulla joka suuntaan. Joten ei se nyt, kollegat, kovin vahvasti tainnut lopulta sitten myöskään mennä.

Sitten vielä tähän menokokonaisuuteen: kyllähän myös monet ekonomistit ovat osoittaneet sen, että kun kuitenkin vielä tänä vuonna on eletty tätä noususuhdanteen huippua, niin

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

samaan aikaan tämä hallituksen finanssipolitiikka on ollut hyvin löysää ja itse asiassa olisi ollut kaikki perusteet myös kiristää finanssipolitiikkaa, elikkä nimenomaan hakea keinoja siihen, miten menojen kasvua voidaan hillitä. Uskon, että edustajat Könttä, Kettunen, Savola, kaikki olette samaa mieltä siitä, että kyllähän näitä julkisia varoja täytyy pystyä käyttämään paljon, paljon vastuullisemmin kuin tällä hetkellä niitä siis käytetään.

Herra puhemies! Yhtä kaikki tälle koko salille, seuraavalle eduskunnalle jää valtava urakka pohtia sitä, miten isänmaan taloutta laitetaan taas kuntoon, koska nyt kehys näyttää siltä, että vuonna 26 vielä yhdeksän ja puoli miljardia otetaan lisää velkaa — se jää perinnöksi tältä hallitukselta.

Mutta totean lyhyesti: tarvitaan siis panostuksia kasvuun, tiukkaa menokuria, rakenne-toimia, hyvää työllisyyspolitiikkaa ja hyvää veropolitiikkaa myös, ja näiden kaikkien yhteisenä tavoitteena tulee olemaan se, [Puhemies koputtaa] että tulevina vuosina julkinen talous tasapainotetaan ja työllisyysaste tullaan nostamaan korkealle pohjoismaiselle tasolle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.24 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Täytyy edustaja Marttiselta kysyä nytten se teidän säästölista. Nimittäin teidän puheenjohtajanne, puheenjohtaja Orpon säästölista ei häikäise. Hänhän toi sen esille 1.9. A-studiossa, jossa hän toi esille muun muassa, että säästölistanne koostuu kosteikkoviljelystä, 30 miljoonaa euroa, poliittisista avustajista otetaan miljoona euroa pois, ja lisäksi myös kaasuautojen tuki poistetaan. Pitääkö kaasuautojen tuki poistaa? Kysyn sitä nyt vielä näin illan kuhjassa, koska tämä teidän säästölistanne ei häikäise, mutta jos, edustaja Marttinen, teillä on vielä jatkaa tähän listaan, niin mielellämme kuuntelemme vielä tähän loppuilltan sen teidän säästökohdelistan.

Ja ihmettelen kyllä suunnattomasti, jos te lähdette maakuntien Suomesta säästämään. Olen siitä tyytyväinen, että tämä hallitus on pitänyt huolen siitä, että saavutettavuudesta on pidetty... [Välihuuto eduskunnasta] — Kyllä, on pidetty mukana. Saavutettavuudet lentojen toimesta on ansiokkaasti pidetty yllä.

Haluaisin nyt vielä tietää sen säästölistan, jos edustaja Marttiselta se vielä löytyy tähän illan kuhjaan. [Joonas Könttä: Nyt se kuullaan!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

20.25 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Tarkoitukseni oli kyllä jo lopettaa tämä keskustelu, mutta nyt, jotta jää myös pöytäkirjoihin, niin kuten totesin jo aikaisemmin, kokoomus on koko meidän oppositioaikanamme tehnyt joka vuosi vaihtoehtobudjetin, johon sisältyy siis myös meidän esityksiämme siitä, miten menoja leikataan. Mainitsin muutama tuolla, kun kävin pöntössä: ansiosidonnainen työttömyysturva, asumistuki ja sen lisäksi lukuisille momenteille pienempiä leikkauksia. Ne kaikki löytyvät sieltä, ja olen varma, että tänä syksynä, kun teemme uuden vaihtoehtobudjetin, tulemme käymään myös paljon keskustelua niistä esityksistä.

Mutta, edustaja Kettunen, luulenpa, että teidän huolenne ei pitäisi olla nyt ennen kaikkea se, pystyykö kokoomus näyttämään leikkauskohteita, vaan se, mitä teidän hallituksenne tekee, ja ennen kaikkea se, oletteko te itse valmiita laittamaan tämän maan taloutta kuntoon sen jälkeen, kun neljä vuotta te olette sallineet hyvin leväperäisen finanssipolitiikan ja erittäin raskaan velanoton tässä maassa. Ja luulenpa niin, herra puhemies, ja toivon oike-

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

astaan, että tästä alkaa nyt myös keskustelu, jossa nimenomaan nyt myös keskusta ja SDP kertovat, miten he näkevät tulevina vuosina Suomen julkisen talouden kehityksen. Itse asiassa tässä todistustaakka ei ole meillä, vaan se on itse asiassa teillä, koska me olemme tehneet joka vuosi meidän vaihtoehtomme, joka vähentää velanottoa usealla miljardilla eurolla. Se on totta, että se ei vielä riitä... [Mikko Savola: Se ei muuten pidä paikkaansa! — Keskustan ryhmästä: Se oli viime vuonna 700 miljoonaa!] — Mutta joka tapauksessa se on tärkeä alku, ja on myös täysin kohtuutonta ajatella, että Suomen julkinen talous voitaisiin tasapainottaa yhden vuoden aikana. Eihän se voi niin olla, vaan nyt laajasti puolueet ovat puhuneet siitä, että tämä lienee kahden vaalikauden mittainen urakka. Jos siis yhden vuoden aikana voidaan usealla miljardilla jo painaa velanottoa alaspäin, tehdä mittavia raken-netoimia, mittavia työllisyyspäättöksiä, viisasta veropolitiikkaa ja vauhdittaa talouskasvua, niin siinä on aika paljon kuitenkin asioita, mitä me toivomme, että hallitus voisi nyt tästä suoraan jo ottaa ja viedä myös siltä osin sitten eteenpäin.

Joten, herra puhemies, nyt oikeastaan vielä, jos kollegat haluavat tästä nyt puheenvuoron käyttä, käänän tämän keskustelun toisinpäin, että nyt oikeastaan kuulisin mielelläni, miten keskusta näkee Suomen julkisen talouden tilanteen tulevaisuudessa, mitä pitäisi tehdä. Me kävimme täällä eilen hyvin mielenkiintoisen keskustelun pääministerin kanssa, ja aika monen tivauksen jälkeen lopulta emme saaneet vastausta siihen, miten hän näkee tämän tilanteen. Hän mainitsi kyllä veronkorotukset yhtenä vaihtoehtona, mutta se nyt on aivan vihonviimeinen keino. Jos veronkorotuksilla tämän maan taloutta halutaan laittaa kuntoon, niin se tie ollaan kyllä nähty hyvin nopeasti, ja sitä tietä kokoomus ei kyllä halua kulkea. [Joonas Könttä: Orpo mainitsi myös veronkorotukset!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tätä keskustelua on mielenkiintoista kuunnella täällä, mutta se pyörii aika samoissa asioissa. — Tuokohan edustaja Kilpi sitten uusia asioita, olkaa hyvä.

20.28 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Teen parhaani tässä tilanteessa. — Itse asiassa nyt kun imeydyin tähän keskusteluun mukaan, haluaisin vähän tuoda pikkasen happea ja raikkautta tähän keskusteluun siitä, mitä valtionvelka on ja mitä ne leikkaukset siinä tarkoittavat ja millä tavalla näihin asioihin pitäisi suhtautua.

Mehän kovasti nyt väännetään kättä juurikin siitä, miten paljon tässä velkaannutaan ja miten paljon tässä pitäisi tosiasiallisesti leikata, ja minua pikkasen häiritsee se, että kun siihen valtionvelkaan pitäisi suhtautua ihan normaalina rahoitusinstrumenttina, millä rahoitetaan valtion toimintaa, niin jos sitä tehdään niin kuin nykyhallitus on tehnyt, niin että sitä otetaan syömävelkana, joka ei tuota käytännössä mitään, eikä sitä käytetä investointeihin niin kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa, kuten esimerkiksi Ruotsissa, jossa kun velkaa otetaan, niin sen määrää ei kauhistella, juuri siitä syystä, koska se tuottaa, se on investointi, se on sijoitusta tulevaisuuteen. Mutta jos sitä käytetään niin kuin te olette käyttäneet, syömävelkana, joka ei tuota mitään, niin sehän on kuopan kaivamista itselle. Tämähän pitää meidän ymmärtää. Sitten varsinkin kun se tehdään siinä vaiheessa, kun taloudessa vielä menee hyvin, kun on nousukautta, ja otetaan silloin sitä syömävelkaa, niin silloinhan tehdään tuplatappio, kun me ollaan menossa, ikävä kyllä, taantuman suuntaan ja silloin pitäisi pystyä elvyttämään. [Tuomas Kettunen: Korona-aikana elvytettiin!] Silloin pitäisi juurikin estää sitä, ja se mahdollisuushan meillä menee nyt, kun sitä velkaa työnnetään tähän väärään kohtaan, täysin väärään kohtaan. Tämä on äärimmäisen huolestuttava asia.

Punkt i protokollet PR 97/2022 rd

Sitten haluaisin kyllä pompata toiseen hyvin mielenkiintoiseen asiaan, missä te kumpikin olette kyllä kultivoituneet ja ottaneet isoa roolia, varsinkin siellä edustaja Könttä: Turvallisuus on tärkeä asia, eikö niin? Kyllä. Nyt tässä talousarviossa jälleen kerran poliisi jää miinukselle. Miten se voi olla mahdollista? Mitenkä te tämän oikein selitätte? 16 miljoonaa miinukselle. Miksi? Sehän tarkoittaa, että poliisi joutuu jälleen kerran olemaan siinä tilanteessa, että pitää sopeuttaa. Ette pääse omaan hallitusohjelmataavoitteeseenne. Kertokaa minulle: miksi tämä on jälleen kerran tällä tavalla? 16 miljoonaa. Otatte miljardiluokan velat tuosta noin, mutta turvallisuus tällaisen aikana jätetään tällaiseen asemaan, poliisin toiminta. Vastaako tämä teidän käsitystänne kokonaisturvallisuudesta, ja millä tavalla? Tämä olisi kiva kuulla. — Kiitos.

Riksdagen avbröt debatten och behandlingen av ärendet.